

2013

Raport vjetor
Godišnji izveštaj
Annual Report

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

CAA
Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Raport vjetor 2013

VIZIONI

“ Të jemi kredibilë dhe të pranuar globalisht si rregullator dhe autoritet mbikëqyrës i aviacionit civil, i radhitur para të tjerëve në rajon dhe më gjerë sa i përket sigurisë së aviacionit ”

MISIONI

“ Të krijojmë një ambient të aviacionit civil në përputhshmëri me standardet ndërkombëtare, përmes monitorimit të vazhdueshëm, partneritetit me industrinë dhe nivelit të lartë të kompetencës profesionale të personelit. ”

Përmbajtja

LISTA E SHKURTESAVE	5	11.10 Aktiviteti rregullator	25
1.PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	6	a) Siguria e fluturimeve.....	25
2.BAZA LIGJORE	8	b) Shërbimet e navigacionit ajror	30
3.PËRSHKRIMI I AAC-së	8	c) Aerodromet.....	34
4.ORGANIZIMI INSTITUCIONAL	9	d) Rregullimi ekonomik.....	37
5.BORDI MBIKËQYRËS I AAC-së	11	11.11 Aktiviteti legjislativ	39
6.EKZEKUTIVI.....	12	a) Aktet nënligjore	39
a)Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së.....	12	b) Konsultimet e publikut.....	40
b)Menaxhmenti i mesëm.....	12	c) Ndëshkimet	40
7.BURIMET NJERËZORE	12	d) Vështirësitë në publikimin e akteve nënligjore	40
a)Numri i punëtorëve dhe nevojat për punëtorë të rinj	12	11.12 Publikimet teknike për industrinë.....	41
b)Trajnimet.....	12	11.13 Informimi i publikut dhe i publikut	
8.ASETET	13	dhe qasja në dokumentet publike.....	41
9.PLANIFIKIMI I PUNËS NË AAC.....	13	11.14 Administrata dhe burimet njerëzore	42
10.SISTEMI PËR MENAXHIM TË CILËSISË.....	13	a) Burimet njerëzore dhe procedurat administrative.....	42
a)Certifikimi i AAC-së sipas ISO 9001:2008	13	b) Prokurimi gjatë vitit 2013	42
b)Mirëmbajtja e sistemit për menaxhim të cilësisë (SMC-së)....	14	11.15 Raporti financiar	43
11.PUNA GJATË VITIT PARAPRAK.....	14	a) Raporti i buxhetit me shpenzime	43
11.1 Mundësia e anëtarësimit		b) Të hyrat.....	43
të Republikës së Kosovës në ICAO	14	c) Shpenzimet buxhetore	44
11.2 Mundësia e anëtarësimit		d) Planifikimi / Realizimi i buxhetit.....	46
të Republikës së Kosovës në ECAC dhe EUROCONTROL.....	15	e) Investimet kapitale	47
11.3 Përshkrimi i hapësirës ajrore të Kosovës.....	15	f) Tabelë krahasuese me buxhetin e tri viteve paraprake	47
a)Hapja e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës.....	17	g) Buxheti i AAC-së për vitin 2014	47
11.4 Marrëveshja mbi hapësirën e përbashkët evropiane		h) Ndikimi buxhetor në punën e AAC-së	47
të aviacionit (marrëveshja HPEA)	17	12. AUDITIMET NDAJ AAC-së.....	47
11.5 Përfshirja e Kosovës në sistemin e rezervimeve		a) Auditimi nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës...47	
Amadeus dhe Buletinet e IATA-s.....	18	b) Auditimi nga Njësia Qendrore Harmonizuese	
11.6 Programi shtetëror i sigurisë (SSP).....	19	për Auditim të Brendshëm	47
11.7 Çështjet e aviacionit të ndërlihdura me integrimin evropian	19	c) Auditimi nga Arkivi i Kosovës.....	48
a)Studimi i Fizibilitetit për Marrëveshjen MSA	19	d) Auditimi nga Këshilli i Pavarur MbiKëqyrës	48
b)Raporti i Progresit.....	19	13. STATISTIKAT	48
c)Takimi sektorial dhe plenar i transportit në kuadër të DPSA-së	20	Shtojca 1 – Lista e trajnimeve	49
11.8 Bashkëpunimi ndërinstytucional.....	20	Shtojca 2 – Plani i punës	51
a)Mbështetja dhënë Ministrisë së Infrastrukturës	20	Shtojca 3 – Rezultatet e matjes së kënaqshmërisë.....	54
b)Bashkëpunimi dhe përkrahja MPB-së		Shtojca 4 - Statistikat	55
në rregullimin e sigurimit të aviacionit	20		
c)Bashkëpunimi me KFOR-in	21		
d)Marrëveshja trepalëshe SHPK-OSHNA-AAC			
mbi sulmet laserike në aviacion.....	21		
11.9 Aktiviteti i AAC-së në rrafshin ndërkombëtar	22		
a) Bashkëpunimi dypalësh në fushën e aviacionit civil	22		
b) Raportet me Agjencinë Evropiane të Sigurisë Ajrore (EASA).....	24		
c) Iniciativa për krijimin e Zonës së Përbashkët			
për Ofrimin e Shërbimeve.....	24		
d) Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit	25		

LISTA E SHKURTESAVE

<i>AAC</i>	Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës
<i>MI</i>	Ministria e Infrastrukturës
<i>MPB</i>	Ministria e Punëve të Brendshme
<i>MIE</i>	Ministria e Integritimit Evropian
<i>MF</i>	Ministria e Financave
<i>MPJ</i>	Ministria e Punëve të Jashtme
<i>MPMS</i>	Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale
<i>KHAIA</i>	Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike
<i>LAC</i>	Ligji për Aviacionin Civil
<i>NATO</i>	Organizata e Traktatit të Atlantikut Verior
<i>KFOR</i>	Forcat e Kosovës
<i>BE</i>	Bashkimi Evropian
<i>KE</i>	Komisioni Evropian
<i>HPEA</i>	Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit
<i>EULEX</i>	Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit
<i>IPA</i>	Instrumenti i Para-anëtarësimit
<i>ISIS</i>	Zbatimi i Qiellit të Vetëm Evropian në Evropën Juglindore
<i>ANP</i>	Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës “Adem Jashari”
<i>OSHNA</i>	Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror ANP “ADEM JASHARI” – Kontrolli Ajror
<i>KTA</i>	Kontrolli i Trafikut Ajror
<i>ALBCONTROL</i>	Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror (Shqipëri)
<i>MNAV</i>	Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror (Maqedoni)
<i>ICAO</i>	Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil
<i>ECAC</i>	Konferenca Evropiane e Aviacionit Civil
<i>EUROCONTROL</i>	Organizata Evropiane për Sigurinë e Navigacionit Ajror
<i>EASA</i>	Agjencia Evropiane për Sigurinë e Aviacionit
<i>IATA</i>	Asociacioni Ndërkombëtar i Transportit Ajror
<i>ISO</i>	Organizata Ndërkombëtare e Standardizimit
<i>AOC</i>	Certifikata e Operatorit Ajror
<i>FTO</i>	Organizatë Trajnuese e Fluturimeve
<i>AME</i>	Ekzaminues Mjekësor të Aviacionit
<i>AMC</i>	Qendra e Mjekësisë së Aviacionit
<i>ZABKC</i>	Zyra për Auditim të Brendshëm dhe Kontroll të Cilësisë në AAC
<i>ZAPK</i>	Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës
<i>KPM</i>	Komisioni i Pavarur Mbikëqyrës
<i>SMC</i>	Sistemi për menaxhimin e cilësisë
<i>SSP</i>	Programi Shtetëror i Sigurisë

1. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

AAC-ja është një agjenci e pavarur rregullatore e ngarkuar me rregullimin e aspekteve të sigurisë së aviacionit civil dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror. Rregullimi ekonomik i aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nënkupton miratimin e tarifave për shfrytëzimin e shërbimeve që ofrojnë këta operatorë. AAC-ja ka kapacitet të plotë juridik. AAC-ja është organizatë e vetëfinancuar buxhetore dhe autoritet publik, e cila iu nënshtrohet dispozitave përkatëse mbi organizatat buxhetore dhe autoritetet publike në ligjet dhe aktet e tjera nënligjore të zbatueshme në Republikën e Kosovës.

AAC-ja vetëfinancohet nga të ardhurat e dedikuara, siç përcaktohet në Ligjin nr. 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë. Sipas Nenit 25 të Ligjit nr. 03/L-051 për Aviacionin Civil, të ardhurat e dedikuara të AAC-së përbëhen nga:

- taksat të cilat ndërlihen me aviacionin, detyrimet dhe tarifat;
- një përqindje nga shërbimet e navigacionit ajror që ofrohen brenda hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës;
- tarifatat për sigurinë e pasagjerëve dhe tarifatat e certifikimit dhe licencimit; dhe
- donacionet, grantet dhe përkrahjet (mbështetjet) tjera financiare ose teknike të caktuara për AAC-në.

AAC-ja udhëhiqet nga Drejtori i Përgjithshëm. Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së është riemëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës me Vendimin nr. 8/157 të datës 22 nëntor 2013 edhe për një mandat pesëvjeçar. Puna e AAC-së mbikëqyret nga Bordi Mbikëqyrës prej pesë anëtarësh. Megjithatë, Bordi Mbikëqyrës i AAC-së nuk ka qenë funksional gjatë pjesës së dytë të vitit meqë të gjithë anëtarëve iu ka skaduar mandati.

Pas auditimit të realizuar në muajin mars, më 29 prill 2013, shtëpia certifikuese “Bureau Veritas” ka certifikuar zyrtarisht AAC-në me standardin ISO 9001:2008. Kjo certifikatë dëshmon se AAC-ja brenda organizatës ka përbushur të gjitha kërkesat që i liston ky standard. Kështu, AAC-ja u bë ndër rregullatorët e parë të aviacionit civil në rajon që certifikohet sipas standardit ISO 9001:2008. Certifikata vlen tri vite dhe për mirëmbajtjen e saj AAC-ja çdo vit do t’u nënshtrohet auditimeve verifikuese nga “Bureau Veritas”.

Ngjarje qendrore e vitit në sektorin e aviacionit civil ka qenë përfundimi i terminalit të ri të ANP “Adem Jashari” në muajin tetor, në pajtueshmëri me dinamikën e paraparë në Marrëveshjen e koncesionimit midis konsorciumit Limak & Aéroports de Lyon dhe Qeverisë së Republikës së Kosovës. Roli i AAC-së me këtë rast

Terminali i ri i ANP “Adem Jashari”, i inauguruar në tetor 2013

ishite tejet i rëndësishëm për të siguruar që pajisjet, procedurat dhe përgatitja e personelit janë në pajtueshmëri me kërkesat ligjore për certifikimin e aerodromeve. Pas auditimit gjithëpërfshirës, AAC-ja i ka lëshuar operatorit të aeroportit certifikatën e amendamentuar më 8 nëntor 2013, e cila i ka mundësuar fillimin e operimeve.

Në fillim të vitit 2013, AAC-ja mori pjesë në takimin vjetor të Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes për Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit (Marrëveshja HPEA), ku u rikonfirmua avancimi i shtetit tonë në zbatimin e kësaj marrëveshjeje.

Raporti i Progresit i vitit 2013 për herë të parë dha një konfirmim formal nga Komisioni Evropian që AAC-ja ka kaluar me sukses Fazën I të Marrëveshjes HPEA si dhe reflektoi shqetësimet e ngritura të AAC-së rreth pengesave për të hyrë në marrëdhënie kontraktuale me organizmat e ndryshëm ndërkombëtar, siç është EASA, për arsye politike jashtë fushëveprimit të AAC-së dhe autoriteteve tjera të vendit tonë. Sidoqoftë, EASA ka ofruar trajnime profesionale falas për inspektorët kosovarë nën ombrellën e projektit EASA IPA II.

Pas një përpjekjeje disa mujore të AAC-së, në prill 2013, sistemi global kompjuterik i rezervimit të biletave Amadeus, i cili dominon në Evropë, ka zëvendësuar kodin “RS” dhe vendin “Serbia” me “XK” dhe “Kosovo”, për të prezantuar Aeroportin e Prishtinës në sistemin e vet të rezervimit.

AAC-ja ka qenë e angazhuar në hapjen e hapësirës së lartë ajrore të Republikës së Kosovës për mbikalime duke marrë pjesë në mënyrë aktive në takimet e organizuara nga NATO-ja për këtë qëllim. Më 10 korrik 2013, është nënshkruar marrëveshja zbatuese për hapjen e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës për mbikalime në mes të NATO/KFOR-it dhe Hungarisë. Përmes kësaj marrëveshjeje autorizohet Hungaria që përmes HungaroControl-it të ofrojë shërbime të navigacionit ajror në hapësirën ajrore të Kosovës. HungaroControl-i ka filluar përgatitjet dhe aranzhimet e nevojshme me të gjithë faktorët relevantë, duke përfshirë ofruesin tonë të shërbimeve të navigacionit ajror, për të filluar ofrimin e shërbimeve për hapësirën e lartë ajrore të Kosovës në gjysmën e parë të vitit 2014. AAC-ja poashtu ka bashkëpunuar me AAC-në hungareze për të bashkërenduar aktivitetet rregullatore.

Në pajtim me planin e punës për vitin 2013, AAC-ja ka vazhduar të nxjerrë akte nënligjore në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil, me të cilat bëhet zbatimimi i standardeve ndërkombëtare të aviacionit civil të publikuara nga ONAC dhe legjislacionit të BE-së në fushën e aviacionit civil. Edhe pse janë të zbatueshme drejtpërdrejt me referencë nga Ligji për Aviacionin Civil, AAC-ja ka transponuar përmes akteve të veçanta nënligjore, katër anekse të Konventës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (Konventa e Çikagos).

Inspektorët e AAC-së kanë kryer inspektime dhe auditime për të garantuar që operimet e aviacionit civil në Republikën e Kosovës kryhen në përputhje me standardet në fuqi. Këto inspektime dhe auditime janë bërë në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari”, Ofruesin e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, kompanitë e huaja ajrore që operojnë në Prishtinë si dhe operatorët tjerë. Inspektimet kanë treguar që operimet kryhen në përputhje me standardet e sigurisë.

Në përmbushje të përgjegjësisë së licencimit të personelit që punon në aviacionin civil, AAC-ja ka lëshuar një numër licencash, duke përfshirë këtu edhe licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror në bazë të kërkesave të BE-së, si personel shumë i rëndësishëm në ofrimin e sigurt të shërbimeve për kompanitë ajrore që fluturojnë në qiellin tonë e përtej.

Ndërmarrja Publike ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror është audituar sivjet në mënyrë gjithëpërfshirëse nga AAC-ja dhe MPB-ja për plotësimin e kushteve të sigurisë, sigurimit si dhe atyre ekonomike drejt certifikimit si Ofrues i Shërbimeve të Navigacionit Ajror i Republikës së Kosovës sipas standardeve të BE-së. Përderisa është konfirmuar dedikimi i menaxhmentit dhe personelit të kësaj ndërmarrjeje për të plotësuar në plotni kushtet e sigurisë dhe sigurimit, gjendja jo e mirë financiare e ndërmarrjes, për shkak të obligimeve të bartura që nga ndarja prej Aeroportit të Prishtinës, po ia pamundëson AAC-së certifikimin e OSHNA-s. Megjithatë, çështja është ngritur te Komisioni ndërministror për ndërmarrje publike.

AAC-ja ka përkrahur institucionet tjera përgjegjëse për aviacionin civil në Republikën e Kosovës, siç janë MI-ja dhe MPB-ja, në mënyrë që i tërë sistemi rregullator dhe mbikëqyrës i aviacionit të funksionojë i koordinuar dhe në

përputhje me standardet dhe praktikat më të mira ndërkombëtare. Vlen të përmendet një bashkëpunim i shtuar teknik me autoritetet homologe në rajon dhe më gjerë, posaçërisht me Shqipërinë e Maqedoninë. Inspektorët e AAC-së nga viti në vit po bëhen referencë për rajonin sa i përket profesionalizmit dhe kompetencës, ndaj edhe po ftohen për mbështetje nga AAC-të e rajonit në ushtrimin e përgjegjësi mbikëqyrëse dhe rregullatore në juridiksionet e tyre. Në kuadër të bashkëpunimit me autoritetet homologe, AAC-ja ka nënshkruar sivjet një Memorandum Mirëkuptimi me AAC-në e Emirateve të Bashkuara Arabe për bashkëpunim teknik në sfera të ndryshme të aviacionit civil.

Në maj 2013, Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës (ZAP) ka publikuar raportin e auditimit për pasqyrat financiare të AAC-së për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2012. Në raport thuhet se AAC-ja ka të dizajnuar sistem efektiv të kontrollit të brendshëm në të gjitha fushat e menaxhimit financiar dhe kontrollit. ZAPK-ja nuk ka vërejtur asnjë gjetje, ndërsa rekomandimin e vetëm AAC-ja e ka adresuar dhe e ka zbatuar në përpikëri.

Buxheti i AAC-së për vitin 2013 ishte 782,881.00 €. Gjatë vitit fiskal 2013, AAC-ja ka shpenzuar 729,460.23 €, që do të thotë se është realizuar 93% i buxhetit të miratuar. Ndërkaq, të hyrat e AAC-së kanë arritur vlerën prej 1,656,541 €.

AAC-ja investon në ngritjen profesionale dhe përditësim e njohurive të specializuara të personelit të vet, në përputhje me standardet dhe praktikat e rekomanduara ndërkombëtare. Në bazë të një plani paraprakisht të miratuar trajnimesh, gjatë vitit 2013 personeli i AAC-së ka ndjekur trajnime të financuara nga donatorët si dhe trajnime të financuara nga buxheti i AAC-së.

Edhe në vitin 2013 vazhdoi rritja e numrit të udhëtarëve që kanë fluturuar për/nga Prishtina. Gjatë vitit 2013 ky numër ka arritur në 1,628,678 në krahasim me 1,527,134 udhëtarë sa ishin në vitin 2012, që paraqet një rritje prej 6.6%.

2. BAZA LIGJORE

Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës është kategori e veçantë kushtetuese. Neni 130 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës thekson që AAC-ja është përgjegjëse për rregullimin e veprimtarisë së aviacionit civil në Republikën e Kosovës, siç është përcaktuar me ligj. Më 13 mars 2008, Parlamenti i Republikës së Kosovës ka miratuar Ligjin nr. 3/L-051 për Aviacionin Civil. Ligji ka hyrë në fuqi më 15 qershor 2008. Ligji për Aviacionin Civil, përveç tjerash, ka themeluar Autoritetin e Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës (AAC) dhe ka përcaktuar përgjegjësitë dhe detyrimet e AAC-së. AAC-ja ka kapacitet të plotë juridik dhe për punën e vet i përgjigjet Kuvendit të Republikës së Kosovës. AAC-ja është organizatë e vetëfinancuar buxhetore dhe autoritet publik që u nënshtrohet dispozitave përkatëse mbi organizatat buxhetore dhe autoritetet publike në ligjet dhe aktet e tjera normative të zbatueshme në Republikën e Kosovës.

3. PËRSHKRIMI I AAC-së

Nga 1 janari 2009, AAC-ja ka marrë kompetencat e plota në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil. AAC-ja është njëra nga autoritetet publike me përgjegjësi dhe funksione në fushën e aviacionit civil në vendin tonë. Ligji përcakton që Ministria e Infrastrukturës (MI) është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të transportit ajror¹, ndërsa Ministria e Punëve të Brendshme (MPB) është përgjegjëse për rregullimin e aspekteve të sigurimit të aviacionit². Ligji gjithashtu themelon Komisionin për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), si institucion që funksionon në kuadër të Zyrës së Kryeministrit të Republikës së Kosovës.³

AAC-ja është agjenci e pavarur rregullatore, përgjegjëse për rregullimin e të gjitha aspekteve të sigurisë së aviacionit civil dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Rregullimi ekonomik i aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nënkupton miratimin e tarifave për shfrytëzimin e shërbimeve që ofrojnë këta operatorë.

AAC është përgjegjëse për:

¹ Ligji për Aviacionin Civil, Kreu 2

² Po aty, Kreu 4

³ Po aty, Neni 5

- zbatimin e legjislacionit mbi aviacionin civil dhe zbatimin e politikave të miratuara nga MI-ja ose Qeveria në fushën e aviacionit civil;
- ofrimin e këshillave dhe propozimeve për MI-në, Qeverinë dhe Kuvendin lidhur me politikën dhe legjislacionin nga fusha e aviacionit civil;
- nxjerrjen e rregulloreve implementuese dhe urdhrave të navigacionit ajror, në përputhje me Ligjin për Aviacionin Civil dhe Marrëveshjen mbi Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit, me qëllim të zbatimit të politikave të aviacionit civil të MI-së dhe legjislacionit përkatës nga fusha e aviacionit civil;
- lëshimin e licencave, certifikatave dhe lejeve në përputhje me kompetencat dhe përgjegjësitë e AAC-së të përcaktuara nga Ligji për Aviacionin Civil;
- rregullimin e sigurisë së transportit ajror në Republikën e Kosovës;
- rregullimin e ekonomisë së aeroporteve dhe shërbimeve të navigacionit ajror;
- ofrimin e këshillave për MI-në në lidhje me përgatitjen nga Ministri të propozim-politikave mbi shfrytëzimin e hapësirës ajrore të Kosovës të cilat i përmbushin nevojat e shfrytëzuesve, duke pasur parasysh sigurinë kombëtare, faktorët ekonomikë dhe mjedisorë dhe nevojën për standarde të larta të sigurisë;
- mbikëqyrjen dhe sigurimin e zbatimit në mënyrë efektive të legjislacionit, standardeve, rregullave, procedurave dhe urdhrave të aviacionit civil, përveç kur, me Ligjin për Aviacionin Civil ose me një akt tjetër themelor juridik, ky funksion shprehimisht i është dhënë MI-së ose një autoriteti tjetër publik;
- shpërndarjen e informatave për publikun rreth çështjeve relevante mbi funksionet dhe aktivitetet e AAC-së;
- marrjen e masave, kryerjen e hetimeve dhe inspektimeve dhe nxjerrjen urdhrave, rregullave, rregulloreve dhe/ose procedurave të cilat AAC-ja me arsye i konsideron të nevojshme për (i) zbatimin e rregullt dhe të ligjshëm të dispozitave të Ligjit për Aviacionin Civil ose (ii) ushtrimin e rregullt dhe të ligjshëm të kompetencave dhe detyrave të cilat i janë dhënë AAC me këtë ligj; dhe
- ushtrimin e funksioneve të tjera të cilat kanë të bëjnë me Aviacionin Civil në Kosovë që i janë dhënë AAC-së sipas Ligji për Aviacionin Civil ose një akti tjetër themelor juridik.

4. ORGANIZIMI INSTITUCIONAL

LOKACIONI

Selia e AAC-së është në Prishtinë, Lagjia Arbëria, rruga “Ahmet Krasniqi” p.n. Zyrat e AAC-së kanë hapësirë të mjaftueshme për t’iu siguruar punonjësve kushte të mira për punë. Pasi që zyrat e AAC-së janë të vendosura në një objekt privat, për të cilin paguhet qira, AAC-ja ka kërkuar zyrtarisht nga Ministria e Administratës Publike të gjejë një zgjidhje për vendosjen e AAC-së në një objekt të përshtatshëm shtetëror. AAC-ja gjithashtu ka kërkuar nga autoritetet përgjegjëse alokimin e fondeve të nevojshme në kategorinë e shpenzimeve kapitale për ndërtimin e objektit të AAC-së.

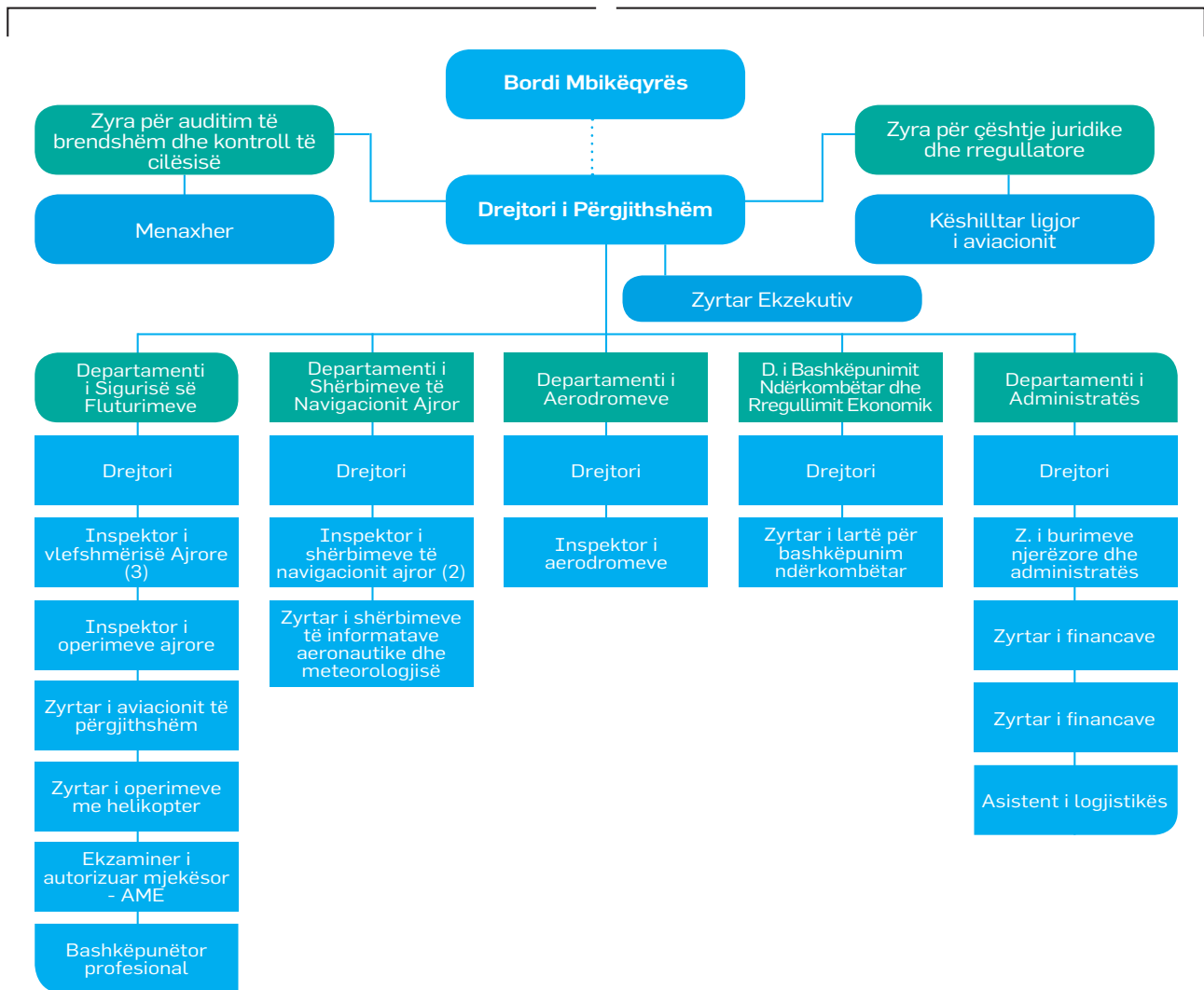
STRUKTURA ORGANIZATIVE E AAC-SË

Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, Drejtori i përgjithshëm i AAC-së është përgjegjës për organizimin e brendshëm. Më 7 janar 2011, Drejtori i përgjithshëm ka nxjerr Rregulloren për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës në Autoritetin e Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës (“Rregullorja e brendshme”). Në bazë të Rregullores së brendshme, struktura organizative e AAC-së përbëhet nga:

- a) Zyra e Drejtorit të Përgjithshëm
 - i) Zyra e auditimit të brendshëm dhe kontrollit të cilësisë
 - ii) Zyra për shërbime juridike dhe çështje rregullatore
 - iii) Zyra për marrëdhënie me publikun
- b) Departamenti i Sigurisë së Fluturimeve
- c) Departamenti i Shërbimeve të Navigacionit Ajror
- d) Departamenti i Aerodromeve
- e) Departamenti për Bashkëpunim Ndërkombëtar dhe Rregullim Ekonomik të Aviacionit
- f) Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore

Në vazhdim është skema organizative e AAC-së, në përputhje me Rregulloren e brendshme.

FIG 1. SKEMA ORGANIZATIVE E AAC-SË

TË HYRAT FINANCIARE TË AAC-SË

AAC-ja vetëfinancohet nga të ardhurat e dedikuara, siç përcaktohen në Ligjin nr. 3/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë. Sipas Nenit 25 të Ligjit nr. 3/L-051 për Aviacionin Civil, të ardhurat e dedikuara të AAC-së përbëhen nga:

- taksat të cilat ndërlidhen me aviacionin, detyrimet dhe tarifën;
- një përqindje nga shërbimet e navigacionit ajror që ofrohen brenda hapësirës ajrore të Republikës së Kosovës;
- tarifën për sigurinë e pasagjerëve dhe tarifën e certifikimit dhe licencimit; dhe
- donacionet, grantet dhe përkrahjet (mbështetjet) tjera financiare ose teknike të caktuara për AAC-në.

Më 1 janar 2009 ka hyrë në fuqi Rregullorja nr. 2008/7 e e Ministrisë së Infrastrukturës për përcaktimin e tarifës së sigurisë së udhëtarëve që udhëtojnë me fluturime komerciale nga Kosova. Kjo Rregullore përcakton një tarifë sigurie prej 2 eurosh për çdo udhëtar që nisët nga Kosova me fluturime komerciale. Fondet e mbledhura nga kjo tarifë sigurie janë të ardhura të dedikuara për AAC-në me qëllim të mbulimit të shpenzimeve operative në pajtim me Ligjin nr. 3/L-051 për Aviacionin Civil.

Duke filluar që nga gjysma e vitit 2011, AAC-ja me anë të Rregullores nr. 7/2011 ka siguruar bazën ligjore për mbledhjen e tarifave për shërbimet të cilat ajo i ofron, siç janë shërbimet për dhënie licencave, lejeve, certifikatave të ndryshme dhe kryerjen e inspektimeve dhe auditimeve, të gjitha këto brenda kompetencave të

AAC-së për rregullimin e aviacionit civil në Republikën e Kosovës.

Të dhëna të hollësishme për të hyrat e AAC-së në vitin 2013 jepen në pjesën 11.15 b) të këtij raporti.

PAGAT E PERSONELIT TË AAC-SË

Siguria e aviacionit civil është misioni dhe prioriteti numër një i Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Si rregullator i aviacionit civil, ne sigurojmë që operimet ajrore në Republikën e Kosovës kryhen në përputhje me ligjin e aplikueshëm dhe standardet ndërkombëtare, duke përfshirë legjislacionin dhe standardet e aviacionit në Bashkimin Evropian. Për ta arritur këtë mision, një rregullator i aviacionit civil ka nevojë për personel shumë të kualifikuar dhe me përvojë, të aftë për t'i hartuar standardet, procedurat, rregulloret dhe për të siguruar zbatimin e tyre nga operatorët përmes mbikëqyrjes së vazhdueshme, inspektimeve dhe auditimeve.

Sipas Nenit 24.2 të Ligjit për Aviacionin Civil, pagat e personelit të AAC-së caktohen nga Ministri i Financave, me propozim të Drejtorit të Përgjithshëm. Në caktimin e nivelit të pagave të personelit të AAC-së, ligji përcakton që, përveç kriterëve profesionale, duhet të merren parasysh edhe rrogat e personelit të industrisë së aviacionit (aeroportit, kontrollit të trafikut ajror, kompanive ajrore). Kjo gjithashtu është kërkesë e Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ICAO). Niveli i pagave të personelit të AAC-së është miratuar më 20 mars 2009 nga Ministri i Ekonomisë dhe Financave, pas propozimit të Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së. Paga e Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së është caktuar më pas nga Qeveria në përputhje me Nenin 20.2 të Ligjit për Aviacionin Civil.

5. BORDI MBIKËQYRËS I AAC-SË

Në bazë të Ligjit për Aviacionin Civil, veprimtaria e AAC-së mbikëqyret nga Bordi Mbikëqyrës, i cili përbëhet nga pesë anëtarë. Bordi vepron me orar jo të plotë dhe takohet së paku një herë për çdo tremujor kalendarik. Kryesuesi e përfaqëson Bordin në publik dhe menaxhon dhe organizon punën e Bordit. Bordi merr vendim me shumicë votash dhe ka kuorumin e nevojshëm për marrjen e një vendimi nëse së paku tre anëtarë të Bordit janë të pranishëm.

Procedurat e brendshme për organizimin e punës së Bordit Mbikëqyrës të AAC-së janë përcaktuar me Rregulloren e punës së Bordit Mbikëqyrës, të miratuar më 22 shtator 2011.

Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së i dorëzon Bordit Mbikëqyrës raport gjithëpërfshirës të punës çdo tre muaj dhe raportin vjetor në fund të çdo viti kalendarik.

MANDATI

Anëtarët e Bordit Mbikëqyrës janë emëruar nga Qeveria e Republikës së Kosovës me Vendimin nr. 4/71 të datës 03 korrik 2009, të ndryshuar me Vendimin nr. 3/83 të datës 25 shtator 2009. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, mandati i Kryesuesit të Bordit, dhe i një anëtari të Bordit është dyvjeçar, ndërsa mandati i tre anëtarëve tjerë është katërvjeçar. Deri në korrik të vitit 2013, kur ka skaduar mandati i dy anëtarëve tjerë, Bordi Mbikëqyrës ka ushtruar përgjegjësitë e veta me tre anëtarë. Në shtator të vitit 2013, ka skaduar edhe mandati i anëtarit të fundit. Që nga shtatori i vitit 2013, AAC-ja është pa Bord Mbikëqyrës.

KOMPETENCAT

Bordi Mbikëqyrës nuk ka kompetenca ekzekutive, kompetenca të zbatimit ose kompetenca rregullatore, por është përgjegjës për mbikëqyrjen dhe shqyrtimin e (i) aktiviteteve dhe vendimeve të AAC-së mbi çështjet administrative, ekzekutive, rregullatore dhe të licencimit, dhe (ii) të gjitha aspekteve të menaxhimit financiar, të ardhurave dhe shpenzimeve të AAC-së.

FUNKSIONALIZIMI

Gjatë vitit 2013, Bordi Mbikëqyrës ka mbajtur tri mbledhje të rregullta dhe disa takime tjera plotësuese, në të cilat ka shqyrtuar dhe miratuar raportin vjetor të AAC-së për vitin 2012 si dhe dy raporte tremujore të AAC-së.

Për shkak të skadimit të mandateve, Bordi Mbikëqyrës i AAC-së nuk është funksional që nga muaji korrik i vitit 2013.

6. EKZEKUTIVI

AAC-ja udhëhiqet nga Drejtori i Përgjithshëm i Aviacionit Civil, si organi më i lartë i drejtimit ekzekutiv dhe administrativ. Ai ushtron detyrat dhe funksionet të përcaktuara nga neni 21 i Ligjit për Aviacionin Civil dhe në përputhje me ligjet tjera në fuqi, të cilat rregullojnë veprimtarinë e institucioneve publike, përfshirë këtu menaxhimin dhe raportimin e rregullt financiar. Në punën e tij të përditshme, ai mbështetet nga strukturat udhëheqëse të definuara më poshtë (menaxhmenti i mesëm).

a) Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së

Drejtori i Përgjithshëm i Aviacionit Civil punon me orar të plotë. Drejtori i Përgjithshëm është zyrtar i AAC-së, i cili është përgjegjës për menaxhimin e përditshëm dhe vendimmarrjen në AAC. Drejtori i Përgjithshëm përgjigjet para Kuvendit lidhur me përputhshmërinë e AAC-së me politikat e aviacionit civil si dhe të gjitha ligjet dhe standardet e zbatueshme në Republikën e Kosovës.

Z. Dritan Gjonbalaj është riemëruar Drejtor i Përgjithshëm i AAC-së nga Qeveria e Republikës së Kosovës më 22 nëntor 2013 përmes Vendimit nr. 8/157, pas propozimit të Ministrit të Infrastrukturës. Mandati i Drejtorit të Përgjithshëm zgjat pesë (5) vjet. Sipas Ligjit për Aviacionin Civil, Drejtori i Përgjithshëm mund të riemërohet nga Qeveria edhe për mandate të tjera pasuese me kohëzgjatje të njëjtë.

b) Menaxhmenti i mesëm

Në bazë të Rregullores së brendshme, struktura udhëheqëse, apo menaxhmenti i mesëm i AAC-së, përbëhet nga Drejtorët e departamenteve dhe drejtuesit, menaxherët e zyrave, të cilët janë përgjegjës për veprimtarinë e tyre brenda fushëveprimit dhe kompetencave të tyre të përshkruara në përshkrimet e punës. Drejtori i Përgjithshëm i ngarkon strukturat udhëheqëse me kompetenca të përshkruara në nenet 12.2 deri 18 të kësaj rregulloreje, të cilat dalin nga fushëveprimi i detyrave dhe kompetencave të AAC-së sipas ligjit. Përjashtimisht, Drejtori i Përgjithshëm mund t'ia delegojë kompetencat e tij apo kompetencat e AAC-së një strukture apo punonjësi jashtë fushëveprimit të detyrave të kësaj strukture, nëse ai e sheh të nevojshme. Drejtori i Përgjithshëm gjatë mungesës, në pajtim me nenin 23.1 LAC, delegon plotësisht apo pjesërisht kompetencat e tij dhe të AAC-së tek një punonjës me nivel përgjegjësie udhëheqëse.

Personat që përbëjnë strukturën udhëheqëse të AAC-së mbajnë Akte Emërimi me AAC-në me kohë të pacaktuar, ndërsa lloji i emërimit është i karrierës.

7. BURIMET NJERËZORE

a) Numri i punëtorëve dhe nevojat për punëtorë të rinj

Në përputhje me Ligjin e Buxhetit, AAC-ja ka 27 punëtorë. 26 prej tyre kanë Akte Emërimi të karrierës me AAC-në, ndërsa një bashkëpunëtorë profesionale ka Marrëveshje për shërbime të veçanta. Në Rregulloren e brendshme janë paraparë 37 vende pune në AAC. Për shkak të pamjaftueshmërisë së buxhetit, përgjegjësitë e disa pozitave thelbësore si zyrtar i teknologjisë informative, zyrtar i buxhetit apo zyrtar për marrëdhënie me publikun, po mbulohen përkohësisht nga punëtorët aktualë. Planifikohen të punësohen tre profesionistë aviacioni, nëse alokohen fonde shtesë gjatë rishikimit të buxhetit të vitit 2014.

b) Trajnimet

AAC-ja investon në ngritjen profesionale dhe përditësim e njohurive të specializuara të personelit të vet, në përputhje me standardet dhe praktikat e rekomanduara ndërkombëtare. Në bazë të një plani paraprakisht të miratuar trajnimesh, gjatë vitit 2013 personeli i AAC-së ka ndjekur trajnime të financuara nga donatorët si dhe trajnime të financuara nga buxheti i AAC-së. Personeli është trajnuar kryesisht në qendrën trajnuese të Autoriteteve të Përbashkëta të Aviacionit (JAA) në lidhje me sigurinë e fluturimeve dhe të operimeve, si dhe në qendrat trajnuese të EUROCONTROL-it dhe Asociacionit Ndërkombëtar të Transportit Ajror (IATA). Trajnimet janë ofruar edhe në kuadër të projekteve të Komisionit Evropian: EASA IPA dhe ISIS, siç është përshkruar në pikën 11.9 (d) të këtij raporti.

Gjatë vitit 2013, janë ndjekur gjithsej 41 trajnime, ku përfshihen edhe trajnimet e obliguara të inspektorëve të departamenteve profesionale në fushën e aviacionit civil. Shih tabelën e trajnimeve të realizuara në vitin 2013 në Shtojcën 1 të këtij raporti.

8. ASETET

AAC-ja ka në përdorim 776 asete me vlerë në blerje prej 225,245.10 €. Këto asete janë kryesisht orendi zyresh dhe pajisje teknologjike.

Zhvlerësimi dhe vlerësimi i aseteve bëhet çdo fund vit sipas dispozitave të Rregullores së Ministrisë së Financave nr. 02/2013 për menaxhimin e pasurisë jo financiare në organizatat buxhetore.

Sipas raportit të Komisionit për vlerësimin e pasurive, vlera e aseteve në AAC, pas zhvlerësimit të vitit 2013 sipas rregullave të parapara me Rregulloren më lart, është 45,282.42 €. Por, Komisioni në procesin e paraparë me po këtë Rregullore ka rivlerësuar se vlera aktuale e aseteve të AAC-së është 60,057.36 €.

AAC-ja për vitin 2014 ka planifikuar asete të reja që do të jenë kryesisht pajisje të teknologjisë informative me qëllim të krijimit të kushteve për punë për stafin e AAC-së.

9. PLANIFIKIMI I PUNËS NË AAC

Në fillim të vitit raportues është hartuar dhe miratuar nga Drejtori i Përgjithshëm dokumenti i cili i liston objektivat strategjike të AAC-së për periudhën 2013-2018. Në këtë dokument paraqitet në mënyrë të qartë vizioni dhe misioni i AAC-së dhe objektivat, përmes të cilave AAC-ja synon realizimin e plotë të misionit të saj, përafrimit me vizionin si dhe zbatimin e politikave të hartuara.

Objektivat strategjike i shërbejnë AAC-së si bazë e mirë dhe e pazëvendësueshme për planifikimet vjetore që i bën organizata. Planet vjetore hartohen në nivelin e menaxhmentit, pas një procesi të identifikimit të veprimeve në nivel të njësisë organizative. AAC-ja vendos objektiva pune në baza vjetore. Këto objektiva planifikohen sipas konceptit S.M.A.R.T. (Simple/Të thjeshta, Measurable/Të matshme, Achievable/ Të arritshme, Reasonable/ Të arsyeshme, Timebound/ Me afate kohore).

Planet vjetore të punës rishikohen çdo tre muaj, bazuar në raportet e njësisë organizative rreth nivelin e implementimit të detyrave të paracaktuar dhe me qëllim të reflektimit të veprimeve të reja. Raportet tremujore përgatiten dhe dorëzohen te Bordi Mbikëqyrës i AAC-së. Përveç rishikimeve tremujore, në AAC bëhet edhe rishikimi vjetor i punës. Plani vjetor i punës për vitin 2013 dhe realizimi i tij është i bashkëlidhur në këtë raport si Shtojcë 2.

10. SISTEMI PËR MENAXHIM TË CILËSISË

a) Certifikimi i AAC-së sipas ISO 9001:2008

Pasi që gjatë vitit 2012 kishte përfunduar projekti i ngritjes së sistemit për menaxhim të cilësisë sipas standardit ISO 9001:2008, në fillim të 2013-tës, AAC-ja ka filluar me procedurat për përzgjedhjen e një kompanie të akredituar për certifikim sipas këtij standardi. Pas përcjelljes së kërkesave ligjore të prokurimit publik, kompania e përzgjedhur ishte shtëpia certifikuese me renome botërore, "BureauVeritas".

Kjo kompani, në muajin mars ka kryer auditimin në AAC me qëllim të verifikimit të zbatimit të plotë të kërkesave të ISO 9001:2008 brenda AAC-së dhe funksionimit të sistemit për menaxhim të cilësisë, të ngritur në AAC gjatë vitit 2012.

Pas auditimit të realizuar më 29 prill 2013, shtëpia certifikuese "Bureau Veritas" ka certifikuar zyrtarisht AAC-në me standardin ISO 9001:2008. Kjo certifikatë dëshmon se në AAC është ngritur një sistem pune me strukturë dhe hierarki të qartë organizative, politika dhe objektiva të definuara, përshkrim të detyrave të punës për secilën pozitë,

Certifikata ISO 9001:2008 e lëshuar për AAC-në

procese dhe procedura të përshkruara të punës, trajnim dhe ngritje të kompetencave për personelin, planifikim dhe raportim periodik të punës, matje të performancës dhe kënaqshmërisë dhe përkushtim për përmirësim të vazhdueshëm të sistemit.

AAC-ja është ndër rregullatorët e parë të aviacionit civil në rajon që është certifikuar sipas standardit ndërkombëtar ISO 9001:2008. Certifikata vlen tri vite dhe për mirëmbajtjen e saj AAC-ja do t'u nënshtrohet çdo vit auditimeve verifikuese nga "Bureau Veritas".

b) Mirëmbajtja e sistemit për menaxhim të cilësisë (SMC-së)

Për mirëmbajtjen e certifikatës, AAC-ja përcjell një varg kërkesash që rrjedhin nga standardi ISO 9001:2008. Për të garantuar qëndrueshmërinë e një sistemi të certifikuar, AAC-ja në baza vjetore duhet të auditojë sistemin e vet, të masë kënaqshmërinë e atyre që pranojnë shërbime nga ky autoritet, të rishikojë realizimin e punëve nëpër tremujorë dhe të rishikojë menaxhimin e punës në organizatë në përgjithësi. Për realizimin e këtyre obligimeve, AAC-ja gjatë vitit 2013 ka kryer veprimet që vijnë:

- Janë kryer dy auditime të brendshme të në AAC. Njëri auditim është mbajtur në korrik dhe ka përfshirë Departamentin e administratës dhe burimeve njerëzore, gjegjësisht sektorin e financave dhe prokurimit. Auditimi i dytë është realizuar në muajin nëntor, me kohëzgjatje pesë ditore, dhe ka përfshirë tërë AAC-në. Auditimet janë mbajtur nga dy auditorët e brendshëm të AAC-së për SMC dhe kanë rezultuar me rekomandime për përmirësim të proceseve të punës dhe disa dokumenteve përcjellëse.
- Në fillim të muajit dhjetor është realizuar matja e kënaqshmërisë së shfrytëzuesve të shërbimeve që kryen AAC-ja. Përmes një pyetësori të shkurtër, është kërkuar mendimi i operatorëve përkatës që të vlerësojnë nivelin dhe cilësinë e dokumenteve që i harton AAC-ja, shërbimet gjatë certifikimeve dhe licencimeve të ndryshme, aktiviteteve mbikëqyrëse të AAC-së etj. Përveç matjes së jashtme, AAC-ja ka realizuar edhe matjen e brendshme të kënaqshmërisë, e cila bëhet çdo vit me qëllim të marrjes së rekomandimeve për përmirësim nga vetë personeli i AAC-së. Raporti nga kjo matje është i bashkëlidhur në Shtojcën 3 të këtij Raporti.
- Gjithashtu, në dhjetor, menaxhmenti i AAC-së ka mbajtur takimin vjetor për rishikimin e menaxhimit gjatë vitit 2013. Ky takim është i përvitshëm, i planifikuar dhe përshkruar edhe në manualin e cilësisë dhe ka për qëllim rishikimin e mënyrës se si është menaxhuar organizata në vitin që përmbyllet dhe se cilat janë mundësitë për përmirësim në menaxhim. Takimi ka agjendë të formatizuar sipas standardit ISO 9001:2008.

11. PUNA GJATË VITIT PARAPRAK

11.1 MUNDËSIA E ANËTARËSIMIT TË REPUBLIKËS SË KOSOVËS NË ICAO

Më 14 dhjetor 2012, Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së i ka dërguar Ministrin të Infrastrukturës dhe Ministrin të Punëve të Jashtme një përmbledhje me titull "Mundësitë e Republikës së Kosovës për anëtarësim në ICAO". Përpos informatave të përgjithshme mbi ICAO-n, e cila është agjenci e specializuar e OKB-së, dhe shpjegimit të procedurës formale për anëtarësim të shteteve në këtë organizatë, dokumenti ofron një skenar të hollësishëm për pranimin e Republikës së Kosovës në ICAO, duke marrë parasysh se Republika e Kosovës tashmë është anëtare e dy agjencive tjera të specializuara të OKB-së dhe se anëtarësimi në ICAO nuk e ka parakusht anëtarësimin në OKB.

AAC-ja, në koordinim me MI-në dhe MPJ-në, gjithashtu ka filluar hulumtimet dhe kontaktet në nivel teknik për të përgatitur terrenin për dorëzim të aplikimit zyrtar për anëtarësim në ICAO nga institucionet përkatëse të Republikës së Kosovës.

11.2 MUNDËSIA E ANËTARËSIMIT TË REPUBLIKËS SË KOSOVËS NË ECAC DHE EUROCONTROL

Në pritje të aderimit në Konventën e Çikagos, respektivisht anëtarësimit në ICAO, AAC-ja ka përgatitur memorandume shpjeguese në lidhje me mundësinë e anëtarësimit të Republikës së Kosovës në dy organizata ndërqeveritare evropiane, të ndërlidhura me ICAO-n: Konferencën Evropiane të Aviacionit Civil (ECAC), e cila krijon politika të ndryshme ndërqeveritare në nivel evropian, dhe Organizatën Evropiane për Sigurinë e Navigimit Ajror (EUROCONTROL), e cila ndihmon në menaxhimin e hapësirës ajrore evropiane përmes krijimit të rregullave dhe ofrimit të shërbimeve.

Këto memorandume shpjeguese janë përgatitur për Qeverinë e Republikës së Kosovës me qëllim të studimit të mundësive për anëtarësim në këto organizata të rëndësishme në fushën e aviacionit civil.

11.3 PËRSHKRIMI I HAPËSIRËS AJRORE TË KOSOVËS

Hapësira ajrore e Republikës së Kosovës, që nga shtatori i vitit 1999 është pjesë e “Hapësirës së Përbashkët Operacionale të Ballkanit – JOA” të NATO-s, nën kontrollin operacional të Qendrës së Kontrollit të Operimeve të Kombinuara Ajrore 5 (Combined Air Operations Control 5 - CAOC5). Kjo hapësirë ajrore është hapësirë e kontrolluar, në të cilën ofrohen shërbime për trafikun ajror.

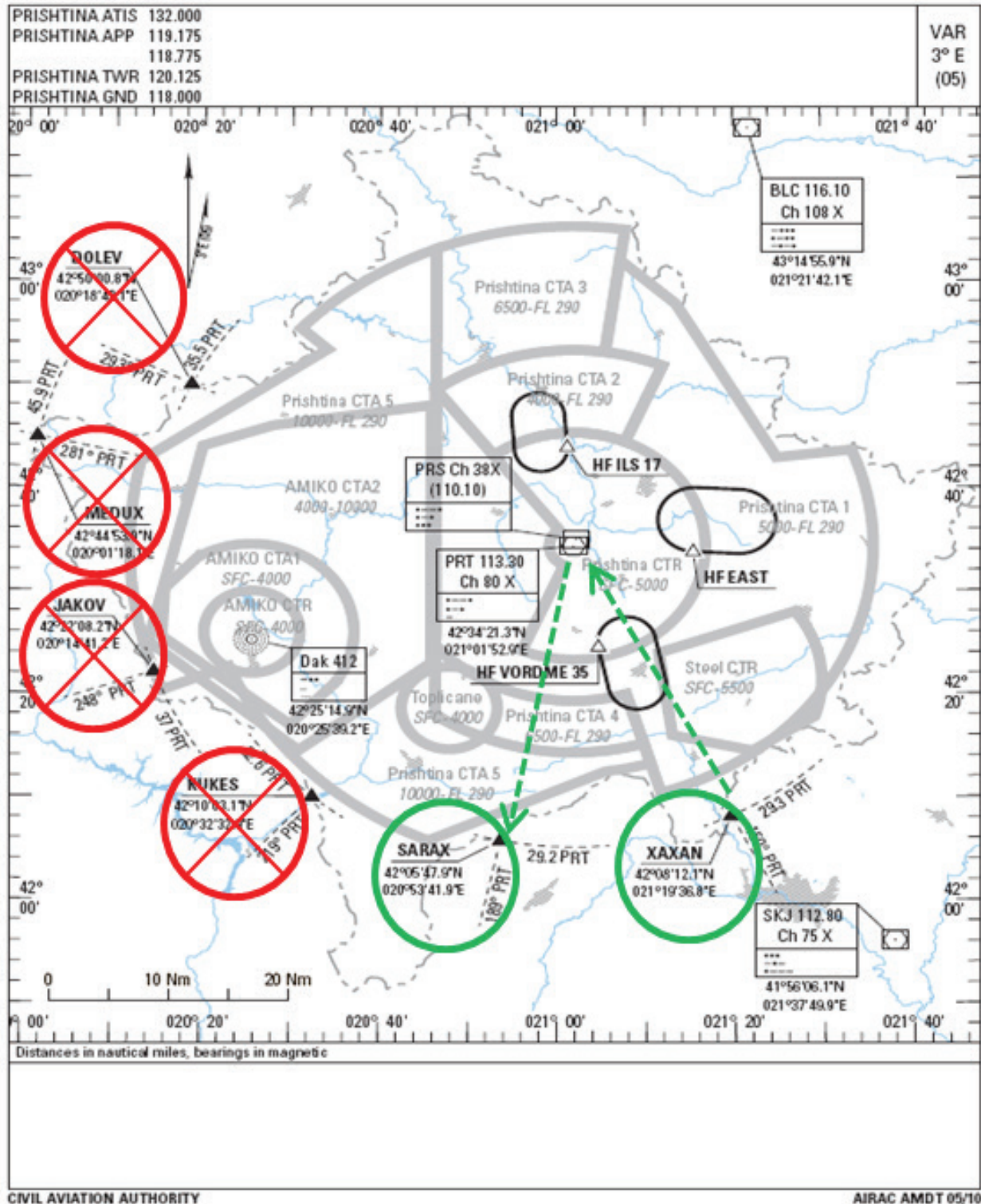
Që nga prilli i vitit 2004, hapësira e ultë ajrore e Kosovës (niveli i fluturimit FL 290 e më poshtë – rreth 9 km lartësi) është nën kontrollin e ofruesit të shërbimeve të navigacionit ajror të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës (ANP) “Adem Jashari”, i cili ofron shërbime të trafikut ajror dhe aerodromeve për aeroplanët në afërsi të ANP-së. Hapësira e ulët ajrore është e klasifikuar si hapësirë e klasit D dhe F, në përputhje me Aneksin 11 të ICAO-s mbi klasifikimin e hapësirës ajrore. Hapësira e lartë ajrore (mbi FL 290) e Kosovës është e mbyllur për trafik komercial.

Në figurën e mëposhtme është paraqitur struktura e hapësirës ajrore të Kosovës. Aktualisht vetëm 2 korridore përdoren për trafik komercial drejt/nga ANP “Adem Jashari”, e këto janë XAXAN dhe SARAX, në pjesën jugore të Kosovës, në kufi me Maqedoninë. Në ndërkohë janë përgatitur hartat dhe procedurat për hapjen e dy korridoreve tjera MEDUX/DOLEV dhe KUKES/JAKOV që lidhin Kosovën me Malin e Zi, gjegjësisht Shqipërinë. Hapja e këtyre korridoreve planifikohet të realizohet përmes iniciativës së NATO-s për normalizimin e hapësirës ajrore të Ballkanit (BANM).

Struktura e hapësirës ajrore do të ndryshojë me hapjen e pjesës së lartë në pjesën e parë të vitin 2014, kur edhe duhet të publikohen hartat e reja.

AREA CHART - ICAO

KOSOVO AIRSPACE

a) Hapja e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës

Që nga përfundimi i luftës, hapësira e lartë ajrore e Republikës së Kosovës (mbi 9 km) është e mbyllur për mbikalime të avionëve civilë dhe është nën autoritetin e NATO-s. Hapësira nën 9 kilometra kontrollohet nga Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror ANP "Adem Jashari" – Kontrolli Ajror. Kontrollorët tanë të trafikut ajror ofrojnë shërbime për ngritje dhe aterime nga Prishtina, si dhe për fluturimet tjera brenda territorit të Republikës së Kosovës (të shumtën helikopterë të KFOR-it).

Kontrolli i trafikut ajror në hapësirën ajrore të Kosovës është nën mbikëqyrjen rregullore të Autoritetit të Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës. Që nga shpallja e pavarësisë, autoritetet e Republikës së Kosovës janë duke punuar ngushtë me NATO-n, KFOR-in, BE-në, ICAO-n dhe hisedarët tjerë në rajon për normalizimin e hapësirës ajrore të Ballkanit, dhe në veçanti, për hapjen e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës për mbikalime të avionëve civilë. NATO, njësoj sikur edhe autoritetet e vendit tonë, është shumë e përkushtuar për hapjen e hapësirës së lartë ajrore. Interesim të madh kanë edhe kompanitë ajrore, sepse mbi Kosovë kalojnë disa rrugë që historikisht janë shfrytëzuar shumë në trafikun ajror ndërkombëtar.

Më 10 korrik 2013 është nënshkruar marrëveshja zbatuese për hapjen e hapësirës së lartë ajrore të Kosovës për mbikalime në mes të NATO/KFOR-it dhe Hungarisë. Kjo marrëveshje autorizon Hungarinë që përmes HungaroControl-it të ofrojë shërbime të navigacionit ajror në hapësirën ajrore të Kosovës. Marrëveshja zbatuese NATO/KFOR me Hungarinë bazohet në Vendimin e Këshillit të NATO-s, i cili, në kuadër të përgjegjësisë të NATO-s në hapësirën tonë ajrore, në prill të vitit 2012 ka vendosur që ofrimi i shërbimeve të navigacionit ajror në hapësirën e lartë ajrore të Kosovës përkohësisht t'i delegohet Hungarisë dhe ofruesit hungarez HungaroControl.

HungaroControl-i ka filluar përgatitjet dhe aranzhimet e nevojshme me të gjithë faktorët relevantë, duke përfshirë ofruesin tonë të shërbimeve të navigacionit ajror, për të filluar ofrimin e shërbimeve për hapësirën e lartë ajrore të Kosovës në gjysmën e parë të vitit 2014.

Poashtu, AAC-ja ka zhvilluar një takim me AAC-në e Hungarisë në muajin nëntor me qëllim të koordinimit sa më të mirë të aktiviteteve rregullore pas rihapjes së hapësirës së lartë ajrore të Kosovës. Të dy palët janë pajtuar që bashkëpunimi të formalizohet përmes një marrëveshjeje teknike.

11.4 MARRËVESHJA MBI HAPËSIRËN E PËRBASHKËT EVROPIANE TË AVIACIONIT (MARRËVESHJA HPEA)

Marrëveshja HPEA (European Common Aviation Area – Hapësira e Përbashkët Evropiane e Aviacionit) është një marrëveshje multilaterale që krijon një treg të brendshëm unik dhe ligje të njëjta në fushën e aviacionit, e nënshkruar në mes të qeverive të vendeve të Bashkimit Evropian, Islandës, Norvegjisë dhe shteteve të Ballkanit perëndimor. UNMIK-u e ka nënshkruar këtë Marrëveshje në emër të Kosovës dhe e ka deklaruar përkohësisht të aplikueshme më 10 tetor 2006. Republika e Kosovës, përmes Deklaratës së Pavarësisë, përveç tjerash, ka marrë përsipër të gjitha detyrimet ndërkombëtare të Kosovës, duke përfshirë edhe ato të nënshkruara në emrin tonë nga UNMIK-u. Këto detyrime përfshijnë edhe zbatimin e Marrëveshjes HPEA. Zbatimi i Marrëveshjes HPEA në Republikën e Kosovës është bërë i detyrueshëm edhe përmes Ligjit për Aviacionin Civil. Megjithatë, përkundër përpjekjeve të vazhdueshme të insitucioneve të vendit, Republika e Kosovës ende nuk ka marrëdhënie kontraktuale me BE-në fushën e aviacionit civil.

Edhe pse të gjitha palët janë pajtuar që Marrëveshjen HPEA ta zbatojnë në nivel administrativ, ajo ende nuk ka hyrë zyrtarisht në fuqi pasi që nuk është ratifikuar nga të gjitha shtetet anëtare të BE-së. Sipas njoftimit të fundit të Komisionit Evropian, në nëntor 2013, Greqia është vendi i fundit që ka mbetur për ta ratifikuar Marrëveshjen HPEA. Në fillim të vitit 2013, AAC-ja mori pjesë në takimin vjetor të Komitetit të Përbashkët të Marrëveshjes HPEA, ku u rikonfirmua përparimi i shtetit tonë në zbatimin e kësaj marrëveshjeje. Sipas Komisionit Evropian, Kosova është vendi më i avancuar në rajon në implementimin e kuadrit ligjor të BE-së në fushën e aviacionit⁴.

AAC-ja, si institucion koordinues për këtë Marrëveshje në Republikën e Kosovës, ka vazhduar të përcjellë progresin në transponimin e legjislacionit që kërkohet në fazën e parë të zbatimit të Marrëveshjes HPEA. Kështu, Ministria e

⁴ Studim krahasues i raporteve të progresit të shteteve të Ballkanit për vitin 2013.

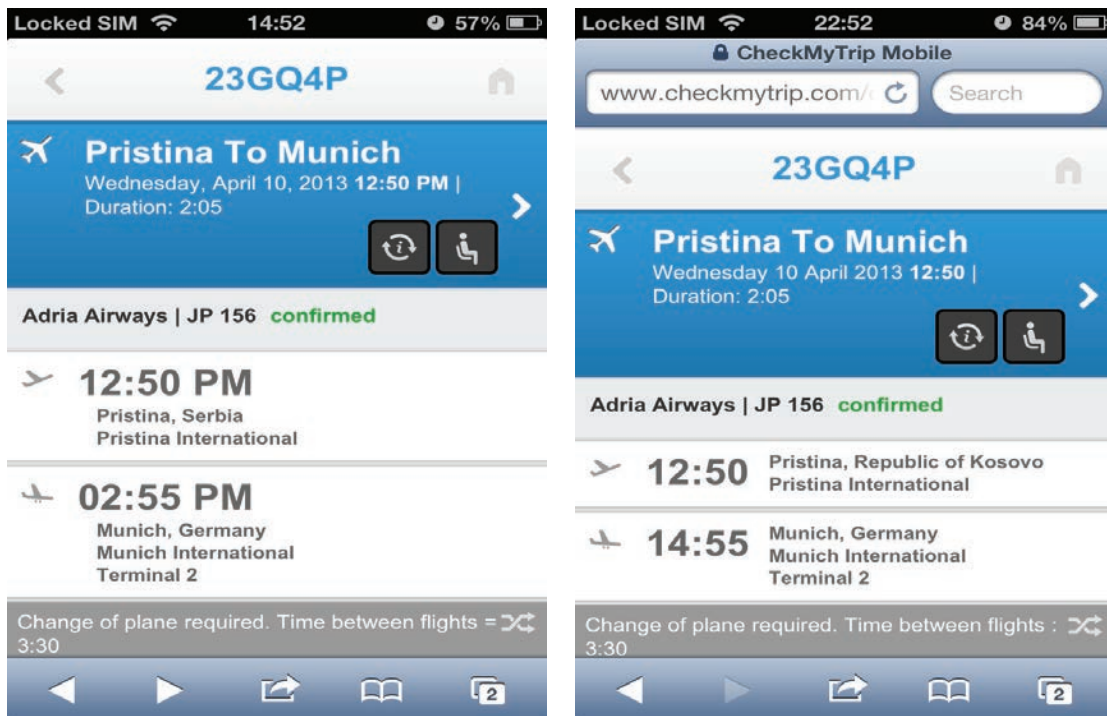
Punës dhe Mirëqenies Sociale ka konfirmuar se Direktiva e Këshillit nr. 89/391/EEC mbi paraqitjen e masave për të inkurajuar përmirësimet në sigurinë dhe shëndetin e punëtorëve në punë, e ndryshuar, është transponuar në masë të madhe në Ligjin nr. 04/L-161 për sigurinë në punë. Ministria e Tregtisë dhe Industrisë ka konfirmuar se Direktiva e Këshillit nr. 90/314/EEC mbi aranzhmanet e udhëtimit, pushimit dhe ato turistike është transponuar në mënyrë të plotë në Ligjin nr. 04/L-176 për Turizmin. Legjislacioni i lidhur me aviacionin është transponuar dhe po zbatohet.

11.5 PËRFSHIRJA E KOSOVËS NË SISTEMIN E REZERVIMEVE AMADEUS DHE BULETI-NET E IATA-S

Me kërkesë të AAC-së, Asociacioni Ndërkombëtar i Transportit Ajror (IATA – International Air Transport Association), në mbledhjen e mbajtur më 21-22 gusht 2013, në Montreal, ka vendosur përdorimin e kodeve XK dhe XKS për të përfaqësuar Kosovën si entitet të veçantë në të gjitha produktet e tyre, në vend të kodeve RS dhe SRB. Këto produkte, përveç tjerash, përfshijnë Direktoriumin e kodeve për kompanitë ajrore (Airline Coding Directory), Direktoriumin e kodeve për qytetet (City Code Directory) dhe Doracakun e kompanive ajrore për tarifatat dhe biletat e udhëtarëve (Passenger Air Tariff dhe Ticketing Handbook). Kompanitë ajrore dhe sistemet e rezervimit kompjuterik të biletave përdorin kodet e publikuara nga IATA. Me fillimin e zbatimit të këtyre ndryshimeve, që pritet nga prilli i vitit 2014, Republika e Kosovës gjithashtu do të identifikohet si zonë e veçantë tarifore. Gjithashtu, në këtë mbledhje IATA ka pranuar edhe kodet RK dhe RKS për pasaportat e Republikës së Kosovës, si identifikues shtetëror në pajisjet e leximit elektronik të pasaportave në aeroporte.

IATA është asociacion i kompanive ajrore me mbi 240 kompani anëtare, që operojnë rreth 80% të transportit ajror në botë. Është themeluar në vitin 1945 dhe ka e selinë në Montreal. IATA përkrah aktivitetin e kompanive ajrore dhe u ndihmon në hartimin e politikave. Gjithashtu, përfaqëson interesat e kompanive ajrore para institucioneve qeveritare dhe organizmave ndërkombëtarë, me një influencë të madhe në vendimmarrje të këtyre të fundit në të gjitha fushat që prekin interesat e industrisë së aviacionit.

Në nëntor të vitit 2012, AAC-ja ka filluar komunikimin me sistemin më të madh të rezervimit të biletave “Amadeus”, i cili në prill të vitit të kaluar rezultoi me ndërrimin e kodit shtetëror të ANP “Adem Jashari” nga RS/SRB/Serbi në XK/XKS/ Republika e Kosovës. Menjëherë më pas, AAC-ja ka filluar komunikimin me IATA-n për të mundësuar përdorimin e kodeve të Kosovës nga të gjitha kompanitë ajrore dhe sistemet tjera globale të rezervimit (p.sh. SABRE, Travelport).

Pamja e rezervimit para dhe pas ndërrimit të kodit shtetëror në sistemin e rezervimit

11.6 PROGRAMI SHETËTOR I SIGURISË (SSP)

Aneksi 19 i Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ICAO) i mandaton shtetet të kenë një Program Shtetëror të Sigurisë për të dëshmuar se janë përmbushur të gjitha standardet e kësaj organizate për menaxhim të sigurisë në aviacionin civil në nivel shtetëror. Përmes këtij programi paraqitet korniza ligjore e shtetit për sigurinë e aviacionit civil, politikat dhe objektivat e sigurisë, përgjegjësitë brenda strukturave shtetërore në aviacionin civil, menaxhimi i rreziqeve në aviacion civil, niveli i sigurisë, promovimi i saj etj.

Meqë Ligji për Aviacionin Civil kërkon aplikimin e standardeve të ICAO-s, gjatë tremujorit të parë të vitit, grupi punues për SSP brenda AAC-së ka punuar në përditësimin e dokumentit “Analiza e kërkesave”, i cili i liston të gjitha standardet që duhet përmbushur dhe mundëson vetëvlerësimin se çka është e kryer e çka mbetet për t’u bërë. Ky dokument shërben si bazë për planifikimin e mëtutjeshëm për realizimin e standardeve të pa përmbushura.

Në tremujorin e dytë të vitit, AAC-ja ka organizuar një takim me të gjithë hisedarët, të cilët në bazë të Ligjit për Aviacionin Civil, kanë rol në SSP. Me rol në këtë program janë: AAC-ja, Komisioni për Hetimin e Aksidenteve dhe Incidenteve Aeronautike (KHAIA), Agjencia për Menaxhimin e Emergjencave brenda Ministrisë së Punëve të Brendshme, Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror si dhe Ministria e Infrastrukturës. Takimi ka shërbyer për informim dhe diskutim mbi rolin e secilës palë të përfshirë në këtë program.

Gjatë tremujorit të fundit të vitit, AAC-ja ka hartuar një plan veprimi për të kompletuar kornizën e SSP-së.

11.7 ÇËSHTJET E AVIACIONIT TË NDËRLIDHURA ME INTEGRIMIN EVROPIAN

a) Studimi i Fizibilitetit për Marrëveshjen MSA

AAC-ja, si institucion koordinues për Marrëveshjen HPEA, ka dhënë kontributin e saj për përgatitjen e analizës ligjore në fushën e ofrimit të shërbimeve të transportin ajror, që është përdorur për të përcaktuar pozitën negociuese të Republikës së Kosovës në kuadër të përgatitjeve të institucioneve të shtetit për negociimin e Marrëveshjes për Stabilizim-Asocim me Komisionin Evropian.

Në dokumentin “Plani i Veprimit për Negocimin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit” (PVMSA), i cili u botua nga Qeveria në dhjetor 2013, thuhet se nëpërmjet përfshirjes aktive në HPEA, Kosova ka bërë progres të dalluar në adoptimin e standardeve të BE-së, veçanërisht përmes nxjerrjes së legjislacionit të ri në fushën e aviacionit civil. Aty thuhet se AAC-ja ka bërë hapa progresivë në adoptimin e rregulloreve ekonomike dhe të sigurisë, duke transponuar të gjithë legjislacionin e dalë nga Faza I e Marrëveshjes HPEA dhe është gati të vazhdojë tutje me Fazën II.

Ndër masat që do të merren për t’i arritur obligimet nga MSA-ja, thuhet se brenda një kohe të shkurtër, AAC-ja do të certifikojë ofruesin e shërbimeve të navigacionit ajror.

b) Raporti i Progresit

Raporti i Komisionit Evropian për Kosovën, i publikuar më 23 tetor 2013, vlerëson lart progresin në transportin ajror, ndërkohë që kërkon veprime për dy çështje. Raporti thekson se zbatimi i kërkesave të fazës së parë të Marrëveshjes për Hapësirën e Përbashkët Evropiane të Aviacionit (HPEA) në legjislacionin kombëtar është i plotë. Pas Kroacisë, e cila tashmë është bërë pjesë e BE-së, Kosova bëhet vendi i vetëm në rajon që ka arritur këtë status zhvillimi në aviacion karshi Marrëveshjes.

Raporti thotë se Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës ende nuk është pjesë e programit Vlerësimi i Sigurisë së Avionëve të Huaj (SAFA), megjithatë, raporti vëren që Autoriteti i Aviacionit Civil ka miratuar rregulloren mbi inspektimet e avionëve të vendeve të treta (SAFA) - dhe merr pjesë në mbledhjen dhe shkëmbimin e informacionit. AAC-ja, e përkrahur edhe nga Ministria e Infrastrukturës, është duke bërë përpjekje të vazhdueshme për të hyrë në aranzhime kontraktuale me agjencinë e BE-së për siguri të aviacionit (EASA). Këto aranzhime kontraktuale do ta bëjnë edhe zyrtarisht AAC-në pjesë të programit panevropian SAFA.

Raporti gjithashtu vëren se Ligji për Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror nuk është miratuar dhe thekson edhe mungesën e certifikimit të Ofruesit të Shërbimeve të Navigacionit Ajror. Sipas raportit, sektori i aviacionit civil të Kosovës vazhdon të vuajë për shkak të kufizimeve të imponuara nga Serbia për mbifluturime aeroplanëve që fluturojnë për dhe nga Prishtina. Raporti thekson se në përgjithësi, përafrimi me kuadrin ligjor të BE-së në fushën e transportit ka vazhduar dhe se Kosova ka bërë progres në sektorin e aviacionit. Kosova (duke përfshirë dhe operatorët e transportit të saj) nuk po mund t'u bashkohet shumë prej trupave ndërkombëtare ose evropiane që rregullojnë transportin apo grupimet përkatëse sektoriale.

Miratimi i ligjit për Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror është një prioritet urgjent, përfundon raporti. Në përgjithësi, vlerësimi i raportit për sektorin e aviacionit është mjaft pozitiv duke raportuar “progres” për Kosovën në krahasim me “pak progres”, “ca progres” dhe “progres të kufizuar” për vendet fqinje, dhe për herë të parë edhe formalisht një përmbushjen e plotë të obligimeve nga Faza I e Marrëveshjes HPEA. Për vendet tjera të rajonit, raportet përkatëse të progresit theksojnë që ende nuk kanë përfunduar implementimin e fazës së parë të Marrëveshjes HPEA.

c) Takimi sektorial dhe plenar i transportit në kuadër të DPSA-së

Më 15 maj dhe 11 korrik 2013 në Prishtinë u mbajt takimi i rregullt vjetor sektorial përkatësisht plenar lidhur me Transportin, Mjedisin, Energjinë dhe Zhvillim Rajonal, si pjesë e Dialogut të Procesit të Stabilizim-Asociimit (DPSA) në mes të Qeverisë së Kosovës dhe Komisionit Evropian. Në takim ishte e përfaqësuar edhe AAC-ja.

AAC-ja ka raportuar vlerësimet pozitive që janë marrë nga ekspertët e Komisionit pas vizitës vlerësuese për zbatimin e HPEA-së dhe vizita e programit ISIS rreth zbatimit të legjislacionit SES. Gjithashtu është raportuar për bashkëpunimin ndërkombëtar, ku është veçuar bashkëpunimi me Shqipërinë dhe Maqedoninë dhe Memorandumi i bashkëpunimit me Francën. KE-ja ka kërkuar informacion edhe për progresin e bërë në normalizimin e hapësirës ajrore, certifikimin e OSHNA-s, përpjekjet për anëtarësimin në ICAO, marrëveshjet për shërbime ajrore, si ajo me Emiratet e Bashkuara Arabe dhe për certifikimin e operatorëve ajrorë.

Sa i përket transportit ajror, pikë kyçe për përfaqësuesit e Komisionit Evropian ishte miratimi i Ligjit për Agjencinë e Shërbimeve të Navigacionit Ajror (ASHNA), i cili është i përfshirë në agjendën legjislative shtetërore për vitin 2014.

11.8 BASHKËPUNIMI NDËRINSTITUCIONAL

AAC-ja ka bashkëpunuar ngusht me institucionet tjera përgjegjëse për aviacionin civil në Republikën e Kosovës në mënyrë që i tërë sistemi rregullator dhe mbikëqyrës i shtetit të funksionojë i koordinuar dhe në përputhje me standardet dhe praktikën më të mira ndërkombëtare. Poashtu, është ofruar përkrahje profesionale në fushën e aviacionit civil për institucionet tjera të shtetit.

a) Mbështetja dhënë Ministrisë së Infrastrukturës

Ashtu siç parashikohet me Ligjin për Aviacionin Civil, AAC-ja ka këshilluar Ministrin e Infrastrukturës dhe Departamentin e Aviacionit Civil në këtë Ministri në realizimin e përgjegjësive që dalin nga ligji.

AAC-ja ka ndihmuar MI-në në hartimin e dy projektregulloreve: Rregullorja nr. 03/2013 për plotësimin dhe ndryshimin e Rregulloreve të MI-së nr. 2008/3 dhe nr. 2008/4 dhe Rregullorja nr. 04/2013 për përcaktimin e masave ndëshkuese. Këto dy rregullore adresojnë disa gjetje që janë vërejtur në rregulloret ekzistuese nga ekspertët e Komisionit Evropian, duke përfshirë nevojën për formalizimin e gjobave që MI-ja ka të drejtë t'u vendosë operatorëve në raste të moszbatimit të rregulloreve në fuqi.

AAC-ja ka vazhduar të mbështesë Departamentin e Aviacionit Civil të MI-së në shqyrtimin e rasteve që kanë të bëjnë me të drejtat e udhëtarëve, veçanërisht me rastet në muajt korrik-gusht kur disa kompani ajrore kanë refuzuar bartjen e udhëtarëve për shkak të mospagesës së obligimeve nga kompanitë ndërmjetësuese.

b) Bashkëpunimi dhe përkrahja MPB-së në rregullimin e sigurimit të aviacionit

Në përputhje me Memorandumin e Mirëkuptimit të nënshkruar midis Ministrisë të Punëve të Brendshme dhe Drejtorit të Përgjithshëm të AAC-së, përmes dy inspektorëve të saj me ekspertizë në fushën e sigurimit, AAC-ja ka

vazhduar asistimin e Ministrisë së Punëve të Brendshme (MPB) në fushën e rregullimit të sigurimit të aviacionit civil në Kosovë. Inspektorët e AAC-së kanë mbajtur takime të rregullta me inspektorët e MPB-së për të koordinuar veprimet mbikëqyrëse të standardeve të sigurimit dhe i kanë asistuar ata në vlerësimin e përmbushjes së masave korrektuese për mbylljen e të gjeturave të konstatuara.

Inspektorët e AAC-së së bashku me inspektorët e MPB-së kanë kryer disa inspektime dhe auditime në ANP “Adem Jashari” LKIA. Ata kanë verifikuar zbatimin e standardeve të sigurimit në objektin i cili shfrytëzohet për pritjen-përcjelljen e delegacioneve sipas protokollit të shtetit; kanë inspektuar dhomën e kartelave identifikuese të ANP-së; kanë verifikuar planifikimin e sistemit të sigurimit të terminalit të ri të udhëtarëve gjatë ndërtimit të tij; kanë marrë pjesë në takimet e Komitetit të Sigurimit të ANP-së, në të cilat janë diskutuar masat e sigurimit pas transferimit në terminalin e ri; kanë rishikuar në detaje versionin e reviduar të programit të sigurimit dhe kontrolluar procedurat e sigurimit. Në njërin prej këtyre inspektimeve kanë marrë pjesë edhe dy inspektorë të Autoritetit të Aviacionit Civil të Shqipërisë.

Inspektorët e AAC-së, së bashku me inspektorët e MPB-së, po ashtu kanë audituar Ofruesin e Shërbimeve të Navigacionit Ajror (OSHNA) sa i përket standardeve të sigurimit, me rastin e aplikimit të tyre për certifikim në AAC. Pas inspektimit dhe vlerësimit të objektit të kompanisë “Catering Prishtina” sh.p.k. nga inspektorët e AAC-së dhe MPB-së, për përmbushjen e standardeve në fuqi, kjo kompani është aprovuar nga MPB-ja si “furnitor i akredituar i furnizimeve në bord”. Aprovimi e lejon kompaninë që të përgatisë ushqimin dhe t’i furnizojë mjetet ajrore me këtë ushqim. Ai është i vlefshëm për një vit dhe është lëshuar në bazë të Rregullores nr. 06/2010 të MPB-së.

c) Bashkëpunimi me KFOR-in

Një bashkëpunim shumë i ngushtë ka vazhduar me njësinë ajrore të KFOR-it J3 Air, sidomos në lidhje me normalizimin e hapësirës së ulët ajrore të Kosovës, për të cilën KFOR-i ka përgjegjësi të rëndësishme.

d) Marrëveshja trepalëshe PK-OSHNA-AAC për luftimin e pengimit të aviacionit civil me drita laser

Më 25 janar 2013, është nënshkruar një marrëveshje mirëkuptimi për bashkëpunim reciprok midis AAC-së, Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Republikës së Kosovës dhe ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror. Kjo marrëveshje bashkëpunimi përmban procedurën që duhet të ndjekin të gjitha palët në rast të drejtimit të rrezeve laser avionëve në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës. Kjo marrëveshje lindi si nevojë për të parandaluar dhe penguar fenomenin e përdorimit qëllimkeq të laserëve kundër avionëve dhe posaçërisht shënjitimit të pilotëve me drita laseri. Këto veprime mund ta rrezikojnë sigurinë e aviacionit pasi që drita laser mund ta verbojë përkohësisht pilotin gjatë fazës kritike të aterimit dhe ngritjes së avionit. Në bazë të Ligjit për Aviacionin Civil konsiderohen si ndërhyrje të paligjshme dhe janë të dënueshme sipas Kodit Penal të Republikës së Kosovës.

11.9 AKTIVITETI I AAC-SË NË RRAFSHIN NDËRKOMBËTAR

AAC-ja ka marrë pjesë pothuajse në të gjitha iniciativat rajonale të aviacionit civil. Këto forume kanë një rëndësi të veçantë për vendin tonë, duke ditur se Republika e Kosovës ende nuk është anëtare e barabartë e familjes globale të kombeve në fushën e aviacionit civil. Ne kemi shfrytëzuar çdo mundësi ta prezantojmë punën e autoriteteve tona dhe të thellojmë bashkëpunimin me AAC-të e shteteve tjera.

Për shkak se takimet e AAC-së në përgjithësi janë të nivelit teknik-profesional, në të shumtën e rasteve përfaqësimi ka qenë sipas formatit Gymnich (asnjë prej delegacioneve pjesëmarrëse nuk është identifikuar prej cilit shtet vijnë, por vetëm si emra të individëve pjesëmarrës), ndërsa pas Aranzhimeve të datës 24 shkurt 2012 mbi përfaqësimin dhe bashkëpunimin rajonal, përfaqësimi është bërë sipas rregullave të përcaktuara në këtë dokument. Sidoqoftë, për shkak se vendi ynë ende nuk ka pasur mundësi të hyjë në marrëdhënie kontraktuale me BE-në, ende ka pengesa serioze në trajtimin tonë si partner plotësisht të barabartë me AAC-të tjera të rajonit.

a) Bashkëpunimi dypalësh në fushën e aviacionit civil

AAC-ja i kushton rëndësi të madhe bashkëpunimit me autoritetet homologe të rajonit, duke marrë parasysh se të gjitha shtetet e Ballkanit Perëndimor janë duke kaluar nëpër të njëjtën sfidë – atë të harmonizimit të legjislacionit, rregullave e të standardeve në aviacionin civil me ato të BE-së. Për të formalizuar këtë bashkëpunim, janë nënshkruar marrëveshje bashkëpunimi që nga themelimi i AAC-së në vitin 2009. Në vitin 2013 është nënshkruar edhe një marrëveshje teknike me një autoritet homolog përtej rajonit, atë të Emirateve të Bashkuara Arabe.

• Bashkëpunimi dypalësh me Shqipërinë

Gjatë vitit 2013, përfaqësues të menaxhmentit të AAC-së Kosovës dhe të Shqipërisë u takuan tri herë. Në vizitën të cilën Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së së Kosovës ia bëri AAC-së së Shqipërisë më 11 qershor, mori pjesë edhe Bordi Mbikëqyrës i AAC-së.

Në kuadër të këtij bashkëpunimi janë realizuar edhe disa aktivitete konkrete gjatë vitit 2013, prej të cilave vlen të përmenden tri auditimet që janë realizuar në Ofruesin e Shërbimeve të Navigacionit Ajror të Shqipërisë të njohur si “Albcontrol”, në të cilat kanë marrë pjesë edhe inspektorët e navigacionit ajror të AAC-së së Kosovës në përkrahje të kolegëve të tyre nga Shqipëria.

Në maj 2013, inspektorët tanë të fushës së shërbimeve të navigacionit ajror ishin në përkrahje të AAC-në së Shqipërisë gjatë Agjencia Evropiane për Sigurinë e Aviacionit (EASA). Ky auditim, i organizuar nga EASA me qëllim të vlerësimit të nivelit të harmonizimit dhe zbatimit të kornizës ligjore të BE-së në lidhje me sigurinë në aviacion në Republikën e Shqipërisë, me fokus pjesën e shërbimeve të navigacionit ajror, është pjesë e inspektimeve të rregullta për standardizim që EASA realizon në shtetet e saja anëtare dhe në ato që kanë nënshkruar aranzhime pune me EASA-n.

Bashkëpunimi është shtrirë sivjet edhe në fushën e sigurisë së aerodromeve. Inspektorë nga Departamenti i aerodromeve dhe sigurimit të AAC-së së Shqipërisë, në muajin shkurt dhe tetor, morën pjesë në dy inspektime të përbashkëta me AAC-në e Kosovës në ANP “Adem Jashari” LKIA. Poashtu, inspektorët nga Departamenti i aerodromeve të AAC-së së Kosovës, në muajin prill, në kuadër të procesit të certifikimit të aeroportit të Tiranës, morën pjesë në inspektimin e përbashkët me AAC-në e Shqipërisë në Aeroportin Ndërkombëtar të Tiranës “Nëna Terezë”. Inspektimet janë vlerësuar pozitivisht nga të dyja palët sepse, përveç tjerash, kanë mundur shkëmbimin e përvojave dhe njohurive të ekspertëve, që do të ndihmojnë në ngritjen e vazhdueshme të nivelit të sigurisë dhe standardeve të aviacionit në të dy shtetet.

Inspektorët e AAC-së së Kosovës dhe Shqipërisë gjatë auditimit në Aeroportin e Tiranës

- **Bashkëpunimi dypalësh me Maqedoninë**

Ka vazhduar bashkëpunimi me AAC-në e Maqedonisë edhe gjatë vitit 2013. Inspektorët të fushës së navigacionit ajror të AAC-së janë ftuar si përkrahje në katër auditime që AAC-ja e Maqedonisë ka ndërmarrë tek ofruesi maqedonas i shërbimeve të navigacionit ajror, i njohur si M-NAV. Qëllimi i këtyre auditimeve ishte mbikëqyrja dhe verifikimi i zbatimit të kërkesave të përbashkëta për ofruesit e SHNA-ve sipas Rregullores së KE-së nr. 2096/2005 dhe aplikimi i rregulloreve tjera relevante të aplikueshme në Republikën e Maqedonisë, me fokus në Shërbimin Meteorologjik (Aneksin 3 të ICAOs), respektivisht në shërbimin e menaxhimit të rrjedhës së trafikut ajror dhe shërbimin e menaxhimit të hapësirës ajrore (Rregullorja nr. 255/2010 e KE-së).

Ky është viti i dytë që këto dy institucione bashkëpunojnë në këtë nivel, ndërsa pritet që ky bashkëpunim të bëhet edhe më intensiv në të ardhmen.

- **Bashkëpunimi dypalësh me Francën**

Në përputhje me Memorandumin e Mirëkuptimit, të nënshkruar më 20 shtator 2012 nga AAC-ja dhe Drejtoria e Përgjithshme e Aviacionit Civil të Francës, gjatë vitit 2013 ka vazhduar bashkëpunimi teknik në mes të autoriteteve të të dy vendeve. Në këtë kuadër, një inspektor francez i fushës së shërbimeve të navigacionit ajror ka asistuar inspektorët kosovarë gjatë auditimit gjithëpërfshirës që i është bërë ofruesit tonë të shërbimeve të navigacionit ajror ANP "Adem Jashari" – Kontrolli Ajror gjatë dhjetorit 2013 në vazhden e vlerësimit të tyre për t'u certifikuar nga ana e AAC-së.

- **Bashkëpunimi dypalësh me AAC-në e Emirateve të Bashkuara Arabe**

Përmes shkëmbimit të teksteve, gjatë muajit gusht u nënshkrua një Memorandum Mirëkuptimi për bashkëpunim teknik midis AAC-së së Kosovës dhe AAC-së së Emirateve të Bashkuara Arabe (EBA). Marrëveshja u nënshkrua nga dy Drejtorët e përgjithshëm të autoriteteve në fjalë. Ky dokument siguron bazën e duhur ligjore për bashkëpunimin midis zyrtarëve që punojnë në fushën e rregullimit të aviacionit civil në të dy vendet.

Fushat e bashkëpunimit përfshijnë të gjitha sferat e aviacionit civil ndërkombëtar duke përfshirë legjislacionin, materialet udhëzuese-teknike, shkëmbimin e ekspertëve, identifikimin e projekteve të përbashkëta etj.

Duke marrë parasysh se për shkak të madhësisë së industrisë së aviacionit civil, EBA-ja është një hisedar i rëndësishëm në arenën ndërkombëtare të aviacionit civil, AAC-ja e EBA-së gjithashtu do ta përkrahë pjesëmarrjen e AAC-së së Kosovës nëpër forume të ndryshme ndërkombëtare.

Nënshkrimi i këtij Memorandumi u inicua pas Marrëveshjes për Shërbime Ajrore midis Republikës së Kosovës dhe Emirateve të Bashkuara Arabe, të parafuar në vitin 2012.

- **Inicimi i marrëveshjeve për shërbime ajrore me SHBA-të, Japoninë, Kanadanë dhe Katarin**

Drejtori i Përgjithshëm ka shfrytëzuar rastin që në komunikime të ndryshme me zyrtarë të SHBA-së ta riaktualizojë kërkesën e Kosovës për të hyrë në marrëveshje bilaterale për transport ajror me SHBA-në. Në gjysmën e parë të vitit 2014 pritet të fillojë procesi i negocimit të Marrëveshjes së Qiellit të Hapur me SHBA-në.

Pas autorizimit paraprak nga Ministria e Infrastrukturës, më 19 gusht, AAC-ja ka nisur shkresa drejtuar Autoriteteve të Aviacionit Civil të Kanadasë, të Japonisë dhe Katarit për të propozuar negocimin e marrëveshjeve bilaterale për transport të rregullt ajror midis vendeve tona. Këto tre vende janë identifikuar si vende potenciale për të hyrë në marrëveshje të tilla për shkak të marrëdhënieve të mira të ndërsjella dhe potencialit për zhvillimin e lidhjeve të tilla.

b) Raportet me Agjencinë Evropiane të Sigurisë Ajrore (EASA)

AAC-ja i ka vazhduar përpjekjet për të lidhur marrëveshje teknike me Agjencinë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit (EASA). Për arsye politike jashtë fushëveprimit të institucioneve tona, Komisioni Evropian ende nuk i ka dhënë EASA-s dritën e gjelbër për t'i nënshkruar me AAC-në e Kosovës këto marrëveshje teknike.

Marrëveshjet në fjalë do t'i mundësonin AAC-së qasje në bazën evropiane të të dhënave të sigurisë së aeroplanëve, do të krijonin kornizën e nevojshme për inspektim të performansës së AAC-së nga EASA si dhe për asistencë nga EASA në zbatimin e plotë të dispozitave përkatëse të Marrëveshjes HPEA.

Drejtori i përgjithshëm i AAC-së i ka shkruar Drejtorit të njësisë për sigurinë e aviacionit në Komisionin Evropian, z. Filip Cornelis duke i ripërsëritur kërkesën e AAC-së për nënshkrimin e marrëveshjeve teknike midis AAC-së dhe EASA-s, duke marrë parasysh edhe aranzhimet e 24 shkurtit për bashkëpunim dhe përfaqësim rajonal.

Në përkrahje të përpjekjeve të vazhdueshme të AAC-së për nënshkrim të marrëveshjeve teknike me EASA-n, më 21 maj, me po të njëjtën kërkesë, Ministri i Infrastrukturës i është drejtuar Drejtorit të përgjithshëm të Drejtoratit për Transport dhe Lëvizje në KE. Deri në fund të periudhës raportuese, Ministri i Infrastrukturës dhe Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së ende nuk kanë marrë përgjigje në letrat e tyre.

Më 3 shtator 2013, Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së i është drejtuar Drejtorit të ri ekzekutiv të EASA-s, z. Patrick Ky në po të njëjtën temë. Përmes letrës së datës 28 tetor, z. Ky ka informuar se në bashkëpunim të ngushtë me KE-në po i shqyrton mundësitë e lidhjes së aranzhimeve të punës midis EASA-s dhe AAC-së.

Në Raportin e Progresit për Kosovën të vitit 2013 reflektohen shqetësimet e ngritura të AAC-së rreth pamundësisë për t'u bërë pjesë e punës së organizmave ndërkombëtar, siç është EASA.

c) Iniciativa për krijimin e Zonës së Përbashkët për Ofrimin e Shërbimeve

Iniciativa për krijimin e Zonës së Përbashkët për Ofrimin e Shërbimeve është një projekt rajonal që ka për qëllim krijimin e kushteve për bashkëpunim më të thellë mes AAC-ve dhe Ofruesve të Shërbimeve të Navigacionit Ajror të rajonit. Disa nga format e bashkëpunimit që parashihen në kuadër të kësaj iniciative janë shkëmbimi i ekspertizës profesionale, përdorimi sa më optimal i hapësirës ajrore dhe bashkëpunimi e koordinimi në zbatimin e teknologjive të fundit nga fusha e menaxhimit të trafikut ajror. Më 29 prill është nënshkruar një Letër Synimi për iniciativën e krijimit të Zonës së Përbashkët për Ofrimin e Shërbimeve (Joint Service Provision Area – JSPA). Letër Synimi është nënshkruar nga Drejtorët e Përgjithshëm të AAC-ve dhe Kryeshefat Ekzekutivë të ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror nga Kosova, Shqipëria, Mali i Zi, Maqedonia dhe Hungaria. Letër Synimi nuk u nënshkrua nga përfaqësuesit e Serbisë dhe Bosnjës dhe Hercegovinës, të cilëve, sipas arsyetimit zyrtar, ju duhet ende kohë për përfundimin e konsultimeve të brendshme.

Para se të nënshkruajë këtë Letër Synimi, Drejtori i Përgjithshëm i AAC-së ka marrë miratimin e Ministrisë të Punëve të Jashtme, në përputhje me Ligjin për Marrëveshjet Ndërkombëtare, dhe poashtu ka njoftuar Ministrinë e Infrastrukturës. Dokumenti i nënshkruar u është vënë në dispozicion të dy Ministrive.

Gjatë vitit 2013 janë realizuar një numër i konsiderueshëm i aktiviteteve me qëllim të ndërtimit të një themeli të qëndrueshëm për zbatimin e kësaj iniciative. Palët janë dakorduar, mes tjerash, edhe për krijimin e një grupi të përbashkët ekspertësh për të përforcuar kapacitetet mbikëqyrëse në nivel rajonal dhe për të thelluar bashkëpunimin, si dhe rreth projektit për krijimin e një plani rajonal për zbatimin e Navigimit të Bazuar në Performancë (PBN).

d) Koordinimi i asistencës teknike në fushën e aviacionit

AAC-ja është pikë kontakti për të gjitha projektet e asistencës teknike në aviacion që i ofrohen vendit tonë nga BE-ja, në kuadër të instrumenteve të disponueshme për shtetet që pretendojnë anëtarësim në BE. Gjatë vitit 2013, AAC-ja ka përfituar nga fondet e BE-së përmes projektit EASA-IPA II dhe Programit ISIS.

• Projekti EASA-IPA II

Edhe gjatë vitit 2013, AAC-ja ka përfituar nga trajnimet e organizuara nën ombrellën e projektit EASA-IPA si dhe të iniciativës pan-evropiane të sponsorizuar nga EASA.

Në periudhën raportuese, AAC-ja është përfaqësuar në një numër aktiviteteve të organizuara nga ky projekt, duke përfshirë punëtoritë dhe seminarët në fushat e sigurisë së fluturimeve, të vlefshmërinë ajrore të avionëve, operimeve ajrore, mallrave të rrezikshme, teknikat e auditimit rregullator etj. Trajnimet e përfituara nga ky projekt janë shënuar në listën e trajnimeve të ndjekura gjatë vitit 2013, Shtojca 1.

• Programi ISIS

Programi ISIS (Zbatimi i Qiellit të Vetëm Evropian në Evropën Juglindore) është iniciativë e financuar nga Komisioni Evropian për mbështetjen e vendeve të Evropës Juglindore në zbatimin e legjislacionit “Qielli i Vetëm Evropian” (SES) dhe të marrëveshjes HPEA sa i përket menaxhimit të trafikut ajror. Objektivat kryesore të këtij programi janë fuqizimi dhe zhvillimi i Autoriteteve Mbikëqyrëse Kombëtare (Autoritetet e Aviacionit Civil) në rajon, transponimi i legjislacionit SES në kuadrin ligjor të shteteve të rajonit, zbatimi i kulturës së sigurisë dhe krijimi i standardeve për trajnime. AAC-ja e Kosovës është pjesë e këtij projekti që nga nënshkrimi i marrëveshjes ISIS mes vendeve të rajonit dhe Komisionit Evropian në prill të vitit 2008. Gjatë vitit 2013, aktivitetet e këtij programi kanë qenë më të pakta sepse është bërë lansimi i programit ISIS II. Programi ISIS II është vazhdim i programit të suksesshëm ISIS I, i cili kishte në fokus paketën ligjore SES I.

Programi ISIS II do t’iu ofrojë asistencë teknike në fushën e navigacionit ajror të gjitha shteteve përfituese për një periudhë trevjeçare 2013-2016.

11.10 AKTIVITETI RREGULLATOR

Funksioni bazë i AAC-së është mbikëqyrja dhe rregullimi i aktiviteteve të aviacionit civil në Republikën e Kosovës me qëllim të garantimit të operimeve të sigurta në përputhje me standardet në fuqi. Kjo arrihet përmes inspektimit, auditimit, licencimit dhe certifikimit. AAC-ja ka një personel profesional dhe kompetent për rregullimin e aviacionit civil në vend. Republika e Kosovës ka një Ligj për Aviacionin Civil, i cili nga Komisioni Evropian konsiderohet si ligj model për tërë vendet e Ballkanit Perëndimor. Aktiviteti rregullator i AAC-së përfshin sigurinë e aviacionit civil në përgjithësi dhe rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Në vazhdim do të jepet një pasqyrë e përmbledhur e aktiviteteve rregullatore të AAC-së në fushën e sigurisë së aviacionit, të ndara në këto kategori: siguria e fluturimeve, shërbimet e navigacionit ajror dhe aerodromet. Gjithashtu, do të jepet një pasqyrë e përmbledhur edhe për aktivitetet e rregullimit ekonomik në aeroport, në ofruesin e shërbimeve të navigacionit ajror dhe në ofruesit e shërbimeve për avionë në tokë.

a) Siguria e fluturimeve

Në fushën e sigurisë së fluturimeve puna është fokusuar në hartimin dhe zbatimin e tërësishëm të legjislacionit të përfshirë në Aneksin I të Marrëveshjes HPEA dhe në hartimin e rregulloreve përkatëse implementuese, rregulloreve për aviacionin e përgjithshëm dhe akteve tjera nënligjore që rrjedhin nga Ligji për Aviacionin Civil. Përveç kësaj, janë kryer inspektime dhe auditime të vazhdueshme të operatorëve të aviacionit për t’u siguruar që operimet e tyre të

jenë në përputhje të plotë me standardet ndërkombëtare dhe legjislacionin e aplikueshëm në Republikën e Kosovës si dhe që ato të kryhen sipas manualeve dhe procedurave të miratuara nga AAC-ja.

Është vlerësuar kërkesa e një kompanie të interesuar për fillimin e fluturimeve me helikopter në Kosovë; është aprovuar një kërkesë për fluturim të ballonëve mbi territorin e Republikës së Kosovës; është mbajtur takimi me një aplikues potencial për hapjen e një shkolle të fluturimit në Kosovë; është rishikuar dokumentacioni i pilotëve dhe aeroplanëve të kompanisë ajrore “Elmontex” a.s., për fluturimet e tyre në Kosovë me qëllim të hedhjes nga ajri të vaksinave për kafshët e egra; është rishikuar dokumentacioni i pilotëve dhe aeroplanëve për fluturimin për kalibrim të pajisjeve të kontrollit të trafikut ajror në ANP dhe janë mbajtur takime me “Starlite Aviation”, EULEX-in dhe KFOR-in me qëllim të përpunimit të hartave aeronautike VFR të Kosovës.

Pas pushimit të angazhimit të aplikuesit për certifikatë të operatorit ajror (AOC), “Illyrian Airëays”, në përmbushjen e kërkesave të fazës së vlerësimit të dokumentacionit (fazës së 3-të) të procesit të certifikimit, DSF-ja ka mbajtur disa takime me aplikuesin për të rishikuar rrjedhën e procesit të certifikimit dhe mundësinë e ri-aplikimit me një tip tjetër të aeroplanëve.

Pas marrjes së akreditimit nga zyra qendrore e “Airbus”-it në Toulouse të Francës, nga 27 shtatori 2013, AAC-ja ka qasje në portalin AirbusWorld.com. Akreditimi mundëson qasjen në dokumentacionin e përditësuar teknik, produktet, lajmet, ngjarjet dhe zhvillimet e reja nga korporata Airbus Group.

- **Inspektimet e mjeteve të huaja ajrore në platformë**

Në pajtim me nenin 50 të Ligjit për Aviacionin Civil, AAC-ja ka kryer 43 inspektime të sigurisë së aeroplanëve të operatorëve të huaj ajrorë (SAFA - Vlerësimi i Sigurisë së Mjeteve të Huaja Ajrore), të cilët operojnë në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari” LKIA. Janë inspektuar aeroplanët e këtyre kompanive ajrore: “Germania Fluggesellschaft Koln” (GMI), “Pegasus Hava Tasimaciligi A.S.” (PGT), “EasyJet Switzerland” SA (EZS), “Adria Airways” (ADR), “Edelweiss Air AG” (EDW), “Skytaxi” LTD (IGA), “Tyrolean Airways” (TYR), “Helvetic Airways” (OAW), “Belle Air Europe” (BAL), “Scandinavian Airlines System” (SAS), “Elmontex Air”, “Austrian Airlines” (AUA), “Turkish Airlines” (THY), “Belair Airlines” AG (BHP), “Germanwings” GmbH (GWI), “Jet Alliance” (JAG), “Bin Air” GmbH (BID), “AtlasJet Havacilik” A.S. (KKK), “Meridiana Fly” S.P.A. (ISS), “Swiss International Air Lines” (SWR), “Croatia Airlines” (CTN), “Air Bucharest” (BUR), “Freebird Airlines” (FHY) dhe “Corendon Airlines” (CAI).

Inspektori i AAC-së gjatë inspektimit të aeroplanit në platformën e ANP-së

Në 38 inspektime nuk ka pasur asnjë gjetje. Në 5 inspektime janë konstatuar gjithsej 7 gjetje. Gjetje të kategorisë së parë (me ndikim të vogël në siguri) kanë qenë 4 dhe për to janë njoftuar pilotët në vend të ngjarjes. Një gjetje ka qenë e kategorisë së dytë (me ndikim të konsiderueshëm në siguri) dhe për të janë informuar pilotët, menaxheri i sigurisë i kompanisë ajrore dhe autoriteti i aviacionit civil i shtetit të kompanisë ajrore.

Dy gjetje kanë qenë të kategorisë së tretë (që mund të ketë ndikim të madh në siguri). Ato kanë pasur të bëjnë me mbylljen jo të duhur të rrjetave kufizuese të bagazhit në kupetë e ngarkesave të aeroplanëve në ardhje. Aeroplanët janë liruar për të kryer fluturimet e radhës, sipas nenit 51 të Ligjit për Aviacion Civil, pas ndërmarrjes së masave adekuate nga pilotët dhe vërtetimit se rrjetat janë funksionale dhe se ato mund të mbyllën siç duhet. Për këto dy gjetje, përveç pilotëve, është informuar edhe menaxheri i sigurisë i kompanisë ajrore dhe autoriteti i aviacionit civil të shtetit të kompanisë ajrore.

AAC-ja ende nuk ka qasje në bazën e centralizuar të të dhënave të programit SAFA. Në këtë bazë ruhen të dhënat për të gjitha inspektimet e kryera në shtetet anëtare të BE-së, Islandë, Norvegji dhe Zvicër, dhe në shtetet të cilat kanë nënshkruar me EASA-n marrëveshje teknike për SAFA. Siç u cek më lart në raport, AAC-ja e Kosovës ende nuk ka mundur t'i nënshkruaj këto aranzhime me EASA-në, për arsye politike jashtë fushëveprimit të institucioneve të vendit tonë.

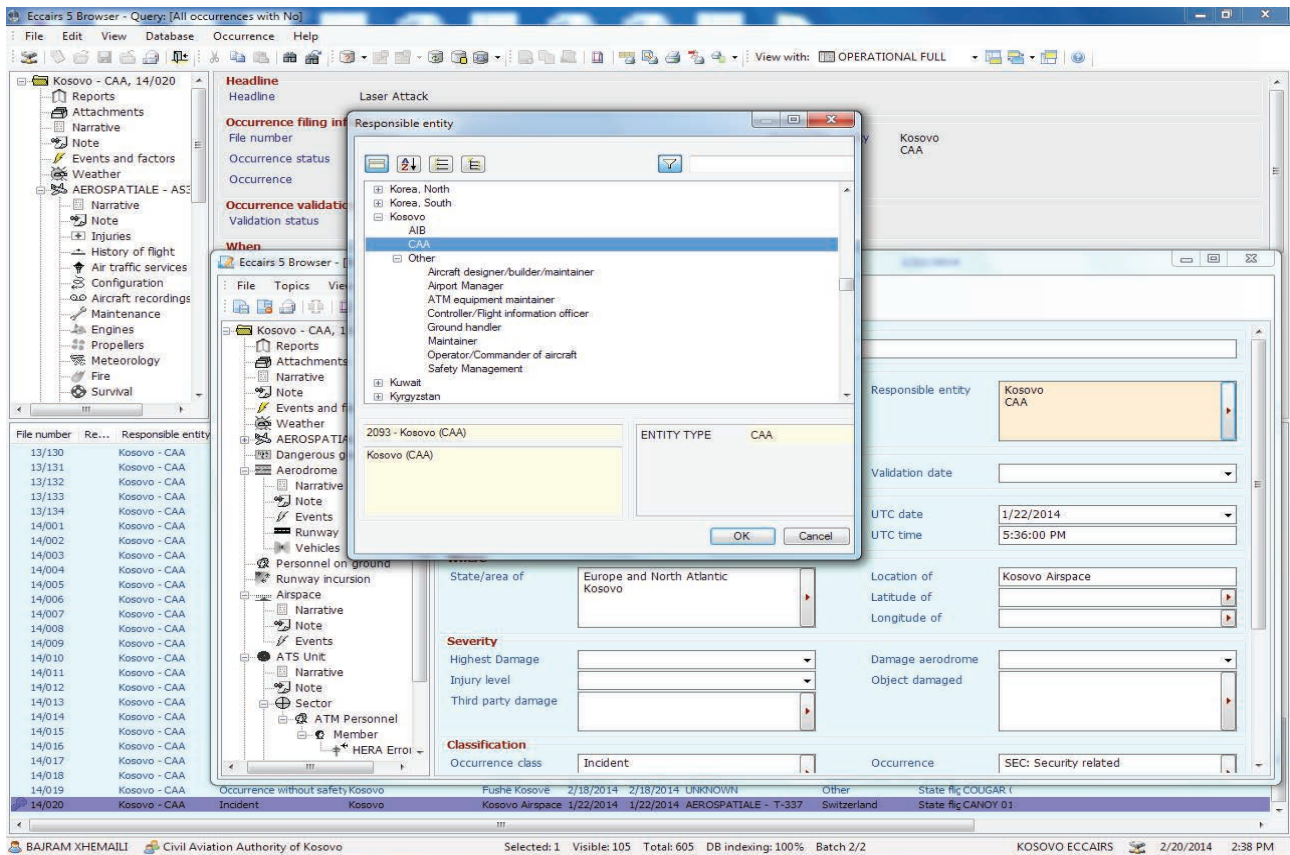
- **Auditimet e operatorëve të aviacionit**

Inspektorët e vlefshmërisë ajrore kanë kryer një auditim të organizatës së aprovuar të mirëmbajtjes (Part-145), “Turkish Technic”, të stacionit të saj të linjës në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari” LKIA. “Turkish Technic” vepron në kuadër të kompanisë ajrore “Turkish Airlines”. Auditimi ka shërbyer si trajnim në vend të punës (OJT) për inspektorët e vlefshmërisë ajrore me qëllim të ngritjes së kapaciteteve të tyre audituese në fushën e mirëmbajtjes linjore. Auditimi është bazuar në Rregulloren nr. 5/2009 të AAC-së për vlefshmërinë e vazhdueshme ajrore të mjeteve ajrore dhe produkteve, pjesëve dhe pajisjeve aeronautike, si dhe për aprovimin e organizatave dhe personelit të përfshirë në këto detyra (Aneksi II - Pjesa-145). Gjatë auditimit janë kontrolluar manualët, ditarët, regjistrat, listat e kontrollit, formularët dhe etiketat e organizatës, si dhe janë inspektuar hapësirat e punës dhe depoja e organizatës. Gjatë auditimit nuk është konstatuar asnjë gjetje me ndikim në siguri.

Inspektorët e sigurisë së fluturimeve kanë marrë pjesë si vëzhgues në auditimin e operatorit të helikopterëve “Starlite Aviation”, i cili operon në Kosovë i kontraktuar nga EULEX-i për qëllim të misionit. Auditimi është udhëhequr herën e parë nga inspektorët e Autoritetit të Aviacionit Civil të Afrikës së Jugut ndërsa herën e dytë nga inspektorët e Autoritetit të Aviacionit Civil të Irlandës, si autoritete licencuese të kësaj kompanie. Auditimi është bërë në fushën e operimeve ajrore, shërbimeve emergjente mjekësore me helikopter (HEMS), sistemeve për projektimin e dukshmërisë gjatë natës (NVIS) dhe fushën e mirëmbajtjes.

- **Raportimi i ndodhive në aviacion**

Përmes sistemit të raportimit të ndodhive në aviacionin civil, AAC-ja pranon informacione relevante për sigurinë e aviacionit, bën vlerësimin, procesimin, hetimin, ruajtjen dhe shpërndarjen e tyre, me objektiv të vetëm parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve, duke përjashtuar atribuimin e fajit apo përgjegjësisë. Pra, AAC-ja identifikon rreziqet që mund ta cenojnë sigurinë e aviacionit civil në Kosovë dhe pas hetimit dhe analizimit të ndodhive dhe monitorimit të tendencës së tyre, ndërmerr masa për parandalimin e përsëritjes së këtyre ndodhive dhe kështu ndikon në përmirësimin e sigurisë së aviacionit civil.

Pamje e bazës së ndodhive të raportuara

Për menaxhimin e ndodhive të raportuara dhe ruajtjen e tyre në një bazë të të dhënave, AAC-ja përdor softuerin ECCAIRS (Qendra Koordinuese Evropiane për Sistemet e Raportimit të Aksidenteve dhe Incidenteve). Në prill 2013, AAC-ja ka instaluar versionin e 5-të të softuerit ECCAIRS. Në këtë version Kosova është futur në listën e shteteve raportuese. Kjo ka ndodhur si rezultat i përdorimit të versioneve të mëhershme të këtij softueri dhe lobimit për përfshirjen e Kosovës në bazën qendrore evropiane të të dhënave. Kjo bazë e të dhënave menaxhohet nga Qendra e Përbashkët e Hulumtimeve (Joint Research Centre - JRC) e Komisionit Evropian, në Ispra të Italisë dhe qëllimi i saj është shkëmbimi i informacioneve të sigurisë së aviacionit ndërmjet shteteve anëtare të Bashkimit Evropian. AAC-ja ka kërkuar nga JRC-ja përfshirjen e të dhënave kosovare të sigurisë (të koduara në softuerin ECCAIRS) në bazën qendrore evropiane, me qëllim të përmbushjes së kërkesave të Rregullores nr. 08/2010 për rregullat implementuese për integrimin në bazën e të dhënave të informatave për ndodhitë në aviacionin civil, të shkëmbyera në përputhje me Direktivën 2003/42/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit. JRC-ja është duke kërkuar gjetjen e mënyrës së duhur për përfshirjen e këtyre të dhënave në bazën qendrore evropiane.

Gjatë vitit 2013, AAC-ja ka pranuar gjithsej 134 raporte të ndodhive (duke përfshirë 24 raporte të goditjes së shpendëve në avionë dhe 21 raporte të ndriçimit të mjeteve ajrore me dritë laser. Këto ndodhi janë proceduar, futur në bazën e të dhënave në sistemin ECCAIRS dhe hetuar nga inspektorët e AAC-së. 75 prej tyre tanimë janë mbyllur, ndërsa 59 janë në proces të hetimit dhe zbatimit të masave korrektuese nga operatorët e aviacionit.

- **Mallrat e rrezikshme**

AAC-ja ka aprovuar dy kurse fillestare trajnuese të ANP “Adem Jashari” LKIA për mallrat e rrezikshme, kursin për planifikuesit e ngarkimit dhe ekuipazhet e fluturimit (kategoria 10 e ICAO-s), kursin për personelin e pritjes-përcjelljes së udhëtarëve (kategoria 9 e ICAO-s) & personelin e skenimit të sigurimit (kategoria 12 e ICAO-së). AAC-ja po ashtu ka monitoruar mbajtjen e këtyre kurseve.

• Mbikëqyrja e aviacionit të përgjithshëm

Është koordinuar me KFOR-in dhe është aprovuar aktiviteti i paragllajdizmit, i organizuar nga Aeroklubi Prishtina. Ky aktivitet ka pasur qëllim festimin e pesëvjetorit të pavarësisë së Kosovës dhe është përcjell nga mijëra qytetarë të Prishtinës e media.

Më 13 dhe 14 prill, në Bjeshkët e Istogut është mbajtur etapa e gjashtë e kampionatit të dytë kombëtar të paragllajdizmit e quajtur “Kosova Open”. Në këtë aktivitet me karakter ndërkombëtar, ka pasur garues edhe nga Shqipëria dhe Maqedonia.

• Mjetet ajrore të ndaluara në Kosovë

Sipas nenit 45 të Ligjit për Aviacionin Civil, mjetet ajrore të kompanive ajrore të cilat janë të përfshira në listën e BE-së të kompanive ajrore të ndaluara për të operuar brenda BE-së, nuk janë lejuar të fluturojnë në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës. Për më tepër, lista e përditësuar e BE-së e kompanive ajrore të ndaluara është e postuar në faqen zyrtare të AAC-së në internet.

• Licencat, certifikatat dhe lejet e aprovuara, duke përfshirë pezullimet dhe revokimet e tyre

• Gjatë vitit 2013, janë lëshuar 45 leje për transport të dërgesave me mallra të rrezikshme përmes ajrit, përkatësisht me armë dhe municion. Prej tyre, 28 leje i janë lëshuar kompanisë ajrore “Turkish Airlines” ndërsa 7 leje kompanisë ajrore “Austrian Airlines”.

• Seksioni i Mjekësisë së Aviacionit në kuadër të AAC-së ka lëshuar 35 certifikata mjekësore të klasës 3 (për kontrollorët e trafikut ajror) dhe dy certifikata mjekësore të klasës 2 (për pilot dhe për ekuipazhin e kabinës). Po ashtu është vazhduar vlefshmëria e certifikatës së një Ekzaminuesi të Autorizuar Mjekësor (AME) edhe për një periudhë trevjeçare.

Licencë/certifikatë/ leje	Referenca në LAC	Numri
Leje për transport ajror të dërgesave me mallra të rrezikshme	Neni 57	45
Certifikatë mjekësore, klasa 3	Neni 37	35
Certifikatë mjekësore, klasa 2	Neni 37	2

Paraqitje e certifikatave dhe lejeve të lëshuara nga AAC-ja për operatorë/personel

- **Mjetet ajrore civile të regjistruara në regjistrin e mjeteve ajrore civile të Kosovës**

Edhe pse e paraparë sipas nenit 40 të Ligjit për Aviacionin Civil, në regjistrin e mjeteve ajrore civile të Kosovës deri më tani nuk është regjistruar asnjë mjet ajror. Sipas hulumtimeve të AAC-së, kjo mund të ketë ndodhur kryesisht për dy arsye. Arsyeja e parë është se shenja e shtetit të Kosovës për mjetet ajrore, kodi Z6, nuk është ndarë nga ITU-ja sipas procedurave ndërkombëtare në fuqi, e as nuk është pranuar nga Organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO). Mjetet ajrore kosovare, që do të fluturonin jashtë Republikës së Kosovës, do të mund të hasnin në probleme me pranimin e certifikatës së regjistrimit nga shtetet që nuk e kanë njohur vendin tonë, e për këtë arsye, pronarët/operatorët e mjeteve ajrore, që do të mund të regjistroheshin në Kosovë, duket se kanë hezituar ta bëjnë këtë. Arsyeja e dytë është se pronarët/operatorët e mjeteve ajrore më të vogla, të cilat do të fluturonin kryesisht brenda territorit të Kosovës, pra në hapësirën e ulët ajrore, janë dekurajuar për regjistrimin e tyre në Kosovë për shkak se hapësira ajrore e Kosovës është nën kontrollin e KFOR-it dhe ekzistojnë shumë kufizime për shfrytëzimin e saj.

b) Shërbimet e navigacionit ajror

- **Ofruesi i Shërbimeve të Navigacionit Ajror**

Shërbimet e navigacionit ajror në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës ofrohen nga ndërmarrja publike ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror (ANP “Adem Jashari” – KA ose OSHNA), i cili deri në prill të vitit 2011 ka operuar si divizion i ish ndërmarrjes publike ANP “Adem Jashari”, ku përfshiheshin edhe shërbimet tjera aeroportuale. ANP “Adem Jashari” - KA është pavarësuar zyrtarisht si entitet më vetë më 4 prill 2011, me rastin e koncesionimit të Aeroportit Ndërkombëtar të Prishtinës nga partneri privat, konzorciumi turko – francez Limak - Aeroports de Lyon, respektivisht “Limak Kosovo International Airport” sh. a.

ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror ofron shërbimin e kontrollit të trafikut ajror (KTA), shërbimin për komunikim, navigacion dhe survejim (KNS), shërbimin e informatave aeronautike (SHIA) dhe shërbimin meteorologjik të aviacionit (METEO). Kontrollorët e trafikut ajror, gjithsej 30, janë të licencuar nga AAC-ja në bazë të Rregullores nr. 05/2012 të AAC-së mbi licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror. Katër persona janë pajisur me licencën e kontrollorit student të trafikut ajror.

- **Certifikimi i Ofruesit të Shërbimeve të Navigacionit Ajror**

Prej 2 deri 6 dhjetor 2013, AAC-ja ka realizuar një auditim të përgjithshëm në ANP “Adem Jashari” - Kontrolli Ajror, si hap i radhës në procesin e certifikimit të kësaj organizate në përputhje me legjislacionin përkatës të BE-së, të transponuar në rendin tonë të brendshëm ligjor. Certifikimi i ANP “Adem Jashari”- Kontrolli Ajror nga ana e AAC-së është obligim që parashihet me legjislacionin në fuqi, përkatësisht me Rregulloren nr. 12/2010 të AAC-së dhe ka për qëllim të konfirmojë se niveli i sigurisë së shërbimeve të ofruara nga ANP “Adem Jashari” - Kontrolli Ajror mbetet vazhdimisht në nivelin e duhur dhe kështu mundëson që transporti ajror në Kosovë të realizohet në mënyrë të sigurt.

Ky auditim kishte për qëllim verifikimin e zbatimit të kërkesave të Rregullores nr. 07/2012 të AAC-së, që transponon Rregulloren nr. 1035/2011 të Komisionit Evropian mbi kërkesat e përbashkëta për ofrimin e shërbimeve të navigacionit ajror dhe që janë parakusht për certifikimin e ofruesve sipas Rregullores nr. 12/2010 të AAC-së. Ky auditim gjithashtu ishte hapi i radhës në procesin e certifikimit të ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror pas dorëzimit të një numri të dokumenteve që kërkohen për certifikim dhe plotësimin të kërkesave që dalin nga rregulloret e përmendura. Gjatë auditimit u vizituan të gjitha departamentet e OSHNA-s, për t’u verifikuar implementimi i Sistemit të Menaxhimit të Sigurisë dhe kërkesave tjera që dalin nga rregullorja mbi përshtatshmërinë dhe aftësitë operacionale dhe teknike për ofrimin e sigurt të shërbimeve të navigacionit ajror.

Gjatë auditimit, ekipi auditues ka vërejtur se janë përmbushur të gjitha kërkesat rregullatore që kanë të bëjnë me menaxhimin e sigurisë dhe garantimin e nivelit adekuat të shërbimeve të ofruara sipas Rregullores nr. 07/2012 të AAC-së, e që janë pjesë e kushteve për certifikim.

Ekipit auditues të AAC-së i është bashkëngjitur edhe një ekspert i lëmisë nga AAC-ja e Francës, z. Franck Giraud. Kjo përkrahje u mundësua në bazë të Marrëveshjes së Bashkëpunimit të nënshkruar në vitin 2012 nga Drejtorët e Përgjithshëm të AAC-së së Kosovës dhe Francës.

• **Mbikëqyrja e vazhdueshme e Ofruesit të Shërbimeve të Navigacionit Ajror**

Në kuadër të mbikëqyrjes së vazhdueshme të ofruesit të shërbimeve të navigacionit ajror, gjatë vitit 2013, AAC-ja ka realizuar, përpos auditimit gjithëpërfshirës për certifikim edhe një auditim dhe një inspektim në ANP “Adem Jashari” - KA.

- Inspektimi ad-hoc është realizuar më 5 shkurt 2013 si reagim në një ndodhi serioze të raportuar atë ditë, e cila kishte të bënte me paraqitjen e një interference të fortë që kishte afektuar sinjalet e radiove për komunikim, sinjalet e pajisjeve të navigacionit si dhe sinjalet e radarit primar dhe atij sekondar. Si rezultat i këtij inspektimi dhe në bashkëpunim me Shefin e kontrollorëve dhe Menaxherin e departamentit për siguri dhe cilësi në ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror, u dhanë disa rekomandime të sigurisë për zbatim nga ana e ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror, që garantojnë zgjidhjen e plotë të problemit.

- Auditimi i ndërmarrë prej 16-17 tetor 2013 ka pasur për qëllim mbikëqyrjen e ndryshimeve të njoftuara siç kërkohet me nenet 9 e 10 të Rregullores nr. 06/2012 të AAC-së. Ndryshimet kanë dalë si rrjedhojë e instalimit të Radarit Mode S, pajisjeve DVOR/DME dhe procedurës së re për shtyrje të aeroplanit në pozicionet e daljes nga platforma. Përfaqësuesit e ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror kanë njoftuar inspektorët e AAC-së për statusin e zbatimit të ndryshimeve të lartpërmendura. Në përgjithësi, vërehet se punët e realizuara kanë shkuar mirë dhe janë të bazuara në procedurat dhe rregulloret në fuqi.

• **Mbikëqyrja e mirëmbajtjes së kompetencës profesionale të stafit operacional në OSHNA**

Gjatë muajit dhjetor, në ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror është organizuar vlerësimi i kompetencës së stafit operacional, proces ky i cili është mbikëqyrur nga departamenti i SHNA-së i AAC-së. Vlerësimi vjetor i kompetencës është i rëndësishëm për të garantuar se niveli i kompetencës së personelit është adekuat në mënyrë që të garantohet siguria e shërbimeve të ofruara nga ANP “Adem Jashari” - Kontrolli Ajror, e që janë të një rëndësie të madhe për aeroplanët që fluturojnë në qiellin e Republikës së Kosovës.

Inspektorët e shërbimeve të navigacionit ajror të Kosovës në mbështetje të kolegëve gjatë auditimit të "Albccontrol"

- **Ndryshimet në sistemet e OSHNA-s**

Ofrimi i shërbimeve të navigacionit ajror është shumë i ndjeshëm ndaj rreziqeve që mund të ndodhin gjatë punës së përditshme. Qëllimi kryesor i këtyre shërbimeve është parandalimi i përplasjeve të avionëve në ajër dhe në tokë. Për këtë arsye, sistemi i menaxhimit të sigurisë kërkon që para çdo ndryshimi, sado i vogël që të jetë ai, në sistemet e ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror, të merren hapat e duhur për t'u siguruar se ndryshimi i bërë nuk do të shkaktojë rrezik të patolerueshëm në sistem. Sipas Rregullores nr. 06/2012 të AAC-së, që transponon Rregulloren nr. 1034/2011 të KE-së, ofruesit e këtyre shërbimeve janë të obliguar të njoftojnë AAC-në për çfarëdo ndryshimi të planifikuar që mund të ketë ndikim në siguri, dhe gjithashtu, janë të obliguar sipas Rregullores nr. 07/2012, që transponon Rregulloren nr. 1035/2011 të KE-së, që të bëjnë vlerësimin e rreziqeve të mundshme dhe të marrin të gjithë hapat e nevojshëm parandalues për evitimin e tyre, para se të fillojnë me zbatimin e ndryshimeve. Nëse ndryshimi i njoftuar klasifikohet si ndryshim me ndikim të madh në sigurinë e fluturimeve, apo me nivel të lartë të rrezikshmërisë, atëherë AAC-ja duhet të bëjë miratimin e atij ndryshimi para se të futet në operim. Ndërsa ndryshimet e njoftuara te AAC-ja, të cilat vlerësohen me rrezikshmëri të pranueshme, realizohen në bazë të procedurave të aprovuara nga AAC-ja, e që janë pjesë e sistemit të menaxhimit të sigurisë të ofruesit të shërbimeve të navigacionit ajror, por nuk kërkojnë ndonjë miratim të veçantë nga AAC-ja.

Gjatë vitit 2013, në sistemet e ANP "Adem Jashari" – Kontrolli Ajror është zbatuar një ndryshim, si vijon:

- **Instalimi i pajisjeve backup për meteorologji**

Instalimi i sistemit rezervë për shërbimin meteorologjik të ANP "Adem Jashari" – Kontrolli Ajror ishte njoftuar në vitin 2011 dhe atë kohë ishte klasifikuar si ndryshim madhor, i cili duhet të pranohet nga AAC-ja para se të futet në operim. Gjatë këtij viti është dorëzuar dokumentacioni shtesë, pas shqyrtimit të të cilit është kërkuar që të vazhdohet me përmbyshjen edhe të kërkesës së fundit që ka të bëjë me një vlerësim nga shërbimi meteorologjik. Pas pranimit të dokumentacionit/vlerësimit shtesë nga ky shërbim, departamenti i SHNA-së bëri vlerësimin përfundimtar dhe pranoi ndryshimin.

Dy ndryshime të raportuara nga OSHNA: instalimi i një pozite të re punuese për kontrollorë si dhe sistemi i ri për incizimin VCR Ricochet janë klasifikuar si ndryshime minore me rrezikshmëri të ultë, prandaj AAC-ja ka vendosur të mos bëjë rishikim të plotë të këtyre ndryshimeve dhe ka udhëzuar OSHNA-n të vazhdojë me zbatim sipas procedurave të tyre të brendshme.

Në shqyrtim e sipër janë ndryshimet që kanë të bëjnë me rilokimin e shërbimit meteorologjik, shërbimit për informata aeronautike, kullës dhe dhomës së radarit, sistemit të ri të komutimit të komunikimeve të zërit etj.

- **Lëshimi i licencave e certifikatave mjekësore për kontrollorët e trafikut ajror dhe vlerësimi i gradimeve**

AAC-ja është përgjegjëse për lëshimin dhe ripërtëritjen e licencave, gradimeve dhe miratimeve të kontrollorëve të trafikut ajror, si dhe mbikëqyrjen e kompetencës së tyre.

Gjatë vitit 2013, janë lëshuar 8 licenca për studentë kontrollorë, 4 licenca të reja për kontrollorë, janë ripërtëritë 26 licenca për kontrollorë si dhe janë rivaliduar 4 miratime për vlerësues të kompetencës së kontrollorëve. Përpos vlerësimit profesional të shpjeguar më poshtë, kontrollorët janë pajisur edhe me certifikatë mjekësore nga seksioni i Mjekësisë aeronautike brenda AAC-së. Kontrollat mjekësore janë realizuar në Qendrën e Autorizuar Mjekësore të Aviacionit (AMC) në Gjakovë, dhe më pas rezultatet e fituara janë kontrolluar nga mjeku i aviacionit i autorizuar nga AAC-ja. Duke pasur parasysh rolin kyç të kontrollorëve në mbajtjen e nivelit të sigurisë në trafikun ajror, legjislacioni në fuqi parasheh që kontrollorët e trafikut ajror mund të shfrytëzojnë licencën e tyre vetëm nëse posedojnë edhe certifikatë të vlefshme mjekësore. Sipas Rregullores nr. 5/2012, të gjithë kontrollorët nën moshën 40 vjeçare duhet t'u nënshtrohen kontrolleve rutinore çdo dy vite, ndërsa ata mbi këtë moshë, çdo vit.

Licencimi i Kontrollorëve të Trafikut Ajror (KTA)	Numri i të licencuarve
Ripërtëritja e licencave për KTA	26
Rivalidim i gradimeve	4
Licencimi i studentëve KTA	8
Licencim i KTA-ve	4
Certifikata mjekësore	35

Paraqitje e licencave të lëshuara nga AAC-ja për personelin e kontrollit ajror

- **Lëshimi i licencave të studentëve kontrollorë të trafikut ajror**

Në shkurt të vitit 2013, janë lëshuar 8 licenca për kontrollorë studentë, të përzgjedhur nga ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror, të cilët me sukses kanë përfunduar trajnimet AbInitio për kontrollorë të trafikut ajror në Akademinë “Entry Point North”, në Malmo të Suedisë. Këto licenca janë të vlefshme vetëm me qëllim të autorizimit të bartësit për të ofruar shërbime të kontrollorit të trafikut ajror nën mbikëqyrjen e një instruktori të licencuar nga AAC-ja.

- **Lëshimi i licencave të kontrollorëve të rinj të trafikut ajror**

Gjatë muajve tetor-dhjetor, katër nga studentët kontrollorë, të cilët përfunduan me sukses pjesën praktike të trajnimit (On-the-Job training) të përmendur më lart dhe kaluan me sukses vlerësimin përfundimtar, u pajisën me Licenca të kontrollorit të trafikut ajror, gjë që iu mundëson atyre tash e tutje të ushtrojnë privilegjet e plota të kontrollorit në pozitat për të cilat janë pajisur me licencë.

- **Ripërtëritja e licencave të kontrollorëve të trafikut ajror**

Në dhjetor, AAC-ja ka ripërtëritë licencat e kontrollorëve të trafikut ajror, që aktualisht shërbejnë në ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror. Këtë vit, 26 kontrollorë u pajisën me licenca sipas kërkesave të Rregullores së AAC-së nr. 5/2012 në lidhje me licencimin e kontrollorëve të trafikut ajror. Këto licenca do të kenë vlefshmëri 1 vjeçare dhe janë lëshuar pasi AAC-ja ka verifikuar se të gjithë aplikantët kanë plotësuar kërkesat e rregullores, planit të njësisë së trajnimit të kontrollit të trafikut ajror në ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror si dhe pas kalimit me sukses të vlerësimit të kompetencës.

Certifikata e amandamentuar e ANP "Adem Jashari"

- **Mbikëqyrja e vazhdueshme e sigurisë në ANP "Adem Jashari" LKIA**

Në kuadër të mbikëqyrjes së vazhdueshme të sigurisë, AAC-ja ka realizuar gjashtë inspektive në Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës "Adem Jashari" LKIA gjatë 2013-s. Disa inspektive kanë pasur për qëllim përcjelljen e progresit të bërë drejt mbylljes së gjetjeve, të cilat janë identifikuar gjatë inspektiveve të mëparshme. Një pjesë tjetër e inspektiveve është fokusuar në verifikimin e zbatimit të standardeve të aplikueshme për operatorët e aerodromeve në Republikën e Kosovës, siç janë: verifikimi i shërbimeve për trajtimin dhe ngarkimin e aeroplanëve, shërbimeve për furnizim të aeroplanëve me derivate, mirëmbajtja e dritave aeronautike në tokë dhe furnizimi me rrymë, verifikimi i sistemit për udhëzim vizual për parkim të aeroplanëve dhe ofrimi i shërbimeve për lëvizjen e aeroplanëve në tokë. Poashtu, si pjesë e aktiviteteve për monitorimin e rregullt të aeroportit, është kryer një inspektim që ka të bëjë me goditjet e shpendëve në mjetet ajrore. Ky inspektim është kryer si pjesë e monitorimit ad-hoc, për verifikimin e zbatimit të rekomandimeve të dala gjatë hetimeve të këtyre ndodhive. AAC-ja ka kryer gjithashtu edhe inspektive tjera të ndërlydhura me hetimin e ndodhive të raportuara në AAC. Të gjitha inspektimet janë raportuar me shkrim, dhe vërejtjet e dala nga inspektimet janë përcjellë për së afërmi deri sa janë mbyllur.

AAC-ja ka bërë rishikimin dhe aprovimin e versioneve të reja të Manualit të Aeroportit të Shërbimeve dhe Operimeve dhe Planit Emergjent, aprovimet e vlerësimeve të sigurisë, manualeve, procedurave, proceseve dhe hartave të ndryshme të dorëzuara nga ANP-ja. Është bërë edhe rishikimi i vlerësimit të sigurisë dhe aprovimi i operimeve për ceremoninë e inaugurimit të terminalit të ri në ANP.

- **Vlerësimi i aplikacionit për aprovimin e heliportit**

Në kuadër të vlerësimit të aplikacionit për aprovimin e heliportit në Përlepnice, të dorëzuar nga një operator privat, i cili planifikon të ofrojë fluturime me helikopter për qëllime rekreativo-turistike, inspektorët e të gjitha departamenteve relevante në AAC kanë bërë një inspektim për ta vlerësuar gjendjen aktuale të heliportit dhe infrastrukturës përcjellëse. Operatori pritet të përmbushë rekomandimet dhe kërkesat nga ana e AAC-së para se të fillojë operimet.

- **Zbatimi i rregulloreve në fushën e aerodromeve**

Në kuadër të përgjegjësisë për rregullimin e zonave mbrojtëse të aeroportit, AAC-ja ka vazhduar me zbatimin

e Rregullores nr. 2/2010 për shënjimin e pengesave dhe Rregullores nr. 5/2010 për zonat mbrojtëse të aeroportit. Brenda kësaj periudhe, disa herë është inspektuar mali i Goleshit dhe vendet afër sipërfaqeve për ngritje dhe aterrim të aeroplanëve, për t'u informuar mbi gjendjen aktuale të pengesave (antena të ndryshme).

Pengesë, në lidhje me aerodromin, nënkupton të gjitha objektet fikse (qofshin ato të përkohshme apo të përhershme), apo pjesët e tyre, që janë të vendosura në hapësira që synojnë të shfrytëzohen për lëvizjen e avionëve në sipërfaqe apo që shtrihen mbi një sipërfaqe të caktuar që ka për qëllim të mbrojë avionin gjatë fluturimit, si dhe objektet me lartësi 100m e më tepër mbi sipërfaqen e terrenit pavarësisht nga lokacioni ku gjenden.

Janë identifikuar dhe pastaj kontaktuar operatorë dhe/ose pronarë të pengesave, si "IPKO", Policia e Kosovës, "RTK", "Kujtesa", etj. Me një komunikim interaktiv me këta operatorë janë prezantuar obligimet e tyre bazuar në legjislacionin në fuqi. Gjithashtu, është kërkuar nga operatorë të përpilojnë planet e veprimit për zbatimin e plotë të këtyre rregulloreve.

Përmes vizitave, inspektimeve dhe komunikimeve, AAC-ja është duke vazhduar me monitorimin dhe përcjelljen e zbatimit të plotë të rregulloreve në fuqi.

Gjatë inspektimit në Kodrën e Goleshit

- **Aeroporti i Gjakovës**

Departamenti i aerodromeve ka përfaqësuar AAC-në në grupin punues të themeluar nga Qeveria e Kosovës për transferimin e Aeroportit të Gjakovës nga Qeveria Italiane te pala kosovare. Përfaqësuesi i AAC-së, përveç pjesëmarrjes në grup punues në cilësinë e anëtarit, poashtu me mbështetjen edhe të stafit tjetër profesional të AAC-së, ka koordinuar aspektet teknike/aeronautike të transferit. Në fund të muajit dhjetor, siç ka qenë e planifikuar, është nënshkruar marrëveshja e cila ka mundësuar transferimin e Aeroportit të Gjakovës, duke përfshirë edhe të gjitha pajisjet ekzistuese të tij, te Qeveria e Republikës së Kosovës. Aeroporti i Gjakovës, në bazë të marrëveshjes me palën italiane, ka trashëguar një infrastrukturë funksionale aeronautike.

- **Mbrojtja e "Ligatinës së Hencit"**

AAC-ja ka pasur një takim të përbashkët me përfaqësuesit e Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH) dhe zyrtarët e ANP "Adem Jashari" LKIA lidhur me shpalljen e Ligatinës së Hencit si zonë e mbrojtur nga ana e MMPH. Ligatina e Hencit ndodhet afro 450 m larg aeroportit dhe kjo është arsyeja pse është përfshirë AAC-ja në këtë proces. Ligatina e Hencit mund të shërbejë si habitat i përshtatshëm për lloje të ndryshme të zogjve dhe me këtë të rrezikohen operimet e aviacionit nga "sulmet e zogjve". Në këto takime është vendosur që të angazhohen ekspertë të lëmisë (ornitologë) për të vlerësuar ndikimin e mundshëm të ligatinës në operimet e aeroportit.

Më 25 dhe 26 shtator ekspertët e angazhuar nga ANP "Adem Jashari" LKIA, kanë bërë një vizitë në terren së bashku me inspektorët e AAC-së për të vlerësuar ndikimin e mundshëm të ligatinës në operimet e aeroportit. Raporti profesional nga AAC-ja i është dorëzuar përfaqësuesit të MMPH-së.

Gjatë vlerësimit në Ligatinën e Hencit

d) Rregullimi ekonomik

AAC-ja është përgjegjëse për rregullimin ekonomik të aeroporteve dhe ofruesve të shërbimeve të navigacionit ajror në Republikën e Kosovës. Rregullimi ekonomik i këtyre operatorëve nënkupton masat që merr një rregullator i aviacionit për t'u siguruar se tarifat të cilat i vendos aeroporti dhe ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror për kompanitë ajrore janë të vendosura në mënyrë të arsyeshme, transparente dhe vlejné për të gjithë pa diskriminim. Për më tepër, rregullatori siguron që këto tarifa janë vendosur vetëm pasi që ofruesit dhe përdoruesit e shërbimeve janë konsultuar mes veti duke i ofruar njëri-tjetrit të dhëna në mënyrë transparente. AAC-ja i rregullon dhe i miraton vetëm tarifat aeronautike, të cilat kanë lidhje me shërbimet të cilat aeroporti ose ofruesi i shërbimeve të navigacionit ajror i ofrojnë ekskluzivisht, pa pasur konkurrencë, siç janë tarifa e shërbimit të udhëtarëve, tarifa e aterimit apo ajo terminale e navigacionit. Poashtu, rregullatori siguron që qëndrueshmëria financiare e operatorëve është në nivel të duhur që të mos e dëmtojë sigurinë e operimeve.

• Mbikëqyrja ekonomike e aeroportit

Analiza e pasqyrave të audituara financiare të aeroportit për gjendjen financiare në fund të vitit 2012 ka vërtetuar afarizmin pozitiv dhe qëndrueshmërinë financiare të aeroportit. Poashtu, është vërtetuar se polica e sigurimit është zgjatur me kohë që është një element tjetër i rëndësishëm i mbikëqyrjes ekonomike të operatorëve në fushën e aviacionit civil.

Gjatë vitit 2013, AAC-ja nuk ka pranuar ndonjë propozim për ndryshimin e tarifave aeronautike në ANP "Adem Jashari" LKIA. Operatori i aeroportit pritet të propozojë në AAC ndryshimin e tarifave aeronautike në vitin 2014, kur, sipas Marrëveshjes së koncesionimit midis Qeverisë së Kosovës dhe konsorciumit Limak & Airports de Lyon, është paraparë përshtatja e tarifave sipas inflacionit ose deflacionit.

- **Mbikëqyrja ekonomike e OSHNA-s dhe vlerësimi i kushteve financiare për certifikim**

Mbikëqyrja ekonomike rutinore e Ndërmarrjes Publike “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror (OSHNA) gjatë vitit 2013 është përputhur me procesin e certifikimit të saj si ofrues i shërbimeve të navigacionit ajror, në bazë të aplikimit që kjo ndërmarrje e ka bërë në AAC në fund të vitit 2012.

Janë analizuar raportet e audituara financiare, raporti vjetor, plani i biznesit etj. për t’u siguruar që OSHNA është në gjendje të mirë financiare, ka likuiditet financiar dhe ka kapacitet të mbulojë shpenzimet operative dhe kapitale. Legjislacioni i BE-së, i transponuar edhe në Republikën e Kosovës, kërkon që ofruesit e shërbimeve të navigacionit ajror të jenë financiarisht të qëndrueshëm, meqë në të kundërtën, mund të dëmtohet siguria e fluturimeve. Raporti i audituar financiar i vitit 2012 ka treguar se kjo organizatë ka përmbyllur vitin 2012 me humbje të ndjeshme financiare për shkak të disa obligimeve financiare të cilat i ka trashëguar nga aeroporti pas koncesionimit të tij në vitin 2011. Kjo situatë financiare është bërë barrierë për AAC-në për ta përmbyllur procesin e certifikimit të OSHNA-s, me gjithë plotësimin e kushteve të sigurisë dhe sigurimit nga ana e tyre. AAC-ja ka qenë në kontakt edhe me Njësinë për Monitorimin e Ndërmarrjeve Publike për të shikuar mundësitë e përmirësimit të kësaj gjendjeje financiare e me këtë edhe certifikimin e ANP “Adem Jashari” – Kontrolli Ajror si ofrues i shërbimeve të navigacionit ajror sipas standardeve të BE-së. Procesi i certifikimit do të vazhdojë edhe në vitin 2014.

AAC-ja është siguruar që OSHNA posedon një policë sigurimi me mbulesë të vlefshme për dëmtim personal. Gjatë vitit 2013, AAC-ja nuk ka pranuar ndonjë propozim për miratimin e ndryshimit të tarifës terminale të navigacionit, të cilën OSHNA e vjel nga kompanitë ajrore për shërbimin që ofron.

AAC-ja ka miratuar Termat e Referencës së Komitetit Konsultues të OSHNA-s. Ky komitet, që përbëhet nga përfaqësues të OSHNA-s dhe të kompanive ajrore që operojnë në Prishtinë, ka mbajtur takimin inauguroes në nëntor 2013. Obligimi për të themeluar këtë komitet rrjedh nga Rregullorja nr. 2/2011 e AAC-së mbi tarifën terminale të navigacionit. Qëllimi i këtij komiteti është që vendimet në OSHNA për nivelin e shërbimit, nivelin e tarifës, investimet etj., të bëhen në konsultim të plotë me kompanitë ajrore.

- **Mbikëqyrja ekonomike e shërbyesve në tokë**

Janë dy ofrues të shërbimeve në tokë në Aeroportin e Prishtinës, të cilët janë miratuar nga AAC-ja për këtë qëllim: operatori i aeroportit “Adem Jashari” LKIA si ofrues i një game të gjerë shërbimesh (shërbimi i udhëtarëve, përpunimi i bagazhit, i aeroplanit në tokë etj.) si dhe kompania “Exfis” sh.p.k., e cila bën vetëm furnizimin e aeroplanëve me derivate. Të dy operatorët janë në mbikëqyrje të vazhdueshme nga AAC-ja për mirëmbajtjen e kriterëve të sigurisë dhe ekonomike.

Të dy këto kompani, përmes raporteve të auditorëve të pavarur kanë demonstruar gjendje stabile financiare, dhe për më tepër, kanë demonstruar përmbushjen e nenit 4 të Rregullores nr. 4/2011 të AAC-së mbi shërbimet në tokë, sipas të cilit kërkohet që në rastet kur operatorët japin edhe shërbime të tjera, atëherë llogaritë financiare nga aktiviteti i shërbimit në tokë duhet të jenë të ndara nga aktivitetet tjera që ata ofrojnë.

Gjithashtu, është vërtetuar që “Exfis” sh.p.k. është pajisur me policë të sigurimit dhe ka mbulesë të vlefshme për dëmtim personal.

Aeroplani në platformë duke u furnizuar me kerozinë

11.11 AKTIVITETI LEGJISLATIV

Ndër fushat më të rëndësishme të veprimtarisë së AAC-së është nxjerrja e akteve nënligjore për zbatim të Ligjit për Aviacionin Civil, me të cilat bëhet transponimi i standardeve ndërkombëtare të aviacionit civil (të njohura si Standardet dhe Praktikat e Rekomanduara "SPR" të Anekseve të Konventës Ndërkombëtare për Aviacionin Civil) dhe atyre për zbatim të legjislacionit të BE-së në fushën e aviacionit civil.

Kështu, gjatë vitit 2013, AAC-ja ka vazhduar me nxjerrjen e disa rregulloreve mjaft të rëndësishme, me të cilat është bërë i mundur transponimi i disa Anekseve të ONAC-it në rendin e brendshëm ligjor të Republikën e Kosovës. AAC-ja ka projektuar një model të transponimit të këtyre standardeve, i cili ka munguar në praktikën e legjislacionit në vend dhe më gjerë. Anekset e Konventës së ONAC-it janë të aplikueshme në Republikën e Kosovës përmes Ligjit për Aviacionin Civil, por duke marrë parasysh se secili nga këto Aneke përmban praktika të rekomanduara të cilat mund të mos jenë të aplikueshme në vendin tonë, e që rrjedhimisht duhet të përjashtohen, AAC-ja ka projektuar modelin e përvetësimit të të gjitha standardeve dhe atyre praktikave të rekomanduara që mund të aplikohen, duke përjashtuar njëkohësisht ato të cilat nuk janë të aplikueshme. Ky model është në pajtim me Konventën e ONAC-it.

a) Aktet nënligjore

- **Transparenca në procesin legjislativ-rregullator**

AAC-ja aplikon procedurë transparente gjatë nxjerrjes së akteve nënligjore që nga 1 shkurti 2012, kur ka hyrë në fuqi Udhëzimi Administrativ nr. 1/2012 për procedurat e konsultimit publik. Të gjitha aktet nënligjore të AAC-së duhet t'i nënshtrohen procesit të konsultimit publik të palëve të interesit. Ky konsultim duhet të ndjekë procedurat dhe afatet kohore të dhëna, gjatë të cilit, çdo palë interesi, qoftë person fizik apo juridik, do të ketë të drejtën e dhënies së komenteve, sugjerimeve apo të kërkimit të informacioneve shtesë nga AAC-sja. Forma e marrjes së këtyre komenteve/sugjerimeve nga palët e interesit mund të jetë me organizim të tryezave të rrumbullakëta, varësisht nga numri i të interesuarve, apo nëpërmes korrespondencës elektronike.

Pas përfundimit të procesit të konsultimit publik, strukturat e AAC-së brenda 15 ditëve janë të obliguara të përgatisin një raport në të cilin do t'i ofrojnë përgjigjet e tyre në komentet e pranuar, ndërsa duhet të shpjegojnë arsyet për pranimin apo mospranimin e sugjerimeve për ndryshim të dispozitave të aktit nënligjor që është objekt i konsultimit publik.

Në vazhdim janë aktet nënligjore, të cilat janë nxjerrë gjatë vitit 2013, duke respektuar procedurat e konsultimit publik të palëve të interesit:

Rregullore nr. 1/2013 për zbatimin e sistemit të menaxhimit të sigurisë (SMS)

Me këtë rregullore parashihet obligimi i zbatimit të SMS-së sipas Dok. 9859 - Manuali i Menaxhimit të Sigurisë të ONAC-it, për organizata trajnuese, operatorë të transportit komercial ajror, të helikopterëve, ofruesit e shërbimeve të navigacionit ajror dhe aerodromeve. Konsultimi publik ka zgjatur në periudhën 26 prill - 13 maj 2013 dhe nuk janë pranuar komente apo sugjerime. Rregullorja ka hyrë në fuqi më 19 qershor 2013.

Rregullore nr. 2/2013 për ndryshimin dhe plotësimin e rregullores nr. 2/2010 për shënjimin e pengesave

Me këtë rregullore janë ndryshuar disa dispozita të rregullores bazë, me qëllim të lehtësimit të shënjimit të pengesave. Rregullorja ka kaluar procesin e konsultimit publik, nga 14-27 maj 2013. Nuk janë pranuar komente apo sugjerime. Rregullorja ka hyrë në fuqi më 5 korrik 2013.

Rregullore nr. 3/2013 mbi njësitë matëse që përdoren në operimet nga ajri dhe toka

Kjo rregullore është nxjerrë me qëllim të zbatimit të Aneksit 5 të Konventës së ONAC-it, në mbështetje të Ligjit për Aviacionin Civil, por edhe në mbështetje të Udhëzimit Administrativ nr. 11/2013 të Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë. Pas hartimit të projekt-rregullores si dhe shqyrtimit të hollësishëm të kërkesave të saj, dhe posaçërisht bazës ligjore për nxjerrjen e saj, AAC-ja gjatë procesit të konsultimit publik ka kontaktuar zyrën ligjore të MTI-së, me të cilët është diskutuar fushëveprimi rregullator i rregullores si dhe baza ligjore për nxjerrjen e saj. Të dy institucionet janë dakorduar që baza ligjore për këtë rregullore duhet të plotësohet edhe me një akt nënligjor të MTI-së, në mbështetje të Ligjit për metrologji (lex specialis). Rregullorja ka kaluar procesin e konsultimit publik gjatë

periudhës 21 janar - 6 shkurt 2013 dhe periudhës shtesë 23 maj - 1 qershor 2013. Rregullorja ka hyrë në fuqi më 19 nëntor 2013, pas nxjerrjes së UA nr.11/2013 të MTI-së.

Rregullore nr. 4/2013 mbi zbatimin e Aneksit 11 të Konventës Ndërkombëtare për Aviacionin Civil - shërbimet e trafikut ajror

Me këtë rregullore është bërë i mundur zbatimi i SRP-ve nga Aneksi 11 i Konventës së ONAC-it, të cilat mund të aplikohen në vendin tonë. Rregullorja ka kaluar procesin e konsultimit publik gjatë periudhës 18 tetor - 5 nëntor 2013 pa komente dhe sugjerime. Rregullorja ka hyrë në fuqi më 25 dhjetor 2013.

Rregullore nr. 5/2013 mbi zbatimin e Aneksit 15 në Konventën Ndërkombëtare për Aviacionin Civil - shërbimet e informimit aeronautik

Me këtë rregullore është bërë e mundur zbatimi i SRP-ve nga Aneksi 15 i Konventës së ONAC-it, të cilat mund të aplikohen në vendin tonë. Rregullorja ka kaluar procesin e konsultimit publik gjatë periudhës 18 tetor - 5 nëntor 2013, pa komente dhe sugjerime. Rregullorja ka hyrë në fuqi më 25 dhjetor 2013.

Rregullore nr. 6/2013 për rregullat në ajër

Rregullimi i fluturimeve është një prej funksioneve themelore të çdo autoriteti rregullator të aviacionit. Duke u nisur nga kjo peshë dhe rëndësi, AAC-ja ka hartuar këtë rregullore me qëllim të zbatimit të obligimeve që dalin nga Aneksi 2 i Konventës së ONAC-it. Me këtë rregullore janë transponuar të gjitha SRP-të sipas Aneksit 2 të Konventës, pa asnjë përjashtim. Rregullorja ka kaluar procesin e konsultimit publik, gjatë periudhës 5-20 dhjetor 2013 pa komente dhe sugjerime. Rregullorja ka hyrë në fuqi më 10 janar 2014.

Projekt-rregullore për sistemet e fluturakeve pa pilot deri në 20 kg

Kjo projekt-rregullore është hartuar me qëllim të rregullimit të aktiviteteve të ndërlidhura me aviacionin për sistemet e fluturakeve pa pilot (SFPP) me peshë më të vogël se 20 kilogramë, që operojnë në hapësirën ajrore të Republikës së Kosovës, dhe me qëllim të zhvillimit dhe lehtësimit të industrisë së FPP-ve duke ofruar kushte të pranueshme për operim të sigurt. Rregullorja ka kaluar procesin e konsultimit publik gjatë periudhës 21 janar - 6 shkurt 2013 me disa komente dhe sugjerime (shih raportin nr. 2/2013, i disponueshëm në faqen zyrtare në internet). Rregullorja pritet të hyjë në fuqi gjatë vitit 2014.

b) Konsultimet e publikut

ZÇJRR, në bashkëpunim me sponsoruesit e akteve nënligjore ka hartuar gjithsejtë pesë (5) raporte të konsultimit publik të palëve të interesit lidhur me shtatë (7) projekt-rregullore, që kanë qenë në procedurë të konsultimit publik, nga data 1 janar deri më 31 dhjetor 2013.

Marrja e komenteve dhe vërejtjeve të palëve të interesit gjatë kësaj kohe është bërë duke aplikuar procedurën e paraparë në nenin 5.3 të Udhëzimit Administrativ nr. 01/2012 (konsultimi me shkrim), por në një rast edhe me organizim të takimit me palët e interesit, sipas kërkesës së këtyre të fundit (shih raportin nr. 3/2013).

c) Ndëshkimet

Nuk ka.

d) Vështirësitë në publikimin e akteve nënligjore

Publikimi i akteve nënligjore të cilat i nxjerr AAC-ja nuk është paraparë me Ligjin për Gazetën Zyrtare. Si rrjedhojë, qasja në legjislacionin e AAC-së bëhet vetëm nëpërmes faqes zyrtare të AAC-së në internet. Që nga muaji mars 2012, sipas një marrëveshje mirëkuptimi me Zyrën e Gazetës Zyrtare, publikimi i akteve nënligjore të AAC-së bëhet edhe në publikimin elektronik të faqes së Gazetës Zyrtare në internet. Sipas kësaj marrëveshjeje, faqja e pjesës së legjislacionit të AAC-së në internet është e lidhur në mënyrë permanente me faqen e Gazetës Zyrtare (lidhje interneti) ndërsa lexuesit kanë mundësinë të qasen në uebfaqen e legjislacionit të AAC-së. Kjo është një arritje në fushën e informimit publik për veprimtarinë legjislative të AAC-së, pasi që nëpërmes Gazetës Zyrtare informohet një numër i madh i publikut, si brenda vendit tonë ashtu edhe jashtë tij. Megjithatë, një zgjidhje e tillë nuk është e qëndrueshme dhe nuk është e plotë.

11.12 PUBLIKIMET TEKNIKE PËR INDUSTRIJË

Për t'i përkrahur operatorët në zbatimin e legjislacionit në fuqi, AAC-ja në vazhdimësi nxjerr publikime teknike për industrinë e aviacionit civil. Janë rishikuar, amandamentuar dhe publikuar versionet e reja të pesë publikimeve teknike në vijim:

- Publikimi Teknik 07 - Certifikimi i Operatorëve Ajror - Certifikimi i Parë - Material Udhëzues
- Publikimi Teknik 09 - Sistemet e Menaxhimit të Sigurisë (SMS) - Material Udhëzues për Zhvillimin e Manualit të Politikës SMS
- Publikimi Teknik 10 - Manuali i Sistemit të Menaxhimit të Sigurisë - Shabllon për Organizatat e Mirëmbajtjes dhe Operimeve të Fluturimit
- Publikimi Teknik 11 - Udhëzimet për Përgatitjen e Përshkrimit të Menaxhimit të Vlefshmërisë së Vazhdueshme Ajrore - Material Udhëzues për Organizatat që Posedojnë apo Aplikojnë për Certifikatë të Operatorit Ajror (AOC)
- Publikimi Teknik 17 – Aprovimi i Programeve Trajnuese të Mallrave të Rrezikshme

11.13 INFORMIMI I PUBLIKUT DHE QASJA NË DOKUMENTE PUBLIKE

Autoriteti i Aviacionit Civil publikon Buletinin e përmuajshëm me theks në zhvillimet në AAC dhe sektorin e aviacionit në përgjithësi. Ky buletin shpërndahet te institucionet e Kosovës, industria dhe publiku i gjerë në mënyrë elektronike përmes email-it dhe faqes zyrtare të AAC-së në internet, në mënyrë që të interesuarit për punën tonë të kenë informata të përditësuara gjatë tërë vitit. AAC-ja u ka ofruar mbështetje edhe mediave masive në zhvillimin e temave të aviacionit civil me interes për publikun.

Përmes Vendimit nr. 19/2012, Drejtori i përgjithshëm ka emëruar zyrtarin për komunikim me publikun, në të njëjtën kohë përgjegjës për pranimin dhe shqyrtimin e kërkesave të personave juridikë dhe fizikë për qasje në dokumentet publike të AAC-së, në përputhje me Ligjin nr. 03/L-215. Gjatë vitit 2013 janë pranuar 7 kërkesa për qasje në dokumente publike dhe të gjitha kanë marrë përgjigje pozitive brenda afatit të parashikuar me Ligjin Nr. 03/L-215 për Qasje në Dokumente Publike.

Nga kërkuesit e qasjes, 4 kanë qenë gazetarë ndërsa 3 qytetarë. Të ndara në kategori, 1 kërkesë ka qenë për buxhet dhe shpenzime, 3 për statistika, 1 për projekte dhe 2 janë klasifikuar si të tjera (të drejtat e udhëtarëve dhe lista e stacioneve të mirëmbajtjes sipas rregullave të Part 145).

Pamja e Buletinit e muajit prill 2013

11.14 ADMINISTRATA DHE BURIMET NJERËZORE

a) Burimet njerëzore dhe procedurat administrative

Gjatë vitit 2013, Departamenti i Administratës dhe Burimeve Njerëzore ka mbështetur aktivitetet rregullatore të AAC-së duke zbatuar me përpikëri procedurat për burimet njerëzore, buxhetin, financat, prokurimin dhe logjistikën. Në vazhdimësi janë përcjellur ndryshimet që janë bërë në legjislacionin e Republikës së Kosovës për të përditësuar Manualin e procedurave të brendshme dhe për t'i reflektuar ndryshimet.

Pas përfundimit të procedurave të rekrutimit gjatë vitit 2012, në fillim të vitit 2013, në AAC kanë filluar punën punonjësit si më poshtë:

- Zyrtar i aerodromeve (2)
- Zyrtar i operimeve për helikopterë
- Mjek i autorizuar i aviacionit

Ndërkaq, gjatë vitit 2013, janë kryer procedurat e rekrutimit dhe kanë filluar punën punonjësit si më poshtë:

- Zyrtar i shërbimeve të navigacionit ajror për meteorologji dhe shërbime të informatave aeronautike;
- Bashkëpunëtor profesional në cilësinë e administratorit për përkrahje tekniko – profesionale për departamentet teknike në AAC.

Punësimi i këtyre nëpunësve është bërë në përputhje me ligjin e aplikueshëm për shërbimin civil dhe me Rregulloren për organizimin dhe funksionimin e brendshëm dhe sistemimin e vendeve të punës në AAC. Me rastin e rekrutimit të zyrtarit për shërbime të navigacionit ajror për meteorologji dhe shërbime të informatave aeronautike në Departamentin e Shërbimeve të Navigacionit Ajror, AAC-ja ka pranuar një ankesë. Pas shqyrtimit të ankesës nga ana e Komisionit për zgjidhjen e kontesteve dhe ankesave, pala është ankuar në Këshillin e Pavarur Mbikëqyrës në Shërbimin Civil (KPSHC). Në vendimin e KPSHC-së, AAC-ja është obliguar që të anulohet dhe ta rishpallë konkursin për pozitën e lartcekur. AAC-ja e ka zbatuar këtë vendim sipas rregullave në fuqi. Zbatimi është konfirmuar nga KPSHC-ja.

b) Prokurimi gjatë vitit 2013

Tabela në vijim paraqet aktivitetet e prokurimit në AAC në periudhën janar–dhjetor 2013:

Titulli i aktiviteteve të realizuara të prokurimit	Emri i Operatorit Ekonomik të cilit i është dhënë kontrata	Data e nënshkrimit të kontratës	Vlera e kontratës €
Furnizim me telefona statikë për zyra të AACK-së	N.P.SH. Elting	21.02.2013	280.00
Furnizim me dy fshesa industriale profesionale	N.T.SH. Danfos	27.02.2013	520.00
Certifikimi i Sistemit të Menaxhimit të Cilësisë të AACK-së, sipas Standartit ISO 9001:2008	Bureau Veritas	11.03.2013	4,400.00
Furnizim me inventar për zyra të AACK	G.G. Design	12.03.2013	1,136.00
Sigurimi fizik i ndërtesës për AACK-në	BodyGuard sh.p.k.	02.04.2013	1.32/orë pune €
Furnizim me TI për nevoja të AACK-së	Ilir Kosova sh.p.k.	08.05.2013	4,177.16 €
Furnizim me material shpenzues për zyre	N.T.G."BLENDI"	12.06.2013	9,732.45 €
Shërbime të sigurimit për veturat zyrtare të AACK-së	ILLYRIA sh.a.	17.06.2013	1,724.93 €

Shërbime teknike për dizajnim dhe shtyp	N.T.SH. ELV STUDIO	20.06.2013	9,899.66 €
Pastrimi i veturave zyrtare	DPZ "VALONI"	03.07.2013	948.00 €
Mirëmbajtje dhe servisim të TI-së	ILIR KOSOVA	19.07.2013	8,881.68 €
Servisim dhe mirëmbajtje të veturave zyrtare të AACK-së	N.T.SH "BESI"	19.07.2013	9,463.50 €
Furnizim me veshmbathje (veshje fluoreshente dhe këpucë mbrojtëse për inspektorët).	NTP "JOLIX"	22.07.2013	1,499.80 €
Shqyrtimi dhe konektimi për nevoja të AACK-së (moduleve dhe ekstensioneve telefonike)	Elting Elektronik	01.08.2013	128.50 €
Shtyp i fotove (me motive të aviacionit) kornizimi i tyre me mundësi hapje si dhe montimi i tyre	Studio Forma	21.10.2013	957.00 €
Furnizim me telefon mobil	NTP "Fita"	02.12.2013	550.00 €
Furnizim me UPS	PC Comp sh.p.k	03.12.2013	944.0

11.15 RAPORTI FINANCIAR

a) Raporti i buxhetit me shpenzime

Buxheti i AAC-së për vitin 2013 ishte 782,881.00 €. Gjatë vitit fiskal 2013, AAC-ja ka shpenzuar 729,460.23 €, që do të thotë se është realizuar 93% e buxhetit të miratuar. Në tabelën 1 paraqitet buxheti i aprovuar dhe shpenzimet e realizuara për secilën kategori në përqindje.

Tabela 1 - Buxheti dhe shpenzimet të shprehura në %

Përshkrimi	Buxheti i aprovuar	Shpenzimet	Shpenzimet në %
Paga dhe mëditje	492,508.00	459,034.60	93 %
Mallra dhe shërbime	274,330.00	258,700.33	94 %
Shpenzime komunale	16,043.00	11,725.30	73 %
Gjithsej	782,881.00	729,460.23	93

b) Të hyrat

Të hyrat e AAC-së depozitohen në llogarinë zyrtare bankare të krijuar nga Drejtori i Departamentit të Thesarit. Të hyrat nga tarifa e sigurisë së udhëtarëve për muajt nëntor dhe dhjetor 2013 regjistrohen në fillim të vitit 2014, në përputhje me memorandumun e nënshkruar në mes të AAC-së dhe operatorit të ANP "Adem Jashari" LKIA. Këto të hyra transferohen 45 ditë pas përfundimit të muajit.

Të hyrat e AAC-së nga tarifa e sigurisë së udhëtarëve, si dhe nga tarifat e licencimit dhe certifikimit në pajtim me Rregulloren nr. 7/2011 për tarifat e ngarkuara nga AAC-ja, janë treguar në Tabelën 2 në vazhdim.

Tabela 2 - Të hyrat vetanake

Përshkrimi	Shënime	2013	2012	2011
		€	€	€
Tatimi në pronë				
Të hyrat nga taksat 1				
Të hyrat nga taksat 2				
Të hyrat nga dënimet-gjobat 1				
Të hyrat nga dënimet-gjobat 2				
Të hyrat nga Certifikimi dhe Licensimi		21,835	8,700	2,900
Të hyrat nga licencat 1				
Të hyrat nga licencat 2				
Të hyrat nga shitja e pasurisë dhe shërbimeve				
Të hyrat nga Tarifa e sigurisë së pasagjerve		1,634,706	1,489,450	1,286,414
Të hyrat nga interesi bankar				
Të hyrat nga ndryshimet e pozicionit të kursit				
Tarifa për akreditim				
Të hyrat nga pasuria				
Pranimet tjera				
Gjithsejt		1,656,541	1,498,150	1,289,314

c) Shpenzimet buxhetore

Financimi i të gjitha aktiviteteve të AAC-së për vitin 2013 sipas klasifikimeve ekonomike është paraqitur në tabelat e mëposhtme. Janë shpenzuar 729,460 €. AAC-ja ka të aprovuara vetëm pagat bazë për të gjithë nëpunësit e vet. Shpenzimet buxhetore në bazë të kategorive janë pasqyruar në tabelën 3, pagat në tabelën 4, ndërsa në tabelat 5 dhe 6 janë pasqyruar shpenzimet buxhetore në bazë të aktiviteteve (mallra e shërbime dhe shpenzime komunale)

Tabela 3 - Pasqyra e pranimeve dhe pagesave në para të gatshme

Pasqyra e pranimeve dhe pagesave të parave të gatshme për Autoritetin e Aviacionit Civil							
Për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2013							
	Shën.	2013		2012-1		2011 -2	
		Llogaria e vetme e Thesarit	Pagesat nga palët e treta të jashtme	Llogaria e vetme e Thesarit	Pagesat nga palët e treta të jashtme	Llogaria e vetme e Thesarit	Pagesat nga palët e treta të jashtme
		BKK		BKK		BKK	
		€	€	€	€	€	€
BURIMET E FONDEVE							
Granti qeveritar	2	729,460		731,568			
Të hyrat vetanake	3					715,326	
Fondi për qëllime të dedikuara							
Grantet e përcaktuara të donatorëve	4						
Fondi i huazimeve	5						
Financimet nga huamarrjet	6						
Pranimet tjera	7						
Gjithsejt		729,460	-	731,568	-	715,326	-
SHFRYTEZIMI I FONDEVE							
Operacionet							
Paga dhe rroga	8	459,035		379,386		385,747	
Mallra dhe shërbime	9	258,700		339,108		314,143	
Shërbime komunale	10	11,725		13,074		15,436	
		729,460	-	731,568	-	715,326	-
Transferet							
Transfere dhe subvencione	11						
Shpenzime kapitale							
Prona, ndërtesa dhe pajisje	12						
Pagesa tjera	13						
Kthimi i huazimeve	14						
Gjithsejt		729,460	-	731,568	-	715,326	-

Tabela 4 - Pagat

Përshkrimi	2013				2012	2011
	GQ €	THV €	GPD €	Totali €	€	€
Pagesat						
Pagat neto përmes listës së pagave	380,734	-	-	380,734	314,562	320,077
Pagesa per sindikatë				-		
Pagesa neto për punë jashtë orarit				-		
Puntëtorët me kontratë (jo në listen e pagave)				-		
Tatimi ndaluar në të ardhura personale	34,583			34,583	28,692	28,680
Kontributi pensional-punetori	21,859			21,859	18,066	18,495
Kontributi pensional-punëdhënësi	21,859			21,859	18,066	18,495
Gjithsej Pagesat	459,035	-	-	459,035	379,386	385,747

Tabela 5 - Mallrat dhe shërbimet

Përshkrimi	2013				2012	2011
	GQ €'	THV €'	GPD €'	Totali €'	€'	€'
Pagesat						
Shpenzime udhëtimi brenda vendit	7			7		
Shpenzimet e udhëtimit zyrtar jashtë vendi	17716			17,716	21,633	36,348
Meditje/ushqime udhëtime zyrtar jashtë vendi	23370			23,370	24,605	17,507
Akomodim udhëtime zyrtar jashtë vendi	18445			18,445	18,948	
Shpenzime tjera udhëtim jashtë vendi	3434			3,434	3,501	68
Shpenzime telefoni mobil	9640			9,640	8,619	11,036
Shpenzime postare	795			795	922	1,150
Shpenzime per perdorim te kablo.optik	122			122		
Sherbime te ndryshme shendetsore (sigurimi shend.per vize)				-	605	262
Sherbime arsimimi dhe trajnimi	29904			29,904	19,423	36,149
Shpenzime te ndryshme intel. Keshilldhense	17357			17,357	53,239	6,500
Sherbime shtypi jo marketingu	6314			6,314	5,089	7,932
Sherbime tjera kontraktuse	9979			9,979	17,162	7,709
Sherbime teknike	3161			3,161	4,326	6,910
Telefona	280			280		
Kompjuter me pak se 1000 euro				-	4,820	
Paisje tjera				-	430	695
Paisje tjera mbi 1000	1337			1,337		
Furnizim per zyre	18088			18,088	30,542	21,276
Furnizim me ushqim dh epije (jo dreka zyrtre)	1633			1,633	2,385	1,243
Furnizim pastrimi	6423			6,423	5,668	2,000
Furnizim me veshmbathje	1500			1,500		
Akomodim	330			330	1,218	24,870
Nafte per ngrohje qendrore	14344			14,344	15,829	6,252
Derivate per gjenerator				-	68	
Karburante per vetura	5691			5,691	6,245	4,458
Regjistrimi i automjeteve	604			604	2,196	2,441
Sigurim I automjeteve	1528			1,528		
Avans per para te imta				-		2,910
Taksa komunale	30			30	30	
Sigurimi i ndertesave tjera	11563			11,563	11,869	21,859
Mirembajtje dhe riparim i automjeteve	7521			7,521	11,835	7,942
Mirembajtje e ndertesave				-	6,709	48
Mirembajtje e teknologjis informative	2088			2,088	3,269	1,285
Mirembajtje e mobileve dhe paisjeve	48			48	48	48
Qiraja per ndertese	42000			42,000	48,593	77,515
Rekalma dhe konkurse	471			471	150	487
Botime e publikime				-	3,601	951
Dreka zyrtare	2977			2,977	4,014	3,961
Pagesa e tatimit ne qira				-	1,517	2,330
	258,700	-	-	258,700	339,108	314,143
Gjithsej Pagesat	258,700	-	-	258,700	339,108	314,143

Tabela 6 - Shërbimet komunale

Përshkrimi	2013				2012	2011
	GQ	THV	GPD	Totali		
	€	€	€	€	€	€
Rryma	5,797			5,797	5,401	6,274
Uji	404			404	515	1,218
Mbeturinat	294			294	215	
Ngrohja Qendrore				-		
Shpenzimet telefonike	5,230			5,230	6,943	7,944
Pagesa-vendimet gjyqësore				-		
Gjithsej Pagesat	11,725	-	-	11,725	13,074	15,436

d) Planifikimi/Realizimi i buxhetit

Në tabelën 7 paraqiten të hyrat e mbledhura, buxheti i aprovuar si dhe realizimi i tij. Siç është shpjeguar në tabelën 1 më lart, AAC-ja ka realizuar 93% të buxhetit të miratuar.

Tabela 7 - Raporti i ekzekutimit të buxhetit

Pasqyra e krahasimit të shumave buxhetore dhe aktuale për Autoritetin e Aviacionit Civil							
Për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2013							
	Shënime	2013				2012-1	2011-2
		Buxheti fillestar (Ndarja)	Buxheti final (Ndarja)	Realizimi	Varianca	Realizimi	Realizimi
		A	B	C	D=C-B	E	F
		€	€	€	€	€	
Hyrja e parasë së gatshme në llogari të Thesarit							
Tatimet	15						
Të hyrat vetanake	16			1,656,541		1,498,150	1,286,414
Donacionet	17						
Pranimet kapitale	18						
Fondi i Privatizimit	19						
Financimet nga huamarrjet	20						
Huazimet	21						
Tjera	22						
Gjithsejt Pranimet e mbledhura në FKK-në		-	-	1,656,541	-	1,498,150	1,286,414
Daljet e parasë së gatshme nga llogaritë e Thesarit							
Paga dhe rroga	23	492,508	492,508	459,035	(33,473)	379,386	385,747
Mallra dhe shërbime	24	274,330	274,330	258,700	(15,630)	339,108	314,143
Shërbime komunale	25	16,043	16,043	11,725	(4,318)	13,074	15,436
Transfere dhe subvencione	26						
Shpenzime kapitale	27						
Fondi i privatizimit	28						
Kthimi i huazimeve	29						
Tjerat	30						
Gjithsejt pagesat e bëra nga BRK nëpërmes LIVTh		782,881	782,881	729,460	(53,421)	731,568	715,326

e) Investimet kapitale

AAC-ja në vitin 2013 nuk ka pasur shpenzime kapitale.

f) Tabelë krahasuese me buxhetin e tri viteve paraprake

Tabela 8 - Tabela krahasuese me buxhetin e tri viteve paraprake

Përshkrimi	Buxheti			Realizimi		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Paga	492,508	419,185	386,530	469,035	379,386	358,747
Mallra dhe shërbime	274,330	354,330	354,473	258,700	339,108	314,143
Shpenzime komunale	16,043	16,043	15,900	11,725	13,074	15,436
TOTALI	782,881	789,558	756,903	729,460	731,568	715,326

g) Buxheti i AAC-së për vitin 2014

Autoriteti i Aviacionit Civil i Republikës së Kosovës ka bërë kërkesën buxhetore për vitin 2014, në përputhje me afatet dhe procedurat ligjore të Republikës së Kosovës.

Për funksionimin dhe ushtrimin e aktiviteteve sipas planifikimit të punës në Autoritetin e Aviacionit Civil të Republikës së Kosovës, Bordi Mbikëqyrës i AAC-së ka kërkuar një buxhet prej 995,110.00 €.

Kërkesa buxhetore e AAC-së nuk është aprovuar si e tillë, dhe buxheti i aprovuar i AAC-së për vitin 2014 është në vlerë prej 783,000.00 €.

h) Ndikimi buxhetor në punën e AAC-së

Mosaprovimi i buxhetit sipas kërkesës së AAC-së për numrin e nëpunësve dhe shkurtimeve buxhetore për trajnimin e stafit, kanë ndikuar që AAC-ja me vështirësi t'i realizojë objektivat e përcaktuara në planin e veprimit.

12. AUDITIMET NDAJ AAC-së

a) Auditimi nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) ka kryer auditimin e pasqyrave vjetore financiare të AAC-së për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2012. Ky auditim është fokusuar në pasqyrat vjetore financiare, menaxhimin financiar dhe kontrollin e brendshëm (duke përfshirë menaxhimin dhe ekzekutimin e buxhetit) dhe sistemin e auditimit të brendshëm. Në raportin e ZAP, në konkluzionin e përgjithshëm, thuhet se AAC-ja ka të dizajnuar sistem efektiv të kontrollit të brendshëm në të gjitha fushat e menaxhimit financiar dhe kontrollit. Proceset dhe procedurat e zbatuara kanë siguruar që menaxhimi financiar dhe kontrolli janë në pajtim me legjislacionin në fuqi dhe parimet e mirëfillta të qeverisjes së mirë. Në raportin e ZAP-it nuk ka gjetje. Është identifikuar një rekomandim, të cilin AAC-ja e ka adresuar dhe e ka zbatuar në përpikëri, në përputhje me planin e veprimit të dorëzuar paraprakisht në ZAP.

b) Auditimi nga Njësia Qendrore Harmonizuese për Auditim të Brendshëm

Gjatë muajve korrik dhe gusht 2013, Njësia Qendrore Harmonizuese për Auditim të Brendshëm në kuadër të Ministrisë së Financave ka përfunduar procesin e auditimit të brendshëm në AAC. Në kuadër të këtij auditimi ishte rishikimi i funksionimit të AAC-së për vitin 2012 dhe gjashtë mujori i parë i vitit 2013.

Në raportin e datës 27 gusht 2013 të Departamentit të Auditimit të Brendshëm të Ministrisë së Financave rezultojnë dy rekomandime, të cilat AAC-ja i ka zbatuar në tërësi sipas planit të zbatimit. Më tutje sipas këtij raporti, rezulton se AAC-ja nuk ka bërë asnjë shkelje në pikat e fushëveprimit të këtij auditimi.

c) Auditimi nga Arkivi i Kosovës

Gjatë muajit tetor, AAC-ja është inspektuar nga Arkivi i Kosovës. Në raportin e datës 17 tetor, të lëshuar nga Arkivi i Kosovës, është konstatuar se udhëheqja administrative punon sipas Udhëzimit Administrativ nr. 02/2012 për shkrimore dhe arkiv. Po ashtu, në raport janë dhënë disa propozime, të cilat AAC-ja tashmë ka filluar t'i zbatojë.

d) Auditimi nga Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës

Në qershor, AAC-ja është audituar edhe nga Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës i Shërbimit Civil. Ky auditim është fokusuar në njësinë e burimeve njerëzore në AAC. Deri më 31 dhjetor 2013, AAC-ja nuk ka marrë ndonjë raport nga Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës.

13. STATISTIKAT

Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës “Adem Jashari” LKIA ka mbyllur vitin 2013 me ngritje të numrit të udhëtarëve për 6.6% në krahasim me vitin e kaluar, me gjithsej 1,628,678 udhëtarë. Sipas statistikave që ka mbledhur operatori LKIA, ANP-ja në 2013 ka procesuar 101,544 udhëtarë më shumë se gjatë vitit 2012.

Si zakonisht, muaji gusht ka pasur numrin më të lartë të udhëtarëve (221,196), i pasuar nga korriku me 198,443, ndërsa më i ulëti ishte dhjetori me 91,518 udhëtarë. Rritja gjatë shkurtit dhe marsit ishte 27% në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit paraprak, por dhjetori kishte rënie prej 26% si rezultat i motit me mjegull dhe i ndërprerjes së fluturimeve nga “Belle Air Europe”.

Gjatë vitit 2013, në Prishtinë janë shërbyer 7,305 fluturime, që paraqet një ngritje prej 5.15%. U dalluan korriku dhe gushti me 856 dhe 902 fluturime përkatësisht. Në anën tjetër, dhjetori kishte më së paku fluturime - 417.

Në mesin e destinacioneve, dallohen Cyrihu me 20.7% të trafikut të përgjithshëm, Dyseldorfi me 9.4%, Bazeli me 8.1%, Mynihu me 8.0%, Stambolli (Ataturk) 7.9%, Shtutgarti 7.5% dhe Vjena 6.2%. Sipas shteteve, këtë herë prin Zvicra me 34.5%, pasuar nga Gjermania me 32.5%, Turqia 14.6%, Austria 6.2%, Italia 4.3% dhe Sllovenia 2.4%.

“Belle Air Europe” ka bartur më së shumti udhëtarë gjatë vitit 2013 (275,814), i ndjekur nga “Germanwings” me 156,853, “Adria Airways” 148,406, “Turkish Airlines” 136,632, “Darwin Airline” 132,685, “Germania” 129,546, “EasyJet” 121,708, “Edelweiss” 119,212, “Austrian” 99,246, “Belair” 98,183, “Pegasus Airlines” 85,139 etj.

Pozita e Prishtinës në krahasim me aeroportet tjera në rajon

Aeroporti	Numri i udhëtarëve në 2013	Ndryshimi nga 2012
Beogradi	3 543 194	▲5.3%
Zagrebi	2 292 892	▼2.2%
Tirana	1 757 342	▲5.5%
Prishtina	1 628 678	▲6.6%
Lubjana	1 267 579	▲8.5%
Shkupi	984 407	▲17.8%
Podgorica	690 690	▲8.2%

Operatori i aeroportit këtë vit ka mbledhur shënime edhe mbi destinacionet e fundit të udhëtarëve që nisen nga Prishtina dhe fluturojnë përmes ndonjë aeroporti transit. Analizat kanë treguar se, nga udhëtarët që kanë fluturuar transit përmes një aeroporti të ndërmjetëm, më së shumti prej tyre destinacion të fundit e kanë pasur Nju Jorkun, të pasuar nga Londra dhe Oslo.

Statistikat më të hollësishme gjenden në faqen zyrtare të AAC-së në internet www.caa-ks.org. Në Shtojcën 4 të këtij raporti janë paraqitur grafet lidhur me transportin ajror në vitin 2013.

SHTOJCA 1 – LISTA E TRAJNIMEVE

Pozita	Kursi trajnues	Institucioni trajnues
Inspektor i operimeve ajrore	Trajnimi përditësues për inspektorët SAFA	Organizata Trajnuese e JAA-së
	Licencimi BRF-Rishikimi çdo dy vjet i fluturimit dhe IPC-Kontrollimi i aftësive për fluturim me instrumente (Licencat e pilotit të lëshuara nga FAA)	Shkolla e Fluturimit FlyCarolina
	Inspektim për ndryshim të AOC-së	AAC e Shqipërisë
Inspektor i operimeve ajrore/ Inspektor i vlefshmërisë ajrore 2	Trajnimi bilateral për SAFA	EASA IPA 2
Inspektor i vlefshmërisë ajrore 2	Trajnim në Punë, përditësim për inspektorët e vlefshmërisë ajrore	EASA IPA 2
	Përditësim në DGR cat. 6	IATA
Inspektor i vlefshmërisë ajrore 1	Trajnim në punë, përditësues për inspektorët për mallrat e rrezikshme	EASA IPA 2
Inspektor i vlefshmërisë ajrore 3	Rregullorja e Komisionit Evropian 1178/2011 dhe 290/2012 për ekuipazhin e fluturimit – EASA (Kërkesat e FCL-it të ri)	Organizata Trajnuese e JAA-së
	Punëtori mbi IOSA /ISAGO	EASA IPA 2
Zyrtar i aviacionit të përgjithshëm	Hyrje në EASA Pjesa-AR (Kërkesat e Autoritetit)	Organizata Trajnuese e JAA-së
	Kursi i EASA-s për teknikat e auditimit për rregullatorët	EASA IPA 2
	Pjesa M e EASA-s për aviacion të përgjithshëm IR (zbatimi i kërkesave) Pjesa M, nën-pjesa F	Organizata Trajnuese e JAA-së
Zyrtar për operimet me helikopter	Pjesa OPS e EASA-s për helikopterë	Organizata Trajnuese e JAA-së
Bashkëpunëtor profesional	Familjarizim me sistemin e EASA-së	EASA IPA 2
Drejtor i aerodromeve	Vlerësimi i pengesave	Airsight
Drejtor i aerodromeve & Zyrtar i aerodromeve 1	Planifikimi dhe operimet në aeroport në kushte ekstreme atmosferike	IATA
Inspektor i aerodromeve 1	ICAO Shtojca 14, Vol.2: Heliportet	Airsight
	Rregullat e reja të Bashkimit Evropian për sigurinë e aerodromeve	EASA IPA 2
Zyrtar i aerodromeve 1 dhe 2	Teknikat audituese për aerodrome	Organizata Trajnuese e JAA-së
Zyrtar i aerodromeve 1	Ndriçimi i fushës ajrore në tokë	ADB Airfield Solutions
Zyrtar i aerodromeve 2	Standardet e certifikimit të aeroportit dhe infrastrukturës	IATA
Inspektor i aerodromeve 1 & Zyrtar i aerodromeve 1 & 2	Menaxhimi i botës shtazore në aeroport	BTEE/ANP "Adem Jashari" LKIA

Inspektor i SHNA-së 1	Seminar trajnues për ATM	JSPA/Entry Point Central
Inspektor i SHNA-së 2	SAF – Metodologjia e vlerësimit të Sigurisë FHA	EUROCONTROL, IANS/ ANP "Adem Jashari" KA
Menaxher i Cilësisë	Kurs themelor për "Programin shtetëror të sigurisë"	Organizata Trajnuese e JAA-së
Menaxher i Cilësisë & Inspektor i aerodromeve 1	Punëtari për menaxhimin e sigurisë	EASA ICF
Jurist i aviacionit	E drejta e sigurimit të aviacionit	IATA
	E drejta ndërkombëtare publike dhe private	Instituti Ndërkombëtar i Drejtës së Aviacionit
	Blerja dhe financimi i aeroplanit	IATA
	Seminari "E drejta e aviacionit"	Komisioni Evropian - DG MOVE
Zyrtar i lartë për bashkëpunim ndërkombëtar	Harmonizimi i Legjislacionit Kombëtar me Acquis të BE-së dhe Tabela e Pajtueshmërisë	IKAP
Zyrtare e financave	Planifikimi dhe ekzekutimi i buxhetit, auditimi financiar dhe menaxhimi i rrezikut	Instituti Kosovar për Menaxhim
Zyrtare e financave dhe Zyrtare e prokurimit	Ekzekutimi dhe procedimi i shpenzimeve - Kostimi i politikave & Sistemi i prokurimit publik: Kostimi i politikave të reja dhe ekzistuese	Iron Consulting
Zyrtare e prokurimit	Procedurat e prokurimit, menaxhimi i pasurive dhe auditimi	BM Consulting
	Planifikimi dhe realizimi i prokurimit publik dhe realizimi i prokurimit publik në pajtim me buxhetin e përgatitur të autoritetit kontraktues fiskal për vitin fiskal	FLSA
Zyrtare e administratës dhe burimeve njerëzore	Planifikimi i resurseve njerëzore -Menaxhimi, klasifikimi i vendeve të punës, paga	Economic Development Consultings
Zyrtar i logjistikës	Menaxhimi i dokumenteve zyrtare në administratën publike	Economic Development Consulting
	Administrimi i punëve në zyrë, menaxhimi i dokumenteve zyrtare, i pasurisë, logjistika dhe transporti	FLSA
	Arkivimi dhe ruajtja e dokumenteve sipas ligjeve dhe standardeve të aplikueshme	FLSA
Zyrtare ekzekutive	Bazat e protokollit	Shkolla ndërkombëtare e protokollit dhe diplomacisë
Zyrtare e financave dhe Z. ekzekutive	Rregullat e reja financiare dhe zbatimi i tyre nga organizatat buxhetore	Instituti Kosovar për Menaxhim

*me të kaltër janë shënuar trajnimet e sponsorizuara

SHTOJCA 2 – PLANI I PUNËS SË AAC-SË PËR VITIN 2013 DHE REALIZIMI I TIJ

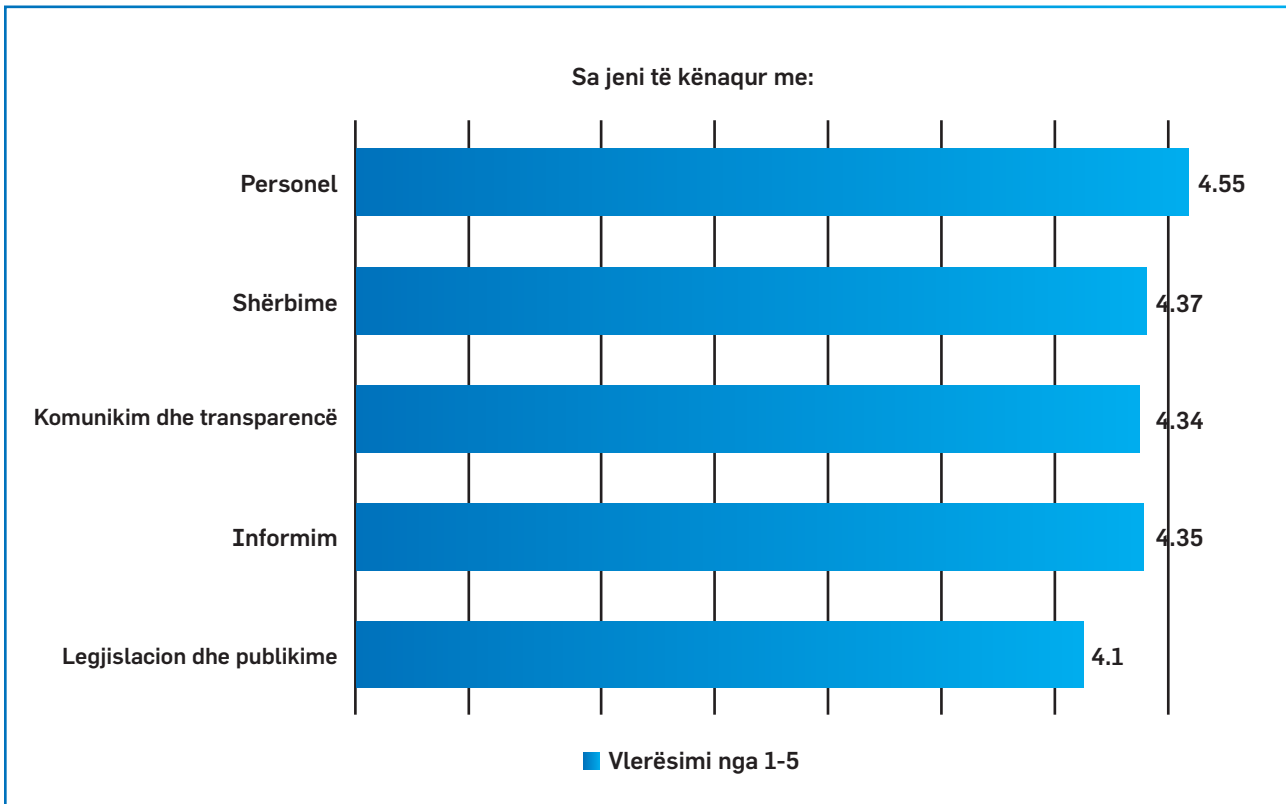
1. NORMALIZIMI I HAPËSIRËS AJRORE							
1. Hapja e hapësirës së lartë ajrore							
VEPRIMET (e planifikuara)	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres	
	K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar	Pa Përfunduar
Mbështetje në arritjen e marrëveshjes në mes të NATO/KFOR dhe Hungarisë për delegimin e përkohshëm të shërbimeve në hapësirën e lartë ajrore të Hungarocontrol			X				
Inicimi i arritjes së memorandumit të mirëkuptimit për bashkëpunim teknik në mes të AACK dhe AACH				X			
2. Normalizimi i plotë i hapësirës së ulët ajrore për aviacion të përgjithshëm							
Transponimi i Annex 2 të ICAO-së (Rregullat e ajrit)				X			
Transponimi i Annex 4 të ICAO-së (Hartat Aeronautike)				X	Aprovimi i Rregullores në fillim të 2014, pas konsultimit publik		
Transponimi i Annex 11 të ICAO-së (Shërbimet e trafikut ajror)				X			
Transponimi i Annex 15 të ICAO-së (Shërbimet e Informatave Aeronautike)				X			
Realizimi i planit për implementimin e Rregullores 02/2010 për Shënjimin e pengesave		X	X	X			
Transponimi i Annex 5 të ICAO-së (Njësitë matëse për përdorim në operime në tokë dhe ajër)				X			
2. ANËTARËSIMI NË ORGANIZATA NDËRKOMBËTARE							
1. Anëtarësimi në ICAO							
VEPRIMET (e planifikuara)	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres	
	K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar	Pa Përfunduar
Përgatitja e 'WhitePaper' për anëtarësim dhe dorëzimi i dokumentit në Qeveri	X						
Takime të nivelit teknik me partnerët ndërkombëtarë rreth fizibilitetit të anëtarësimit në ICAO (në koordinim me Qeverinë)	X						
Depozitimi i instrumentit të aderimit në konventën e Çikagos nga Qeveria			X		Në bazë të komunikimit me partnerët ndërkombëtarë, është vlerësuar se ende nuk është momenti i vulltshëm për depozitimin e instrumentit të aderimit		
Anëtarësimi në ICAO				X			
2. Anëtarësimi në ECAC							
Përgatitja e 'WhitePaper' për anëtarësim dhe dorëzimi i dokumentit në Qeveri		X					
Hapat e radhës drejt anëtarësimit mund të fillojnë vetëm pas anëtarësimit në ICAO (pika 1.2.4)					Shih pikën 2.1		
3. Anëtarësimi në EUROCONTROL							
Përgatitja e 'WhitePaper' për anëtarësim dhe dorëzimi i dokumentit në Qeveri		X					
Hapat e radhës drejt anëtarësimit mund të fillojnë vetëm pas anëtarësimit në ICAO (pika 1.2.4)					Shih pikën 2.1		

3. LIDHJA E MARRËVESHJEVE TEKNIKE NDËRKOMBËTARE DHE RAJONALE								
3	1. Lidhja e aranzhimeve të punës me EASA-n							
	VEPRIMET (e planifikuara)	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres	
		K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar	
	Kërkesë për përkrahje drejtuar Qeverisë për miratim të këtyre aranzhimeve nga Komisioni Evropian		X				Pa Përfunduar	
	Nënshkrimi i aranzhimeve të punës midis AAC-së dhe EASA-s		X				Nuk kemi marrë përgjigje nga EASA	
2. Lidhja e marrëveshjes teknike me Autoritetin e Përgjithshëm të Aviacionit Civil të Emirateve të Bashkuara Arabe								
	Koordinimi me AAC e EBA rreth tekstit të marrëveshjes	X						
	Nënshkrimi i marrëveshjes		X					
3. Negocimi i Marrëveshjeve për Shërbime Ajrore me SHBA-në								
	Shkresë ambasadës së SHBA-së për riaktualizimin e procesit (në koordinim me MI-në dhe MPJ-në)	X						
	Negocimi i marrëveshjes dhe dakordimi për tekstin (në koordinim me MI-në dhe MPJ-në)			X			Palët janë pajtuar që kjo çështje të bartet për vitin 2014	
4. Inicimi i marrëveshjeve dypalëshe për Shërbime Ajrore me vende tjera								
	Kanada		X					
	Katar		X					
	Japoni		X					
4. ZBATIMI I PLOTË I PËRGJEGJËSIVE RREGULLATORE								
4	1. Plotësimi i legjislacionit sekondar							
	VEPRIMET (e planifikuara)	Departamenti përgjegjës	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
			K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
	Amandamenti i Rregullores 02/2010 për Shënjimin e pengesave			X				
	Rregullore mbi aprovimin e organizatave trajnuese si dhe mbi trajnimin profesional të stafit operativ në aerodrome				X		Aprovimi i Rregullores në 2014, draftimi i saj është kryer në fund të 2013	
	Rregullore mbi implementimin e SMS nga ofruesit e shërbimeve		X					
	Rregullore mbi licencimin e personelit sipas Aneksit 1 të ICAO-së				X		Aprovimi i Rregullores në fillim të 2014, pas konsultimit publik	
	Rregullore mbi Operimet me mjete ajrore sipas Aneksit 6 të ICAO-së				X		Aprovimi i Rregullores në fillim të 2014, pas konsultimit publik	
	Rregullore mbi Vlefshmërinë e mjeteve ajrore sipas Aneksit 8 të ICAO-së				X		Aprovimi i Rregullores në fillim të 2014, pas konsultimit publik	
	Amandamenti i Rregullores Nr. 4/2009 konform legjislacionit të ri të KE-së				X			
	Rregullore mbi Shërbimet Meteorologjike për Navigim Ajror Ndërkombëtar sipas Aneksit 3 të ICAO-së				X		Aprovimi i Rregullores në fillim të 2014, pas konsultimit publik	
2. Certifikimi i OSHNA-së ANP "Adem Jashari"								
	Vlerësimi i aplikacionit të OSHNA sa i përket kriterëve ekonomike dhe verifikimi i dokumentacionit	X						
	Realizimi i auditit në ANSP				X			
	Vlerësimi i raportit të audituar financiar 2012 të OSHNA		X					
	Dërgimi i rekomandimit të DP-ja				X		Rekomandimi për certifikim është në pritje të përmbushjes të kriterëve ekonomike nga operatori	

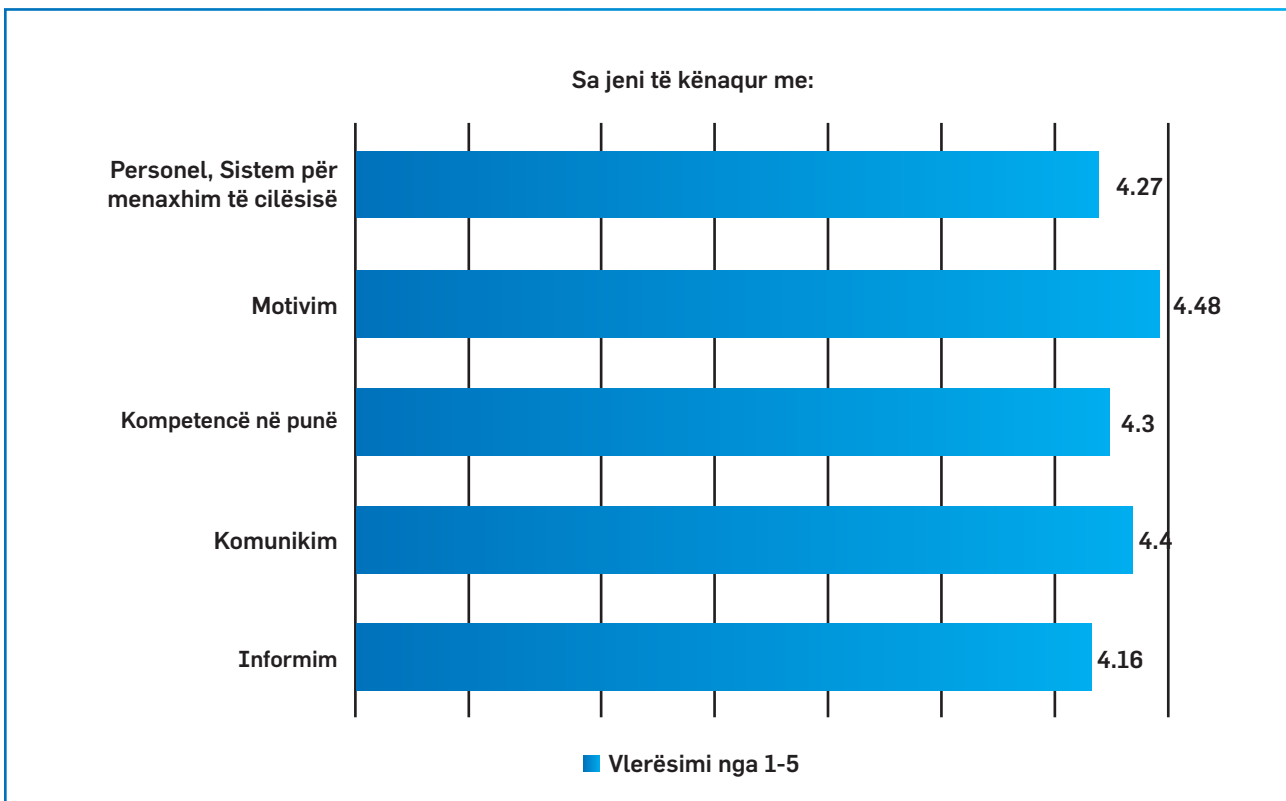
3. Amandamenti i Certifikatës së LKIA "Adem Jashari"							
Vlerësimi i aplikacionit dhe dokumenteve përcjellëse				X			
Auditimi i operatorit				X			
Lëshimi i Certifikatës së amendamentuar				X			
4. Aprovimi i organizatave trajnuese dhe/ose trajnimeve							
Certifikimi i trajnimeve për mallra të rrezikshme			X				
5. Lëshimi dhe ri-validimi i licencave të personelit të operatorëve							
Licencimi i Kontrollorëve (proces i vazhdueshëm)	X	X	X	X			
6. Raportimi i brendshëm dhe ndërinstytucional							
Konsolidimi i raportit vjetor të AAC-së	X						
Konsolidimi i raporteve tremujore të AAC-së	X	X	X	X			
Raportimi në MIE	X	X	X	X			
7. Implementimi i Marrëveshjes ECAA							
Inicimi dhe ndjekja e përbushjes së gjetjeve nga vlerësimi ECAA 2011	X	X	X	X			
Ndjekja e transponimit të legjislacionit të mbetur nga Aneksi 1 ECAA	X	X	X	X			
5. ZBATIMI I KËRKESAVE NË LIDHJE ME PROGRAMIN SHPETËROR TË SIGURISË- SSP							
Përditësimi i Gap Analizës	X						
Takimi i palëve me interes në SSP		X					
Hartimi i planit për hartim dhe zbatim të SSP-së					X		
6. IMPLEMENTIMI I SMC-SË							
1. Certifikimi i SMC-së sipas standardit ISO 9001:2008							
VEPRIMET (e planifikuara)	Departamenti përgjegjës	AFATI KOHOR				STATUSI Raport i shkurtër	Në Progres
		K 1	K 2	K 3	K 4		Kompletuar
Auditimi i AAC-së nga shtëpia certifikuese		X					
Lëshimi i certifikatës			X				
2. Mirëmbajtja dhe përmirësimi i vazhdueshëm i SMC-së							
Amandamenti i 5 Manualëve të brendshëm të departamenteve teknike konform SMC-së		X	X	X	X		
Amandamenti i 6 Publikimeve Teknike TP 07, 09, 10, 11,17		X	X	X	X		

SHTOJCA 3 – REZULTATET E MATJES SË KËNAQSHMËRISË

MATJA E JASHTME

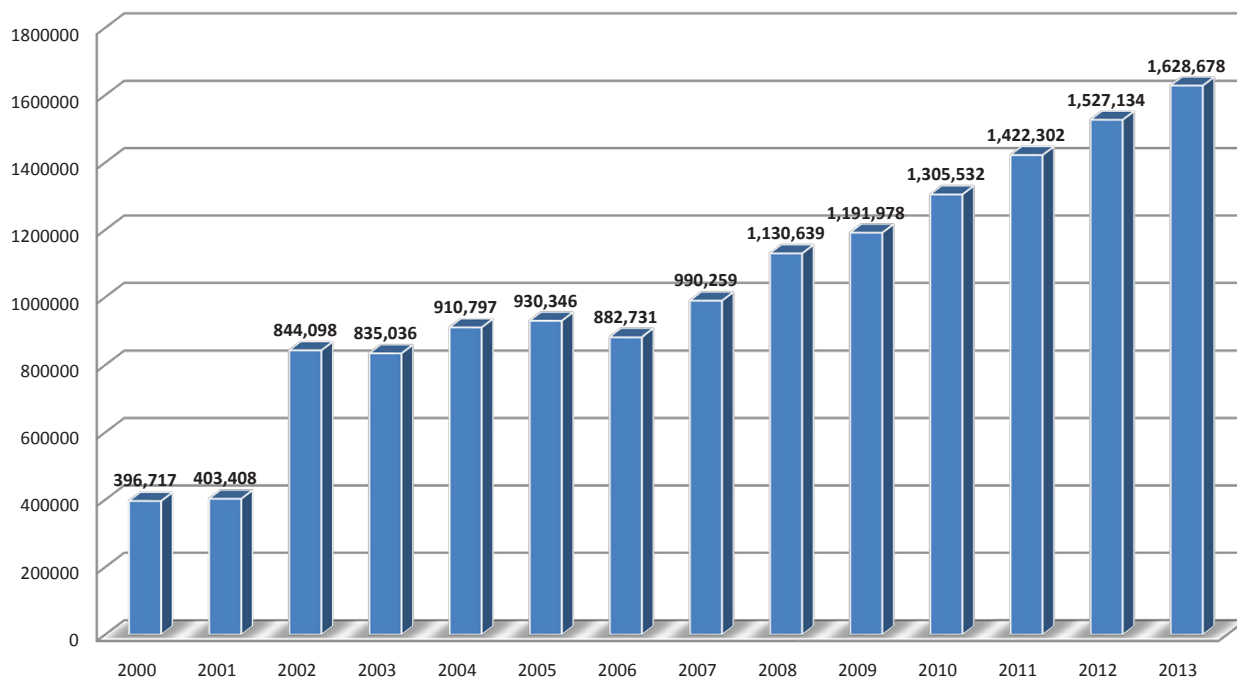

MATJA E BRENDSHME

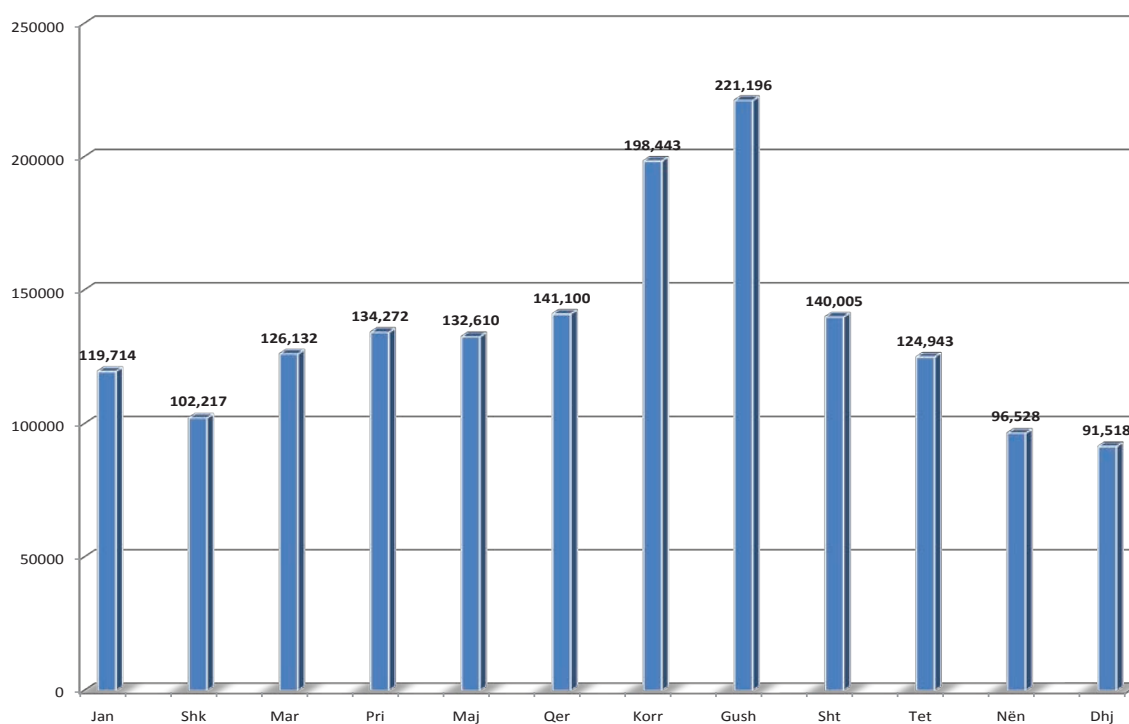

SHTOJCA 4 - STATISTIKAT

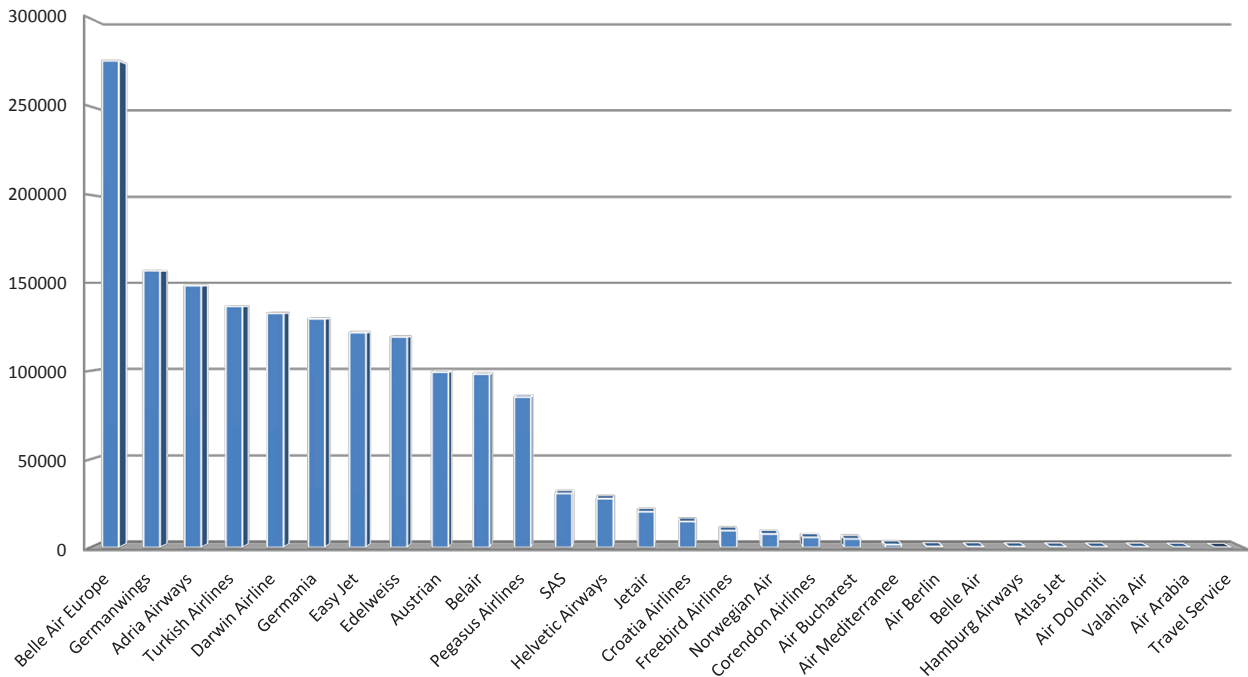
NUMRI I UDHËTARËVE 2000-2013

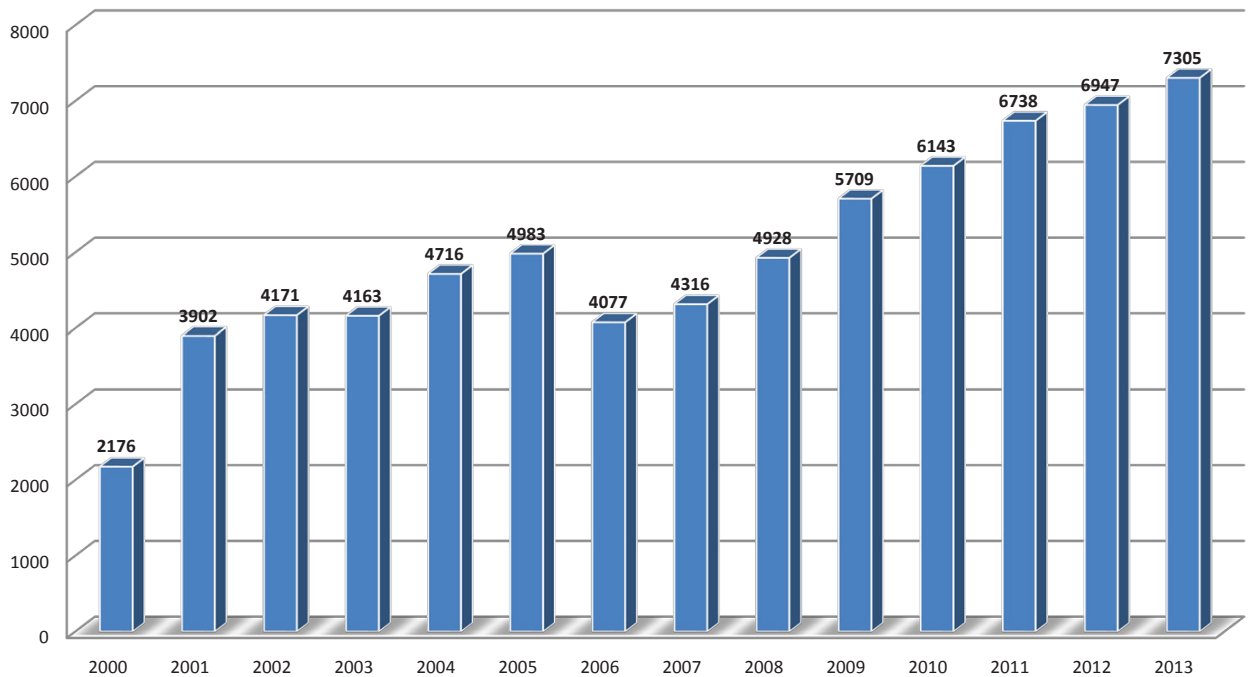
UDHËTARËT SIPAS MUAJIT - 2013

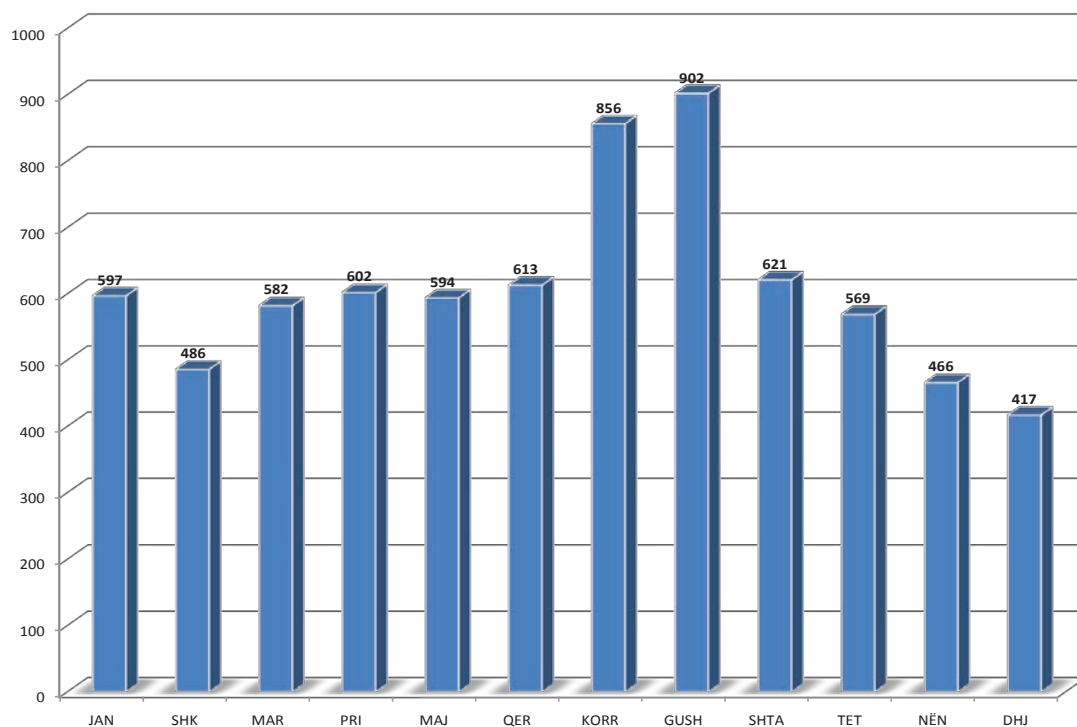
UDHËTARËT SIPAS AVIOKOMPANISË - 2013

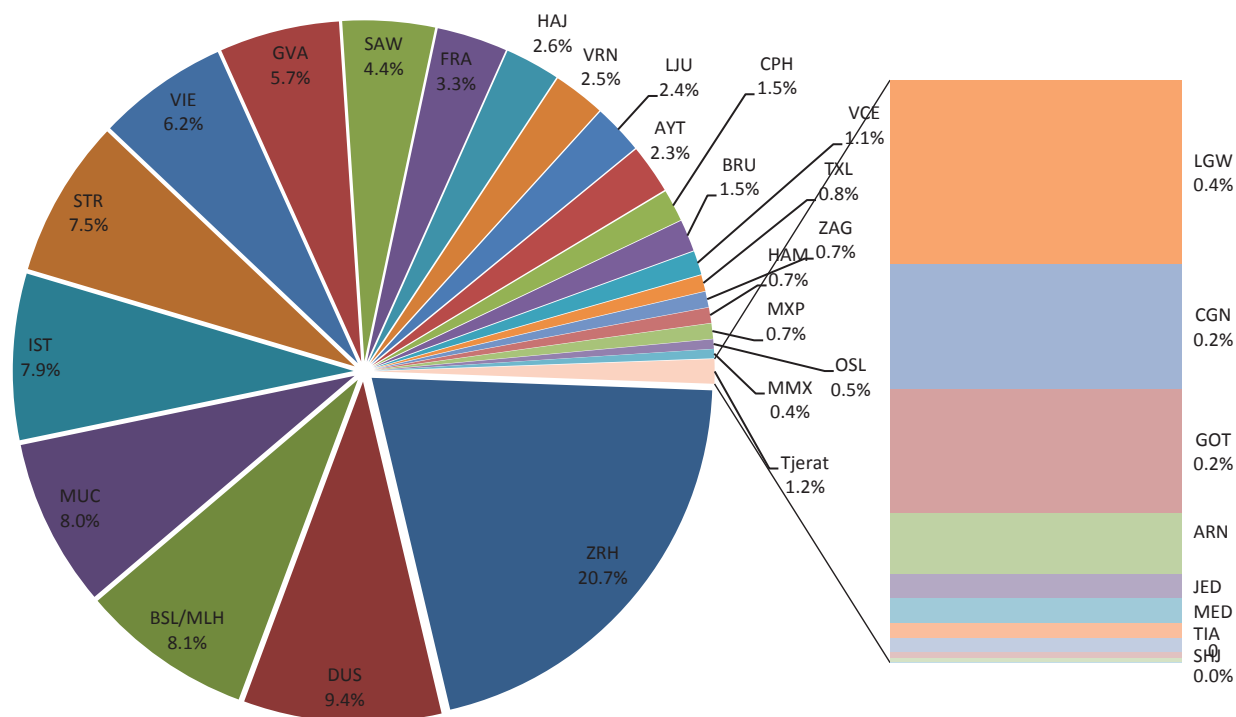
FLUTURIMET - 2000-2013

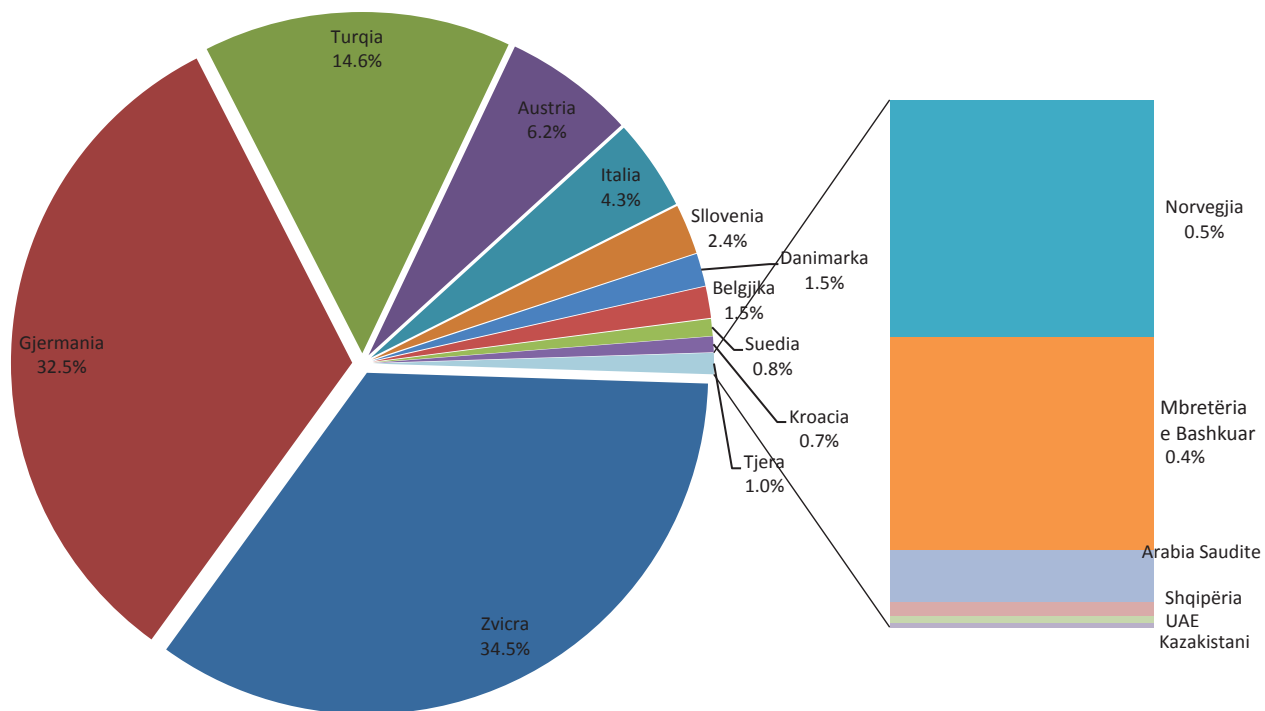
FLUTURIMET - 2013

UDHËTARËT SIPAS DESTINACIONIT - 2013

UDHËTARËT SIPAS SHTETIT - 2013

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Godišnji izveštaj 2013

VIZIJA

“ Da budemo kredibilni i priznati u svetu kao regulatorno telo za civilno vazduhoplovstvo na visokom nivou, rangirani ispred drugih iz regiona i šire u pogledu vazduhoplovne bezbednosti ”

MISIJA

“ Da u vazduhoplovstvu stvorimo okruženje koje je u skladu sa međunarodnim standardima, putem stalnog nadzora, partnerstva sa industrijom i visokog stepena stručne osposobljenosti kadrova. ”

Sadržaj

SPISAK SKRAĆENICA	5	11.10 Regulatorne Aktivnosti	25
1. IZVRŠNI SAŽETAK	6	a) Bezbednost Letenja	25
2. PRAVNA OSNOVA.....	8	b) Usluge vazdušne plovidbe.....	30
3. OPIS ACV-A	8	c) Aerodromi	34
4. INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA.....	9	d) Ekonomsko uređenje.....	37
5. NADZORNI ODBOR ACV-A.....	11	11.11 Legislativne Aktivnosti.....	39
6. IZVRŠNA VLAST.....	12	a) Podzakonski Propisi.....	39
a) Generalni Direktor ACV.....	12	b) Javne Konsultacije.....	40
b) Srednji rukovodeći kadar.....	12	c) Kazne.....	40
7. Ljudski resursi.....	12	d) Teškoće u objavljivanju podzakonskih propisa.....	40
a) Broj radnika i potrebe za prijemom novih radnika.....	12	11.12 Tehničke publikacije za industriju.....	41
b) Obuke	12	11.13 Informisanje javnosti i uvid u javne dokumente	41
8. SREDSTVA	13	11.14 Administracija i ljudski resursi	42
9. PLANIRANJE RADA U ACV	13	a) Ljudski resursi i administrativni postupci	42
10. SISTEM ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM	13	b) Javne nabavke u 2013. Godini	42
a) Dobijanje sertifikata za ACV za stadard ISO 9001:2008.....	13	11.15 Finansijski Izveštaj	43
b) održavanje sistema za upravljanje kvalitetom (suk).....	14	a) Budžetski izveštaj sa troškovima	43
11. RAD OBAVLJEN U PRETHODNOJ GODINI.....	14	b) Prihodi.....	43
11.1 Mogućnost Članstva Republike Kosovo u ICAO	14	c) Budžetski Troškovi.....	46
11.2 Mogućnost Članstva Republike Kosovo		d) Planiranje i realizacija budžeta.....	47
u ECAC i EUROCONTROL.....	15	e) Kapitalne investicije	47
11.3 Opis vazdušnog prostora Kosova.....	15	f) Uporedna tabela sa budžetima iz tri prethodne godine	47
a) Otvaranje gornjeg vazdušnog prostora Kosova.....	17	g) Budžet acv za 2014. Godinu	47
11.4 Sporazum o zajedničkom evropskom		h) Budžetski uticaj na rad ACV-a.....	47
vazduhoplovnom prostoru (sporazum zevp)	17	12. REVIZIJE U ACV	47
11.5 Uključivanje Kosova u sistem rezervacija Amadeus		a) Revizija koju je obavila kancelarija generalnog revizora kosova.....	47
i u Biltene IATA	18	b) Revizija koju je obavila centralna jedinica	
11.6 Državni Program Bezbednosti (DPB).....	19	za usklađivanje interne revizije	47
11.7 Pitanja o vazduhoplovstvu vezanih za Evropske Integracije.....	19	c) Revizija koju je obavila arhiva kosova	48
a) Studija o izvodljivosti za Sporazum SPP	19	d) Revizija koju je obavio nezavisni nadzorni odbor.....	48
b) Izveštaj o ostvarenom napretku	19	13. STATISTIKA	48
c) Sektorski i plenarni sastanci za transport u okviru DPSA.....	20	Prilog 1 – Spisak obuka	49
11.8 Međuresorna Saradnja	20	Prilog 2 – Plan rada acv za 2013. Godinu i njegova realizacija	51
a) Podrška ministarstvu infrastrukture.....	20	Prilog 3 – Rezultati merenja stepena zadovoljstva korisnika	54
b) Saradnja i podrška MUP-u prilikom regulisanja		Prilog 4 - Statistika	55
obezbeđivanja u vazduhoplovstvu.....	20		
c) Saradnja sa KFOR-om	21		
d) Trojni sporazum između PK-PUVP-ACV o borbi			
protiv ometanja civilnog vazduhoplovstva laserima.....	21		
11.9 Aktivnosti ACV na međunarodnom planu.....	22		
a) Bilateralna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva	22		
b) Odnosi sa evropskom agencijom za bezbednost			
vazduhoplovstva (EASA).....	24		
c) Inicijativa za stvaranje zajedničke zone za pružanje usluga.....	24		
d) Koordinacija tehničke pomoći u oblasti vazduhoplovstva.....	25		

SPISAK SKRAĆENICA

<i>ACV</i>	Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo
<i>MI</i>	Ministarstvo infrastrukture
<i>MUP</i>	Ministarstvo unutrašnjih poslova
<i>MEI</i>	Ministarstvo za evropske integracije
<i>MF</i>	Ministarstvo finansija
<i>MIP</i>	Ministarstvo inostranih poslova
<i>MRSZ</i>	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
<i>KIVUI</i>	Komisija za istraživanje vazduhoplovnih udesa i incidenata
<i>ZCV</i>	Zakon o civilnom vazduhoplovstvu
<i>NATO</i>	Organizacija Severnoatlantskog pakta
<i>KFOR</i>	Snage za Kosovo
<i>EU</i>	Evropska unija
<i>EK</i>	Evropska komisija
<i>ZEVP</i>	Zajednički evropski vazduhoplovni prostor
<i>EULEKS</i>	Misija Evropske unije za vladavinu prava
<i>IPA</i>	Instrument za pretpristupnu pomoć
<i>ISIS</i>	Sprovedenje Jedinственog evropskog neba u Jugoistočnoj Evropi
<i>MAP</i>	Međunarodni aerodrom u Prištini „Adem Jashari“
<i>PUVP</i>	Pružalac usluga vazdušne plovidbe MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola
<i>KVS</i>	Kontrola vazdušnog saobraćaja
<i>ALBCONTROL</i>	Pružalac usluga vazdušne plovidbe (Albanija)
<i>MNAV</i>	Pružalac usluga vazdušne plovidbe (Makedonija)
<i>ICAO</i>	Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo
<i>ECAC</i>	Evropska konferencija za vazdušni saobraćaj
<i>EUROCONTROL</i>	Evropska organizacija za bezbednost vazdušne plovidbe
<i>EASA</i>	Evropska agencija za bezbednost vazduhoplovstva
<i>IATA</i>	Međunarodna asocijacija za vazdušni prevoz
<i>ISO</i>	Međunarodna organizacija za standardizaciju
<i>AOC</i>	Sertifikat za operatora u vazduhoplovstvu
<i>FTO</i>	Organizacija za obuku pilota
<i>AME</i>	Lekarski pregled za vazduhoplovstvo
<i>AMC</i>	Centar za vazduhoplovnu medicinu
<i>KIRKK</i>	Kancelarija za internu reviziju i kontrolu kvaliteta u ACV
<i>KGRK</i>	Kancelarija generalnog revizora Kosova
<i>NNK</i>	Nezavisna nadzorna komisija
<i>SUK</i>	Sistem za upravljanje kvalitetom
<i>DPB</i>	Državni program bezbednosti

1. IZVRŠNI SAŽETAK

ACV je nezavisna regulatorna agencija zadužena za pravno uređenje aspekata bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i za ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne plovidbe. Ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne plovidbe podrazumeva usvajanje tarifa za korišćenje usluga koje pružaju ti operatori. ACV ima punu poslovnu sposobnost. ACV je organizacija sa samofinansirajućim budžetom i javni organ, koji kao takav podleže važenju odnosnih odredbi o budžetskim organizacijama i javnim organima iz zakona i drugih podzakonskih propisa važećih u Republici Kosovo.

ACV se samofinansira iz namenskih prihoda, kao što je propisano Zakonom br. 3/L-048 o upravljanju i odgovornosti za rad sa javnim finansijama. Na osnovu člana 25. Zakona br. 3/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, namenski prihodi ACV sastoje se od:

- taksi koje se odnose na vazduhoplovstvo, dažbina i tarifa;
- određenog procenta za pružanje usluga vazdušne plovidbe, koje se pružaju unutar vazdušnog prostora Republike Kosovo;
- tarifa za sigurnost putnika, kao i tarifa za izdavanje sertifikata i licenci za rad; i
- donacija, grantova i drugih vrsta finansijske ili tehničke pomoći (podrške) namenjene za ACV.

Radom ACV rukovodi generalni direktor. Generalnog direktora ACV imenovala je Vlada Republike Kosovo Odlukom br. 8/157 od 22. novembra 2013. godine na još jedan petogodišnji mandat. Nadzor nad radom ACV vrši Nadzorni odbor sastavljen od pet članova. Međutim, Nadzorni odbor ACV nije bio operativan u drugoj polovini godine zato što je svim članovima Odbora istekao mandat.

Posle revizije obavljene u martu, sertifikaciona kuća „Bureau Veritas“ 29. aprila 2013. godine je zvanično sertifikovala ACV za standard ISO 9001:2008. Ovaj sertifikat potvrđuje da se ACV nalazi među organizacijama koje su ispunile sve zahteve koje nabraja taj standard. Tako je ACV postao jedan od prvih regulatornih tela civilnog vazduhoplovstva u regionu koje je sertifikovano prema standardu ISO 9001:2008. Sertifikat vredi tri godine i za njegovo održavanje ACV će svake godine da se podvrgne verifikacionoj reviziji koju će da sprovede kompanija „Bureau Veritas“.

Najvažniji događaj u protekloj godini, u sektoru civilnog vazduhoplovstva, je bio puštanje u rad novog terminala na MAP „Adem Jashari“ prošlog oktobra, u skladu sa dinamikom predviđenom u Ugovoru o koncesiji zaključenom između konzorcijuma Limak & Aéroports de Lyon i Vlade Republike Kosovo.

Novi terminal na MAP „Adem Jashari“, pušten u rad oktobra 2013. godine

ACV je tom prilikom imalo veoma važnu ulogu, pri čemu je moralo da se osigura da oprema, postupci i priprema osoblja budu usaglašeni sa zakonskim uslovima za izdavanje sertifikata za aerodrome. Posle iscrpne revizije, ACV je operatoru aerodroma izdao izmenjen i dopunjen sertifikat 8. oktobra 2013. godine, koji je omogućio početak rada.

Na početku 2013. godine, ACV je učestvovao na godišnjem sastanku Zajedničkog komiteta Sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom prostoru (Sporazum o ZEVP) na kojem je ponovo potvrđen napredak naše države u sprovođenju tog sporazuma.

Izveštaj o ostvarenom napretku za 2013. godinu je po prvi put dao zvaničnu potvrdu od strane Evropske komisije da je ACV uspešno završio I fazu Sporazuma o ZEVP i ujedno je izražena zabrinutost zbog prepreka sa kojima se suočava ACV kod zaključivanja ugovornih odnosa sa raznim međunarodnim organizacijama, kao što je EASA, i to zbog političkih razloga koji su van delokruga nadležnosti ACV i drugih organa iz naše zemlje. Bez obzira na to, EASA je ponudila besplatne profesionalne obuke za kosovske inspektore u sklopu projekta EASA IPA II.

Posle višemesečnih napora koje je uložio ACV, u aprilu 2013. godine, globalni računarski sistem za rezervaciju avionskih karata Amadeus, koji dominira u Evropi, zamenio je šifru „RS“ i naziv zemlje „Srbija“ šifrom „XK“ i zemljom „Kosovo“, za predstavljanje Prištinskog Aerodroma u svom sistemu za rezervacije.

ACV je bio angažovan u otvaranju gornjeg vazdušnog prostora Republike Kosovo za prelete, time što je aktivno učestvovao na sastancima koje je u tu svrhu organizovao NATO. 10. jula 2013. godine, potpisan je izvršni sporazum između NATO/KFOR i Mađarske o otvaranju gornjeg vazdušnog prostora Kosova za prelete. Tim sporazumom ovlašćuje se Mađarska da preko agencije HungaroControl pruža usluge vazdušne plovidbe u vazdušnom prostoru Kosova. Agencija HungaroControl započela je sa potrebnim pripremama i aranžmanima sa svim relevantnim učesnicima, uključujući našeg pružaoca usluga vazdušne plovidbe, sa namerom da u prvoj polovini 2014. godine počne sa pružanjem usluga za gornji vazdušni prostor Kosova. Posle toga ACV, je saradivao sa mađarskom ACV na koordinaciji regulatornih aktivnosti.

U skladu sa planom rada za 2013. godinu, ACV je nastavio da donosi podzakonske propise u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, kojima se vrši primena međunarodnih standarda civilnog vazduhoplovstva koje je objavio ICAO kao i primena pravnih propisa EU u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Iako se ovi propisi već neposredno primenjuju kroz reference na njih u Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, ACV je putem shodnih podzakonskih propisa transponovala četiri aneksa na Međunarodnu konvenciju o civilnom vazduhoplovstvu (Konvencija iz Čikaga).

Inspektori ACV su obavljali inspekcije i revizije kako bi se osigurali da se operacije civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo obavljaju u skladu sa važećim standardima. Te inspekcije i revizije izvršene su nad Međunarodnim aerodromom Priština „Adem Jashari“, pružaocu usluga vazdušne plovidbe, stranim avio kompanijama koje posluju u Prištini kao i nad drugim operatorima. Inspekcije su pokazale da se operacije obavljaju u skladu sa sigurnosnim standardima.

U izvršenju svoje odgovornosti za izdavanje licenci za rad osoblja koje radi u civilnom vazduhoplovstvu, ACV je izdao veliki broj licenci, uključujući licence za kontrolore vazdušnog saobraćaja na osnovu zahteva EU, kao bitnih članova osoblja za bezbedno pružanje usluga avio kompanijama koje lete preko našeg neba i dalje.

U Javnom preduzeću MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, ove godine su sprovedene sveobuhvatne revizije ACV-a i MUP-a u pogledu ispunjenja uslova sigurnosti, obezbeđenja i ekonomskih uslova za izdavanje sertifikata za pružaoca usluga vazdušne plovidbe Republike Kosovo prema standardima EU. Iako je potvrđena posvećenost uprave i osoblja ovog preduzeća da u potpunosti ispuni sve uslove sigurnosti i obezbeđenja, loša finansijska situacija preduzeća, nastala zbog prenetih obaveza posle deobe Aerodroma u Prištini, onemogućila je ACV-u da izda sertifikat tom preduzeću za svojstvo PUV. Međutim, ovo pitanje pokrenuto je pred Međuministarskom komisijom za javna preduzeća.

ACV je pružao podršku drugim odgovornim institucijama u civilnom vazduhoplovstvu u Republici Kosovo, kao što su MI i MUP, kako bi celokupan regulatorni i nadzorni sistem u vazduhoplovstvu bio funkcionalan, koordinisan i

u skladu sa međunarodnim standardima i najboljom praksom. Treba napomenuti i dodatnu tehničku saradnju sa partnerskim organima iz regiona i šire, naročito sa onima iz Albanije i Makedonije. Inspektori ACV iz godine u godinu postaju poznati u regionu kad je reč o profesionalnom odnosu i stručnosti, te ih čak razni ACV-i iz regiona pozivaju da im pruže podršku u vršenju nadzornih i regulatornih odgovornosti u njihovim jurisdikcijama. U okviru saradnje sa srodnim organima, ACV je ove godine potpisao Memorandum o razumevanju sa ACV-om Ujedinjenih Arapskih Emirata o tehničkoj saradnji u različitim oblastima civilnog vazduhoplovstva.

U maju 2013. godine, Kancelarija generalnog revizora Kosova (KGRK) objavila je revizorski izveštaj o finansijskom pregledu ACV za godinu zaključenu 31. decembra 2012. godine. U izveštaju piše da je ACV osmislila efikasan sistem interne kontrole u svim oblastima upravljanja finansijama i finansijske kontrole. KGRK nije imao nikakve primedbe, dok je jedinu dobijenu preporuku ACV rešio i striktno sproveo.

Budžet ACV-a za 2013. godinu je iznosio 782.881,00 evra. U toku fiskalne 2013. godine, ACV je potrošio 729,460.23 evra, što znači da je realizovano 93% od usvojenog budžeta. S druge strane, prihodi ACV dostigli su vrednost od 1,656.541 evra.

ACV ulaže u profesionalni razvoj i usavršavanje specijalizovanog znanja svog osoblja, u skladu sa preporučenim međunarodnim standardima i praksom. Na osnovu prethodno usvojenog plana obuke, u toku 2013. godine osoblje ACV pohađalo je obuke koje su finansirali razni donatori, kao i obuke koje su bile finansirane iz budžeta ACV. I u 2013. godini je nastavljeno sa povećanjem broja putnika koji su avionskim letovima odlazili ili dolazili u Prištinu. U toku 2013. godine taj broj je dosegao cifru od 1,628.678 putnika, u poređenju sa 1,527.134 putnika koliko ih je bilo u 2012. godini, što predstavlja rast od 6,6%.

2. PRAVNA OSNOVA

Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo je posebna ustavna kategorija. Članom 130. Ustava Republike Kosovo se navodi da je ACV odgovoran za regulisanje delatnosti civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo, na način propisan zakonom.

Na dan 13. marta 2008. godine, Skupština Republike Kosovo usvojila je Zakon br. 3/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu. Zakon je stupio na snagu dana 15. juna 2008. godine. Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, između ostalog, osnovan je Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo (ACV) i propisane su odgovornosti i zadaci ACV.

ACV ima punu poslovnu sposobnost i za svoj rad odgovara Skupštini Republike Kosovo. ACV je organizacija sa samofinansirajućim budžetom i javni organ koji podleže odredbama o budžetskim organizacijama i javnih organa iz zakona i drugih podzakonskih propisa važećih u Republici Kosovo.

3. OPIS ACV-a

Počevši od 1. januara 2009. godine, ACV je preuzeo punu nadležnost u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu. ACV je jedna od javnih ustanova koje imaju odgovornosti i funkcije u oblasti civilnog vazduhoplovstva u našoj zemlji. Zakon propisuje da je Ministarstvo infrastrukture (MI) odgovorno da ekonomski uredi vazdušni saobraćaj¹, dok je Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) odgovorno da uredi aspekte bezbednosti u vazduhoplovstvu². Zakonom je pored toga osnovana Komisija za istraživanje vazduhoplovnih udesa i incidenata (KIVUI), kao institucija koja funkcioniše u sklopu kabineta premijera Republike Kosovo.³

ACV je nezavisna regulatorna agencija zadužena za pravno uređenje svih aspekata bezbednosti civilnog vazduhoplovstva i za ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne plovitbe u Republici Kosovo. Ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne plovitbe podrazumeva usvajanje tarifa za korišćenje usluga koje pružaju ti operatori.

ACV je odgovorno za:

¹ Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, Poglavlje 2.

² Isto, Poglavlje 4.

³ Isto, Poglavlje 5.

- sprovođenje zakonskih propisa o civilnom vazduhoplovstvu i sprovođenje politika koje su usvojili MI ili Vlada u oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- pružanje saveta i predloga za MI, Vladu i Skupštinu u odnosu na politike i zakonske propise iz oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- donošenje podzakonskih akata za sprovođenje pravila i naredbi vazdušne plovidbe, u skladu sa Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu i Sporazumom o zajedničkom evropskom vazdušnom prostoru, u cilju sprovođenja politika o civilnom vazduhoplovstvu koje usvoji MI i zakonskih propisa iz oblasti civilnog vazduhoplovstva;
- izdavanje licenci za rad, sertifikata i dozvola u skladu sa nadležnostima i odgovornostima ACV, propisanim u Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu;
- bezbednosno uređenje vazdušnog saobraćaja u Republici Kosovo;
- ekonomsko uređenje aerodroma i usluga vazdušne plovidbe;
- pružanje saveta Ministarstvu infrastrukture u vezi sa predlozima politika koje ono priprema o korišćenju vazdušnog prostora Kosova, a koje zadovoljavaju potrebe korisnika, imajući u vidu nacionalnu bezbednost, ekonomske i ekološke faktore i potrebu za visokim standardima bezbednosti;
- nadzor nad sprovođenjem i staranje o efikasnom sprovođenju zakonskih propisa, standarda, pravilnika, procedura i naloga u civilnom vazduhoplovstvu, osim u slučajevima kad je Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu ili nekim drugim osnovnim pravnim aktom ta funkcija izričito dodeljena MI ili nekom drugom javnom organu;
- distribuciju informacija namenjenih javnosti u vezi relevantnih pitanja o funkcijama i aktivnostima ACV;
- preduzimanje mera, vršenje istraga i inspekcija i donošenje naloga, pravilnika, podzakonskih akata ili procedura koje ACV sa razlogom smatra potrebnim za (i) pravilno i zakonito sprovođenje odredbi Zakona o civilnom vazduhoplovstvu ili (ii) pravilno i zakonito vršenje nadležnosti i obavljanje zadataka koje su dodeljene ACV-u tim Zakonom; i
- obavljanje drugih funkcija koje se odnose na civilno vazduhoplovstvo na Kosovu koje su dodeljene ACV-u na osnovu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu ili nekog drugog osnovnog pravnog akta.

4. INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA

LOKACIJA

Sedište ACV-a je u Prištini, u naselju Arberija, ulica „Ahmet Krasniqi“ bb. Poslovni prostor ACV-a ima dovoljno mesta da svojim zaposlenima pruži dobre radne uslove. Pošto su prostorije ACV-a smeštene u jednom privatnom objektu, za koji se plaća zakupnina, ACV je zvanično zatražio od Ministarstva za javnu upravu da pronade rešenje za smeštaj ACV-a u neki odgovarajući državni objekat. ACV je takođe zatražio od nadležnih organa da izdvoje potrebna sredstva iz kategorije kapitalnih troškova za izgradnju ACV-ovog objekta.

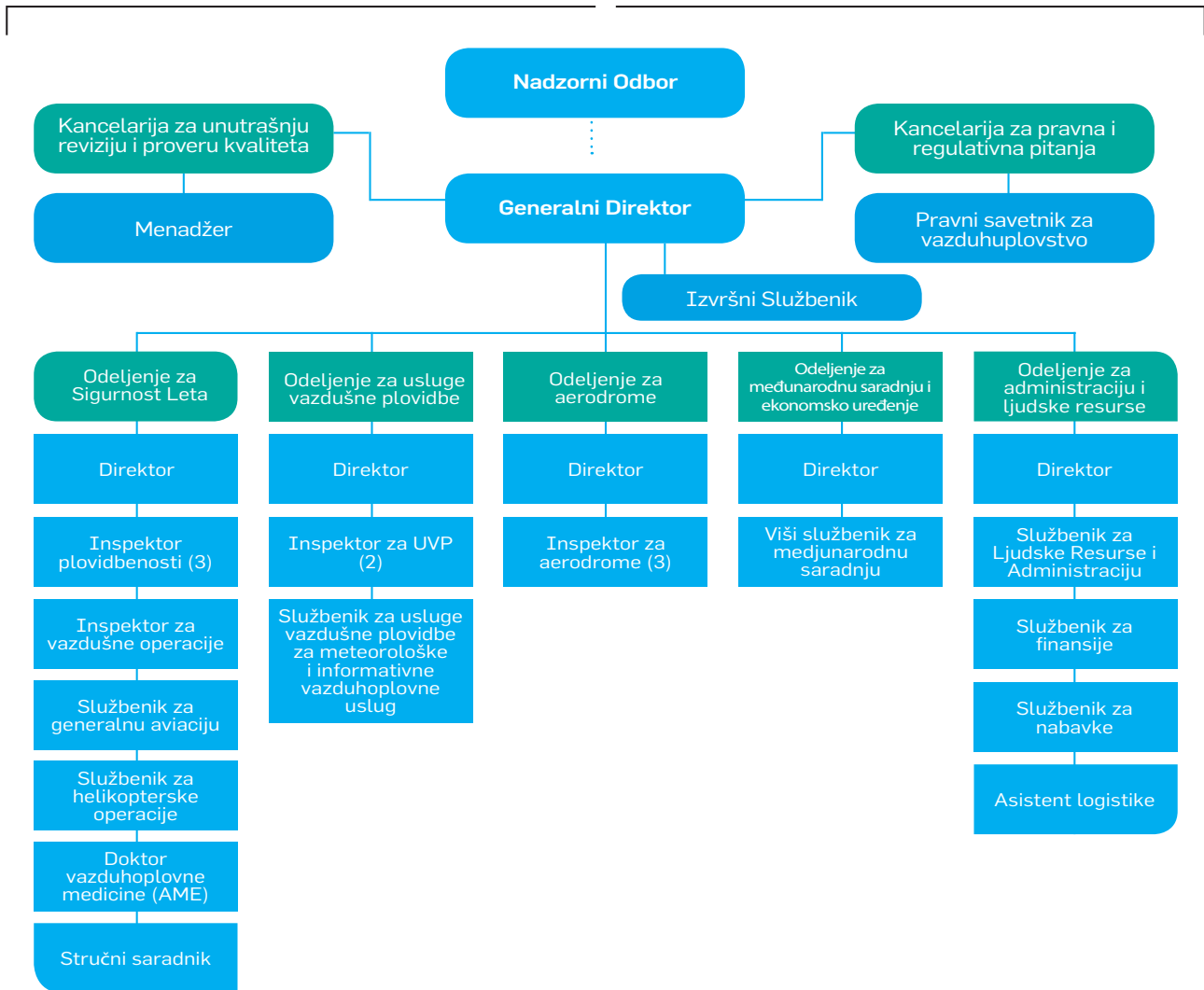
ORGANIZACIONA STRUKTURA ACV

Shodno Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, generalni direktor ACV-a je odgovoran za unutrašnju organizaciju. Na dan 7. januara 2011. godine, generalni direktor doneo je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i funkcionisanju i o sistematizaciji radnih mesta u Autoritetu civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo („Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji“). Na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, organizaciona struktura ACV sastoji se od sledećih celina:

- a) Kabinet generalnog direktora
 - i) Kancelarija za internu reviziju i kontrolu kvaliteta
 - ii) Kancelarija za pravne poslove i regulatorna pitanja
 - iii) Kancelarija za odnose sa javnošću
- b) Odeljenje za bezbednost letenja
- c) Odeljenje za usluge vazdušne plovidbe
- d) Odeljenje za aerodrome
- e) Odeljenje za međunarodnu saradnju i ekonomsko uređenje vazduhoplovstva
- f) Odeljenje za administraciju i ljudske resurse

U nastavku je data organizaciona shema ACV, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.

SLIKA 1 – ORGANIZACIONA SHEMA ACV

FINANSIJSKI PRIHODI ACV-a

ACV se samofinansira iz namenskih prihoda, kao što je propisano Zakonom br. 3/L-048 o upravljanju i odgovornosti za rad sa javnim finansijama. Na osnovu člana 25. Zakona br. 3/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu, namenski prihodi ACV sastoje se od:

- taksi koje se odnose na vazduhoplovstvo, dažbina i tarifa;
- određenog procenta od usluga vazdušne plovidbe koje se pružaju unutar vazdušnog prostora Republike Kosovo;
- tarifa za sigurnost putnika, kao i tarifa za izdavanje sertifikata i licenci za rad; i
- donacija, grantova i drugih vrsta finansijske ili tehničke pomoći (podrške) namenjene za ACV.

Počevši od 1. januara 2009. godine primenjuje se Vladina Uredba br. 2008/7 o određivanju tarife za sigurnost putnika koji putuju komercijalnim letovima iz Kosova. Ova Uredba utvrđuje sigurnosnu tarifu u iznosu od 2 evra za svakog putnika koji leti iz Kosova nekim komercijalnim letom. Sredstva koja su prikupljena naplatom ove tarife su posvećene ACV-u u cilju pokrivanja operativnih troškova u skladu sa Zakonom br. 3/L-051 o civilnom vazduhoplovstvu.

Počevši od polovine 2011. godine, ACV je putem Uredbe br. 7/2011 obezbedila pravnu osnovu za prikupljanje tarifa za usluge koje pruža, kao što su usluge za izdavanje licenci za rad, dozvola, raznih vrsta sertifikata i izvršenje

inspekcija i revizija, svega što spada u nadležnosti ACV-a za uređenje civilnog vazduhoplovstva u Republici Kosovo. Više detalja o prihodima ACV-a u 2013. godini dato je u delu 11.15 b) ovog izveštaja.

PLATE OSOBLJA ACV

Bezbednost civilnog vazduhoplovstva je primarni zadatak i prioritet Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Kao regulatorno telo za civilno vazduhoplovstvo, mi se staramo da vazdušne operacije u Republici Kosovo budu obavljane u skladu sa važećim zakonima i međunarodnim standardima, uključujući zakonske propise i standarde vazduhoplovstva u Evropskoj uniji. Da bi taj zadatak bio ostvaren, potrebno je da regulatorno telo za civilno vazduhoplovstvo ima osoblje sa visokim kvalifikacijama i iskustvom, sposobno za izradu standarda, procedura i pravilnika i sposobno da obezbedi da operatori sprovode ta pravila putem stalnog nadzora, inspekcija i revizija.

Prema članu 24.2 Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, plate osoblja ACV utvrđuje ministar finansija, na predlog generalnog direktora. Kod određivanja platnog razreda osoblja ACV-a, Zakon propisuje da, pored profesionalnih kriterijuma za osoblje, treba uzeti u obzir i zarade osoblja koje radi u vazduhoplovnoj grani industrije (osoblje na aerodromima, u kontroli vazdušnog saobraćaja, avio kompanijama). To je ujedno i zahtev Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO). Nivo zarada za osoblje ACV usvojen je 20. marta 2009. godine od strane Ministara ekonomije i finansija, na predlog generalnog direktora ACV. Platu generalnog direktora ACV-a je posle toga utvrdila Vlada, u skladu sa članom 20.2 Zakona o civilnom vazduhoplovstvu.

5. NADZORNI ODBOR ACV-a

Na osnovu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, nadzor nad poslovanjem ACV-a vrši Nadzorni odbor, koji je sastavljen od pet članova. Odbor radi sa nepunim radnim vremenom i sastaje se najmanje jednom svakog kalendarskog tromesečja. Predsednik odbora predstavlja Odbor u javnosti i upravlja i organizuje njegov rad. Odbor donosi odluke većinom glasova, a ima potreban kvorum za donošenje odluka ako su prisutna najmanje tri člana Odbora.

Interni postupci za organizaciju rada Nadzornog odbora ACV-a utvrđeni su u Poslovniku o radu Nadzornog odbora, koji je usvojen 22. septembra 2011. godine.

Generalni direktor ACV-a dostavlja Nadzornom odboru iscrpni izveštaj o radu svaka tri meseca kao i godišnji izveštaj na kraju svake kalendarske godine.

MANDAT

Članove Nadzornog odbora imenovala je Vlada Republike Kosovo svojom Odlukom br. 4/71 od 3. jula 2009. godine, naknadno izmenjenom Odlukom br. 3/83 od 25. septembra 2009. godine. Shodno Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, mandat predsednika Odbora i jednog člana Odbora traje dve godine, dok mandat ostala tri člana Odbora traje četiri godine. Do jula 2013. godine, kad je istekao mandat dvojice ostalih članova, Nadzorni odbor vršio je svoje odgovornosti u sastavu od tri člana. U septembru 2013. godine, istekao je mandat i poslednjem članu. Počevši od septembra 2013. godine, ACV nema svoj Nadzorni odbor.

NADLEŽNOSTI

Nadzorni odbor nema izvršne nadležnosti, ka ni nadležnosti za sprovođenje i regulatorne nadležnosti, već je odgovoran da vrši nadzor i razmatra (i) aktivnosti i odluke ACV-a u administrativnim, izvršnim, regulatornim i pitanjima izdavanja licenci za rad, i (ii) sve aspekte upravljanja finansijama, prihodima i rashodima ACV.

FUNKCIONALNOST

U toku 2013. godine, Nadzorni odbor je održao tri redovna sastanka i još nekoliko dopunskih sastanaka, na kojima je razmotrio i usvojio godišnji izveštaj ACV-a za 2012. godinu i dva kvartalna izveštaja ACV.

Zbog isteka mandata njegovih članova, Nadzorni odbor ACV-a nije funkcionalan od jula 2013. godine.

6. IZVRŠNA VLAST

Radom ACV upravlja generalni direktor za civilno vazduhoplovstvo, kao najviši organ rukovođenja izvršne i administrativne vlasti. On obavlja zadatke i funkcije propisane članom 21. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu i u skladu sa drugim važećim zakonima koji uređuju rad javnih institucija, uključujući i upravljanje finansijama i podnošenje redovnih izveštaja o tome. U obavljanju svojih svakodnevnih poslova, njemu u radu pružaju podršku rukovodeće strukture definisane u daljem tekstu (srednji rukovodeći kadar).

a) Generalni direktor ACV

Generalni direktor za civilno vazduhoplovstvo radi sa punim radnim vremenom. Generalni direktor je službenik ACV-a koji je odgovoran za svakodnevno upravljanje poslovima i donošenje odluka u ACV-u. Generalni direktor za svoj rad odgovara Skupštini u pogledu usklađenosti rada ACV-a sa politikama civilnog vazduhoplovstva i sa svim drugim zakonima i standardima koji su na snazi u u Republici Kosovo.

G. Dritan Gjonbalaj je ponovo imenovan na funkciju generalnog direktora ACV-a odlukom Vlade Republike Kosovo br. 8/157 od 22. novembra 2013. godine na predlog ministra infrastrukture. Mandat generalnog direktora traje pet (5) godina. Prema Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, Vlada može da ponovo imenuje generalnog direktora na još jedan mandat u istom trajanju.

b) Srednji rukovodeći kadar

Na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, rukovodeću strukturu, ili srednji rukovodeći kadar ACV-a, čine direktori odeljenja i rukovodioci i načelnici kancelarija, koji su odgovorni za njihov rad u sklopu njihovog delokruga rada i nadležnosti koji su opisani u opisima radnih mesta. Generalni direktor dodeljuje rukovodećim strukturama nadležnosti opisane u članovima 12.2 do 18 tog Pravilnika, koje proističu iz delokruga rada kao i zadataka i nadležnostive ACV shodno zakonu. U izuzetnim slučajevima, generalni direktor može da delegira svoje nadležnosti ili nadležnosti ACV-a nekoj strukturi ili zaposlenom koje spadaju mimo delokruga rada i zadataka odnosno strukture, ako to oceni potrebnim. Za vreme svog odsustva, generalni direktor u skladu sa članom 23.1 ZCV-a potpuno ili delimično delegira svoje nadležnosti i nadležnosti ACV-a na zaposlenog sa nivoom odgovornosti rukovodioca.

Lica koja čine rukovodeću strukturu u ACV-a imaju akte o imenovanju u ACV-u na neodređeno vreme, dok je vrsta imenovanja karijerna.

7. LJUDSKI RESURSI

a) Broj radnika i potrebe za prijemom novih radnika

U skladu sa Zakonom o budžetu, ACV ima 27 radnika. 26 od njih imaju akt o karijernom imenovanju u ACV, dok jedan stručni saradnik ima ugovor o posebnim uslugama. U Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji predviđena su 37 radna mesta u ACV-u. Zbog nedovoljnog budžeta, odgovornosti nekoliko osnovnih pozicija, kao što su službenik za informacione tehnologije, službenik za budžet ili službenik za odnose sa javnošću, privremeno pokrivaju postojeći radnici. Planirano je da se zaposle tri stručnjaka za vazduhoplovstvo, ukoliko budu izdvojena dodatna sredstva prilikom rebalansa budžeta za 2014. godinu.

b) Obuke

ACV ulaže u profesionalni razvoj i usavršavanje specijalizovanog znanja svog osoblja, u skladu sa preporučenim međunarodnim standardima i praksom. Na osnovu prethodno usvojenog plana obuke, u toku 2013. godine osoblje ACV-a je pohađalo obuke koje su finansirali razni donatori, kao i obuke koje su bile finansirane iz budžeta ACV-a. Osoblje je bilo na obukama uglavnom u Centru za obuke Zajedničkih vazduhoplovnih autoriteta (JAA) na temu bezbednosti letenja i operacija, i u centrima za obuku EUROCONTROL-a i Međunarodne asocijacije za vazdušni prevoz (IATA). Obuke su izvođene i u sklopu projekata Evropske komisije: Tvining projekta sa ACV Francuska, EASA IPA i ISIS, kao što je razrađeno u tački 11.9 (d) ovog izveštaja.

U toku 2013. godine, izvedeno je ukupno 41 obuka, uključujući i obavezne obuke za inspektore u stručnim odeljenjima u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Pogledajte tabelu sa obukama ostvarenim u 2013. godini u Prilogu I ovog izveštaja.

8. SREDSTVA

ACV ima na korišćenju 776 stavki sredstava, kupovne vrednosti od 225.245,10 evra. Tu imovinu uglavnom čine kancelarijski nameštaj i tehnološka oprema.

Amortizacija i vrednovanje imovine vrši se svake godine u skladu sa odredbama Uredbe br. 02/2013 o upravljanju nefinansijskom imovinom u budžetskim organizacijama koju je donelo Ministarstvo finansija.

Prema izveštaju Komisije za vrednovanje imovine, vrednost sredstava ACV-a, posle izvršene amortizacije za 2013. godinu u skladu sa pravilima predviđenim u gore pomenutoj Uredbi, iznosi 45.282,42 evra. Međutim, Komisija je u postupku predviđenom pomenutom Uredbom izvršila ponovljenu procenu sadašnje vrednosti ACV i utvrdila da ista iznosi 60.057,36 evra.

ACV je za 2014. godinu planirao da dobije novu imovinu koja bi uglavnom bila oprema za informacione tehnologije u cilju stvaranja uslova za rad osoblja ACV.

9. PLANIRANJE RADA U ACV

Na početku izveštajne godine urađen je dokument koji je zatim usvojio generalni direktor, u kojem su nabrojani strateški ciljevi ACV za period 2013-2018. U tom dokumentu jasno su predstavljene vizija i misija ACV-a kao i njihovi ciljevi, pomoću kojih ACV teži da u potpunosti ostvari svoju misiju, usklađivanje sa vizijom i sprovođenje izrađenih politika.

Strateški ciljevi služe ACV-a kao dobra i nezamenljiva osnova za godišnje planiranje koje vrši organizacija. Godišnji planovi prave se na rukovodećem nivou organizacije, nakon utvrđivanja aktivnosti na nivou organizacionih jedinica. ACV utvrđuje radne ciljeve jednom godišnje. Ti ciljevi planiraju se shodno konceptu S.M.A.R.T. (*Simple*/jednostavno, *Measurable*/merljivo, *Achievable*/izvodljivo, *Reasonable*/razumno, *Timebound*/ograničeno).

Godišnji planovi revidiraju se kvartalno, na osnovu izveštaja dobijenih iz organizacionih jedinica o stepenu realizacije utvrđenih zadataka i u cilju ugrađivanja novih aktivnosti. Kvartalni izveštaji pripremaju se i dostavljanju Nadzornom odboru ACV. Pored kvartalnog preispitivanja, u ACV-u se vrši i godišnji pregled plana rada.

Godišnji plan rada za 2013. godinu i njegova realizacija priloženi su ovom izveštaju kao Prilog 2.

10. SISTEM ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM

a) Dobijanje sertifikata za ACV za standard ISO 9001:2008

Nakon što je 2012. godine završila projekat nadogradnje sistema za upravljanje kvalitetom prema standardu ISO 9001:2008, na početku 2013. godine ACV je započeo postupak za izbor akreditovane firme za izdavanje sertifikata prema tom standardu. Nakon što su ispunjeni zakonski zahtevi za sprovođenje javne nabavke, izabrana kompanija je sertifikaciona kuća svetskog ugleda, „BureauVeritas“.

Ova kompanija je u martu izvršila reviziju u ACV-u kako bi proverila potpuno sprovođenje zahteva standarda ISO 9001:2008 u ACV i funkcionisanje sistema za upravljanje kvalitetom, koji je postavljen u ACV-u tokom 2012. godine.

Posle revizije obavljene 29. aprila 2013. godine, sertifikaciona kuća „Bureau Veritas“ je zvanično sertifikovala ACV za standard ISO 9001:2008. Ovaj sertifikat dokazuje da je u ACV izgrađen sistem rada sa strukturnom i jasnom organizacionom hijerarhijom, sa definisanom politikom i ciljevima, opisom radnih zadataka za svaku poziciju, sa

Sertifikat ISO 9001:2008 koji je izdat za ACV

opisom postupaka i procedura, sa obukama i usavršavanjem za osoblje, sa planiranjem i periodičnim izveštajima o radu, merenjem radnog učinka i stepena zadovoljstva korisnika usluga, i posvećenošću trajnom unapređenju sistema.

ACV je postao jedan od prvih regulatornih tela civilnog vazduhoplovstva u regionu koje je sertifikovano prema međunarodnom standardu ISO 9001:2008. Sertifikat traje tri godine i za njegovo održavanje ACV će svake godine da se podvrgne verifikacionoj reviziji koju će da sprovede kompanija „Bureau Veritas“.

b) Održavanje sistema za upravljanje kvalitetom (SUK)

Za održavanje sertifikata, ACV sledi širok dijapazon zahteva koji proizilaze iz standarda ISO 9001:2008. Da bi se postarala za održivost sertifikovanog sistema, ACV treba jednom godišnje da obavi reviziju svog sistema, da izmeri stepen zadovoljstva onih koji dobijaju usluge od ovog organa, da preispita ostvarenje zadataka preko kvartalnih izveštaja i da preispita kako se vrši upravljanje radom organizacije u celini. Za izvršenje ovih obaveza, ACV je tokom 2013. godine obavila sledeće aktivnosti:

- Izvršene su dve interne revizije ACV-a. Jedna revizija je obavljena u julu i obuhvatila je rad Odeljenja za administraciju i ljudske resurse, odnosno rad sektora finansija i javne nabavke. Druga revizija realizovana je u novembru, u trajanju od pet dana, i njome je bila obuhvaćena ceo ACV. Revizije su obavila dva interna revizora iz ACV-a zadužena za SUK, putem kojih su donete preporuke za poboljšanje radnih postupaka i nekoliko pratećih dokumenata.
- Na početku decembra obavljeno je merenje stepena zadovoljstva korisnika usluga koje je obavila ACV. Koristeći jedan kraći upitnik, zatraženo je mišljenje odnosnih operatora koji su ocenjivali stepen i kvalitet dokumenata koje je izradio ACV, usluga prilikom izdavanja raznih sertifikata i licenci za rad, nadzornih aktivnosti ACV-a, itd. Pored merenja ACV-ovog stepena zadovoljstva, ACV je ostvario i merenje internog stepena zadovoljstva, koje se vrši svake godine u cilju dobijanja preporuka za unapređenje rada od strane osoblja ACV. Izveštaj o tom merenju dat je u Prilogu 3 ovog izveštaja.
- Pored toga, rukovodioci ACV su u decembru održali godišnji sastanak uprave u cilju preispitivanja rada uprave u 2013. godini. Reč je o godišnjem sastanku, koji je planiran i opisan i u priručniku o kvalitetu, a ima za cilj da razmotri način na koji se upravljalo organizacijom u protekloj godini i da se vidi kakve su mogućnosti za poboljšanje rukovođenja. Ovaj sastanak ima dnevni red koji je uobličen u skladu sa standardom ISO 9001:2008.

11. RAD OBAVLJEN U PRETHODNOJ GODINI

11.1 MOGUĆNOST ČLANSTVA REPUBLIKE KOSOVO U ICAO

Dana 14. decembra 2012. godine, generalni direktor ACV uputio je ministru za infrastrukturu i ministru unutrašnjih poslova dokument pod nazivom „Mogućnosti Republike Kosovo za članstvo u ICAO“. Pored opštih informacija o ICAO, koja je specijalizovana agencija UN, i objašnjenja formalne procedure za članstvo država u toj organizaciji, dokument je ponudio detaljan scenario za prijem Republike Kosovo u ICAO, imajući u vidu da je Republika Kosovo sada članica dveju drugih specijalizovanih agencija UN i da se za članstvo u ICAO ne postavlja kao preduslov članstvo u UN.

Pored toga, ACV je u koordinaciji sa MI i MIP počela sa istraživanjem i kontaktima na tehničkom nivou za pripremu terena za zvaničnu predaju zahteva za prijem u članstvo ICAO od strane nadležnih institucija Republike Kosovo.

11.2 MOGUĆNOST ČLANSTVA REPUBLIKE KOSOVO U ECAC I EUROCONTROL

U očekivanju pristupanja Konvenciji iz Čikaga, odnosno sticanja članstva u ICAO, ACV je pripremio memorandume sa obrazloženjem u pogledu mogućnosti Republike Kosovo za članstvo u dve evropske međuvladine organizacije, koje su povezane sa ICAO-m: to su Evropska konferencija za vazdušni saobraćaj (ECAC), koja kreira razne međuvladine politike na evropskom nivou, i Evropska organizacija za bezbednost vazdušne plovidbe (EUROCONTROL), koja pruža pomoć u upravljanju evropskim vazdušnim prostorom putem stvaranja pravila i pružanja usluga.

Ti memorandumi sa obrazloženjem pripremljeni su za Vladu Republike Kosovo u cilju proučavanja prilika za stupanje u članstvo u tim organizacijama, veoma važnim u oblasti civilnog vazduhoplovstva.

11.3 OPIS VAZDUŠNOG PROSTORA KOSOVA

Vazdušni prostor Republike Kosovo, počev od septembra 1999. godine postao je deo „Zajedničkog operativnog prostora na Balkanu – JOA“ NATO, pod operativnom kontrolom Centra za kontrolu kombinovanih vazdušnih operacija 5 (Combined Air Operations Control 5 - CAOC5). Ovaj vazdušni prostor je kontrolisani prostor u kojem se pružaju usluge vazdušnog saobraćaja.

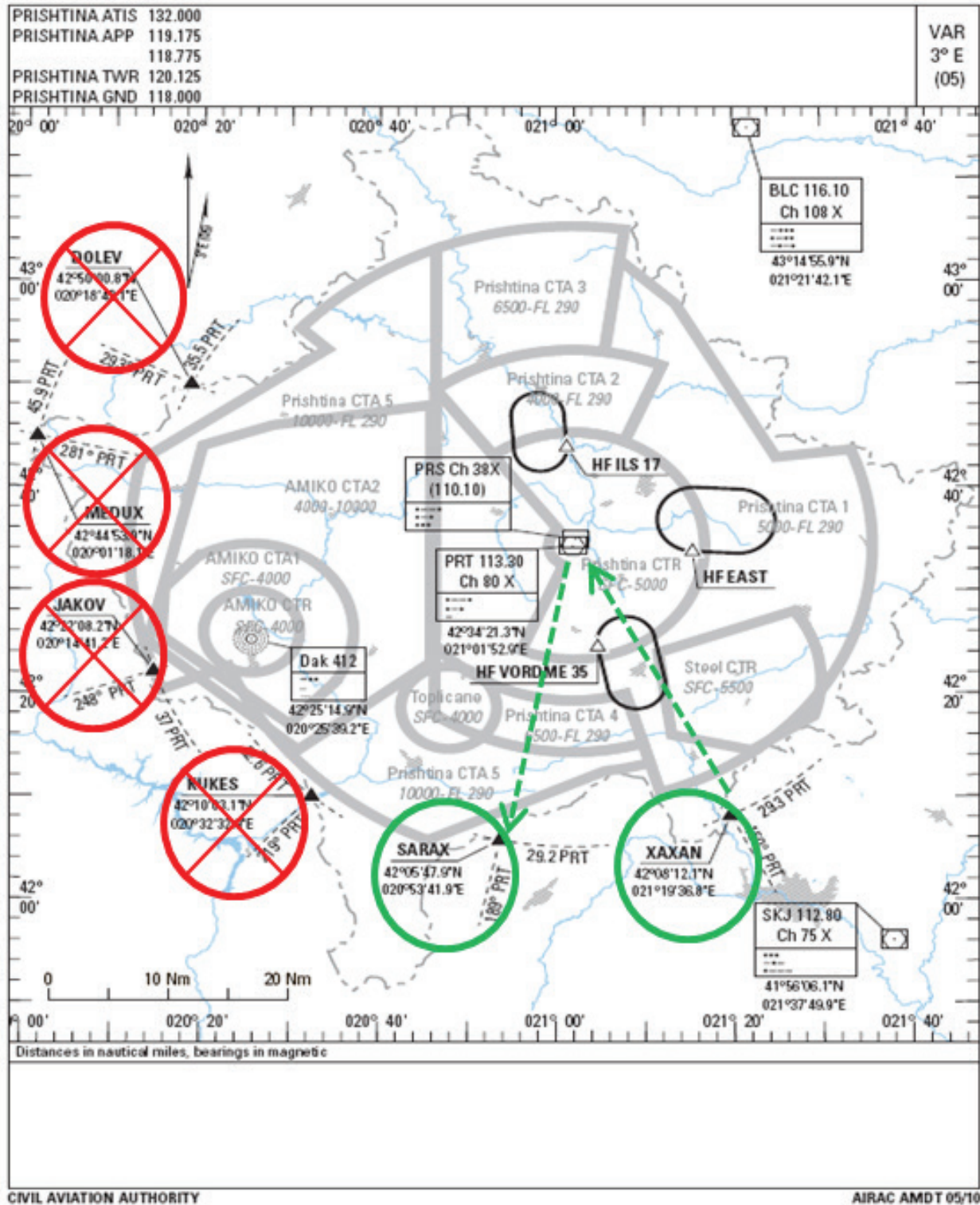
Počev od aprila 2004. godine, niži vazdušni prostor Kosova (nivo letenja FL 290 i niže – oko 9 km visine) je pod kontrolom pružaoca usluga vazdušne plovidbe Međunarodnog aerodroma Priština (MAP) „Adem Jashari“, koji pruža usluge vazdušnog saobraćaja i aerodromskih usluga avionima u blizini MAP. Niži vazdušni prostor klasifikovan je kao prostor klase D i F, u skladu sa Aneksom 11 ICAO o klasifikaciji vazdušnog prostora. Gornji vazdušni prostor (preko FL 290) Kosova je zatvoren za komercijalni saobraćaj.

Na donjoj slici prikazana je struktura vazdušnog prostora Kosova. U praksi se samo 2 koridora koriste za komercijalni saobraćaj od i do MAP „Adem Jashari“, i to su XAXAN i SARAX, na južnom delu Kosova, na granici sa Makedonijom. U međuvremenu su izrađene mape i postupci za otvaranje još dva druga koridora, MEDUX/DOLEV i KUKES/JAKOV kojima se povezuju Kosovo i Crna Gora odnosno Kosovo i Albanija. Planirano je da se otvaranje tih koridora realizuje preko inicijative NATO za normalizaciju vazdušnog prostora Balkana (BANM).

Struktura vazdušnog prostora biće promenjena posle otvaranja gornjeg vazdušnog prostora u prvom delu 2014. godine kada će biti potrebno da se objave nove mape.

AREA CHART - ICAO

KOSOVO AIRSPACE

a) Otvaranje gornjeg vazdušnog prostora Kosova

Od završetka rata, gornji vazdušni prostor Republike Kosovo (preko 9 km) zatvoren je za prelet civilnih aviona i nalazi se pod nadležnošću NATO-a. Prostor ispod 9 kilometra kontroliše pružalac usluga vazdušne plovidbe MAP „Adem Jashari“ - Vazdušna kontrola. Naši kontrolori vazdušnog saobraćaja pružaju usluge kod poletanja i sletanja u Prištinu, i za druge letove unutar teritorije Republike Kosovo (uglavnom za helikoptere KFOR-a).

Kontrola vazdušnog saobraćaja u vazdušnom prostoru Kosova je pod regulatornim nadzorom Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo. Od proglašenja nezavisnosti, organi vlasti Republike Kosovo rade uz blisku saradnju sa NATO, KFOR, EU, ICAO i drugim zainteresovanim stranama u regionu na normalizaciji vazdušnog prostora na Balkanu i naročito na otvaranju gornjeg vazdušnog prostora Kosova za prelete civilnih vazduhoplova. NATO, isto kao i vlasti u našoj zemlji, snažno je posvećen otvaranju gornjeg vazdušnog prostora. Za to su veoma zainteresovane i avio kompanije, jer preko Kosova prolazi više puteva koji su se istorijski mnogo koristili u međunarodnom vazdušnom saobraćaju.

Dana 10. jula 2013. godine, potpisan je izvršni sporazum između NATO/KFOR i Mađarske o otvaranju gornjeg vazdušnog prostora Kosova za prelete. Tim sporazumom ovlašćuje se Mađarska da preko agencije HungaroControl pruža usluge vazdušne plovidbe u vazdušnom prostoru Kosova. Izvršni sporazum zaključen između NATO/KFOR i Mađarske zasniva se na odluci Saveta NATO, koji je u sklopu odgovornosti koje NATO ima u vazdušnom prostoru naše zemlje, aprila 2012. godine odlučio da pružanje usluga vazdušne plovidbe u gornjem vazdušnom prostoru Kosova privremeno prenese na Mađarsku i mađarskog pružaoca usluga, agenciju HungaroControl.

Agencija HungaroControl započela je sa potrebnim pripremama i aranžmanima sa svim relevantnim učesnicima, uključujući našeg pružaoca usluga vazdušne plovidbe, u cilju početka pružanja usluga u gornjem vazdušnom prostoru Kosova u prvoj polovini 2014. godine

Pored toga, ACV je u novembru održao jedan sastanak sa mađarskim ACV-om u cilju što bolje koordinacije regulatornih aktivnosti za ponovno otvaranje gornjeg vazdušnog prostora Kosova. Obe strane su se saglasile da se naša saradnja formalizuje u vidu tehničkog sporazuma.

11.4 SPORAZUM O ZAJEDNIČKOM EVROPSKOM VAZDUHOPLOVNOM PROSTORU (SPORAZUM ZEVP)

Sporazum o ZEVP (European Common Aviation Area – Zajednički evropski vazduhoplovni prostor) je multilateralni sporazum kojim je osnovano jedinstveno unutrašnje tržište i shodni zakoni u oblasti vazduhoplovstva, a potpisale su ga vlade zemalja Evropske unije, Islanda, Norveške i država zapadnog Balkana. UNMIK je potpisao taj Sporazum u ime Kosova i proglasio ga privremeno važećim na dan 10. oktobra 2006. godine. Republika Kosovo je preko Deklaracije nezavisnosti, između ostalog, preuzela sve međunarodne obaveze Kosova, uključujući i one koje u naše ime zaključili UNMIK. Te obaveze uključuju i sprovođenje Sporazuma o ZEVP. Sprovođenje Sporazuma o ZEVP u Republici Kosovo postalo je obavezno i na osnovu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu. Ipak, Republika Kosovo još uvek nema ugovorne odnose sa EU u oblasti civilnog vazduhoplovstva.

Iako su se sve strane saglasile da se Sporazum o ZEVP sprovodi na administrativnom nivou, on još uvek nije zvanično stupio na snagu jer ga još uvek nisu ratifikovale sve države članice EU. Prema najnovijem saopštenju Evropske komisije iz novembra 2013. godine, Grčka je poslednja zemlja koja je preostala da ratifikuje Sporazum o ZEVP.

Na početku 2013. godine, ACV je učestvovao na godišnjem sastanku Zajedničkog komiteta Sporazuma o zajedničkom evropskom vazdušnom prostoru na kojem je ponovo potvrđen napredak naše države u sprovođenju tog sporazuma. Prema navodima Evropske komisije, Kosovo je najviše napredovalo od svih zemalja iz regiona u realizaciji u domenu pravnih propisa EU u oblasti vazduhoplovstva⁴.

ACV, kao institucija koordinator za ovaj Sporazum u Republici Kosovo, nastavio je da iskazuje napredak u transponovanju pravnih propisa koji su obavezni u prvoj fazi sprovođenja Sporazuma o ZEVP. Tako je Ministarstvo rada i socijalne zaštite potvrdilo da je urađeno transponovanje većeg dela izmenjene i dopunjene Direktive Saveta br. 89/391/EEC o uvođenju

⁴ Upporedno proučavanje izveštaja o napretku za države Balkana za 2013. godinu

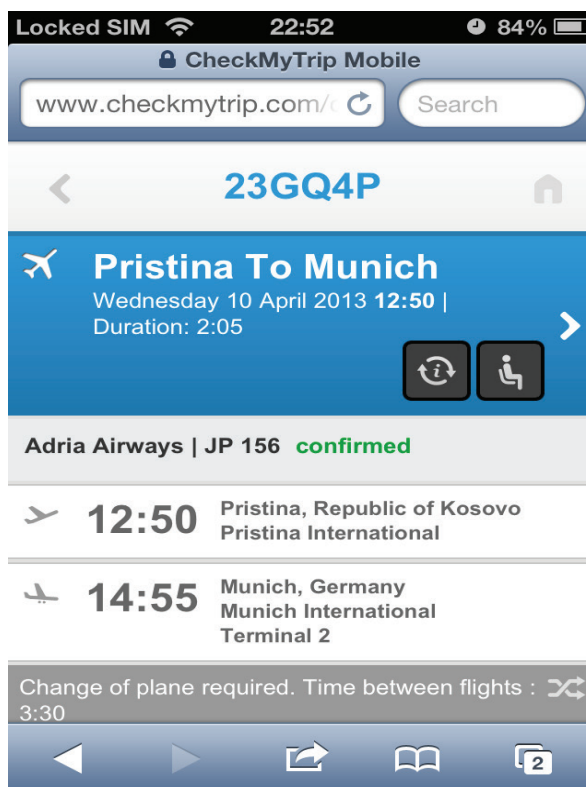
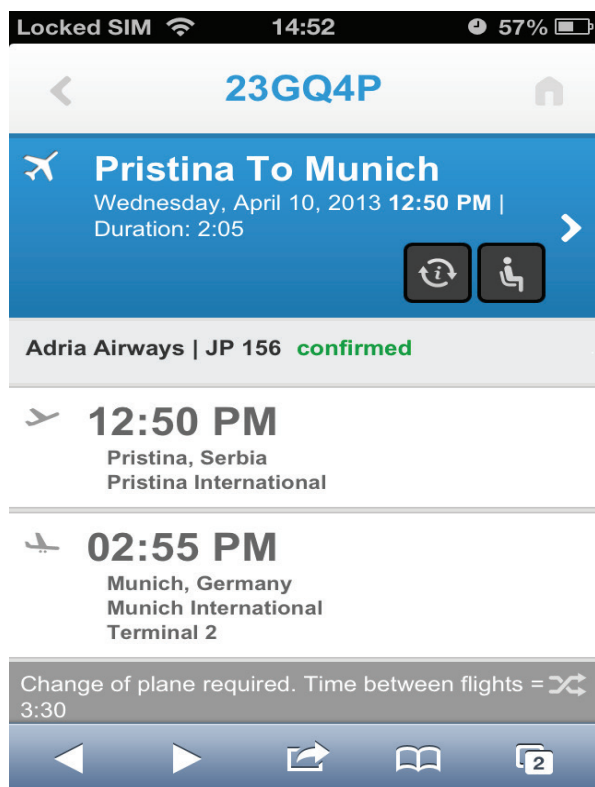
mera za podsticanje poboljšanja bezbednosti i zdravlja zaposlenih na radu, kroz Zakon br. 04/L-161 o zaštiti na radu. Ministarstvo trgovine i industrije potvrdilo je da je Direktiva Saveta br. 90/314/EEC o aranžmanima za putovanja, odmor i turistička putovanja u potpunosti transponovana kroz Zakon br. 04/L-176 o turizmu. Zakonski propisi koji se odnose na vazduhoplovstvo su transponovani i primenjuju se.

11.5 UKLJUČIVANJE KOSOVA U SISTEM REZERVACIJA AMADEUS I U BILTENE IATA

Na zahtev ACV-a, Međunarodna asocijacija vazdušnog prevoza (IATA – International Air Transport Association), na sastanku održanom 21-22. avgusta 2013. godine u Montrealu, odlučila je da počne da koristi šifre XK i XKS za predstavljanje Kosova kao zasebnog entiteta u svim svojim proizvodima, umesto ranijih šifara RS i SRB. Ti proizvodi, između ostalog, uključuju Direktorijum šifara za avio kompanije (Airline Coding Directory), Direktorijum šifara za za gradove (City Code Directory) i Priručnik za avio kompanije o tarifama i kartama za putnike (Passenger Air Tariff, i Ticketing Handbook). Avio kompanije i sistemi za računarsko rezervisanje avionskih karata koriste šifre koje objavi IATA. Na početku sprovođenja ovih promena, koje se očekuju u aprilu 2014. godine, Republika Kosovo će takođe da bude utvrđena kao posebna tarifna zona. Pored toga, na tom istom sastanku IATA je prihvatila i šifre RK i RKS za pasoše Republike Kosovo, kao državne identifikacije u opremi za elektronsko čitanje pasoša na aerodromima.

IATA je asocijacija avio kompanija sa više od 240 avio kompanija, koja čini oko 80% vazdušnog transporta na svetu. Osnovana je 1945. godine i njeno sedište je u Montrealu. IATA podržava rad avio kompanija i pomaže u kreiranju politika. Pored toga, zastupa interese avio kompanija pred vladinim institucijama i međunarodnim telima, i ima veliki uticaj na donošenje odluka u tim telima u svim oblastima koje su od uticaja na avioindustriju.

U novembru 2012. godine, ACV je započeo komunikaciju sa najvećim sistemom za rezervacije avionskih karata, „Amadeus“, koja je u aprilu prošle godine krunisana promenom državne šifre za MAP „Adem Jashari“ sa RS/SRB/Srbija na XK/XKS/ Republika Kosovo. Odmah posle toga, ACV je započeo komunikaciju sa IATA u vezi mogućnosti korišćenja šifara za Kosovo od strane svih avio kompanija i drugih globalnih sistema za rezervacije avionskih karata (npr. SABRE, Travelport).

Izgled avionske rezervacije pre i posle promene državne šifre u sistemu za rezervacije avionskih karata

11.6 DRŽAVNI PROGRAM BEZBEDNOSTI (DPB)

Aneks 19 Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO) ovlašćuje države da imaju svoj državni program bezbednosti kojim se dokazuje da su svi standardi ove organizacije, koji se tiču upravljanja bezbednošću civilnog vazduhoplovstva, ispunjeni na nivou države. Ovaj program predstavlja pravni okvir države za bezbednost civilnog vazduhoplovstva, politike i ciljeve bezbednosti, odgovornosti unutar državnih struktura u civilnom vazduhoplovstvu, upravljanje rizicima u civilnoj avijaciji, nivo bezbednosti, njeno promovisanje, itd.

Pošto Zakon o civilnom vazduhoplovstvu zahteva primenu standarda ICAO, tokom prvog kvartala 2013. godine radna grupa ACV-a za DPB je radila na ažuriranju dokumenta „Analiza zahteva“, u kojem su nabrojani svi standardi koji moraju da se ispune i koji omogućavaju sopstvenu ocenu onoga šta je urađeno i onoga šta je ostalo da se uradi. Ovaj dokument služi kao osnova za dalje planiranje za postizanje još nedostignutih standarda.

U drugom kvartalu prošle godine, ACV je organizovao sastanak sa svim zainteresovanim stranama koje, na osnovu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, imaju neku ulogu u DPB. Uloge u ovom programu imaju: ACV, Komisija za istraživanje vazduhoplovnih udesa i incidenata (KIVUI), Agencija za upravljanje vanrednim situacijama pri Ministarstvu unutrašnjih poslova, Pružalac usluga vazdušne plovidbe, kao i Ministarstvo infrastrukture. Taj sastanak poslužio je za razmenu informacija i razgovor o ulozi svake strane uključene u ovaj program.

U poslednjem kvartalu protekle godine, ACV je napravio akcioni plan radi dovršavanja okvira DPB-a.

11.7 PITANJA O VAZDUHOPLOVSTVU VEZANIH ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

a) Studija o izvodljivosti za Sporazum SPP

ACV, kao institucija koja je koordinator za Sporazum o ZEVP, je dala svoj doprinos u pripremi pravne analize u oblasti pružanja usluga u vazdušnom transportu, koja se koristi za utvrđivanje pregovaračke pozicije Republike Kosovo u sklopu priprema državnih institucija za pregovore sa Evropskom komisijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

U dokumentu „Akcioni plan za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju“ (APSSP), koji je objavila Vlada u decembru 2013. godine, piše da je svojim aktivnim učešćem u ZEVP, Kosovo ostvarilo izuzetan napredak u usvajanju standarda EU, naročito kroz donošenje novih zakonskih propisa u oblasti civilnog vazduhoplovstva. Dalje je navedeno da je ACV načinio progresivne korake u usvajanju ekonomskih propisa i propisa u domenu bezbednosti, putem transponovanja svih pravnih propisa proisteklih iz I faze Sporazuma o ZEVP, te da je spreman da nastavi dalje prelaskom u II fazu.

Među merama koje će se preduzeti radi ostvarenja obaveza iz SSP, navedeno je da će ACV vrlo brzo sertifikovati prižaoca usluga vazdušne plovidbe.

b) Izveštaj o ostvarenom napretku

Izveštaj Evropske komisije za Kosovo, objavljen 23. oktobra 2013. godine, je visoko ocenio napredak u vazdušnom transportu, s tim da zahteva delovanje u vezi dva pitanja. U izveštaju se kaže da je primena zahteva iz I faze Sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom prostoru (ZEVP) u nacionalno zakonodavstvo potpuna. Posle Hrvatske, koja je sada postala deo EU, Kosovo je postalo jedina zemlja iz regiona koja je uspela da postigne taj status u razvoju vazduhoplovstva u odnosu na Sporazum.

Izveštaj piše da Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova još uvek nije deo programa procene bezbednosti inostranih vazduhoplova (SAFA), međutim, izveštaj navodi da je Autoritet civilnog vazduhoplovstva donela pravilnik o inspekciji zrakoplova iz trećih zemalja (SAFA) – i da je učestvovala na sastanku i u razmeni informacija. ACV, uz podršku koju je dobila od Ministarstva infrastrukture, ulaže neprestane napore da stupi u ugovorni odnos sa agencijom EU o bezbednosti vazduhoplovstva (EASA). Taj ugovorni aranžman učiniće da ACV i zvanično postane deo panevropskog programa SAFA.

Izveštaj dalje primećuje da Zakon o agenciji za usluge vazdušne plovidbe nije usvojen i zatim ističe nedostatak sertifikata za pružaoca usluga vazdušne plovidbe. Prema navodima iz izveštaja, sektor za civilno vazduhoplovstvo Kosova i dalje trpi posledice ograničenja koje je nametnula Srbija na prelete aviona koji lete za Prištinu i iz Prištine. Izveštaj navodi da je, u celini, u pravnom smislu nastavljeno usaglašavanje sa propisima EU u oblasti transporta i da je Kosovo ostvarilo napredak u sektoru vazduhoplovstva. Kosovo (uključujući operatore i prevoznike) ne može da se pridruži mnogim od međunarodnih ili evropskih tela koja uređuju transport, niti relevantnim sektorskim grupama.

Usvajanje Zakona o agenciji za usluge vazdušne plovidbe je veliki prioritet, zaključeno je u izveštaju.

U celini, ocena iz izveštaja za sektor vazduhoplovstva je veoma pozitivna, time što izveštava o „napretku“ za Kosovo, za razliku od „slabog napretka“, „određenog napretka“ i „ograničenog napretka“ kojima su ocenjene susedne zemlje, i po prvi put je i zvanično priznato potpuno ispunjenje obaveza iz I faze Sporazuma o ZEVP. Za ostale zemlje u regionu, izveštaji o napretku ističu da još uvek nije sprovedena prva faza Sporazuma o ZEVP.

c) Sektorski i plenarni sastanci za transport u okviru DPSA

Dana 15. maja i 11. jula 2013. godine u Prištini održan je redovan godišnju sektorski sastanak, odnosno plenarni sastanak, posvećen transportu, životnoj sredini, energiji i regionalnom razvoju, kao deo Dijaloga o procesu stabilizacije i pridruživanja (DPSA) između Vlade Kosova i Evropske komisije. Tim sastancima prisustvovali su i predstavnici ACV-a.

ACV je izvestio o pozitivnim ocenama koje su dobijene od strane stručnjaka Komisije posle ocenjivačke posete u pogledu sprovođenja ZEVP i posete u sklopu programa ISIS, a u vezi sa primenom zakonskih propisa o SES. Takođe je izvešteno i o međunarodnoj saradnji, pri čemu se izdvaja saradnja sa Albanijom i Makedonijom, kao i Memorandum o saradnji sa Francuskom. EK je zatražila informacije i o napretku ostvarenom u normalizaciji vazdušnog prostora, izdavanje sertifikata za PUVP, naporima za članstvo u ICAO, sporazumima o vazduhoplovnim uslugama, sporazumu sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima, i o izdavanju sertifikata za vazdušne operatore.

Što se tiče vazdušnog transporta, najbitnija tačka za predstavnike Evropske komisije bilo je usvajanje Zakona o agenciji za usluge vazdušne plovidbe (AUVP), koji je uvršten u raspored državnih zakonodavnih aktivnosti za 2014. godinu.

11.8 MEĐURESORNA SARADNJA

ACV ostvaruje blisku saradnju sa drugim institucijama odgovornim za civilno vazduhoplovstvo u Republici Kosovo, tako da ukupan regulatorni i nadzorni sistem države u vazduhoplovstvu bude funkcionalan, koordinisan i u skladu sa međunarodnim standardima i najboljom praksom. Pored toga, ACV pruža profesionalnu podršku u oblasti civilnog vazduhoplovstva drugim institucijama države.

a) Podrška Ministarstvu infrastrukture

Kao što je propisano Zakonom o civilnom vazduhoplovstvu, ACV je savetovao Ministarstvo infrastrukture i Odeljenje za civilno vazduhoplovstvo u tom Ministarstvu tokom vršenja odgovornosti koje proističu iz tog zakona.

ACV je pružio pomoć MI u izradi dva predloga za nacрте uredbe: Nacrt uredbe br. 03/2013 o izmeni i dopuni Uredbe MI br. 2008/3 i br. 2008/4 i Uredbe br. 04/2013 o izricanju kaznenih mera. Ove dve uredbe rešavaju nekoliko pravnih praznina koje su stručnjaci Evropske komisije uočili u postojećim uredbama, uključujući potrebu da se formalizuje izricanje novčanih kazni koje MI ima pravo da izrekne operatorima u slučaju njihovog nepoštovanja važećih propisa.

ACV je nastavio da pruža podršku Odeljenju za civilno vazduhoplovstvo pri MI u proučavanju slučajeva koji se odnose na prava putnika, naročito slučajeva nastalih u periodu jul-avgust, kada je više avio kompanija odbilo da obavlja prevoz putnika zbog toga što im posredničke kompanije nisu isplatile novčane obaveze.

b) Saradnja i podrška MUP-u prilikom regulisanja obezbeđivanja u vazduhoplovstvu

U skladu sa Memorandumom o razumevanju zaključenim između Ministra unutrašnjih poslova i Generalnog direktora ACV, preko svoja dva inspektora stručna za oblast obezbeđivanja, ACV je nastavila da pomaže Ministarstvu

unutrašnjih poslova (MUP) u oblasti regulisanja obezbeđivanja u civilnom vazduhoplovstvu na Kosovu. Inspektori ACV-a su održavali redovne sastanke sa inspektorima MUP-a na koordinaciji nadzornih radnji u standardima obezbeđivanja i pomogli su im u ocenjivanju korektivnih mera za izvršenje konstatovanog stanja.

Inspektori ACV su zajedno sa inspektorima MUP-a obavili više inspekcija i revizija na MAP „Adem Jashari“ LKIA. Oni su proverili primenu standarda obezbeđivanja u objektu koji se koristi za prijem i ispraćaj delegacija u skladu sa državnim protokolom; obavili su inspekciju prostorije za identifikacione kartice za MAP; potvrdili su planiranje sistema obezbeđivanja na novom terminalu za putnike tokom njegove izgradnje; učestvovali su na sastancima Komiteta za bezbednost MAP, na kojima su razgovarali o merama obezbeđenja posle prelaska na novi terminal; detaljno su proučavali revidiranu verziju programa obezbeđivanja i kontrolisali su postupke obezbeđivanja. Na jednoj od tih inspekcija učestvovala su i dva inspektora Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Albanije.

Inspektori ACV su zajedno sa inspektorima MUP-a izvršili još i reviziju pružaoca usluga vazdušne plovitve (PUVP) u odnosu na standarde obezbeđivanja, prilikom njihovog podnošenja prijave za dobijanje sertifikata od ACV. Posle inspekcije i procene objekta kompanije „Catering Prishtina“ sh.p.k. od strane inspektora ACV i MUP-a, radi provere ispunjenosti važećih standarda, MUP je dao saglasnost kompaniji za svojstvo „akreditovanog dobavljača robe u avionima“. Ta saglasnost omogućila je kompaniji da priprema hranu i da snabdeva avione svojom pripremljenom hranom. Saglasnost važi godinu dana i izdata je na osnovu Uredbe br. 06/2010 MUP.

c) Saradnja sa KFOR-om

Nastavljena je vrlo bliska saradnja sa vazduhoplovnom jedinicom KFOR-a J3 Air, naročito u pogledu normalizacije nižeg vazdušnog prostora Kosova, za koji KFOR ima značajne odgovornosti.

d) Trojni sporazum između PK-PUVP-ACV o borbi protiv ometanja civilnog vazduhoplovstva laserima

Dana 25. januara 2013. godine potpisan je sporazum o razumevanju u cilju uzajamne saradnje između ACV, Generalne direkcije Policije Republike Kosovo i MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola. Ovaj sporazum o saradnji sadrži postupak koji treba da sledi svaka strana u slučaju upiranja snopa laserskog svetla u avione u vazdušnom prostoru Republike Kosovo. Ovaj sporazum nastao je kao potreba da se spreči i odvraća pojava zlonamerne upotrebe lasera usmerene prema avionima, a naročito ciljanju pilota takvim laserskim svetlom. Takve radnje mogu da ugroze bezbednost vazduhoplova, jer lasersko svetlo može da privremeno zaslepi pilote u kritičnim fazama sletanja i poletanja aviona. Prema Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, to se smatra nezakonitim uplitanjem i kažnjivo je prema Krivičnom zakoniku Republike Kosovo.

11.9 AKTIVNOSTI ACV NA MEĐUNARODNOM PLANU

ACV je učestvovao skoro u svim regionalnim inicijativama u civilnom vazduhoplovstvu. Ti forumi imaju poseban značaj za našu zemlju, kad znamo da Republika Kosovo još nije punopravni član međunarodne porodice nacija u polju civilnog vazduhoplovstva. Mi smo iskoristili svaku priliku da predstavimo rad našeg Autoriteta i da uspostavimo saradnju sa istovrsnim autoritetima iz drugih zemalja.

Pošto su susreti na kojima smo učestvovali u suštini pretežno bili na tehničko-profesionalnom nivou, u većini slučajeva naše prisustvo je održano prema Gimnič modelu (niko od prisutnih delegacija nije bio identifikovan državom iz koje dolazi, već samo sa imenom učesnika), dok je posle Aranžmana od 24. februara 2012. godine o regionalnom predstavljanju i saradnji, naše predstavljanje bilo u skladu sa pravilima utvrđenim u tom dokumentu. Ipak, pošto naša zemlja još uvek nije dobila mogućnost da stupi u ugovorne odnose sa EU, još uvek postoje ozbiljne prepreke za postupak prema nama u statusu potpuno ravnopravnog partnera sa drugim ACV iz regiona.

a) Bilateralna saradnja u oblasti civilnog vazduhoplovstva

ACV pridaje veliki značaj saradnji sa sestrinskim telima iz regiona, imajući u vidu da sve države zapadnog Balkana prolaze put koji donosi iste izazove – a to su usaglašavanje zakonskih propisa, pravila i standarda civilnog vazduhoplovstva sa onima koji važe u EU. U cilju formalizovanja te saradnje, potpisani su sporazumi o saradnji počevši od osnivanja ACV-a u 2009. godini. U 2013. godini potpisan je još jedan tehnički sporazum sa srodnim organima ali izvan regiona, konkretno sa organom Ujedinjenih Arapskih Emirata.

• Bilateralna saradnja sa Albanijom

U toku 2013. godine, predstavnici rukovodilaštva ACV Kosova i ACV Albanije sastali su se tri puta. U poseti, u koju je generalni direktor ACV Kosova otišao u ACV Albanije 11. juna, učestvovao je i Nadzorni odbor ACV-a.

U okvirima ove saradnje ostvareno je više konkretnih aktivnosti tokom 2013. godine, od kojih вреди pomenuti tri revizije koje su realizovane kod pružaoca usluga vazdušne plovidbe Albanije poznatog kao „Albcontrol“, u kojoj su učestvovali i inspektori za vazdušnu plovidbu ACV Kosova kao podrška svojim kolegama iz Albanije.

U maju 2013. godine, naši inspektori iz oblasti usluge vazdušne plovidbe bili su podrška ACV-u Albanije tokom revizije Evropsku agenciju za bezbednost vazduhoplovstva (EASA). Ova revizija, koju je organizovala EASA u cilju ocenjivanja nivoa usaglašenosti i primene pravnog okvira EU u pogledu bezbednosti avijacije u Republici Albaniji, sa fokusom na deo usluga vazdušne plovidbe, deo je redovnih inspekcija koje služe za standardizaciju koju EASA ostvaruje u svojim državama članicama i u onima koje su potpisale radni aranžman o radu sa EASA.

Saradnja je proširena i na ovu godinu u oblasti obezbeđivanja aerodroma. Inspektori Odeljenja za aerodrome i obezbeđivanje iz ACV Albanije, u februaru i oktobru su učestvovali u dve zajedničke inspekcije sa inspektorima ACV Kosova na MAP „Adem Jashari“ LKIA. Pored toga, inspektori iz Odeljenja za aerodrome ACV Kosova, su u aprilu, u okviru procesa izdavanja sertifikata za aerodrom u Tirani, zajedno sa ACV Albanije učestvovali u inspekciji s Međunarodnog aerodroma u Tirani „Majka Tereza“. Obe strane su pozitivno ocenile ove inspekcije, između ostalog zbog toga što su omogućile razmenu iskustava i znanja stručnjaka, što će pomoći da se podigne nivo sigurnosti i standarda u vazduhoplovstvima dve države.

Inspektori ACV Kosova i ACV Albanije prilikom inspekcije na Aerodromu u Tirani

- **Bilateralna saradnja sa Makedonijom**

Saradnja sa ACV Makedonije nastavljena je i tokom 2013. godine. Inspektori iz odeljenja za vazdušne plovidbe ACV-a Kosova pozvani su kao podrška u četiri revizije koje je ACV Makedonije preduzelo kod makedonskog pružaoca usluga vazdušne plovidbe, poznatog kao M-NAV. Pomenute revizije imale su za cilj nadzor nad radom i proveru ispunjenja opštih zahteva upućenih pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi shodno Uredbi EK br. 2096/2005 i proveru primene drugih relevantnih važećih propisa u Republici Makedoniji, sa posebnim osvrtom na Meteorološku službu (Aneks 3 na ICAO), odnosno službu za upravljanje vazdušnim saobraćajem i službu za upravljanje vazdušnim prostorom (Uredba EK br. 255/2010).

Ovo je druga godina da te dve institucije saraduju na datom nivou, a očekuje se da ta saradnja postane još intenzivnija u budućnosti.

- **Bilateralna saradnja sa Francuskom**

U skladu sa Memorandumom o razumevanju, koji je potpisan 20. septembra 2012. godine od strane ACV i Generalne direkcije civilnog vazduhoplovstva Francuske, u toku 2013. godine nastavljena je tehnička saradnja između organa dveju zemalja. Tim povodom, jedan francuski inspektor iz oblasti usluga vazdušne plovidbe pomagao je kosovskim inspektorima tokom iscrpne revizije pružaoca usluga vazdušne plovidbe MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, u decembru 2013. godine, u njegovom ocenjivanju radi dobijanja sertifikata od ACV-a.

- **Bilateralna saradnja ACV i Ujedinjenih Arapskih Emirata**

Putem razmene tekstova, u avgustu je potpisan Memorandum o razumevanju za tehničku saradnju između ACV Kosova i ACV Ujedinjenih Arapskih Emirata (UAE). Sporazum su potpisala dva generalna direktora tih ustanova. Taj dokument daje potrebnu pravnu osnovu za saradnju između službenika koji rade u oblasti uređenja civilnog vazduhoplovstva u ove dve zemlje.

Oblasti saradnje obuhvataju sve sfere međunarodnog civilnog vazduhoplovstva uključujući zakone, tehnički materijal i smernice, razmenu stručnjaka, utvrđivanje zajedničkih projekata, itd.

Imajući u vidu da su zbog same veličine industrijske grane njihovog civilnog vazduhoplovstva Ujedinjeni Arapski Emirati važan učesnik na međunarodnoj areni civilnog vazduhoplovstva, ACV Emirata će takođe da podrži učešće ACV Kosova na raznim međunarodnim forumima.

Potpisivanje ovog Memoranduma inicirano je posle zaključenja Sporazuma o pružanju vazduhoplovnih usluga između Republike Kosovo i Ujedinjenih Arapskih Emirata, koji je parafiran 2012. godine.

- **Iniciranje sporazuma o pružanju vazduhoplovnih usluga sa SAD, Japanom, Kanadom i Katarom**

Generalni direktor je iskoristio priliku da u raznim komunikacijama sa zvaničnicima SAD ponovo aktuelizuje zahtev Kosova za sklapanje bilateralnog sporazuma o vazdušnom transportu sa SAD. Očekuje se da će u prvoj polovini 2014. godine otpočeti proces pregovora za zaključenje Sporazuma o otvorenom nebu sa SAD.

Nakon pribavljene prethodne saglasnosti dobijene od Ministarstva infrastrukture dana 19. avgusta, ACV je inicirala pisma upućena autoritetima za civilno vazduhoplovstvo Kanade, Japana i Katara, sa predlogom da se pokrenu pregovori radi zaključivanja bilateralnih sporazuma o redovnom vazdušnom transportu između naših država. Ove tri zemlje prepoznate su kao potencijalne zemlje sa kojima bi mogli da budu zaključeni takvi sporazumi, zbog dobrih uzajamnih odnosa i potencijala za razvoj ovakvih veza.

b) Odnosi sa Evropskom agencijom za bezbednost vazduhoplovstva (EASA)

ACV je nastavila sa ulaganjem napora u cilju zaključenja tehničkog sporazuma sa Evropskom agencijom za bezbednost vazduhoplovstva (EASA). Iz političkih razloga koji ostaju mimo delokruga nadležnosti naših institucija, Evropska komisija još uvek nije dala zeleno svetlo EASA-i da potpiše takav tehnički sporazum sa ACV Kosova.

Sporazumi o kojima je reč omogućili bi ACV-u pristup evropskoj bazi podataka o bezbednosti aviona, stvorili bi potreban okvir da EASA obavlja inspekciju performansi ACV-a i okvir za dobijanje podrške od EASA za potpunu primenu shodnih odredbi iz Sporazuma o ZEVP.

Generalni direktor ACV-a poslao je pismo direktoru Jedinice za bezbednost vazduhoplovstva u Evropskoj komisiji, g. Filipu Kornelisu, u kojem je još jednom ponovio zahtev ACV-a da se potpiše tehnički sporazum između ACV i EASA, imajući u vidu i aranžman od 24. februara o regionalnoj saradnji i predstavljanju.

Kao podrška trajnim naporima ACV-a za potpisivanje tehničkog sporazuma sa EASA, 21. maja, sa istim zahtevom, ministar infrastrukture obratio se generalnom direktoru Direkcije za transport i kretanje u EK. Do kraja izveštajnog perioda, ministar infrastrukture i generalni direktor ACV još nisu dobili odgovore na svoja pisma.

Dana 3. septembra 2013. godine, generalni direktor ACV ponovo se obratio novom izvršnom direktoru EASA, g. Patriku Kaju opet na istu temu. U svom pismu od 28. oktobra, g. Kaj obavestio ga je da uz blisku saradnju sa EK razmatra mogućnosti za sklapanje radnog aranžmana između EASA i ACV.

U Izveštaju o ostvarenom napretku za Kosovo za 2013. godine izražena je zabrinutost zbog prepreka sa kojima se suočava ACV u pogledu mogućnosti da postane deo međunarodnih tela, kao što je EASA.

c) Inicijativa za stvaranje zajedničke zone za pružanje usluga

Inicijativa za stvaranje zajedničke zone za pružanje usluga je jedan regionalni projekat koji ima za cilj stvaranje uslova za veću saradnju između regionalnih ACV-a i pružalaca usluga vazdušne plovidbe. Neki od formata saradnje koji su predviđeni u sklopu ove inicijative su razmena profesionalne ekspertize, što optimalnije korišćenje vazdušnog prostora i koordinisana saradnja u primeni najnovijih tehnologija iz oblasti upravljanja vazdušnim saobraćajem. Dana 29. aprila potpisano je Pismo o namerama u vezi inicijative za stvaranje zajedničke zone za pružanje usluga (Joint Service Provision Area – JSPA). Pisma o namerama potpisali su generalni direktori ACV i izvršni načelnici pružalaca usluga vazdušne plovidbe Kosova, Albanije, Crne Gore, Makedonije i Mađarske. Pismo o namerama nisu potpisali predstavnici Srbije i Bosne i Hercegovine, kojima je, prema zvaničnim saopštenjima, potrebno još vremena da završe postupke internih konsultacija.

Pre nego što je potpisao ovo Pismo o namerama, generalni direktor ACV dobio je odobrenje od ministra inostranih poslova, u skladu sa Zakonom o međunarodnim sporazumima, a o istom je takođe obavestio i ministra infrastrukture. Oba ministarstva dobila su na raspolaganje potpisani dokument.

U toku 2013. godine ostvaren je znatan broj aktivnosti u cilju izgradnje održive osnove za realizaciju ove inicijative. Strane su se saglasile, između ostalog, i o stvaranju jedne zajedničke grupe stručnjaka za jačanje nadzornog kapaciteta na regionalnom nivou i o produbljivanju saradnje, kao i o projektu za stvaranje regionalnog plana za primenu Vazdušne plovidbe zasnovane na učinku (PBN).

d) Koordinacija tehničke pomoći u oblasti vazduhoplovstva

ACV je centralna tačka za sve kontakte u vezi projekata tehničke pomoći u avijaciji koje naša zemlja dobija od EU u sklopu instrumenata dostupnih za države koje nastoje da dobiju članstvo u EU. U toku 2013. godine, ACV je bio korisnik sredstava iz fondova EU preko projekta EASA-IPA II i preko Programa ISIS.

- **Projekat EASA-IPA II**

I u toku 2013. godine, ACV je imao korist od obuka koje su bile organizovane u sklopu Projekta EASA-IPA i od panevropske inicijative čiji je sponzor EASA.

U izveštajnom periodu, ACV je bio zastupljena u velikom broju aktivnosti koje je organizovao taj Projekat, uključujući radionice i seminare u oblasti bezbednosti letenja sa posebnim naglaskom na vazdušnoj plovidbenosti aviona, vazdušnim operacijama, opasnoj robi, tehnikama regulatorne revizije, itd. Obuke koje su pohađane kao deo ovog Projekta navedene su u spisku obuka koje su pohađane tokom 2013. godine, Prilog 1.

- **Program ISIS**

Program ISIS (Sprovođenje Jedinstvenog evropskog neba u Jugoistočnoj Evropi) je inicijativa koju finansira Evropska komisija kao podršku zemljama Jugoistočne Evrope za sprovođenje pravnih propisa „Jedinstveno evropsko nebo“ (SES) i sporazuma o ZEVP u pogledu upravljanja vazdušnim saobraćajem. Glavni ciljevi tog programa su jačanje i razvoj nacionalnih nadzornih organa (Autoritet civilnog vazduhoplovstva) u regionu, transponovanje pravnih propisa SES u zakonske okvire zemalja iz regiona, sprovođenje kulture bezbednosti i uvođenje standarda za obuku. ACV Kosova je deo tog projekta od potpisivanja sporazuma ISIS između zemalja iz regiona i Evropske komisije u aprilu 2008. godine. Tokom 2013. godine, aktivnosti iz ovog programa bile su manje zato što je pokrenut program ISIS II. Program ISIS II je nastavak uspešnog programa ISIS I, čiji je fokus bio na pravnom paketu SES I.

Program ISIS II pružaće tehničku podršku u vazdušnom saobraćaju svojih država korisnica u periodu od tri godine, od 2013-2016.

11.10 REGULATORNE AKTIVNOSTI

Osnovne funkcije ACV su nadzor i pravno uređenje aktivnosti u civilnom vazduhoplovstvu u Republici Kosovo u cilju obezbeđenja sigurnih operacija u skladu sa važećim standardima. To se postiže putem inspekcija, revizija, izdavanja licenci za rad i sertifikacija. ACV ima profesionalno i stručno osoblje za uređenje civilnog vazduhoplovstva u zemlji. Republika Kosovo ima Zakon o civilnom vazduhoplovstvu, za koji je Evropska komisija konstatovala da je zakon koji može da posluži kao model zakona za sve zemlje zapadnog Balkana. Regulatorna delatnost ACV-a obuhvata bezbednost civilnog vazduhoplovstva u celini i ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne plovidbe u Republici Kosovo. U daljem tekstu prikazan je pregled kojim su obuhvaćene regulatorne aktivnosti ACV-a u oblasti bezbednosti vazduhoplovstva, podeljene na sledeće kategorije: bezbednost letenja, usluge vazdušne plovidbe i aerodromi. Pored toga prikazan je i pregled aktivnosti na ekonomskom uređenju aerodroma, pružalaca usluga vazdušne plovidbe i pružalaca zemaljskih usluga za vazduhoplove.

a) Bezbednost letenja

U oblasti bezbednosti letenja rad je usmeren na izradu i sprovođenje kompletnog korpusa zakonskih propisa sadržanih u Aneksu I Sporazuma o ZEVP, i na pisanje shodnih podzakonskih akata za primenu zakona, propisa o opštoj avijaciji i drugih podzakonskih propisa koji proističu iz Zakona o civilnom vazduhoplovstvu. Osim toga, konstantno su obavljane inspekcije i revizije poslovanja vazduhoplovnih operatora kako bi se obezbedilo da je njihov

rad u punoj saglasnosti sa međunarodnim standardima i zakonskim propisima koji su na snazi u Republici Kosovo, i u skladu sa priručnicima za rad i procedurama koje je usvojio ACV.

Procenjen je zahtev jedne kompanije zainteresovane da započne letove helikopterima na Kosovu; odobren je jedan zahtev za let balonom nad teritorijom Republike Kosovo; održan je sastanak sa jednom potencijalnom strankom zainteresovanom za otvaranje škole letenja na Kosovu; ponovo je proučena dokumentacija pilota i letelica avio kompanije „Elmontex“ a.s., za letove na Kosovu namenjene za distribuciju vakcina za divlje životinje; ponovo je proučena dokumentacija pilota i vazduhoplova za letove za kalibraciju uređaja za kontrolu vazdušnog saobraćaja na MAP i održani su sastanci sa „Starlite Aviation“, EULEKS-om i KFOR-om u svrhu izrade aeronautičkih VFR mapa Kosova.

Posle prestanka angažovanja podnosioca zahteva za dobijanje sertifikata za operatora vazdušne plovidbe (AOC), „Illyrian Airways“, u ispunjavanju zahteva iz faze ocene dokumentacije (3. faza) u postupku izdavanja sertifikata, Odeljenje za bezbednost letenja je održalo više sastanaka sa podnosiocem zahteva kako bi preispitao tok postupka izdavanja sertifikata i mogućnost za ponovno podnošenje zahteva za neki drugi tip aviona.

Nakon dobijanja akreditacije iz sedišta kompanije „Airbus“ u Tuluzu u Francuskoj, dana 27. septembra 2013. godine, ACV je dobio pristup portalu AirbusWorld.com. Akreditacija omogućuje pristup ažuriranoj tehničkoj dokumentaciji, proizvodima, vestima, dešavanjima i novim dostignućima korporacije Airbus Group.

- **Inspekcija stranih vazduhoplova na platformi**

U skladu sa članom 50. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, ACV je izvršila 43 provere bezbednosti vazduhoplova stranih vazduhoplovnih operatora (SAFA – Bezbednosna provere stranih letelica), koje operišu na Međunarodnom aerodromu u Prištini „Adem Jashari“ LKIA. Obavljena je inspekcija na vazduhoplovima sledećih avio kompanija: „Germania Fluggesellschaft Kolin“ (GMI), „Pegasus Hava Tasimaciligi A.S.“ (PGT), „EasyJet Switzerland“ SA (EZS), „Adria Airways“ (ADR), „Edelweiss Air AG“ (EDW), „Skytaxi“ LTD (IGA), „Tyrolean Airways“ (TYR), „Helvetic Airways“ (OAW), „Belle Air Europe“ (BAL), „Scandinavian Airlines System“ (SAS), „Elmontex Air“, „Austrian Airlines“ (AUA), „Turkish Airlines“ (THY), „Belair Airlines“ AG (BHP), „Germanwings“ GmbH (GWI), „Jet Alliance“ (JAG), „Bin Air“ GmbH (BID), „AtlasJet Havacilik“ A.S. (KKK), „Meridiana Fly“ S.P.A. (ISS), „Swiss International Air Lines“ (SWR), „Croatia Airlines“ (CTN), „Air Bucharest“ (BUR), „Freebird Airlines“ (FHY) i „Corendon Airlines“ (CAI).

Inspektor ACV-a prilikom inspekcije vazduhoplova na platformi MAP

U 38 inspekcija nije bilo nikakvih nalaza. U 5 inspekcija konstatovano je ukupno 7 nalaza. Utvrđena su 4 nalaza prve kategorije (od malog uticaja na bezbednost) i o njima su obavešteni piloti na licu mesta. Bio je jedan nalaz druge kategorije (sa znatnim uticajem na bezbednost) i o njemu su obavešteni piloti, načelnik za bezbednost date avio kompanije i autoritet civilnog vazduhoplovstva matične države date avio kompanije.

Dva nalaza su bile treće kategorije (koje mogu imati veliki uticaj na bezbednost). One su se odnosile na nepropisno zatvaranje restriktivnih mreža na prtljažniku u tovarnom delu aviona u dolasku. Avionima je dozvoljeno da izvrše naredni let, u skladu sa članom 51. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, nakon što piloti preduzmu odgovarajuće mere i nakon što se osigura da su te mreže funkcionalne i da mogu da se propisno zatvore. O ta dva nalaza, osim pilota, obavešten je i načelnik za bezbednost date avio kompanije i autoritet civilnog vazduhoplovstva matične države date avio kompanije.

ACV još uvek nema pristup centralizovanim bazama podataka iz programa SAFA. U tim bazama podataka čuvaju se podaci o svim inspekcijama obavljenim u državama članicama EU, na Islandu, u Norveškoj i Švajcarskoj, i u državama koje su sa EASA potpisale tehnički sporazum o SAFA. Kako je pomenuto u prethodnom delu izveštaja, ACV Kosovo još nije u mogućnosti da potpiše te aranžmane sa EASA, iz političkih razloga koji su van delokruga rada institucija u našoj zemlji.

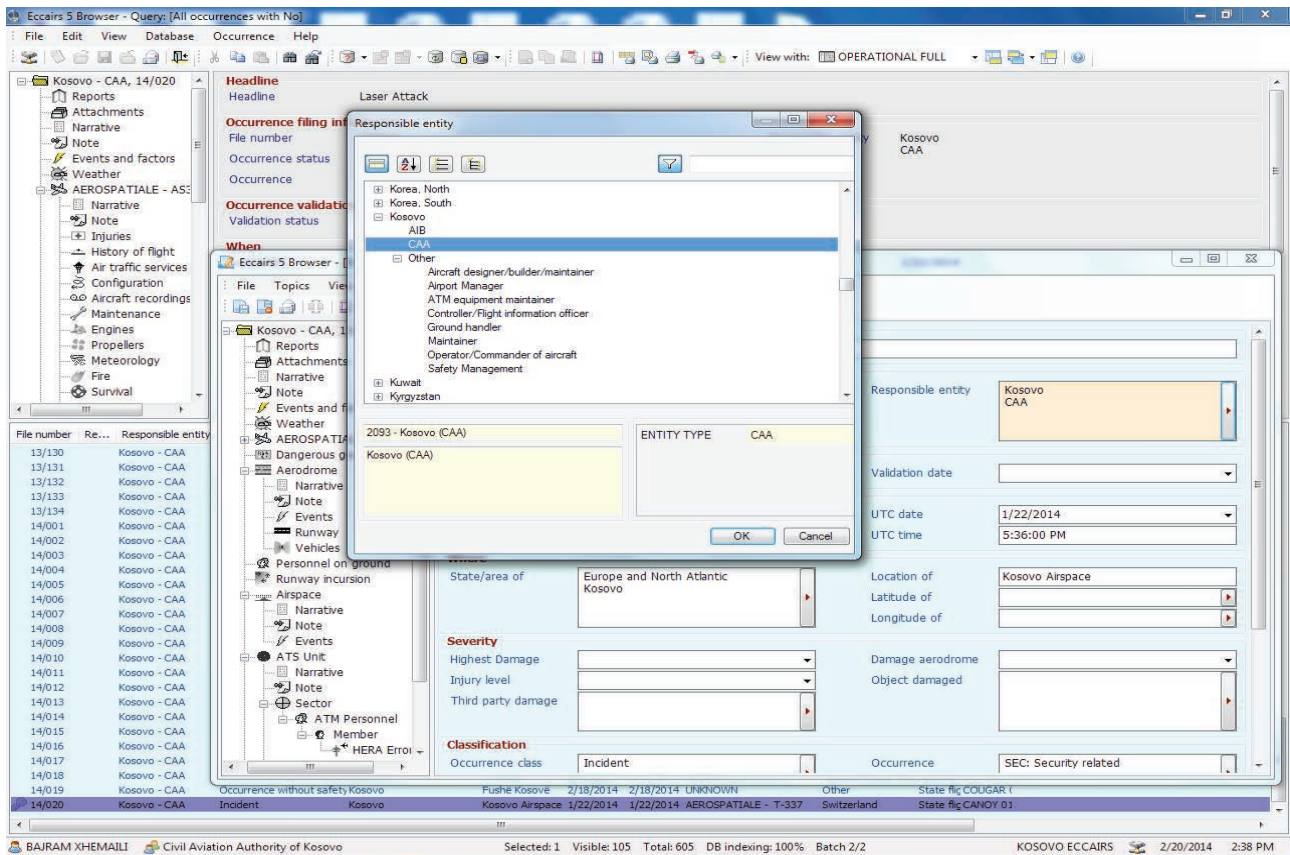
- **Revizija rada vazduhoplovnih operatora**

Inspektori za vazдушnu plovidbenost obavili su reviziju odobrene organizacije za održavanje (Deo - 145), „Turkish Technic“, čija je redovna stanica na Međunarodnom aerodromu u Prištini „Adem Jashari“ LKIA. „Turkish Technic“ posluje u sklopu avio kompanije „Turkish Airlines“. Revizija je poslužila kao obuka uz rad za inspektore vazdušne plovidbenosti u svrhu jačanja njihovih revizorskih kapaciteta za oblast redovnog održavanja. Revizija se zasniva na Uredbi br. 5/2009 ACV o trajnoj vazdušnoj plovidbenosti vazduhoplova i proizvoda, aeronautičkih delova i opreme, kao i na saglasnosti organizacija i osoblja uključenih u te zadatke (Aneks II - Deo-145). Prilikom revizije izvršena je kontrola priručnika, dnevnika, registara, kontrolnih lista, obrazaca i etiketa organizacije, a inspekcija je izvršena i u radnom prostoru i skladištu organizacije. Prilikom revizije nije utvrđen nijedan nalaz koja bi uticao na bezbednost.

Inspektori za bezbednost letenja su učestvovali kao posmatrači u reviziji operatora helikoptera „Starlite Aviation“, koji posluje na Kosovu na osnovu ugovora koji je zaključio sa EULEKS-om za potrebe misije. Revizijom su po prvi put rukovodili inspektori Autoritet civilnog vazduhoplovstva Južne Afrike, a drugi put inspektori Autoritet civilnog vazduhoplovstva Irske, kao licenciranog organa za tu kompaniju. Revizija je izvršena za oblast vazdušnih operacija, hitnih medicinskih usluga helikopterom (HEMS), sistema za projektovanje vidljivosti noću (NVIS) i za oblast održavanja.

- **Podnošenje izveštaja o događajima**

Pomoću sistema za izveštavanje o događajima u civilnom vazduhoplovstvu, ACV prima relevantne informacije o bezbednosti vazduhoplovstva, vrši procenu, obradu, ispitivanje, čuvanje i distribuciju tih podataka, sa jednim ciljem da spreči nesreće i incidente, bez pripisivanja krivice ili odgovornosti. Zatim, ACV utvrđuje rizike koji mogu da utiču na bezbednost civilnog vazduhoplovstva na Kosovu i posle istrage i analize događaja i praćenja njihovih trendova, preduzima mere kojima se sprečava njihovo ponovno događanje i na taj način utiče na poboljšanje bezbednosti civilnog vazduhoplovstva.

Izgleđ baze podataka prijavljenih događaja

Za upravljanje prijavljenim događajima i njihovo čuvanje u bazi podataka, ACV koristi softver ECCAIRS (Evropski koordinacioni centar za sisteme prijavljivanja nesreća i incidenata). Aprila 2013. godine, ACV je instalirala 5. verziju softvera ECCAIRS. U toj verziji Kosovo je uvršteno u spisak izveštajnih država. Do toga je došlo kao rezultat korišćenja ranijih verzija ovog softvera i lobiranja za uvrštenje Kosova u centralnu evropsku bazu podataka. Tom bazom podataka upravlja se iz Zajedničkog centra za istrage (Joint Research Centre - JRC) Evropske komisije, koji se nalazi u Ispri u Italiji, a njegov cilj je razmena informacija o bezbednosti vazduhoplovstva između država članica Evropske unije. ACV je zatražila od JRC unosenje kosovskih podataka o bezbednosti (kodiranih u sistveru ECCAIRS) u centralnu evropsku bazu podataka, u cilju ispunjenja zahteva iz Uredbe br. 08/2010 za primenu pravila o integrisanju informacija o događajima u civilnom vazduhoplovstvu u bazu podataka, razmenjenih u skladu sa Direktivom br. 2003/42/EC Evropskog parlamenta i Saveta. JRC istražuje načine da nađe pravi put za unosenje tih podataka u centralnu evropsku bazu podataka.

U toku 2013. godine, ACV je primila ukupno 134 izveštaja o događajima (uključujući 24 izveštaja o udarima ptica na avione i 21 izveštaj o uperenim laserskim zracima na avione). Ti događaji su obrađeni, uneti u bazu podataka u sistemu ECCAIRS a inspektori ACV su sproveli istragu. 75 od tih predmeta je zaključeno, dok je 59 ili u postupku istrage ili u postupku sprovođenja korektivnih mera od strane operatora vazduhoplovstva.

- **Opasna roba**

ACV je odobrio dve početne obuke na MAP „Adem Jashari“ LKIA o opasnoj robi, obuku namenjenu planerima za dispečere leta i letačkoj posadi (kategorija 10 ICAO), obuku namenjenu osoblju koje dočekuje i ispraća putnike (kategorija 9 ICAO) i osoblju koje prati obezbeđenje (kategorija 12 ICAO). ACV je takođe pratio održavanje tih obuka.

- **Nadzor u opštoj avijaciji**

Nadzor se koordinira sa KFOR-om i odobrena je međunarodna aktivnost paraglajdinga u organizaciji Aerokluba Prishtina. Ta aktivnost imala je za cilj proslavu pete godišnjice nezavisnosti Kosova i pratile su je hiljade građana Prištine i mediji.

13. i 14. aprila, na Brdu kod Istoka, održana je šesta etapa drugog državnog šampionata u paraglajdingu, pod nazivom „Kosovo Open“. U ovoj aktivnosti sa međunarodnim karakterom, učestvovali su i takmičari iz Albanije i Makedonije.

- **Vazduhoplovi kojima je zabranjeno da lete na Kosovu**

U skladu sa članom 45. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, letelicama avio kompanija koje se nalaze na EU spisku avio kompanija kojima je zabranjeno da operišu unutar EU, nije dozvoljeno da lete u vazдушnom prostoru Republike Kosovo. Pored toga, ažurirani spisak zabranjenih avio kompanija postavljen je na zvaničnoj internet stranici ACV.

- **Licence, sertifikati i dozvole, uključujući njihovu suspenziju i opoziv**

U toku 2013. godine, izdato je 45 dozvola za vazdušni transport pošiljki sa rizičnom robom, odnosno oružja i municije. Od toga, 28 dozvola izdato je avio kompaniji „Turkish Airlines“ a 7 dozvola avio kompaniji „Austrian Airlines“.

Sekcija za vazduhoplovnu medicinu u sklopu ACV izdala je 35 lekarskih uverenja klase 3 (za kontrolore vazdušnog saobraćaja) i dva lekarska uverenja klase 2 (za pilote i kabinsko osoblje). Pored toga, produženo je važenje sertifikata za jednog ovlašćenog lekara (AME) na još jedan trogodišnji period.

Licenca, sertifikat, dozvola	Referenca u ZCV	Broj
Dozvola za vazdušni transport pošiljki sa opasnom robom	Član 57.	45
Lekarsko uverenje, klasa 3	Član 37.	35
Lekarsko uverenje, klasa 2	Član 37.	2

Pregled sertifikata i dozvola koje je ACV izdala operatorima i osoblju

- **Civilni vazduhoplovi registrovani u registru civilnih vazduhoplova Kosova**

Iako je to predviđeno u članu 40. Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, u registru civilnih vazduhoplova Kosova do sada nije registrovan nijedan vazduhoplov. Prema istraživanju koje je obavio ACV, moguće je da je do toga je došlo iz dva glavna razloga. Prvi razlog je da oznaka države Kosovo za vazduhoplove, šifra Z6, nije dobijena od ITU u skladu sa važećim međunarodnim postupkom, kao što nije ni prihvaćena od strane Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo (ICAO). Kosovski vazduhoplovi koji bi leteli izvan Republike Kosovo, mogli bi da imaju problema za dobijanje sertifikata o registraciji u državama koje nisu priznale našu zemlju, te iz tog razloga čini se da vlasnici ili operatori vazduhoplova koji bi možda hteli da ih registruju na Kosovu, nisu bili spremni da to učine. Drugi razlog je to što su vlasnici ili operatori malih letelica, koje uglavnom lete po teritoriji Kosova, to jest u nižem vazдушnom prostoru, obeshrabreni od ideje da ih registruju na Kosovu zato što je vazdušni prostor Kosova pod kontrolom KFOR-a i postoje brojna ograničenja za njegovo korišćenje.

- b) **Usluge vazdušne plovidbe**

- **Pružalac usluga vazdušne plovidbe**

Usluge u vazdušnoj plovidbi u vazдушnom prostoru Republike Kosovo vrši javno preduzeće MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola (u daljem tekstu: MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, ili „PUVP“), koji je do aprila 2011. godine poslovao kao odsek bivšeg Javnog preduzeća MAP „Adem Jashari“, gde su uključene i druge aerodromske usluge. MAP „Adem Jashari“ - je zvanično postao samostalan kao zasebno pravno lice 4. aprila 2011. godine, kad je Međunarodni aerodroma Prishtina dat pod koncesiju privatnim partnerima, tursko-francuskom konzorcijumu Limak - Aerodroms de Lyon, odnosno „Međunarodni aerodrom Limak Kosovo“ A.D.

MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola pruža usluge kontrole vazdušnog saobraćaja (KVS), usluge komunikacije, navigacije i nadzora (KNN), vazduhoplovnu informativnu službu (UVI) i meteorološku službu u vazduhoplovstvu (METEO). Kontrolori vazdušnog saobraćaja, njih ukupno 30, dobili su licencu za rad od ACV na osnovu Uredbe br. 05/2012 ACV o izdavanju licenci za rad kontrolorima vazdušnog saobraćaja. Četiri osobe su dobile licencu za studenta za kontrolora vazdušnog saobraćaja.

- **Izdavanje sertifikata pružaocu usluga vazdušne plovidbe**

Od 2. do 6. decembra 2013. godine, ACV je obavila iscrpnu reviziju na MAP „Adem Jashari“ - Vazdušna kontrola, kao naredni korak u postupku izdavanja sertifikata za tu organizaciju u skladu sa relevantnim pravnim propisima EU, transponovanim u naš unutrašnji pravni poredak. Izdavanje sertifikata za MAP „Adem Jashari“ - Vazdušna kontrola od strane ACV je obaveza koja je predviđena važećim propisima, konkretno Uredbom br. 12/2010 ACV, a ima za cilj da potvrdi da nivo bezbednosti usluga koje pruža MAP „Adem Jashari“ - Vazdušna kontrola, trajno ostaje na propisanom nivou, čime je omogućeno da se vazdušni transport na Kosovu obavlja bezbedno.

Ova revizija imala je za cilj da proveri primenu zahteva iz Uredbe br. 07/2012 ACV, kojim je transponovana Uredba Evropske komisije br. 1035/2011 o opštim zahtevima za pružanje usluga u vazdušnoj plovitbi koje su preduslov za izdavanje sertifikata pružalaca usluga u vazdušnoj plovitbi shodno Uredbi br. 12/2010 ACV. Revizija je ujedno predstavljala naredni korak u procesu izdavanja sertifikata za MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, posle predaje jednog broja dokumenata koji se obavezno traže za izdavanje sertifikata i ispunjenje zahteva koji proističu iz pomenutih propisa. U toku revizije posećena su sva odeljenja PUVP, radi provere sprovođenja sistema upravljanja bezbednošću i drugih zahteva koji proističu iz Pravilnika o tehničkim i operativnim veštinama i podobnosti za bezbedno pružanje usluga u vazdušnoj plovitbi.

U toku revizije, revizorska ekipa uverila se da su ispunjeni svi regulatorni zahtevi koji se odnose na upravljanje bezbednošću i garantovanje adekvatnog nivoa usluga koje se pružaju na osnovu Uredbe br. 07/2012 ACV, a koji su deo uslova za izdavanje sertifikata.

Revizorskoj ekipi ACV pridružio se još jedan stručnjak za ovu oblast iz ACV Francuske, g. Frank Žiro. Ta podrška bila je omogućena na osnovu Sporazuma o saradnji koji su 2012. godine potpisali generalni direktori oba ACV-a, Kosova i Francuske.

- **Stalni nadzor nad radom pružaoca usluga u vazdušnoj plovitbi**

U sklopu stalnog nadzora nad radom pružaoca usluga u vazdušnoj plovitbi, u toku 2013. godine, ACV je obavio, pored iscrpne revizije za izdavanje sertifikata, još jednu reviziju i jednu inspekciju na MAP „Adem Jashari“ - VK.

Ad-hoc inspekcija obavljena je 5. februara 2013. godine kao odgovor na ozbiljan događaj prijavljen istog dana, koji se odnosio na snažno uplitanje (interferenciju) koje je uticalo na signal za radio komunikaciju, signale sa opreme za navigaciju i na primarne i sekundarne radarske signale. Kao rezultat te inspekcije i saradnje sa šefom kontrolora i načelnikom Odeljenja za bezbednost i kvalitet pri MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, dato je više preporuka u pogledu bezbednosti koje treba da sprovede MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, kojima će se garantovati potpuno rešavanje problema.

Revizija obavljena 16-17. oktobra 2013. godine imala je za cilj da izvrši proveru promena najavljenih kao što je propisano u članovima 9. i 10. Uredbe br. 06/2012 ACV. Do promena je došlo kao posledica instaliranja Radarskog moda S, opreme DVOR/DME i uvođenja novog postupka za smeštanje aviona na pozicije udaljene od platforme.

Predstavnici MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, obavestili su inspektora ACV o statusu sprovođenja gore pomenutih promena. U celini, primećeno je da su obavljene radnje dobro urađene i da se zasnivaju na važećim postupcima i propisima.

- **Nadzor nad održavanjem profesionalne stručnosti operativnog osoblja u PUVP**

Tokom decembra, na MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, organizovana je procena stručnosti operativnog osoblja, a nadzor nad tim procesom obavilo je Odeljenje za UVP pri ACV. Godišnja ocena stručnosti je važna da se utvrdi da je nivo stručnosti osoblja adekvatan, tako da garantuje bezbednost usluga koju pruža MAP „Adem Jashari“ - Vazdušna kontrola, što je od velikog značaja za avione koji lete nebom Republike Kosovo.

Inspektori za usluge vazdušne plovidbe Kosova sa kolegama prilikom revizije u „Albcontrol“

- **Promene u sistemu PUVP**

Pružanje usluga vazdušne plovidbe je veoma osetljivo na rizike koji si mogu desiti u svakodnevnom radu. Glavna svrha tih usluga je da spreče sudar aviona u vazduhu i na zemlji.

Iz tog razloga, sistem upravljanja bezbednošću zahteva da se pre bilo kakve izmene, koliko god da je mala, u sistemima pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, preduzmu odgovarajući koraci kojima će se osigurati da izvršena promena neće prouzrokovati neprihvatljiv rizik za sistem. Shodno Uredbi br. 06/2012 ACV, kojim je transponovana Uredba 1034/2011 EK, pružaoci tih usluga obavezni su da obaveste ACV o svakoj planiranoj promeni koja bi mogla da ima uticaja na bezbednost; oni su isto tako obavezni, shodno Uredbi br. 07/2012, kojim je transponovana Uredba 1035/2011 EK, da izvrše procenu mogućih rizika i da preduzmu sve potrebne korake da ih izbegnu, pre nego što započnu sa izvršenjem promene. Ako prijavljene promene budu klasifikovane kao promene od velikog uticaja na bezbednost letenja, ili se proceni da imaju visok stepen rizika, ACV treba da usvoji takve promene pre nego što se unesu u operacije. S druge strane, izmene koje su prijavljene ACV-u, za koje je procenjeno da nose prihvatljiv rizik, vrše se na osnovu procedura koje je usvojio ACV i koje su deo sistema upravljanja bezbednošću pružaoca usluga vazdušne plovidbe, ali koje ne zahtevaju neko posebno odobrenje od strane ACV.

Tokom 2013. godine, u sistemima MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola, izvršena je jedna izmena, i to sledeća:

- **Instalacija rezervne (backup) opreme za meteorologiju**

Instalacija rezervnog sistema za meteorološku službu na MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola, bila je najavljena 2011. godine i u to vreme klasifikovano je kao velika promena koju treba da odobri ACV pre nego što bude puštena u rad. Tokom te godine bila je dostavljena dodatna dokumentacija, a posle njenog proučavanja zatraženo je da se nastavi sa ispunjavanjem i poslednjeg zahteva koji se odnosio na ocenu od strane meteorološke službe. Posle prijema dodatne dokumentacije i njenog ocenjivanja od strane te službe, Odeljenje za PUVP uradilo je završnu ocenu i prihvatilo promenu.

Dve promene koje je prijavilo PUVP: uvođenje nove radne pozicije za kontrolora i novi sistem za iniciranje VCR Ricochet su klasifikovane kao manje promene koje nose mali rizik, tako da je ACV odlučio da ne vrši putpuno preispitivanje tih promena i naložio je da PUVP nastavi sa daljim postupkom, u skladu sa njihovim internim procedurama.

U razmatranje su uzete promene koje se odnose na preseljenje meteorološke službe, vazduhoplovne informativne službe, tornja, i radarske sobe, novog sistema za glasovnu komunikaciju, itd.

- **Izdavanje licenci i lekarskih uverenja za kontrolore vazdušnog saobraćaja i evaluacija ovlašćenja**

ACV je odgovoran za izdavanje i obnavljanje licenci, ovlašćenje i prihvatanje kontrolora vazdušnog saobraćaja, kao i za nadzor nad njihovom stručnošću.

Tokom 2013. godine izdato je 8 licenci studentima za kontrolore, 4 novih licenci za kontrolore, obnovljeno je 26 licenci za kontrolore i produženo je važenje 4 ovlašćenja za ocenjivače stručnosti kontrolora. Pored profesionalne ocene, objašnjene u nastavku, kontrolori dobijaju još i lekarsko uverenje od sekcije za vazduhoplovnu medicinu pri ACV. Lekarski pregledi obavljaju se u ovlašćenom Centru za vazduhoplovnu medicinu (AMC) u Đakovici, a zatim dobijene rezultate kontroliše lekar za vazduhoplovnu medicinu kojeg je ovlastio ACV. Imajući u vidu da kontrolori vazdušnog saobraćaja imaju ključnu ulogu u održavanju nivoa bezbednosti vazdušnog saobraćaja, važeći zakoni propisuju da kontrolori vazdušnog saobraćaja mogu da koriste svoju licencu samo ako poseduju i važeće lekarsko uverenje. Prema Uredbi br. 5/2012 svi kontrolori mlađi od 40 godina moraju da se podvrgnu rutinskoj proverbi svake dve godine, dok oni stariji od 40 godina to moraju da rade svake godine.

Izdavanje licenci za rad kontrolorima vazdušnog saobraćaja (KVS)	Broj licenciranih kontrolora
Obnavljanje licence za KVS	26
Produženo važenje ovlašćenja	4
Izdavanje licenci za rad studentima za KVS	8
Izdavanje licenci za službenike KVS	4
Lekarsko uverenje	35

Pregled licenci koje je izdao ACV za osoblje vazdušne kontrole

- **Izdavanje licenci studentima za kontrolore vazdušnog saobraćaja**

U februaru 2013. godine izdato je 8 liceni studentima za kontrolore, koje je odabrao MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola, koji su uspešno završili obuku Ab Initio za kontrolore vazdušnog saobraćaja na Akademiji „Entry Point North“, u Malmeu u Švedskoj. Te licence važe samo u svrhu ovlašćivanja njihovog nosioca da pruža usluge kontrolora vazdušnog saobraćaja pod nadzorom instruktora kojeg je licencirao ACV.

- **Izdavanje licenci novim kontrolorima vazdušnog saobraćaja**

U periodu od oktobra do decembra, četiri studenta za kontrolore, koji su uspešno završili gore pomenuti praktični deo obuke (obuka tokom rada) i koji su uspešno položili završni ispit, dobili su licencu kontrolora vazdušnog saobraćaja, što im je omogućilo da ostvare puna ovlašćenja kontrolora na pozicijama za koja im je izdata licenca.

- **Obnavljanje licenci za kontrolore vazdušnog saobraćaja**

U decembru, ACV je obnovio licence za kontrolore vazdušnog saobraćaja koji rade na MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola. Ove godine je 26 kontrolora dobilo licence u skladu sa zahtevima iz Uredbe ACV br. 5/2012 za izdavanje licenci za rad kontrolora vazdušnog saobraćaja. Te licenca važe 1 godinu i izdaju se nakon što ACV proveriti da su svi kandidati ispunili zahteve iz pravilnika, plana obuke Jedinice za kontrolu vazdušnog saobraćaja na MAP „Adem Jashari“ – Vazdušna kontrola i nakon što su kandidati uspešno prošli ocenjivanje stručnosti.

Izmenjeni sertifikat za MAP „Adem Jashari“

- **Stalni sigurnosni nadzor MAP „Adem Jashari“ LKIA**

U sklopu stalnog sigurnosnog nadzora, ACV je obavio šest inspekcija Međunarodnog aerodroma u Prištini „Adem Jashari“ LKIA tokom 2013. godine. Nekoliko inspekcija obavljeno je u cilju praćenja napretka na zatvaranju nalaza koje su bile uočene tokom prethodnih inspekcija. Drugi deo inspekcija bio je usmeren na proveru primene važećih standarda za rad operatora aerodroma u Republici Kosovo, a to su: verifikacija usluga prihvata i otpreme aviona, usluga snabdevanja vazduhoplova derivatima goriva, održavanje aeronautičkih svetala na zemlji i njihovo snabdevanje električnom energijom, verifikacija sistema za vizuelno navođenje aviona na parkiranje, i pružanje usluga za kretanje aviona na zemlji. Pored toga, u sklopu aktivnosti redovnog praćenja aerodroma, obavljena je jedna inspekcija u vezi kolizije ptica sa vazduhoplovom. Ova inspekcija urađena je kao deo praćenja ad-hoc, radi provere sprovođenja preporuka datih tokom ranije vođenih istraga takve vrste događaja. ACV je obavio još jednu inspekciju u vezi sa istragom događaja koji su bili prijavljeni ACV-u. Sve inspekcije su rezultirale pisanim izveštajima, a nalazi iz tih inspekcija pažljivo su praćeni sve do zatvaranja predmeta.

ACV je pregledao i odobrio nove verzije aerodromskog Priručnika za usluge i operacije i Plan za vanredne situacije, odobrio je procene sigurnosti, razne priručnike, procedure, postupke i karte koje je dostavio MAP. Urađena je i revizija procene sigurnosti i odobrenje operacije za svečanost puštanja u rad novog terminala na MAP.

- **Ocenjivanje zahteva za odobrenje heliodroma**

U okviru ocenjivanja zahteva za odobrenje heliodroma u selu Prelepnici, koji je predao jedan privatni operator, koji planira da ponudi rekreativno-turističke letove helikopterom, inspektori iz svih relevantnih odeljenja ACV-a izvršili su inspekciju kako bi ocenili stvarno stanje na datom heliodromu i proverili prateću infrastrukturu. Očekuje se da operator postupi po preporukama i zahtevima ACV pre nego što počne sa radom.

- **Implementacija propisa za oblast aerodroma**

U okviru odgovornosti za pravno uređenje zaštitnih zona na aerodromu, ACV je nastavila sa primenom Uredbe br. 2/2010 o obeležavanju prepreka i Uredbe br. 5/2010 o zaštitnim zonama na aerodromu. U ovom periodu, obavljeno

je više inspekcija planine Goleš i mesta u blizini poletno sletnih površina za avione, radi upoznavanja sa stvarnim stanjem prepreka (raznih vrsta antena).

Prepreke, u odnosu na aerodrom, su svi fiksni objekti (bilo da su privremeno ili trajno postavljeni), ili njihove delovi koji se nalaze u prostoru koji treba da se koristi za kretanje aviona po površini, ili koji se prostiru po određenoj površini čija je svrha da štiti avione tokom leta, kao i objekti visine 100 ili više metara iznad površine tla bez obzira na mesto na kojem su postavljeni.

Utvrđeno je ko su operatori, odnosno vlasnici prepreka, kao na primer „IPKO“, Kosovska policija, „RTK“, „Kujtesa“, itd., i ostvaren je kontakt sa njima. U interaktivnoj komunikaciji sa operatorima predstavljene su im obaveze koje imaju na osnovu važećih zakonskih propisa. Od operatora je takođe zatraženo da pripreme svoje akcione planove za punu primenu tih propisa.

Preko svojih poseta, inspekcija i komunikacija, ACV nastavlja sa praćenjem i posmatranjem potpune primene propisa koji su na snazi.

Inspekcija na planini Goleš

- **Aerodrom u Đakovici**

Odeljenje za aerodrome je zastupalo ACV u radnoj grupi koju je formirala Vlada Kosova radi prenosa nadležnosti aerodroma u Đakovici od Vlade Italije na Vladu Kosova. Predstavnik ACV-a, osim učešća u radnoj grupi kao član, je uz podršku drugog stručnog osoblja ACV-a, takođe koordinisao tehničke/aeronautičke aspekte prenosa. Krajem decembra, kao što je bilo planirano, potpisan je sporazum kojim se omogućio prenos aerodroma u Đakovici, uključujući i svu postojeću opremu, na Vladu Republike Kosovo. Aerodrom u Đakovici, na osnovu sporazuma sa italijanskom stranom, je nasledio funkcionalnu vazduhoplovnog infrastrukturu.

- **Zaštita ribnjaka Radevo/Hence**

ACV je održao zajednički sastanak sa predstavnicima Minitarstva za okolinu i prostorno planiranje (MOPP) i zvaničnicima MAP „Adem Jashari“ LKIA, u vezi proglašenja ribnjaka Radevo/Hence zaštićenom zonom od strane MOPP. Ribnjak Radevo nalazi se na udaljenosti od oko 450 m od aerodroma i to je razlog zbog kojeg je ACV bio uključen u taj proces. Ribnjak Radevo može da služi kao stalno stanište za razne vrste ptica, a time se povećava ugroženost vazduhoplovnih operacija od „ptičijeg udara“. Na tom sastanku odlučeno je da se angažuju stručnjaci za datu oblast (ornitolozi) koji će da procene mogući uticaj ribnjaka na rad aerodroma.

25. i 26. septembra stručnjaci koje je angažovao MAP „Adem Jashari“ LKIA, otišli su u terensku posetu toj lokaciji zajedno sa inspektorima ACV-a kako bi procenili mogući utocaj ribnjaka na rad aerodroma. Stručni izveštaj ACV dostavljen je predstavnicima MOPP.

Procena na ribnjaku Radevo /Hence

d) Ekonomsko uređenje

ACV je odgovorno za ekonomsko uređenje aerodroma i pružalaca usluga vazdušne plovidbe u Republici Kosovo. Ekonomsko uređenje tih operatora podrazumeva mere koje preduzima regulatorno telo u vazduhoplovstvu i kojima obezbeđuje da su tarife koje uvedu aerodromi i pružalac usluga vazdušne plovidbe za avio kompanije opravdane, transparentne i da važe za sve bez diskriminacije. Pored toga, regulatorno telo se stara da te tarife budu utvrđene tek nakon što pružalac i korisnici usluga obave međusobne konsultacije i jedni drugima pruže podatke na transparentan način. ACV pravno uređuje i usvaja samo aeronautičke tarife za usluge koje aerodrom ili pružalac usluga vazdušne plovidbe pružaju ekskluzivno, jer nemaju konkurencije, kao što su tarifa za usluge putnika, tarifa za sletanje ili za usluge terminala za navigaciju. Isto tako, regulatorno telo stara se da finansijska održivost operatora bude na odgovarajućem nivou koji neće da utiče na bezbednost operacija

• Ekonomski nadzor aerodroma

Analizom revidiranih finansijskih izveštaja o finansijskoj situaciji aerodroma na kraju 2012. godine utvrđeno je pozitivno poslovanje i finansijska održivost aerodroma. Pored toga, ustanovljeno je da je polisa osiguranja blagovremeno produžena, što je još jedan bitan element ekonomskog nadzora nad radom operatora u civilnom vazduhoplovstvu.

U toku 2013. godine, ACV nije dobio nikakav zahtev za izmenu vazduhoplovnih tarifa na MAP „Adem Jashari“ LKIA. Očekuje se da operator aerodroma predloži ACV-u promenu vazduhoplovnih tarifa u 2014. godini, kada je prema Sporazumu o koncesiji zaključenom između Vlade Kosova i konzorcijuma Limak & Airports de Lyon, predviđeno prilagođavanje tarifa u skladu sa inflacijom ili deflacijom.

- **Ekonomski nadzor PUVP i ocena finansijskih uslova za izdavanje sertifikata**

Rutinski ekonomski nadzor rada Javnog preduzeća „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola (PUVP) u toku 2013. godine bio je usklađen sa postupkom za izdavanje sertifikata tom preduzeću u svojstvu pružaoca usluga vazdušne plovidbe, na osnovu zahteva koje je to preduzeće podnelo ACV-u krajem 2012. godine.

Analizirani su revidirani finansijski izveštaji, godišnji izveštaj, poslovni plan, itd., da bi se razjasnilo da li je PUVP u dobroj finansijskoj situaciji, da li je finansijski likvidan, i da li ima kapacitet da pokrije operativne i kapitalne troškove. Pravni propisi EU, koji su transponovani i u Republici Kosovo, zahtevaju da pružalac usluga vazdušne plovidbe bude finansijski stabilan, jer u suprotnom može da naruši bezbednost letenja. Revidirani finansijski izveštaj za 2012. godinu pokazao je da je ova organizacija zaključila 2012. godinu sa znatnim finansijskim gubitkom zbog više finansijskih obaveza koje je nasledila od aerodroma posle dobijanja istog na koncesiju 2011. godine. Ova finansijska situacija je postala prepreka za ACV da zaključi postupak izdavanja sertifikata za PUVP, uprkos tome što ispunjava uslove bezbednosti i obezbeđenja. ACV je bila u kontaktu i sa Jedinicom za praćenje javnih preduzeća da bi ispitala mogućnosti za poboljšanje ovakve finansijske situacije, a time i za izdavanje sertifikata za MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola kao pružaoca usluga vazdušne plovidbe shodno standardima EU. Postupak izdavanja sertifikata biće nastavljen u 2014. godini.

ACV se uverio da PUVP poseduje važeću polisu osiguranja sa pokrićem za slučaj telesnih povreda. U toku 2013. godine, ACV nije dobio nikakav predlog za odobrenje promene tarife za usluge terminala za navigaciju, koje PUVP naplaćuje od avio kompanija za usluge koje pruža.

ACV je usvojio projektni zadatak za Konsultativni odbor PUVP-a. Ovaj odbor, koji se sastoji od predstavnika PUVP i avio kompanija koje posluju u Prištini, održao je prvi sastanak novembra 2013. godine. Obaveza da se formira ovaj odbor proističe iz Uredbe br. 2/2011 ACV o tarifi za usluge terminala za navigaciju. Svrha ovog odbora je da odluke koje donosi PUVP o nivou usluga, nivou tarifa, investicijama, itd., budu donete uz punu konsultaciju sa avio kompanijama.

- **Ekonomski nadzor pružalaca zemaljskih usluga**

Postoje dva pružaoca zemaljskih usluga na Aerodromu u Prištini, za koje je u tu svrhu ACV dala svoje odobrenje: operator aerodroma „Adem Jashari“ LKIA kao pružalac šireg spektra usluga (putne usluge, rad sa prtljagom, usluge za avione na zemlji, itd.) i kompanija „Exfis“ sh.p.k., koja samo vrši snabdevanje vazduhoplova gorivom. Ova dva operatora su pod stalnim nadzorom ACV u smislu održavanja bezbednosnih i ekonomskih kriterijuma.

Ove dve kompanije, preko izveštaja samostalnih revizora, pokazale su da imaju stabilnu finansijsku situaciju, a pored toga pokazale su i da ispunjavaju zahteve iz člana 4. Uredbe br. 4/2011 ACV o zemaljskim uslugama, koji propisuje da u slučaju da operatori pružaju i druge usluge, moraju da imaju odvojene finansijske račune za delatnosti u oblasti pružanja zemaljskih usluga od računa za druge delatnosti koje vrše.

Takođe, utvrđeno je da „Exfis“ sh.p.k. ima polisu osiguranja i da ima dovoljno pokrića za slučaj povrede.

*Avion na platformi
prilikom snabdevanja
gorivom*

11.11 LEGISLATIVNE AKTIVNOSTI

Jedna od najvažnijih oblasti delatnosti ACV-a je donošenje podzakonskih propisa za primenu Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, kojima se vrši transponovanje međunarodnih standarda u civilnom vazduhoplovstvu (poznatih kao standardi i preporučene prakse, „SPR“ iz Aneksa na Međunarodnu konvenciju o civilnom vazduhoplovstvu) i zakonskih propisa za primenu pravnih propisa EU u oblasti civilnog vazduhoplovstva.

Tako je tokom 2013. godine ACV nastavio sa donošenjem nekoliko veoma važnih uredbi koje su omogućile transponovanje više Aneksa na ICAO u pravni poredak Republike Kosovo. ACV je projektovao jedan model za transponovanje tih standarda, koji su nedostajali u praksi i zakonima u zemlji i šire. Aneksi na Konvenciju ICAO su važeći u Republici Kosovo preko Zakona o civilnom vazduhoplovstvu, ali treba imati u vidu da svaki od tih aneksa sadrži preporučenu praksu koja može biti neprimenljiva u našoj zemlji, te ih zato u tim slučajevima treba izuzeti od primene. ACV je projektovala model preuzimanja svih standarda i preporučenih prakse koju je moguće primeniti, ujedno izuzimajući onu praksu koju nije moguće primeniti. Ovaj model je u saglasnosti sa Konvencijom ICAO.

a) Podzakonski propisi

• Transparentnost zakonodavnog i regulatornog procesa

ACV primenjuje transparentan postupak u donošenju podzakonskih akata počev od 1. februara 2012. godine, kad je stupilo na snagu Administrativno uputstvo br. 1/2012 o postupku javnih konsultacija. Svi podzakonski propisi koje donosi ACV moraju da prođu kroz postupku javnih konsultacija sa zainteresovanim stranama. Te konsultacije treba da slede proceduru i poštuju rokove u kojima će svaka zainteresovana strana, bilo fizičko ili pravno lice, imati pravo da daje svoje komentare, predloge ili da zatraži dodatne informacije od struktura ACV koje su neki predlog akta iznele na javnu konsultaciju. Način za dobijanje takvih komentara i predloga od zainteresovanih strana može da bude putem organizovanja okruglih stolova, u zavisnosti od broja zainteresovanih učesnika, ili putem elektronske prepiske.

Po završetku procesa javnih konsultacija, strukture ACV dužne su da u roku od 15 dana pripreme izveštaj u kojem će da daju svoj odgovor na dobijene komentare, a trebalo bi i da razjasne razloge za prihvatanje ili neprihvatanje predloga za izmenu odredbi podzakonskog akta koji je bio predmet javne rasprave.

U nastavku su dati podzakonski propisi, doneti u toku 2013. godine, uz poštovanje postupka javnih konsultacija sa zainteresovanim stranama:

Uredba br. 1/2013 o sprovođenju sistema upravljanja bezbednošću (SUB)

Ovom uredbom predviđena je obaveza za sprovođenje SUB u skladu sa Dok. 9859 – ICAO Priručnik za upravljanje bezbednošću, koja važi za organizacije koje vrše obuku, operatore komercijalnog vazdušnog transporta, operatore helikoptera, pružaoce usluga vazdušne plovidbe i aerodrome. Javne konsultacije održane su u periodu od 26. aprila – 13. maja 2013. godine i nisu primljeni nikakvi komentari ni sugestije. Uredba je stupila na snagu 19. juna 2013. godine.

Uredba br. 2/2013. godine o izmeni i dopuni Uredbe br. 2/2010 o obeležavanju prepreka

Ovom uredbom izmenjene su neke odredbe osnovne uredbe, u cilju lakšeg obeležavanja prepreka. Uredba je prošla proces javnih konsultacija, od 14-27. maja 2013. godine. Nisu primljeni nikakvi komentari ni sugestije. Uredba je stupila na snagu 5. jula 2013. godine.

Uredba br. 3/2013 o mernim jedinicama koje se koriste u operacijama u vazduhu i na zemlji

Ova uredba je doneta u svrhu primene Aneksa 5 na Konvenciju ICAO, na osnovu Zakonu o civilnom vazduhoplovstvu, ali i na osnovu Administrativnog uputstva (AU) br. 11/2013 Ministarstva trgovine i industrije. Posle izrade nacrtu uredbe i posle temeljnog proučavanja njegovih odredbi i naročito pravne osnove za njegovo donošenje, ACV je u toku javnih konsultacija ostvarila kontakt sa pravnom službom MTI, i tom prilikom su razgovarali o delokrugu regulatorne nadležnosti uredbe i pravnoj osnovi za njegovo donošenje. Obe institucije su se saglasile da pravna osnova za ovu uredbu treba da se dopuni i jednim podzakonskim aktom MTI, zasnovanim na Zakonu o metrologiji (lex specialis). Uredba je prošla proces javnih konsultacija u periodu od 21. januara – 6. februar 2013. godine i u

dodatnom periodu od 23. maja – 1. juna 2013. godine. Uredba je stupila na snagu 19. novembra 2013. godine, posle donošenja AU br. 11/2013 MTI.

Uredba br. 4/2013 za primenu Aneksa 11 na Međunarodnu konvenciju o civilnom vazduhoplovstvu - usluge vazdušnog saobraćaja

Ovom uredbom omogućena je primena onih SRP iz Aneksa 11 na Konvenciju ICAO, koji mogu da se primenjuju u našoj zemlji. Uredba je prošla proces javnih konsultacija u periodu od 18. oktobra – 5. novembra 2013. godine bez komentara ili sugestija. Uredba je stupila na snagu 25. decembra 2013. godine.

Uredba br. 5/2013 za primenu Aneksa 15 na Međunarodnu konvenciju o civilnom vazduhoplovstvu – informativne vazduhoplovne usluge

Ovom uredbom omogućena je primena onih SRP iz Aneksa 15 na Konvenciju ICAO, koji mogu da se primenjuju u našoj zemlji. Uredba je prošla proces javnih konsultacija u periodu od 18. oktobra – 5. novembra 2013. godine bez komentara ili sugestija. Uredba je stupila na snagu 25. decembra 2013. godine.

Uredba br. 6/2013 o pravilima u vazduhu

Regulisanje letova je jedna od osnovnih funkcija svakog regulatornog tela u vazduhoplovstvu. Imajući u vidu težinu u značaj tog zadatka, ACV je izradio ovu uredbu u cilju ispunjenja obaveza koje proističu iz Aneksa 2 na Konvenciju ICAO. Ovom uredbom transponovani su svi SRP shodno Aneksu 2 na Konvenciju, bez izuzetka. Uredba je prošla proces javnih konsultacija, u periodu od 5-20. decembra 2013. godine bez komentara ili sugestija. Uredba je stupila na snagu 10. januara 2014. godine.

Nacrt uredbe o bespilotnim sistemima letelica težine do 20 kg

Ovaj nacrt uredbe napisan je u cilju regulisanja aktivnosti povezanih sa avijacijom za bespilotne sisteme letelica (BSL) težine manje od 20 kilograma koje lete u vazdušnom prostoru Republike Kosovo, i u cilju razvoja i olakšavanja rada industrije BSL nudeći prihvatljive uslove za bezbedne operacije. Uredba je prošla proces javnih konsultacija u periodu od 21. januara – 6. februara 2013. godine sa nekoliko komentara i sugestija (videti izveštaj br. 2/2013, dostupan na zvaničnoj internet stranici). Očekuje se da uredba stupi na snagu tokom 2014. godine.

b) Javne konsultacije

KPPRP u saradnji sa predlagačima podzakonskih akata, napisala je ukupno pet (5) izveštaja o javnim konsultacijama sa zainteresovanim stranama u vezi sedam (7) nacrta uredbi, koji su bili stavljani u postupak javnih konsultacija, od 1. januara do 31. decembra 2013. godine.

Dobijanje komentara i primedbi od zainteresovanih strana u tom periodu vršeno je primenom postupka predviđenog u članu 5.3 Administrativnog uputstva br. 01/2012 (konsultacije pisanim putem), ali u jednom slučaju i organizovanjem sastanka sa zainteresovanim stranama, na njihov zahtev (videti izveštaj br. 3/2013).

c) Kazne

Nije bilo.

d) Teškoće u objavljivanju podzakonskih propisa

Objavljivanje podzakonskih propisa koje donosi ACV nije predviđeno Zakonom o Službenom glasniku. Zbog toga, pristup propisima koje je donela ACV moguće je jedino preko zvanične internet stranice ACV. Počev od marta 2012. godine, na osnovu sporazuma o razumevanju sa Kancelarijom Službenog glasnika, objavljivanje podzakonskih propisa ACV vrši se i putem njihovog elektronskog objavljivanja na zvaničnoj internet stranici Službenog glasnika. Prema tom sporazumu, strana na kojoj se nalaze podzakonski propisi ACV-a na internetu trajno je povezana sa stranicom Službenog glasnika (preko interneta) s tim da posetilac ima mogućnost da pristupi internet stranici na kojoj su podzakonski propisi ACV-a. To je prekretnica u oblasti javnog informisanja o legislativnoj delatnosti ACV-a, jer se preko Službenog glasnika informiše veći deo javnosti, kako u našoj zemlji tako i u inostranstvu. Međutim, takvo rešenje nije održivo i nije potpuno.

11.12 TEHNIČKE PUBLIKACIJE ZA INDUSTRIJU

Kao podrška operatorima u sprovođenju važećih zakonskih propisa, ACV u kontinuitetu izdaje tehničke publikacije za industriju civilnog vazduhoplovstva. Objavljene su nove verzije sledećih pet tehničkih publikacija koje se revidirane, izmenjene i dopunjene:

- Tehnička publikacija br. 07 - Izdavanje sertifikata za vazdušne operatore - Izdavanje prvog sertifikata – Radni materijal
- Tehnička publikacija br. 09 - Sistemi upravljanja bezbednošću (SUB) - Radni materijal za izradu priručnika za politiku SUB
- Tehnička publikacija br. 10 – Priručnik za sisteme upravljanja bezbednošću – Šablon za organizacije za održavanje i izvođenje letova
- Tehnička publikacija br. 11 - Priručnik za pripremu opisa upravljanja konstantnom vazdušnom plovidbenošću - Radni materijal za organizacije koje poseduju ili su podnele prijavu za dobijanje sertifikata za vazdušnog operatora (AOC)
- Tehnička publikacija br. 17 – Usvajanje programa obuke o opasnoj robi

11.13 INFORMISANJE JAVNOSTI I UVID U JAVNE DOKUMENTE

Autoritet civilnog vazduhoplovstva objavljuje svoj mesečni Bilten sa naglaskom na dešavanja u ACV-u i sektoru vazduhoplovstva u celini. Bilten se distribuira kosovskim institucijama, vazduhoplovnoj industriji i široj javnosti elektronskim putem, slanjem na elektronske adrese i objavljivanjem na zvaničnoj internet stranici ACV, tako da svi zainteresovani za naš rad imaju pristup ažuriranim informacijama tokom cele godine. ACV je ponudio podršku i mas-medijima na razradi tema iz oblasti civilnog vazduhoplovstva koje bi bile zanimljive za javnost.

Odlukom br. 19/2012, generalni direktor imenovao je službenika za komunikaciju sa javnošću, koji je ujedno zadužen i za prijem i razmatranje zahteva fizičkih i pravnih lica za uvid u javne dokumente ACV, u skladu sa Zakonom br. 03/L-215. U toku 2013. godine dobijeno je 7 zahteva za uvid u javne dokumente i na sve je dat pozitivan odgovor u roku predviđenom Zakonom br. 03/L-215 o uvidu u javne dokumente.

Od stranaka koje su tražile taj uvid, 4 su bili novinari, a 3 građani. Podeljeni prema kategorijama, 1 zahtev se odnosio na budžet i troškove, 3 na statistiku, 1 na projekte a 2 su klasifikovana kao ostalo (ticali su se prava putnika i spiska stanica za održavanja shodno propisima iz Dela 145).

Izgled Biltena za april 2013. godine

11.14 ADMINISTRACIJA I LJUDSKI RESURSI

a) Ljudski resursi i administrativni postupci

Tokom 2013. godine, Odeljenje za administraciju i ljudske resurse pružalo je podršku za regulatorne delatnosti ACV-a striktno primenjujući procedure propisane za ljudske resurse, budžet, finansije, javnu nabavku i logistiku. Neprestano su praćene izmene zakonskih propisa Republike Kosovo radi ažuriranja Priručnika za interne procedure i unošenja zakonskih izmena u Priručnik.

Posle završetka postupka prijema u radni odnos iz 2012. godine, početkom 2013. godine, u ACV su počeli da rade sledeći radnici:

- Službenik za aerodrome (2)
- Službenik za operacije helikoptera
- Ovlašćeni lekar vazduhoplovstva

Takođe, tokom 2013. godine, sprovedeni su postupci prijema u radni odnos i počeli su da rade sledeći radnici:

- Službenik za usluge vazdušne plovidbe za meteorološke i informativne vazduhoplovne usluge;
- Stručni saradnik u svojstvu administratora za stručno-tehničku podršku za tehnička odeljenja ACV-a.

Zapošljavanje tih službenika izvršeno je u skladu sa važećim Zakonom o državnoj službi i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i radu ACV-a i sistematizaciji radnih mesta. Prilikom prijema službenika za usluge vazdušne plovidbe za meteorološke i informativne vazduhoplovne usluge u Odeljenju za usluge vazdušne plovidbe, ACV je primio jednu žalbu. Nakon što je Komisija za rešavanje sporova i žalbi razmotrila primljenu žalbu, stranka se obratila Nezavisnom nadzornom odboru u državnoj službi (NNODS). Prema odluci NNODS, ACV je bio obavezan da poništi odluku o izboru i da ponovo objavi konkurs za popunu navedenog radnog mesta. ACV je postupio prema toj odluci u skladu sa važećim propisima. Postupak ACV je potvrdio i NNODS.

b) Javne nabavke u 2013. godini

Donja tabela daje pregled aktivnosti javne nabavke u ACV za period od januara – decembra 2013. godine:

Naziv izvršenih aktivnosti u javnoj nabavci	Naziv ekonomskog operatora sa kojim je zaključen ugovor	Datum potpisivanja ugovora	Vrednost ugovora u evrima
Nabavka statičnih telefona za kancelarije ACV-a	N.P.SH. Elting	21.02.2013	280.00
Nabavka dva profesionalna industrijska usisivača	N.T.SH. Danfos	27.02.2013	520.00
Izdavanje sertifikata za sistem upravljanja kvalitetom u ACV-a, shodno standardu ISO 9001:2008	Bureau Veritas	11.03.2013	4,400.00
Nabavka inventara za kancelarije ACV-a	G.G. Design	12.03.2013	1,136.00
Fizičko obezbeđenje objekta ACV-a	BodyGuard sh.p.k.	02.04.2013	1.32/sati rada €
Nabavka opreme za IT za potrebe ACV	Ilir Kosova sh.p.k.	08.05.2013	4,177.16 €
Nabavka potrošnog kancelarijskog materijala	N.T.G."BLENDI"	12.06.2013	9,732.45 €
Usluga osiguranja službenih vozila ACV-a	ILLYRIA sh.a.	17.06.2013	1,724.93 €

Tehničke usluge dizajna i štampanja	N.T.SH. ELV STUDIO	20.06.2013	9,899.66 €
Pranje službenih vozila	DPZ "VALONI"	03.07.2013	948.00 €
Održavanje i servisiranje opreme za IT	ILIR KOSOVA	19.07.2013	8,881.68 €
Održavanje i servisiranje službenih vozila ACV	N.T.SH "BESI"	19.07.2013	9,463.50 €
Nabavka odevnih predmeta (odeća sa fluorescentnim trakama i zaštitna obuća za inspektore).	NTP "JOLIX"	22.07.2013	1,499.80 €
Razmatranje i povezivanje za potrebe ACV-a (modula i telefonskih lokala)	Elting Elektronik	01.08.2013	128.50 €
Štampanje fotografija (sa motivima vazduhoplovstva) uramljivanje istih sa mogućnošću otvaranja i montiranja	Studio Forma	21.10.2013	957.00 €
Nabavka mobilnih telefona	NTP "Fita"	02.12.2013	550.00 €
Nabavka UPS	PC Comp sh.p.k	03.12.2013	944.0

11.15 FINANSIJSKI IZVEŠTAJ

a) Budžetski izveštaj sa troškovima

Budžet ACV za 2013. godinu iznosio je 782,881.00 evra. U toku fiskalne 2013. godine, ACV je potrošila 729,460.23 evra, što znači da je realizovano 93% od usvojenog budžeta. Na tabeli 1 prikazan je usvojeni budžet i realizovani troškovi za svaku kategoriju u procentima.

Tabela 1 - Budžet i potrošnja iskazani u %

Opis	Usvojeni budžet	Potrošnja	Potrošnja u %
Zarade i dnevnice	492,508.00	459,034.60	93 %
Roba i usluge	274,330.00	258,700.33	94 %
Komunalni troškovi	16,043.00	11,725.30	73 %
Ukupno	782,881.00	729,460.23	93

b) Prihodi

Prihode ACV na njen zvaničan bankovni račun deponuje direktor Odeljenja trezora. Prihodi od naplaćenih tarifa za bezbednost putnika za novembar i decembar 2013. godine registrovani su na početku 2014. godine, u skladu sa memorandumom koji je potpisan između ACV-a i operatora MAP „Adem Jashari“ LKIA. Ti prihodi prenose se 45 dana po završetku meseca.

Prihodi ACV od naplaćenih tarifa za bezbednost putnika i od tarifa na ime izdavanja licenci za rad i izdavanje sertifikata u skladu sa Pravilnikom br. 7/2011 o tarifama koje naplaćuje ACV, prikazani su u Tabeli 2 u nastavku.

Tabela 2 - Sopstveni prihodi

Opis	Oznaka	2013	2012	2011
		€	€	€
Porez na imovinu				
Prihodi od taksi 1				
Prihodi od taksi 2				
Prihodi od kazni-novčane kazne 1				
Prihodi od kazni-novčane kazne 2				
Prihodi od izdavanja licenci i sertifikata		21,835	8,700	2,900
Prihodi od izdavanja licenci 1				
Prihodi od izdavanja licenci 2				
Prihodi od prodaje imovine i usluga				
Prihodi od tarifa za bezbednost putnika		1,634,706	1,489,450	1,286,414
Prihodi od bankarske kamate				
Prihodi od promene deviznog kursa				
Tarifa za akreditaciju				
Prihodi od imovine				
Druga primanja				
Ukupno		1,656,541	1,498,150	1,289,314

c) Budžetski troškovi

Finansiranje svih aktivnosti ACV u 2013. godini prema ekonomskim klasifikacijama prikazano je na donjim tabelama. Potrošeno je ukupno 729,460 evra. ACV je odobrio samo osnovne plate za sve svoje zaposlene. Budžetski troškovi prema kategorijama prikazani su u tabeli 3, plate u tabeli 4, dok su u tabelama 5 i 6 prikazani budžetski troškovi prema aktivnosti (roba i usluge, i komunalni troškovi).

Tabela 3 - Pregled naplate i isplate u gotovom novcu

Pregled naplate i isplate u gotovom novcu Autoriteta civilnog vazduhoplovstva							
Za godinu završenu 31. decembra 2013.							
	Ozn.	2013		2012-1		2011 -2	
		Sopstveni račun u Trezoru		Sopstveni račun u Trezoru		Sopstveni račun u Trezoru	
		BKK	Uplate od spoljnih trećih strana	BKK	Uplate od spoljnih trećih strana	BKK	Uplate od spoljnih trećih strana
		€	€	€	€	€	€
IZVOR SREDSTAVA							
Vladin grant	2	729,460		731,568			
Sopstveni prihodi	3					715,326	
Fond za namenske svrhe							
Grantovi koje su odredili donatori	4						
Fond za pozajmice	5						
Finansiranje od korisnika pozajmica	6						
Druga primanja	7						
Ukupno		729,460	-	731,568	-	715,326	-
KORIŠĆENJE SREDSTAVA							
Operacije							
Plate i dnevnice	8	459,035		379,386		385,747	
Roba i usluge	9	258,700		339,108		314,143	
Komunalne usluge	10	11,725		13,074		15,436	
		729,460	-	731,568	-	715,326	-
Transferi							
Transferi i subvencije	11						
Kapitalna potrošnja							
Vlasništvo, zgrade i oprema	12						
Druga plaćanja	13						
Povraćaj datih pozajmica	14						
Ukupno		729,460	-	731,568	-	715,326	-

Tabela 4 - Zarade

Opis	2013				2012	2011
	GQ €	THV €	GPD €	Ukupno €	€	€
Isplate						
Isplate preko platnog spiska	380.734	-	-	380.734	314.562	320.077
Isplate za sindikat				-		
Neto plaćanja za rad duži od radnog vremena				-		
Radnici na ugovoru (nisu na platnom spisku)				-		
Porez odbijen od ličnog dohotka	34.583			34.583	28.692	28.680
Doprinos za penziju - radnik	21.859			21.859	18.066	18.495
Doprinos za penziju - poslodavac	21.859			21.859	18.066	18.495
Ukupno za isplatu	459.035	-	-	459.035	379.386	385.747

Tabela 5 - Roba i usluge

Opis	2013				2012	2011
	GQ €'	THV €'	GPD €'	Ukupno €'	€'	€'
Plaćanja						
Troškovi za putovanja u zemlji	7			7		
Troškovi za putovanja u inostranstvo	17716			17,716	21,633	36,348
Dnevnice i hrana za službena putovanja u inostranstvo	23370			23,370	24,605	17,507
Smeštaj za službena putovanja u inostranstvo	18445			18,445	18,948	
Drugi troškovi za službena putovanja u inostranstvo	3434			3,434	3,501	68
Troškovi za mobilne telefone	9640			9,640	8,619	11,036
Pošanski troškovi	795			795	922	1,150
Troškovi za korišćenje optičkog kabla	122			122		
Razni zdravstveni troškovi (zdravstveno osiguranje za vize)				-	605	262
Troškovi za usavršavanje i obuke	29904			29,904	19,423	36,149
Razni troškovi za intelektualne savete	17357			17,357	53,239	6,500
Usluge štampanja koje nije marketing	6314			6,314	5,089	7,932
Druge ugovorne usluge	9979			9,979	17,162	7,709
Tehničke usluge	3161			3,161	4,326	6,910
Telefoni	280			280		
Kompjuteri jeftiniji od 1000 evra				-	4,820	
Druga oprema				-	430	695
Druga oprema jeftinija od 1000	1337			1,337		
Oprema za kancelariju	18088			18,088	30,542	21,276
Snabdevanje hranom i pićem (nisu posloni ručkovi)	1633			1,633	2,385	1,243
Usluge čišćenja	6423			6,423	5,668	2,000
Usluge pranja	1500			1,500		
Smeštaj	330			330	1,218	24,870
Nafta za centralno grejanje	14344			14,344	15,829	6,252
Derivati za generator				-	68	
Gorivo za vozila	5691			5,691	6,245	4,458
Registracija vozila	604			604	2,196	2,441
Osiguranje vozila	1528			1,528		
Avans za sitne troškove				-		2,910
Komunalna taksa	30			30	30	
Osiguranje novih zgrada	11563			11,563	11,869	21,859
Održavanje i popravka	7521			7,521	11,835	7,942
Održavanje zgrada				-	6,709	48
Održavanje opreme za informacione tehnologije	2088			2,088	3,269	1,285
Održavanje nameštaja i opreme	48			48	48	48
Zakupnina za zgradu	42000			42,000	48,593	77,515
Rekalma i konkursi	471			471	150	487
Objavlivanje publikacija				-	3,601	951
Službeni ručkovi	2977			2,977	4,014	3,961
Plaćanje poreza na zakupninu				-	1,517	2,330
	258,700	-	-	258,700	339,108	314,143
				-		
Ukupno plaćanja	258,700	-	-	258,700	339,108	314,143

Tabela 6 - Komunalne usluge

Opis	2013				2012	2011
	GQ	THV	GPD	Ukupno		
	€	€	€	€	€	€
Struja	5,797			5,797	5,401	6,274
Voda	404			404	515	1,218
Otpad	294			294	215	
Centralno grejanje				-		
Troškovi za telefone	5,230			5,230	6,943	7,944
Plaćanje po sudskim odlukama				-		
Ukupno za isplatu	11,725	-	-	11,725	13,074	15,436

d) Planiranje i realizacija budžeta

U tabeli 7 prikazani su ubrani prihodi, usvojeni budžet i njegova realizacija. Kako je objašnjeno u gornjoj Tabeli 1, ACV je realizovala 93% od usvojenog budžeta.

Tabela 7 - Izveštaj o realizaciji budžeta

Uporedni pregled budžetskih i stvarnih iznosa za Autoritet civilnog vazduhoplovstva							
Za godinu završenu 31. decembra 2013.							
		2013				2012-1	2011-2
		Početni budžet	Završni budžet	Realizacija	Variranje	Realizacija	Realizacija
		A	B	C	D=C-B	E	F
Oznaka		€	€	€	€	€	€
Priliv gotovog novca na račun Trezora							
Porezi	15						
Sopstveni prihodi	16			1,656,541		1,498,150	1,286,414
Donacije	17						
Kapitalna primanja	18						
Fond za privatizaciju	19						
Finansiranje od korisnika pozajmica	20						
Uzimanje pozajmica	21						
Drugo	22						
Ukupno primanja prikupljena na FKK		-	-	1,656,541	-	1,498,150	1,286,414
Isplata gotovog novca sa računa u Trezoru							
Plate i dnevnice	23	492,508	492,508	459,035	(33,473)	379,386	385,747
Roba i usluge	24	274,330	274,330	258,700	(15,630)	339,108	314,143
Komunalne usluge	25	16,043	16,043	11,725	(4,318)	13,074	15,436
Transferi i subvencije	26						
Kapitalna potrošnja	27						
Fond za privatizaciju	28						
Povraćaj uzetih pozajmica	29						
Drugo	30						
Ukupno isplate koje je izvršila BRK preko LIVTh		782,881	782,881	729,460	(53,421)	731,568	715,326

e) Kapitalne investicije

ACV u 2013. godini nije imala kapitalnu potrošnju.

f) Usporedna tabela sa budžetima iz tri prethodne godine

Tabela 8 - Usporedna tabela sa budžetima iz prethodne tri godine

Opis	Budžet			Realizacija		
	2013.	2012.	2011.	2013.	2012.	2011.
Zarade	492,508	419,185	386,530	469,035	379,386	358,747
Roba i usluge	274,330	354,330	354,473	258,700	339,108	314,143
Komunalni troškovi	16,043	16,043	15,900	11,725	13,074	15,436
UKUPNO	782,881	789,558	756,903	729,460	731,568	715,326

g) Budžet ACV za 2014. godinu

Autoritet civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo je podneo budžetski zahtev za 2014. godinu, u skladu sa zakonskim rokovima i postupcima u Republici Kosovo.

Za funkcionisanje i obavljanje aktivnosti u skladu sa planom rada Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Republike Kosovo, Nadzorni odbor ACV-a zatražio je budžet u visini od 995.110,00 evra.

Budžetski zahtev ACV nije odobren u zatraženom iznosu, tako da budžet odobren za ACV za 2014. godinu iznosi 783. 000,00 evra.

h) Budžetski uticaj na rad ACV-a

Neodobranje budžeta u visini koju je zatražio ACV za planirani broj zaposlenih, i budžetske uštede na uštrb obuke, uticale su da ACV ima poteškoće u ostvarivanju svojih ciljeva utvrđene u planu rada.

12. REVIZIJE U ACV

a) Revizija koju je obavila Kancelarija generalnog revizora Kosova

Kancelarija generalnog revizora (KGR) obavila je reviziju godišnjih finansijskih izveštaja ACV za godinu završenu 31. decembra 2012. godine. Ova revizija bila je fokusirana na pregled godišnjih finansijskih izveštaja, finansijsko upravljanje i kontrolu finansija, i internu kontrolu (uključujući upravljanje budžetom i njegovu realizaciju) i na sistem interne revizije. U izveštaju KGR, u opštem zaključku, navodi se da je ACV osmislio uspešan sistem interne kontrole u svim oblastima finansijskog upravljanja i kontrole. Sprovedeni procesi i postupci obezbedili su da finansijsko upravljanje i kontrola budu u skladu sa važećim zakonima i pravim načelima dobre uprave. U izveštaju KGR nije bilo uočenih nepravilnosti. Data je jedna preporuka, koju je ACV već rešio i sproveo, u skladu sa planom rada koji je prethodno dostavila KGR.

b) Revizija koju je obavila Centralna jedinica za usklađivanje interne revizije

U toku jula i avgusta 2013. godine, Centralna jedinica za usklađivanje interne revizije pri Ministarstvu finansija izvršila je postupak interne revizije ACV-a. U sklopu te revizije bilo je proveravanje funkcionisanja ACV-a u 2012. godini i u prvom polugodištu 2013.

U izveštaju od 27. avgusta 2013. godine Odeljenje za internu reviziju pri Ministarstvu finansija sadržane su dve

preporuke, koje je ACV sproveo u celosti u skladu sa planom sprovođenja. Takođe u vezi istog izveštaja, zaključak je da ACV nije izvršio nikakav prekršaj po tačkama te revizije.

c) Revizija koju je obavila Arhiva Kosova

U oktobru, Arhiva Kosova obavila je inspekciju u ACV-u. U izveštaju od 17. oktobra, koji je sačinila Arhiva Kosova, konstatovano je da administrativno rukovodstvo radi u skladu sa Administrativnim Uputstvom br. 02/2012 o radu pisarnice i arhivi. Pored toga, izveštaj sadrži nekoliko predloga koje je ACV već počeo da realizuje.

d) Revizija koju je obavio Nezavisni nadzorni odbor

U junu, ACV je bio predmet revizije i od strane Nezavisnog nadzornog odbora u državnoj službi. Ova revizija bavila se ljudskim resursima u ACV. Do 31. decembra 2013. godine, ACV nije primio nikakav izveštaj od Nezavisnog nadzornog odbora.

13. STATISTIKA

Međunarodni aerodrom u Prištini „Adem Jashari“ LKIA zaključio je 2013. godinu sa povećanjem broja putnika od 6,6% u poređenju sa prethodnom godinom, sa ukupno 1,628,678 putnika. Prema statističkim podacima koje je prikupio operator LKIA, MAP je u 2013. godini obradio 101,544 putnika više nego tokom 2012. godine.

Pravilo je da uvek u avgustu ima najveći broj putnika (221,196), posle čega sledi jul sa 198,443 putnika, dok je najmanje putnika bilo u decembru, svega 91,518. Povećanje u februaru i martu bilo je 27% u poređenju sa istim periodom iz prethodne godine, ali je u decembru došlo do pada od 26% što je bila posledica maglovitog vremena i prekida letova avio kompanije „Belle Air Europe“.

Tokom 2013. godine, u Prištini je opsluženo 7,305 letova, što predstavlja porast od 5.15%. Ističu se jul i avgust sa 856 odnosno 902 letova. S druge strane, u decembru je bilo najmanje letova - 417.

Što se tiče odredišta, posebno se izdvaja Cirihi sa 20.7% od ukupnog saobraćaja, Diseldorf sa 9.4%, Bazel sa 8.1%, Minhen sa 8.0%, Istanbul (Aerodrom Ataturk) sa 7.9%, Štuttgart sa 7.5% i Beč sa 6.2%. Prema državama odredišta vodi Švajcarska sa 34.5%, zatim slede Nemačka sa 32.5%, Turska sa 14.6%, Austrija sa 6.2%, Italija sa 4.3% i Slovenija sa 2.4%.

„Belle Air Europe“ prevezla je najveći broj putnika u toku 2013. godine (275,814), posle koje sledi „Germanwings“ sa 156,853, „Adria Airways“ sa 148,406, „Turkish Airlines“ sa 136,632, „Darwin Airline“ sa 132,685, „Germania“ sa 129,546, „EasyJet“ sa 121,708, „Edelweiss“ sa 119,212, „Austrian“ sa 99,246, „Belair“ sa 98,183, „Pegasus Airlines“ sa 85,139 putnika, itd.

Položaj Prištine u poređenju sa drugim aerodromima u regionu

Aerodrom	Broj putnika u 2013	Promena od 2012. godine
Beograd	3 543 194	▲5.3%
Zagreb	2 292 892	▼2.2%
Tirana	1 757 342	▲5.5%
Priština	1 628 678	▲6.6%
Ljubljana	1 267 579	▲8.5%
Skoplje	984 407	▲17.8%
Podgorica	690 690	▲8.2%

Operator aerodroma ove godine je prikupljao podatke i o krajnjim odredištima putnika koji su poleteli iz Prištine i putovali preko nekog tranzitnog aerodroma. Analize pokazuju da je, među putnicima koji su leteli sa presedanjem preko nekog tranzitnog aerodroma, najveći broj njihovih krajnjih destinacija bio Njujork, a slede ga London i Oslo.

Detaljniji statistički podaci mogu se naći na zvaničnoj internet stranici ACV, na adresi: www.caa-ks.org. U Prilogu 4 ovog izveštaja prikazani su grafikoni u pogledu vazdušnog transporta u 2013.

PRILOG 1 – SPISAK OBUKA

Pozicija	Kurs sa obukom	Institucija koja izvodi obuku
Inspektor za vazdušne operacije	Obuka ažuriranja za inspektore SAFA	Organizacija za izvođenje obuke JAA
	Izdavanje licenci za rad BRF –Dvogodišnje revidiranje letenja IPC-Kontrola veštine letenja samo prema instrumentima (pilotske licence koje izdaje FAA)	Škola letenja FlyCarolina
	Inspekcija za promenu AOC	ACV Albanije
Inspektor za vazdušne operacije / Inspektor za vazdušnu plovidbenost 2	Bilateralna obuka za SAFA	EASA IPA 2
Inspektor za vazdušnu plovidbenost 2	Obuka uz rad, ažuriranje za inspektore za vazdušnu plovidbenost	EASA IPA 2
	Ažuriranje za DGR cat. 6	IATA
Inspektor za vazdušnu plovidbenost 1	Obuka uz rad, ažuriranje za inspektore za opasnu robu	EASA IPA 2
Inspektor za vazdušnu plovidbenost 3	Uredba Evropske komisije 1178/2011 i Uredba 290/2012 o letačkoj posadi–EASA (novi zahtev FCL)	Organizacija za izvođenje obuke JAA
	Radionica o IOSA /ISAGO	EASA IPA 2
Službenik za generalnu avijaciju	Pristupanje EASA Deo - AR (zahtevi u pogledu uprava)	Organizacija za izvođenje obuke JAA
	Kurs EASA o tehnikama revizije za regulatorna tela	EASA IPA 2
	Deo M u EASA za generalnu avijaciju IR (sprovođenje zahteva) Deo M, pod-deo F)	Organizacija za izvođenje obuke JAA
Službenik za operacije helikoptera	Deo OPS u EASA za helikoptere	Organizacija za izvođenje obuke JAA
Stručni saradnik	Upoznavanje sa sistemom EASA	EASA IPA 2
Direktor aerodroma	Procena prepreka	Airsight
Direktor aerodroma i službenik za aerodrome 1	Planiranje i operacije na aerodromu pod ekstremnim atmosferskim uslovima	IATA
Inspektor za aerodrome 1	ICAO Prilog 14, Vol.2: Heliodromi	Airsight
	Novi propisi Evropske unije za obezbeđenje aerodroma	EASA IPA 2
Službenik za aerodrome 1 i 2	Revizorske tehnike za aerodrome	Organizacija za izvođenje obuke JAA
Službenik za aerodrome 1	Zemaljsko osvetljenje na aerodromu	ADB Airfield Solutions
Službenik za aerodrom 2	Standardi za izdavanje sertifikata za aerodrome i infrastrukturu	IATA
Inspektor za aerodrome 1 i službenik za aerodrome 1 & 2	Upravljanje rizicima od divljih životinja na aerodromu	BTEE/MAP „Adem Jashari“ LKIA

Inspektor za PUVP 1	Seminar sa obukom za ATM	JSPA/Entry Point Central
Inspektor za PUVP 2	SAF – Metodologija ocenjivanja bezbednosti FHA	EUROCONTROL, IANS/ MAP „Adem Jashari“ KA
Menadžere za kvalitet	Osnovni kurs za „Državni program bezbednosti“	Organizacija za izvođenje obuke JAA
Menadžere za kvalitet i inspektor za aerodrome 1	Radionica za upravljanje bezbednošću	EASA ICF
Pravnik za vazduhoplovstvo	Pravo na osiguranje u vazduhoplovstvu	IATA
	Međunarodno javno i privatno pravo	Međunarodni insititut za vazduhoplovno pravo
	Kupovina i finansiranje aviona	IATA
	Seminar „Vazduhoplovno pravo“	Evropska komisija - DG MOVE
Viši službenik za međunarodnu saradnju	Usaglašavanje nacionalnih zakona sa pravnim propisima EU i Tabela usaglašenosti	IKAP
Službenik za finansije	Planiranje i realizacija budžeta, finansijska revizija i upravljanje rizicima	Kosovski Institut za upravljanje
Službenik za finansije i službenik za nabavke	Realizacija i obrada troškova – određivanje troškova za politike i sisteme javne nabavke: određivanje troškova za postojeće i nove politike	Iron Consulting
Službenik za nabavke	Postupci nabavke, upravljanje imovinom i revizija	BM Consulting
	Planiranje i sprovođenje javnih nabavki i sprovođenje javnih nabavki u skladu sa budžetom koji je pripremio fiskalni naručilac za datu fiskalnu godinu	FLSA
Službenik za administraciju i ljudske resurse	Planiranje ljudskih resursa - upravljanje, klasifikacija radnih mesta, zarade	Economic Development Consultings
Službenik za logistiku	Upravljanje službenim dokumentima u javnoj upravi	Economic Development Consulting
	Administriranje kancelarijskim poslovima, upravljanje službenim dokumentima, imovinom, logistikom i transportom	FLSA
	Arhiviranje i čuvanje dokumenata prema važećim zakonima i standardima	FLSA
Izvršni službenik	Osnova protokola	Međunarodna škola za protokol i diplomatiju
Službenik za finansije i izvršni službenik	Nova finansijska pravila i njihovo sprovođenje u budžetskim organizacijama	Kosovski Institut za upravljanje

*sa plavom bojom su označene sponzorisanе obuke

PRILOG 2 – PLAN RADA ACV ZA 2013. GODINU I NJEGOVA REALIZACIJA

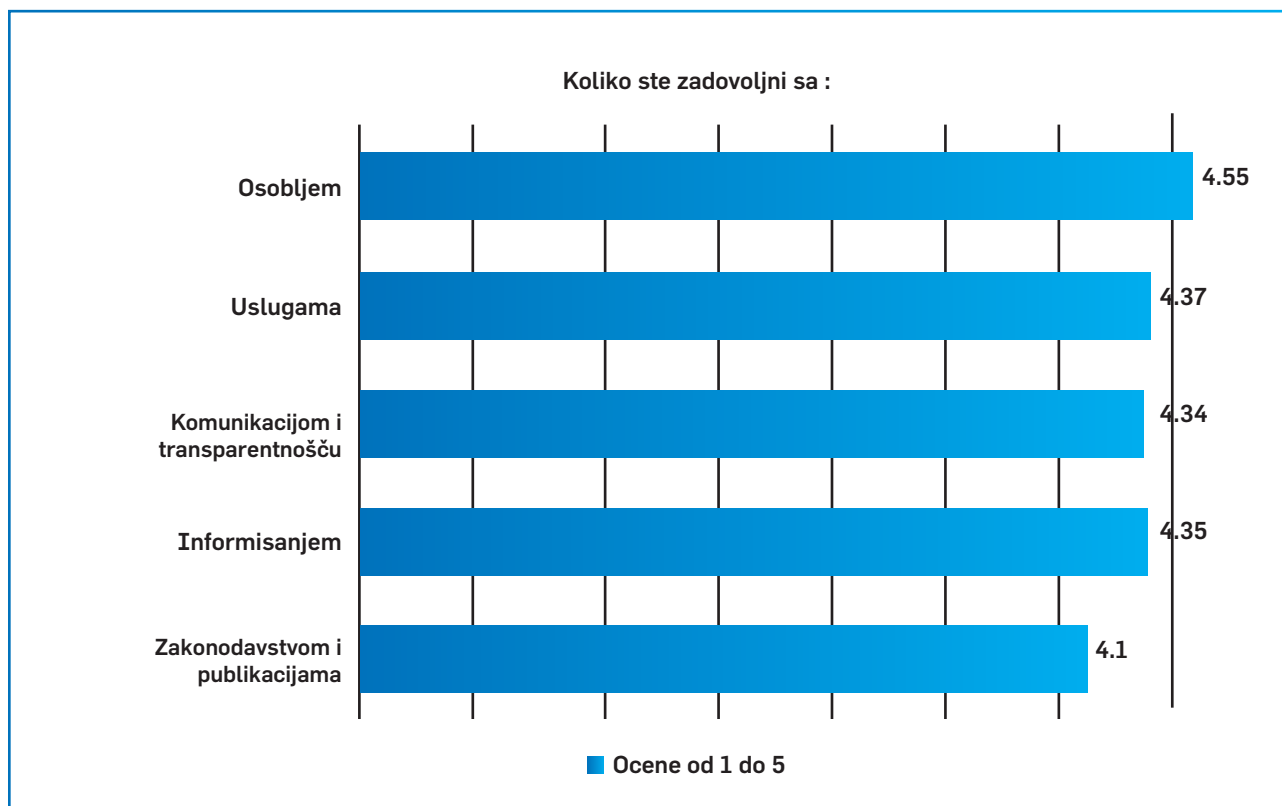
1. NORMALIZACIJA VAZDUŠNOG PROSTORA								
1. Otvaranje visinskog vazdušnog prostora								
1	AKTIVNOSTI (planirane)	ROK				STATUS Kratak izveštaj	STATUS	
		K1	K2	K3	K4		U toku	Završeno
								Nije završeno
	Podrška za postizanje sporazuma između NATO/KFOR i Mađarske o privremenom delegiranju usluga u oblasti visinskog vazdušnog prostora Hungarocontrol			X				
	Iniciranje zaključenja memoranduma o razumevanju za tehničku saradnju između ACVK i ACVH				X			
2. Puna normalizacija niskog vazdušnog prostora za generalnu avijaciju								
	Transponovanje Aneksa 2 na ICAO (pravila u vazduhu)				X			
	Transponovanje Aneksa 4 na ICAO (Aeronautička pravila)				X		Usvajanje Uredbe na početku 2014. godine, posle javnih konsultacija	
	Transponovanje Aneksa 11 na ICAO (Usluge vazdušnog saobraćaja)				X			
	Transponovanje Aneksa 15 na ICAO (Informativne vazduhoplovne usluge)				X			
	Realizacija plana za sprovođenje Uredbe 02/2010 o obeležavanju prepreka		X	X	X			
	Transponovanje Aneksa 5 na ICAO (merne jedinice koje se koriste u operacijama na zemlji i u vazduhu)				X			
2. STICANJE ČLANSTVA U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA								
1. Članstvo u ICAO								
2	AKTIVNOSTI (planirane)	ROK				STATUS Kratak izveštaj	STATUS	
		K1	K2	K3	K4		U toku	Završeno
								Nije završeno
	Izrada koncept dokumenta o članstvu i predaja dokumenta Vladi	X						
	Neformalni i konsultativni sastanci sa relevantnim međunarodnim partnerima o mogućnostima za članstvo u ICAO (uz koordinaciju sa Vladom)	X						
	Deponovanje instrumenta za pristupanje Konvenciji iz Čikaga od strane Vlade			X				
	Članstvo u ICAO				X		Na osnovu komunikacije sa relevantnim međunarodnim partnerima, smatra se da još uvek nije povoljan trenutak za deponovanje instrumenta za pristupanje.	
2. Članstvo u ECAC								
	Izrada koncept dokumenta o članstvu i predaja dokumenta Vladi		X					
	Naredni koraci u pravcu članstva mogu da započnu tek nakon ostvarenja članstva u ICAO (tačka 1.2.4)						Videti tačku 2.1	
3. Članstvo u EUROCONTROL								
	Izrada koncept dokumenta o članstvu i predaja dokumenta Vladi		X					
	Naredni koraci u pravcu članstva mogu da započnu tek nakon ostvarenja članstva u ICAO (tačka 1.2.4)						Videti tačku 2.1	

3. ZAKLJUČENJE MEĐUNARODNIH I REGIONALNIH TEHNIČKIH SPORAZUMA									
3	1. Sklapanje radnog aranžmana sa EASA								
	AKTIVNOSTI (planirane)	ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku		
		1	2	3	4		Završeno	Nije završeno	
	Zahtev za podršku upućen Vladi za usvajanje tih aranžmana od Evropske komisije		X						
	Potpisivanje radnog aranžmana između ACV i EASA		X					Nismo dobili odgovor od EASA.	
	2. Zaključenje tehničkog sporazuma sa Generalnom upravom za civilno vazduhoplovstvo Ujedinjenih Arapskih Emirata								
	Koordinacija rada između ACV i EBA o tekstu sporazuma	X							
	Potpisivanje sporazuma		X						
	3. Pregovaranje o zaključenju sporazuma o vazduhoplovnim uslugama sa SAD								
	Dopis Ambasadi SAD o ponovnom aktuelizovanju procesa (uz koordinaciju sa MI MIP)	X							
Pregovori za zaključenje sporazuma i usaglašavanje teksta (uz koordinaciju sa MI MIP)				X			Stranke su se složile da ovo pitanje bude prebačeno na 2014. godinu.		
4. Iniciranje zaključenja bilateralnih sporazuma o vazduhoplovnim uslugama sa drugim zemljama									
Kanada		X							
Katar		X							
Japan		X							
4. PUNO SPROVOĐENJE REGULATORNIH ODGOVORNOSTI									
4	1. Izrada sekundarnih zakonskih propisa								
	AKTIVNOSTI (planirane)	Odgovorno odeljenje	ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku	
			1	2	3	4		Završeno	Nije završeno
	Izmena i dopuna Uredbe 02/2010 o obeležavanju prepreka				X				
	Uredba o davanju odobrenja za organizacije koje izvode obuku i za stručne obuke operativnog osoblja na aerodromu					X		Usvajanje Uredbe u 2014. godini, njegova izrada je završena krajem 2013. godine	
	Uredba o sprovođenju SUB od strane pružaoca usluga			X					
	Uredba o izdavanju licenci za rad licima iz Aneksa 1 na ICAO					X		Usvajanje Uredbe na početku 2014. godine, posle javnih konsultacija	
	Uredba o operacijama sa vazduhoplovima shodno Aneksu 6 na ICAO					X		Usvajanje Uredbe na početku 2014. godine, posle javnih konsultacija	
	Uredba o vazdušnoj plovidbenosti vazduhoplova shodno Aneksu 8 na ICAO					X		Usvajanje Uredbe na početku 2014. godine, posle javnih konsultacija	
	Izmena i dopuna Uredbe br. 4/2009 o usaglašavanju sa novim pravnim propisima EK					X			
	Uredba o meteorološkim uslugama u međunarodnoj vazdušnoj plovidbi shodno Aneksu 3 na ICAO					X		Usvajanje Uredbe na početku 2014. godine, posle javnih konsultacija	
	2. Izdavanje sertifikata za PUVP MAP „Adem Jashari“								
	Ocenjivanje zahteva PUVP u pogledu ekonomskih kriterijuma i verifikacija dokumentacije		X						
	Obavljanje revizije na ANSP					X			
	Ocenjivanje izveštaja sa finansijske revizije PUVP za 2012. godinu			X					
	Slanje preporuka DP					X		Preporuke za izdavanje sertifikata je na čekanju do operatorove ispunjenosti ekonomskih kriterijuma	

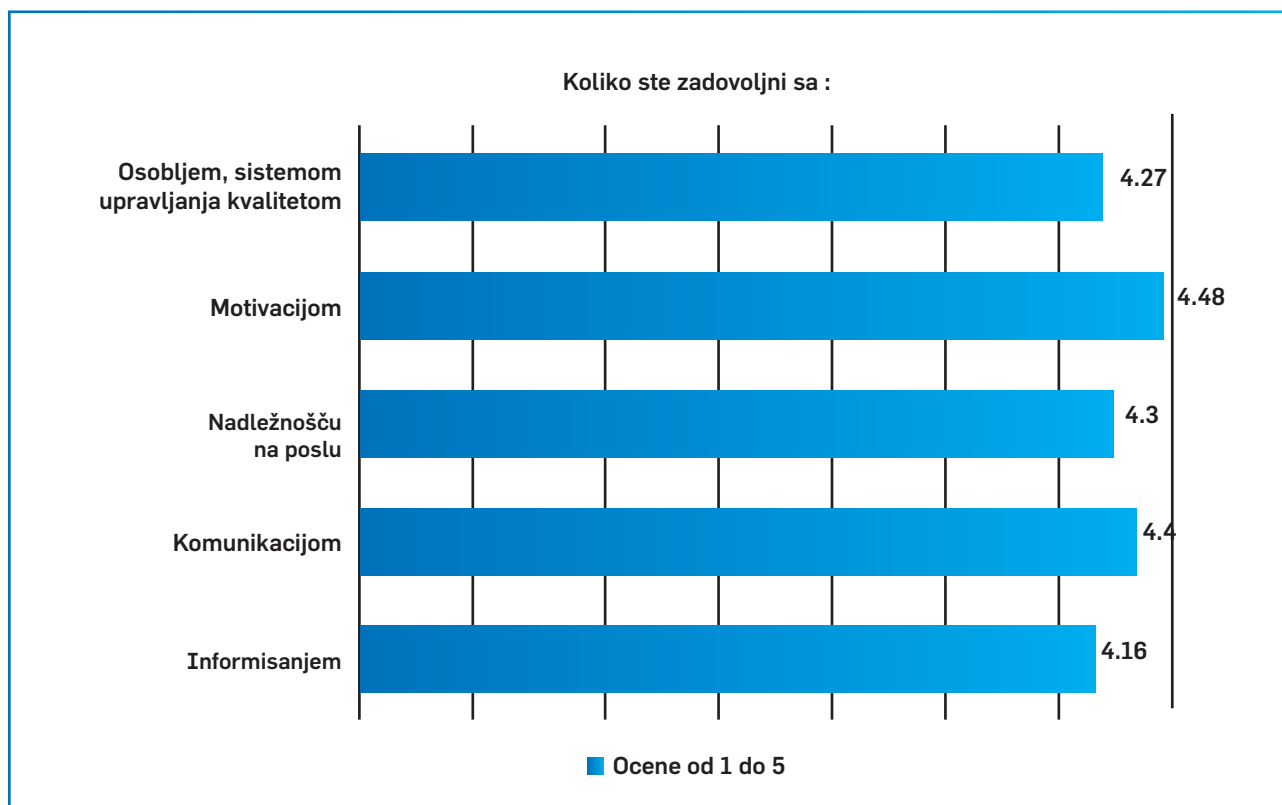
3. Izmena sertifikata za LKIA „Adem Jashari“							
Ocenjivanje zahteva i pratećih dokumenata			X				
Revizija operatora			X				
Izdavanje izmenjenog sertifikata			X				
4. Davanje odobrenja na organizacije koje izvide obuke i saglasnosti na obuke							
Izdavanje sertifikata za obuke o opasnoj robi		X					
5. Izdavanje i produženje važenja licenci za osoblje operatora							
Izdavanje licenci za rad i Kontrolore (trajni postupak)	X	X	X	X			
6. Interno i međuresorno izveštavanje							
Konsolidacija godišnjeg izveštaja ACV	X						
Konsolidacija kvartalnih izveštaja ACV	X	X	X	X			
Izveštaji u MEI	X	X	X	X			
7. Sprovođenje sporazuma ZEVP							
Iniciranje i praćenje realizacije zaključaka sa procene ZEVP za 2011. godinu	X	X	X	X			
Praćenje transponovanja preostalih propisa iz Aneksa 1 ZEVP	X	X	X	X			
5. IZVRŠENJE ZAHTEVA U VEZI SA DRŽAVNIM PROGRAMOM BEZBEDNOSTI- DPB							
Ažuriranje analize sa nedostacima	X						
Sastanci sa zainteresovanim stanama u DPB		X					
Izrada plana za izradu i sprovođenje DPB				X			
6. SPROVOĐENJE SUK							
1. Izdavanje sertifikata za SUK shodno standardu ISO 9001:2008							
AKTIVNOSTI (planirane)	Odgovorno odeljenje	ROK				STATUS Kratak izveštaj	U toku
		K 1	K 2	K 3	K 4		Završeno
Revizija ACV od strane sertifikacione kuće		X					
Izdavanje sertifikata		X					
2. Održavanje i trajno usavršavanje SUK							
Izmena i dopuna 5 internih priručnika tehničkih odeljenja u skladu sa SUK		X	X	X	X		
Izmena i dopuna 6 tehničkih publikacija TP 07, 09, 10, 11, 17		X	X	X	X		

PRILOG 3 – REZULTATI MERENJA STEPENA ZADOVOLJSTVA KORISNIKA

SPOLJNO MERENJE - KORISNICI

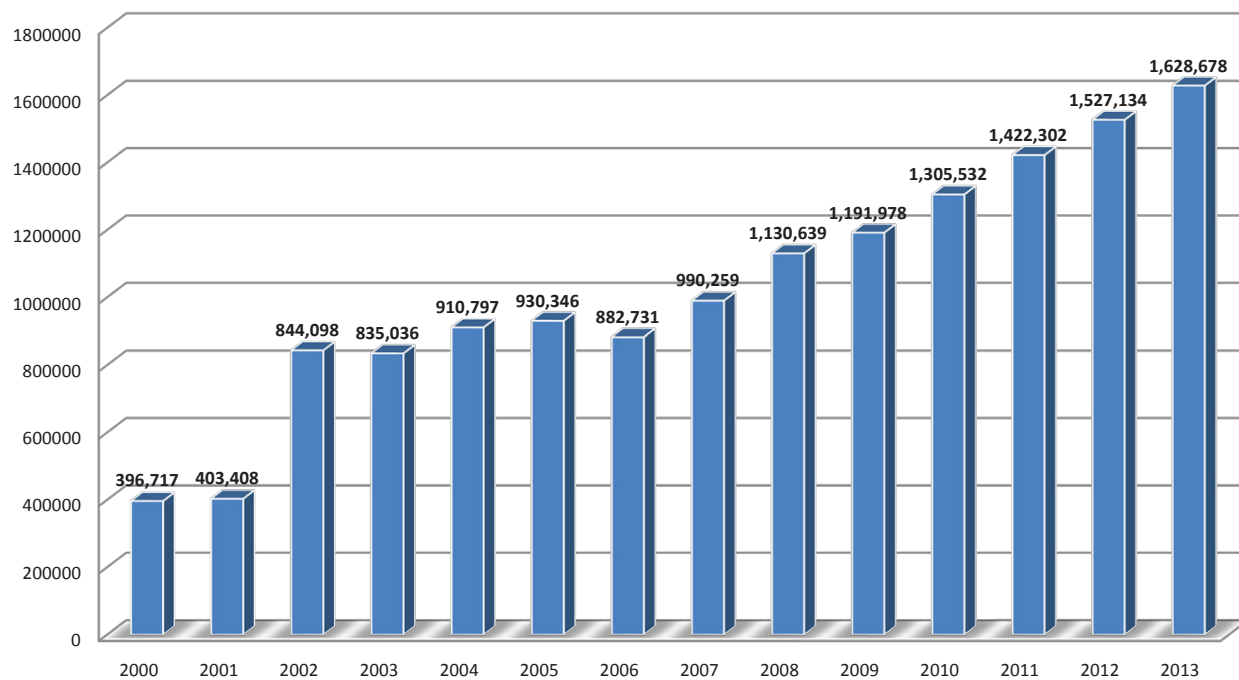

INTERNO MERENJE - OSOBLJE

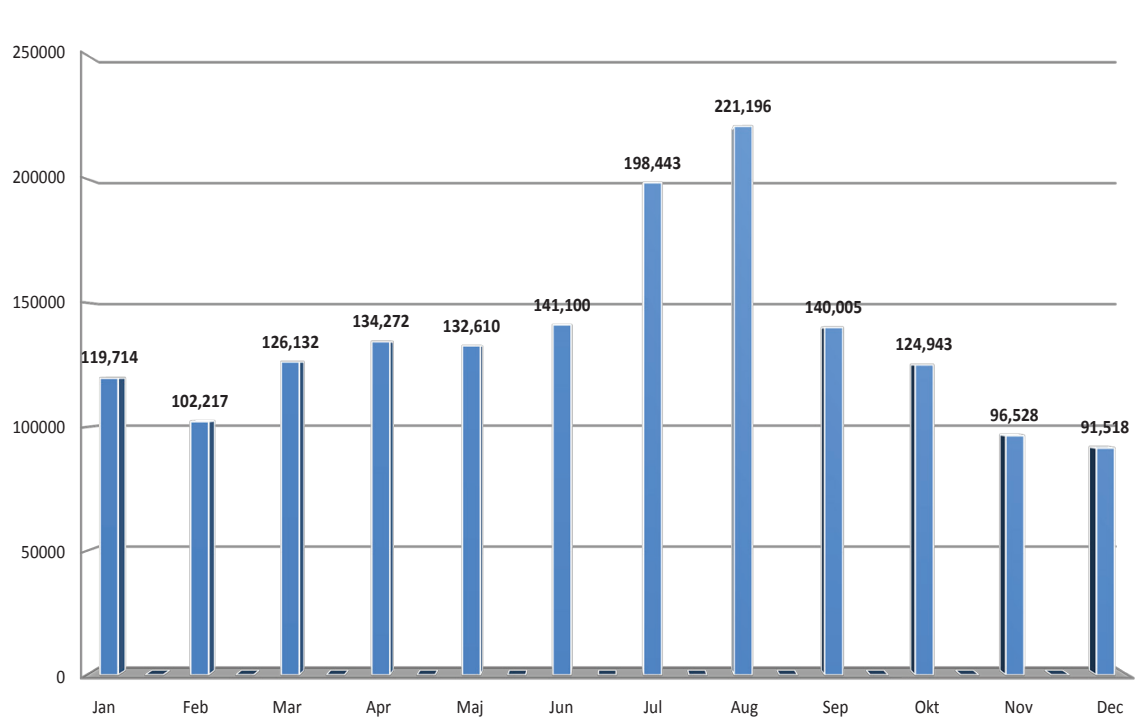

PRILOG 4 - STATISTIKA

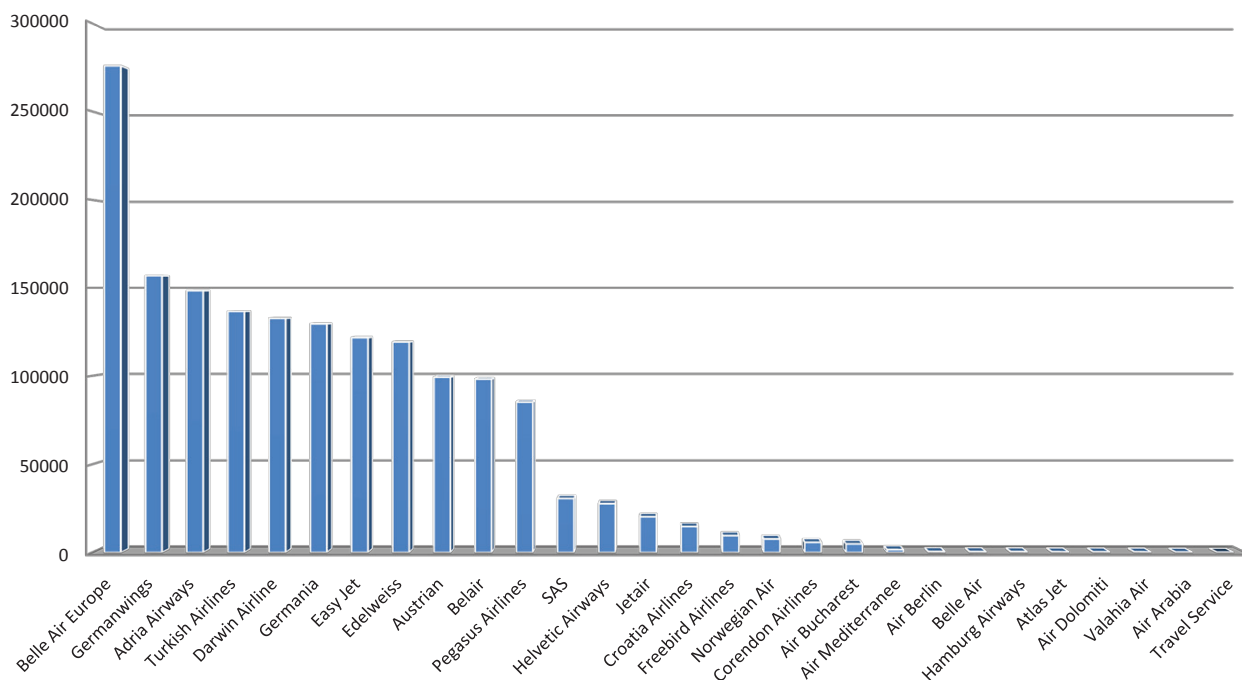
BROJ PUTNIKA 2000-2013

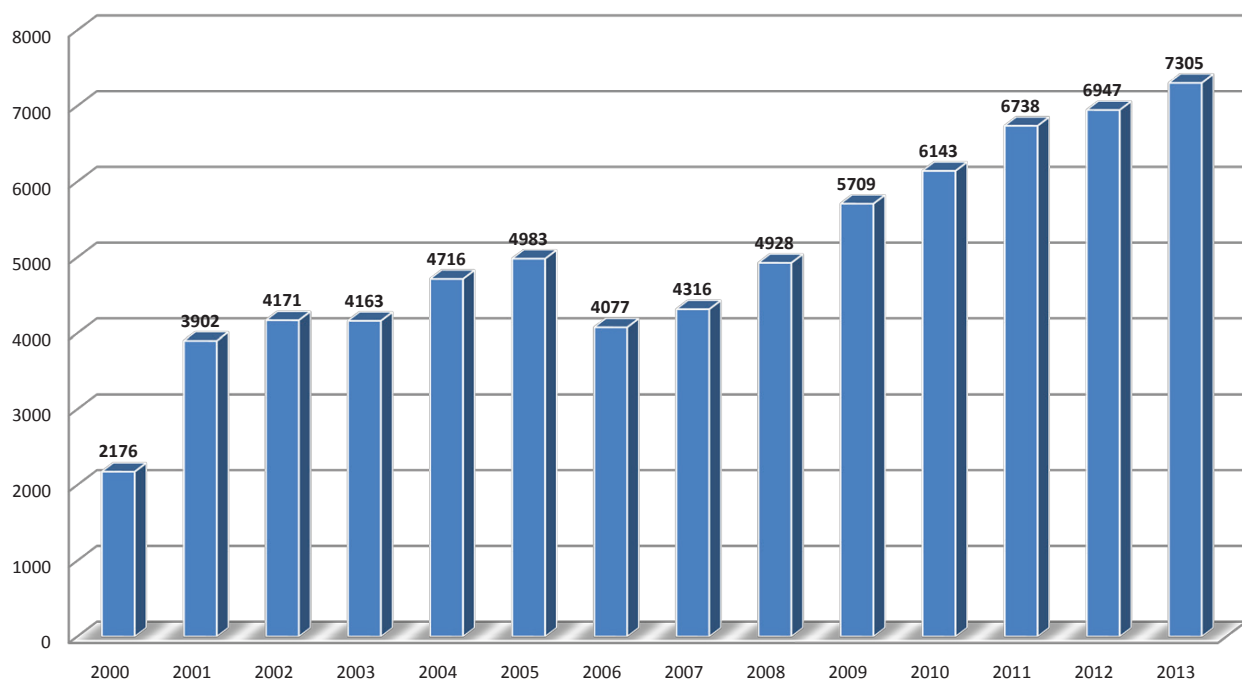
PUTNICI PO MESECIMA - 2013

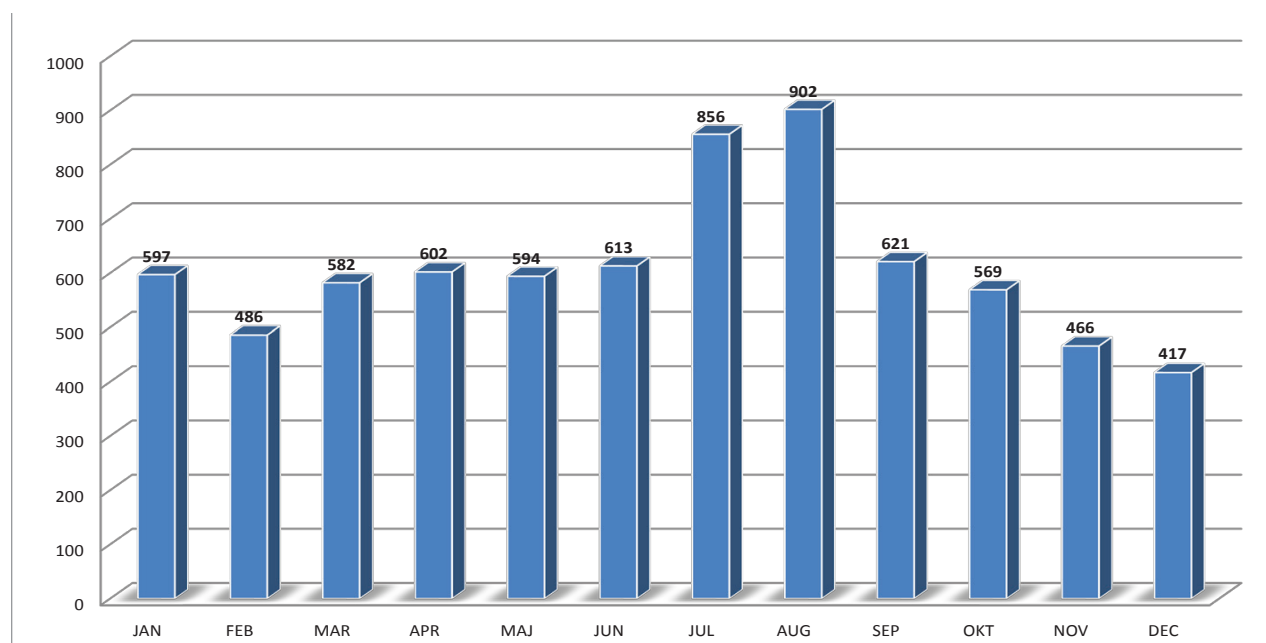
PUTNICI PO AVIOPREVOZNIKU - 2013

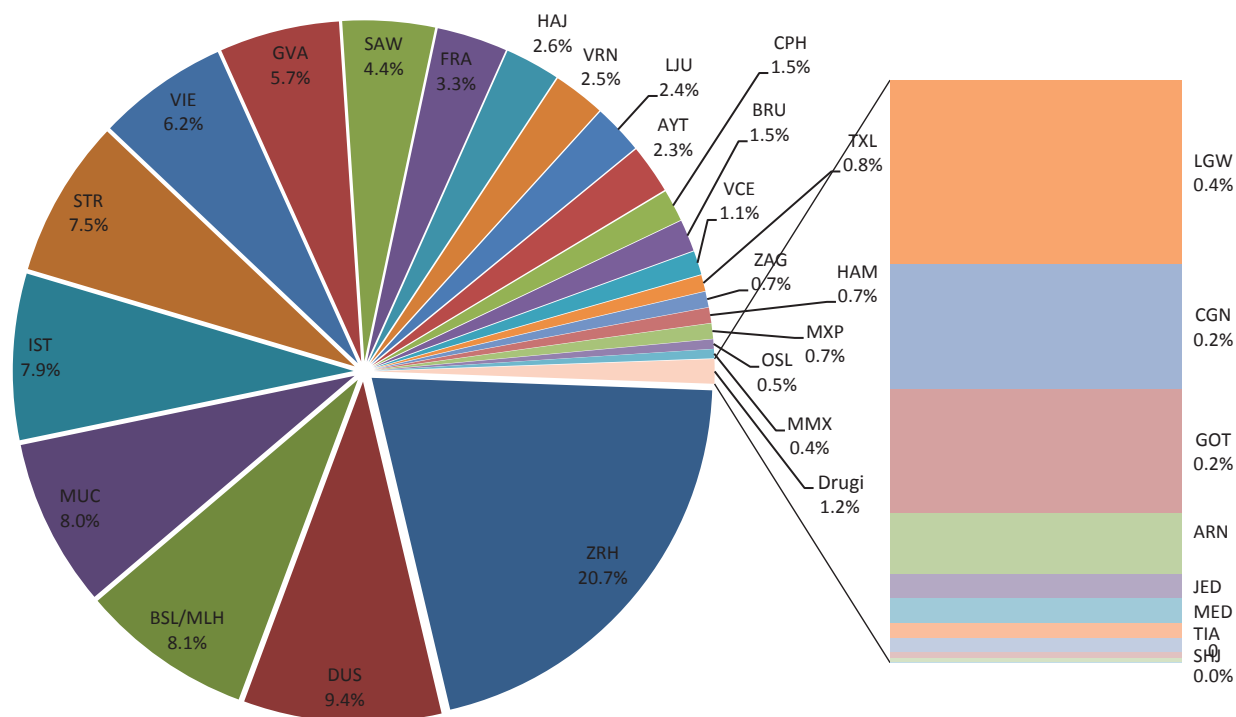
LETOVI - 2000-2013

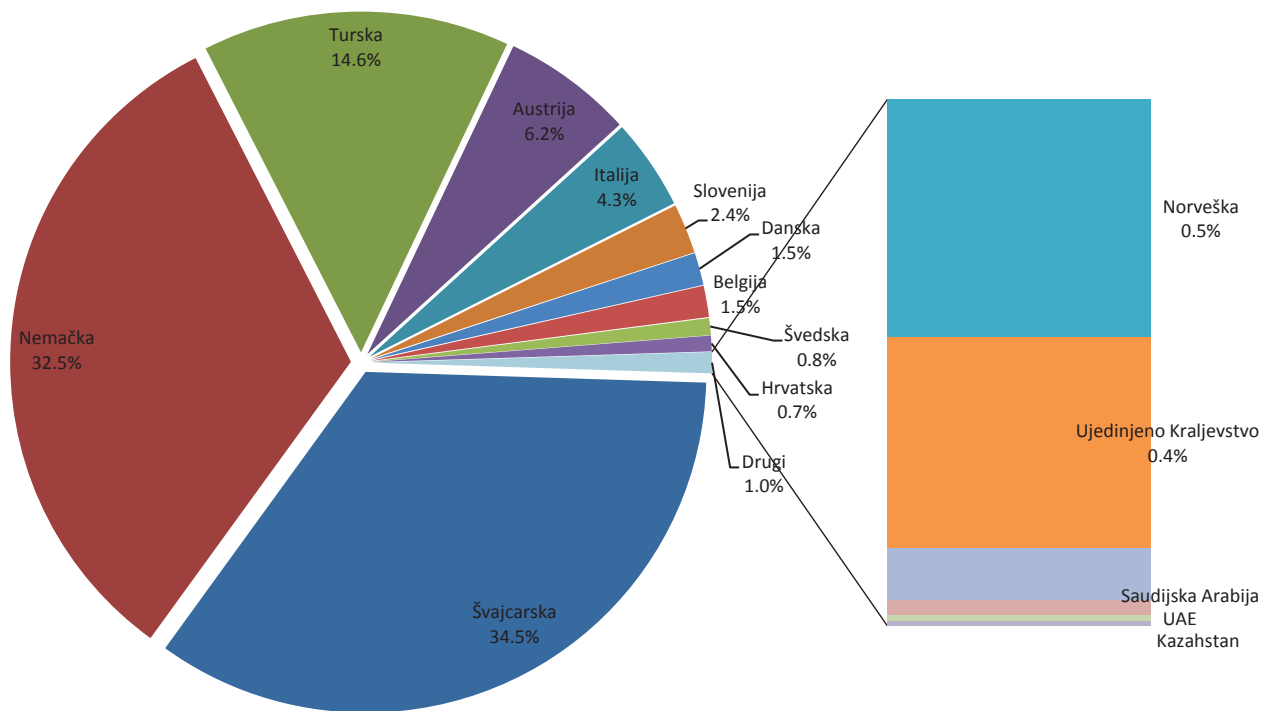
LETOVI - 2013

PUTNICI PREMA ODREDIŠTU - 2013

PUTNICI PREMA DRŽAVI - 2013

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo

Autoriteti i Aviacionit Civil i Kosovës
Autoritet Civilnog Vazduhoplovstva Kosova
Civil Aviation Authority of Kosovo

Annual Report 2013

VISION

“ To be a credible and accepted globally as a civil aviation regulator and oversight authority of a high level, ranking ahead of others in the region and beyond with regards to aviation safety ”

MISSION

“ To create a civil aviation environment in accordance with international standards, through continuous monitoring, partnership with the industry and a high level of professional staff competence. ”

Contents

LIST OF ABBREVIATIONS	5	11.10 Regulatory activity	25
1. EXECUTIVE SUMMARY	6	a) Flight Safety.....	25
2. LEGAL BASIS	8	b) Air navigation services	30
3. DESCRIPTION OF THE CAA	8	c) Aerodromes.....	34
4. INSTITUTIONAL ORGANIZATION.....	9	d) Economic Regulation	37
5. CAA'S SUPERVISORY BOARD	11	11.11 Legislative activity.....	39
6. THE EXECUTIVE	12	a) Regulations.....	39
a) CAA Director General.....	12	b) Public consultation	40
b) Middle Management	12	c) Penalties.....	40
7. HUMAN RESOURCES.....	12	d) Difficulties in publishing regulations	40
a) Number of employees and the need for new employees.....	12	11.12 Technical publications for the industry	41
b) Training	12	11.13 Public information and public access to documents	41
8. ASSETS.....	13	11.14 Administration and human resources	42
9. PLANNING OF WORK IN THE CAA	13	a) Human resources and administrative procedures	42
10. QUALITY MANAGEMENT SYSTEM.....	13	b) Procurement during 2013.....	42
a) Certification of the CAA according to ISO 9001:2008.....	13	11.15 Financial report.....	43
b) Maintaining the Quality Management System (QMS)	14	a) The ratio of budget and expenses.....	43
11. WORK DURING THE PRECEDING YEAR.....	14	b) Revenues	43
11.1 Possibility of membership in ICAO		c) Budget expenditures	44
by the Republic of Kosovo.....	14	d) Planning/Realization of budget.....	46
11.2 Possibility for membership in ECAC and EUROCONTOL by		e) Capital investments	47
the Republic of Kosovo.....	15	g) CAA budget for 2014.....	47
11.3 Description of the Kosovo Airspace.....	15	h) Budgetary impact on the work of the CAA.....	47
a) Opening of the upper airspace of Kosovo.....	17	12. AUDITING OF THE CAA.....	47
11.4 European common aviation area agreement		a) Audit by the Office of the Auditor General of Kosovo	47
(ECAA Agreement)	17	b) Audit by the Central Harmonization Unit for Internal Audit	47
11.5 Inclusion of Kosovo in the Amadeus reservation system		c) Audit by the Kosovo Archive	48
and the IATA Buletins	18	d) Audit by the Independent Oversight Council.....	47
11.6 State Safety Program (SSP)	19	13. STATISTICS	48
11.7 Aviation issues related to european integration.....	19	Appendix 1 – List of trainings	49
a) Feasibility Study for the SAA Agreement	19	Appendix 2 – CAA workpan for 2013 and its implementation	51
b) Progress Report.....	19	Appendix 3 –Satisfaction measurement results	54
c) Sectorial and Plenary Meetings on Transport		Appendix 4 - Statistics	55
within the framework of SAPD	20		
11.8 Intel-Institutional cooperation.....	20		
a) Support provided to the Ministry of Infrastructure	20		
b) Cooperation and support of the MIA			
in the regulation of aviation security	20		
c) Cooperation with KFOR	21		
d) Tripartite Agreement KP – ANSP – CAA on fighting			
the obstruction of civil aviation with laser lights	21		
11.9 CAA activity at the international level.....	22		
a) Bilateral cooperation in the field of civil aviation.....	22		
b) Relations with the European Aviation Safety Agency (EASA).....	24		
c) Initiative to create a Joint Service Provision Area.....	24		
d) Coordination of technical assistance in the field of aviation	25		

LIST OF ABBREVIATIONS

<i>CAA</i>	Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo
<i>MI</i>	Ministry of Infrastructure
<i>MIA</i>	Ministry of Internal Affairs
<i>MIE</i>	Ministry of European Integration
<i>MF</i>	Ministry of Finance
<i>MFA</i>	Ministry of Foreign Affairs
<i>MLSW</i>	Ministry of Labor and Social Welfare
<i>AAIIC</i>	Aeronautical Accidents and Incidents Investigation Commission
<i>LAC</i>	Law on Civil Aviation
<i>NATO</i>	North Atlantic Treaty Organization
<i>KFOR</i>	Kosovo Force
<i>EU</i>	European Union
<i>EC</i>	European Commission
<i>ECAA</i>	European Common Aviation Area
<i>EULEX</i>	European Union Rule of Law Mission in Kosovo
<i>IPA</i>	Instrument for Pre-Accession
<i>ISIS</i>	Implementation of Single European Sky in South East Europe
<i>PIA</i>	Prishtina International Airport Adem Jashari
<i>ANSP</i>	Air Navigation Service Provider PIA Adem Jashari – Traffic Control
<i>ATC</i>	Air Traffic Control
<i>ALBCONTROL</i>	Air Navigation Service Provider (Albania)
<i>M-NAV</i>	Air Navigation Service Provider (Macedonia)
<i>ICAO</i>	International Civil Aviation Organization
<i>ECAC</i>	European Civil Aviation Conference
<i>EUROCONTROL</i>	European Organization for the Safety of Air Navigation
<i>EASA</i>	European Aviation Safety Agency
<i>IATA</i>	International Air Transport Association
<i>ISO</i>	International Organization for Standardization
<i>AOC</i>	Air Operator's Certificate
<i>FTO</i>	Flight Training Organization
<i>AME</i>	Authorized Medical Examiner
<i>AMC</i>	Aviation Medical Centre
<i>IAQCO</i>	Internal Audit and Quality Control Office of the CAA
<i>OAG</i>	Office of the Auditor General of Kosovo
<i>IMC</i>	Independent Oversight Committee
<i>QMS</i>	Quality Management System
<i>SSP</i>	State Safety Program

1. EXECUTIVE SUMMARY

The CAA is an independent regulatory agency in charge of regulating civil aviation safety aspects and economic regulation of airports and air navigation service providers. Economic Regulation of airports and air navigation service providers implies approval of tariffs for use of services provided by these operators. CAA has full legal capacity. The CAA is a self-financed budget organization and a public authority that is subject to relevant provisions on budgetary organizations and public authorities of laws and regulations applicable in the Republic of Kosovo.

The CAA is self-financed from dedicated revenues, as defined in the Law no. 3/L-048 on Public Financial Management and Accountability. According to Article 25 of Law no. 3/L-051 on Civil Aviation, CAA dedicated revenues consist of:

- Aviation-related taxes, charges and fees;
- A percentage from air navigation services provided within the airspace of the Republic of Kosovo;
- Fees on passenger safety and fees on certification and licensing; and
- Other donations, grants and assistance (support) whether financial or technical allocated to the CAA.

The CAA is led by a Director General. The Director General of the CAA was re-appointed by the Government of the Republic of Kosovo, by means of Decision no. 8/157 of 22 November 2013 for an additional five-year mandate. The CAA's work is overseen by the Supervisory Board consisting of five members. However, the Supervisory Board of the CAA was not functional during the second part of the year since the mandate of all members had expired.

After an audit conducted in March, the certification house Bureau Veritas has officially certified the CAA on April 29, 2013 in accordance with ISO Standard 9001:2008. This certificate proves that the CAA within the organization has met all the requirements of this Standard. Consequently, the CAA became among the first regulators of civil aviation in the region to be certified under ISO 9001:2008. The Certificate is valid for three years and the CAA shall be subject to verification audits by Bureau Veritas in order to maintain it.

The key event of the year in the civil aviation sector has been the inauguration of the new Terminal of PIA Adem Jashari in October, in accordance with the dynamics envisaged in the Concession agreement between consortium Limak & Aéroports de Lyon and the Government of the Republic of Kosovo. The role of CAA in this case

New terminal building PIA Adem Jashari was inaugurated in October 2013

was extremely important to ensure that equipment, procedures and personnel preparations comply with the legal requirements for certification of aerodromes. Following a comprehensive audit, the CAA has issued to the airport operator an amended certificate on 8 November 2013, which has enabled the commencement of operations.

In early 2013, the CAA took part in the annual Joint Committee meeting of the European Common Aviation Area Agreement (ECAA Agreement) which reconfirmed the progress of our country in the implementation of this agreement.

The 2013 Progress Report for the first time gave a formal confirmation from the European Commission that the CAA has successfully passed Phase I of the ECAA Agreement and reflected the concerns raised by the CAA on the barriers to enter into contractual relations with various international organizations, such as EASA, for political reasons beyond the scope of work of the CAA and other authorities of our country. However, EASA has provided free professional trainings for Kosovo inspectors under the umbrella of the EASA IPA II project.

After several months of effort by the CAA, in April 2013, the global computer ticket reservation system Amadeus, which is predominant in Europe, has replaced the code *RS* and the country *Serbia* with *XK* and *Kosovo*, in order to introduce the Prishtina Airport in its reservation system.

The CAA was engaged in the opening of the upper airspace of the Republic of Kosovo for overflights by participating actively in meetings organized by NATO for this purpose. On July 10, 2013, an implementing agreement was signed for the opening of the upper airspace of Kosovo for overflights between NATO/KFOR and Hungary. The agreement authorizes Hungary to provide air navigation services in the airspace of Kosovo through HungaroControl. HungaroControl has commenced the necessary preparations and arrangements with all relevant stakeholders, including our provider of air navigation services, to begin providing services in the upper airspace of Kosovo in the first half of 2014. CAA has also collaborated with the Hungarian CAA to coordinate regulatory activities.

In accordance with the work plan for 2013, the CAA has continued to issue regulations in accordance with the Law on Civil Aviation, by which the enforcement of international civil aviation standards published by ICAO and the EU legislation in the field of civil aviation is conducted. Although they are directly applicable by reference through the Law on Civil Aviation, the CAA has transposed by means of special regulations four Annexes to the Convention on International Civil Aviation (Chicago Convention).

CAA inspectors have conducted inspections and audits to ensure that civil aviation operations in the Republic of Kosovo are carried out in accordance with the standards in force. These inspections and audits are made at Prishtina International Airport Adem Jashari, the Air Navigation Services Provider, foreign airlines operating in Prishtina and other operators. Inspections have shown that the operations are carried out in accordance with safety standards.

In fulfilling its responsibility of licensing personnel that works in civil aviation, the CAA has issued a number of licenses, including the licensing of air traffic controllers based on EU requirements, personnel important in the provision of safe services to airlines flying in and beyond our skies.

Public Enterprise PIA Adem Jashari - Traffic Control this year was comprehensively audited by the CAA and MIA on the fulfillment of conditions of safety, security and economic criteria toward certification as an Air Navigation Service Provider of the Republic of Kosovo in accordance with EU standards. While there was dedication of personnel and management of the enterprise to entirely meet safety and security conditions, the difficult financial condition of the Enterprise, due to obligations carried over from the separation of Prishtina Airport, has prevented the CAA from certifying the ANSP. However, the issue was raised with the Inter-Ministerial Committee on Public Enterprises.

The CAA has supported the other institutions responsible for civil aviation in the Republic of Kosovo, such as the MI and MIA, so that the entire aviation regulatory and supervisory system functions in a coordinated manner and in accordance with the standards and best international practices. It is worth mentioning the added technical cooperation with counterpart authorities in the region and beyond, particularly with Albania and Macedonia. The CAA inspectors year by year are becoming a reference for the region in terms of professionalism and competence; consequently they are being invited by the regional CAAs to support them in the exercise of supervisory and

regulatory responsibilities in their jurisdictions. The CAA this year has signed a Memorandum of Understanding with the CAA of United Arab Emirates on technical cooperation in various fields of civil aviation.

In May 2013, the Office of the Auditor-General (OAG) published the audit report of CAA's financial statements for the year ended December 31, 2012. The report stated that the CAA has designed an effective system of internal control in all areas of financial management and control. The OAG has not observed any finding, while its only recommendation was addressed by the CAA and implemented strictly.

The CAA budget for 2013 was € 782,881.00. During fiscal year 2013, the CAA spent € 729,460.23, which means that 93% of the approved budget was realized. Meanwhile, the CAA revenues have reached the value of € 1,656,541.

The CAA invests in professional development and update of specialized knowledge of its personnel, in accordance with international standards and recommended practices. According to a plan approved in advance on training, during 2013 the CAA staff has received training funded by donors and training funded by the CAA budget.

Growth in the number of passengers flying from/to Prishtina has continued in 2013. During 2013 this number reached 1,628,678 compared to 1,527,134 passengers in 2012, which represents an increase of 6.6%.

2. LEGAL BASIS

The Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo is a special constitutional category. Article 130 of the Constitution of the Republic of Kosovo states that the CAA is responsible for regulating the activity of civil aviation in the Republic of Kosovo, as provided by law.

On 13 March 2008, the Parliament of the Republic of Kosovo adopted Law no. 3/L-051 on Civil Aviation. The law entered into force on June 15, 2008. The Law on Civil Aviation, among others, established the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo (CAA) and has defined the responsibilities and obligations of the CAA.

The CAA has full legal capacity and reports on its work to the Assembly of the Republic of Kosovo. The CAA is a self-financed budgetary organization and public authority that is subject to the provisions for budgetary organizations and public authorities in laws and other legal acts applicable in the Republic of Kosovo.

3. DESCRIPTION OF THE CAA

From 1 January 2009, the CAA has undertaken complete competencies in accordance with the law on civil aviation. The CAA is among the public authorities with responsibilities and functions in the field of civil aviation in our country. The law stipulates that the Ministry of Infrastructure (MI) is responsible for economic Regulation of air transport¹, while the Ministry of Internal Affairs (MIA) is responsible for regulating aviation security aspects². The law also establishes the Aeronautical Accident and Incident Investigation Commission (AAIIC), as an institution that operates under the Office of the Prime Minister of the Republic of Kosovo³.

The CAA is an independent regulatory agency in charge of regulating civil aviation safety aspects and economic Regulation of airports and air navigation service providers in the Republic of Kosovo. Economic Regulation of airports and air navigation service providers implies approval of tariffs on the use of services provided by these operators.

¹ Law on Civil Aviation, Chapter 2

² *Ibid*, Chapter 4

³ *Ibid*, Chapter 5

The CAA is responsible for:

- implementation of civil aviation legislation and implementation of policies adopted by the MI or the Government in the field of civil aviation;
- providing advice and suggestions to the MI, the Government and the Assembly on policies and legislation in the field of civil aviation;
- issuance of implementing Regulations and air navigation orders, in accordance with the Law on Civil Aviation and the Agreement on the European Common Aviation Area, in order to implement the MI civil aviation policy and legislation in the field of civil aviation;
- issuance of licenses, certificates and permits in accordance with CAA's powers and responsibilities defined by the Law on Civil Aviation;
- safety regulation of air transport in the Republic of Kosovo;
- economic regulation of airports and air navigation services;
- provision of advice to the MI in relation to the preparation by the Minister of draft policies on the use of the Kosovo airspace that meet the needs of users, taking into account national security, economic and environmental factors and the need for high safety standards;
- overseeing and ensuring effective implementation of legislation, standards, rules, procedures and civil aviation orders, except where by the Civil Aviation Law or other normative act, this function is explicitly given to the MI or another public authority;
- disseminating information to the public on matters relevant to the functions and activities of the CAA;
- undertaking measures, conducting investigations and inspections and issuing orders, rules, Regulations and/or procedures that the CAA considers reasonably necessary to conduct the (i) regular and lawful implementation of provisions of the Law on Civil Aviation or (ii) and regularly exercise the legal powers and duties vested in the CAA by means of this law; and
- exercising other functions dealing with civil aviation in Kosovo which were given to the CAA under the Civil Aviation Law or another primary normative act.

4. INSTITUTIONAL ORGANIZATION

LOCATION

The CAA headquarters are in Prishtina, with its address Arbëria Neighborhood, "Ahmet Krasniqi" St. n.n. CAA offices have enough space to ensure good working conditions for employees. Since the CAA offices are located in a private building, for which rent is paid, the CAA has formally requested from the Ministry of Public Administration to find a solution to move the CAA into suitable state premises. The CAA has also requested from responsible authorities for allocation of the necessary funds in the category of capital expenditures for the construction of CAA premises.

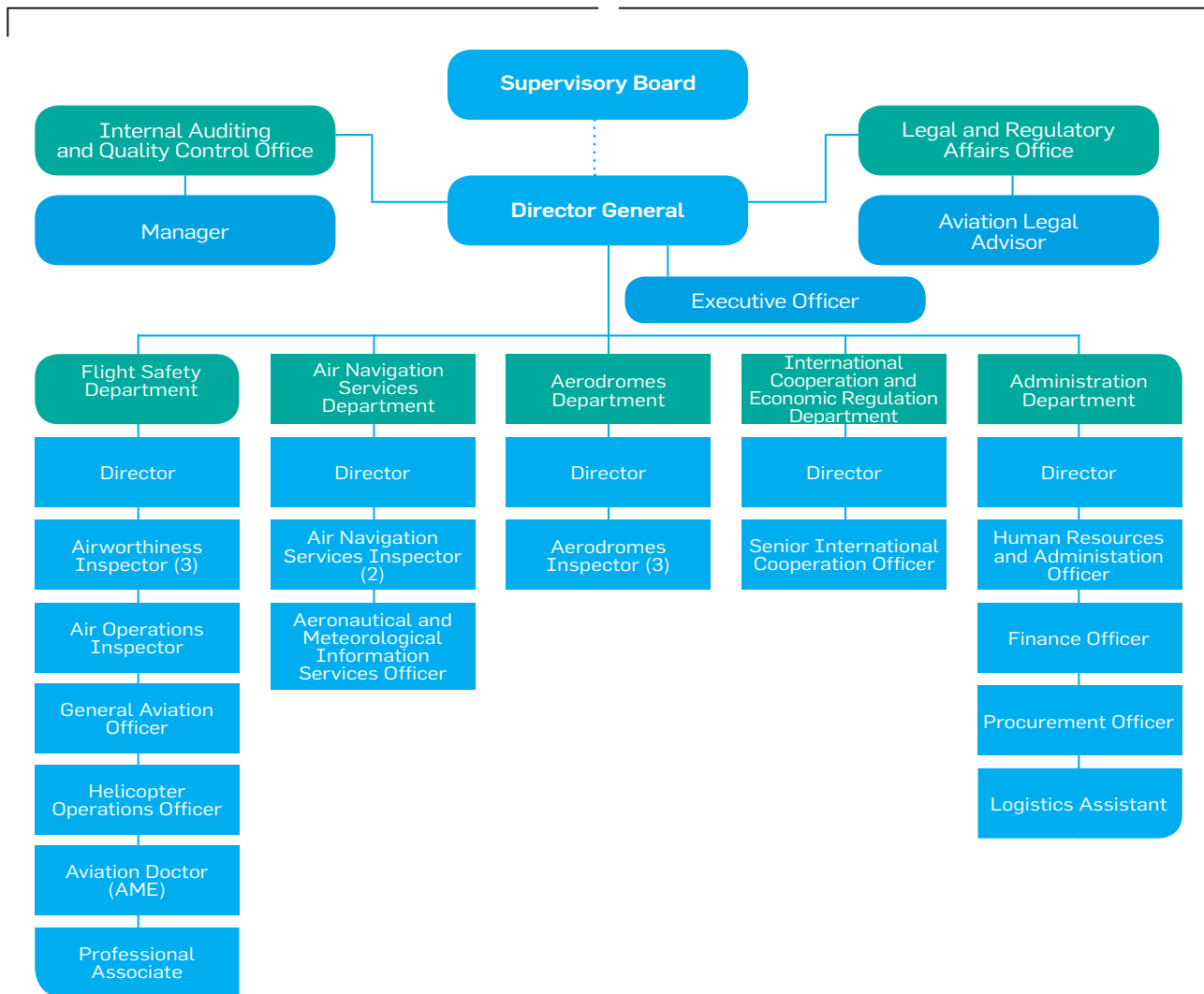
ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE CAA

According to the Law on Civil Aviation, the Director General of the CAA is responsible for the internal organization. On January 7, 2011, the Director General has issued the Regulation on the internal organization and functioning and systematization of working positions in the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo ("Internal Regulation"). According to the Internal Regulation, the organizational structure of CAA consists of:

- a) Office of the Director-General
 - i) Office of Internal Audit and Quality Control
 - ii) Office for Legal services and Regulatory Issues
 - iii) Public Relations Office
- b) Flight Safety Department
- c) Department of Air Navigation Services
- d) Department of Aerodromes
- e) Department for International Cooperation and the Economic Regulation of Aviation
- f) Department of Administration and Human Resources

Below is the organizational chart of the CAA, in accordance with the Internal Regulation.

FIG 1. ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE CAA

FINANCIAL REVENUES OF THE CAA

The CAA is self-financed by dedicated revenues, as defined by Law no. 3/L-048 on Public Financial Management and Accountability. According to Article 25 of Law no. 3/L-051 Civil Aviation, CAA dedicated revenues consist of:

- Aviation-related taxes, charges and fees;
- A percentage of air navigation services provided within the airspace of the Republic of Kosovo;
- Passenger safety charges as well as certification and licensing charges;
- Other types of financial or technical donations, grants and assistance (support) provided to the CAA.

Since 1 January 2009, MI Regulation No. 2008/7 on the determination of the safety charge levied on passengers departing on commercial flights from Kosovo is applicable. This Regulation establishes a safety charge of 2 Euros for each passenger departing from Kosovo by means of commercial flights. Funds raised from this safety charge are dedicated to the CAA in order to cover its operating costs in accordance with Law no. 3/L-051 on Civil Aviation.

Starting from mid-2011, the CAA by means of Regulation 7/2011 has ensured the legal basis for the collection of fees for services it provides, such as services for the issuance of licenses, permits, various certificates and performance of inspections and audits, all within the scope of the CAA to regulate civil aviation in the Republic of Kosovo.

Detailed information on CAA's revenues in 2013 can be found in section 11.15 b) of the report herein.

WAGES OF THE CAA STAFF

Civil aviation safety is the mission and number one priority of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo. As the civil aviation regulator, we ensure that air operations in Kosovo are conducted in accordance with applicable laws and international standards, including legislation and standards of aviation in the European Union. To achieve this mission, a civil aviation regulator needs highly qualified and experienced personnel to design standards, procedures, and Regulations, and to ensure their implementation by the operators, through continuous oversight, inspections and audits.

According to Article 24.2 of the Law on Civil Aviation, CAA staff wages are determined by the Minister of Finance, with the proposal of the Director General. In determining the level of wages of the CAA personnel, the law stipulates that, in addition to professional criteria, the salaries of the staff of the aviation industry (airport, air traffic control, airlines) should be taken into account. This is also a requirement of the International Civil Aviation Organization (ICAO). The level of CAA staff salaries was adopted on 20 March 2009 by the Minister of Economy and Finance, after the proposal of the Director General of the CAA. The salary of the Director General of the CAA was later set by the Government in accordance with Article 20.2 of the Law on Civil Aviation.

5. CAA'S SUPERVISORY BOARD

In accordance with the Law on Civil Aviation, the CAA's activity is supervised by a Supervisory Board that consists of five members. The Board operates on part-time basis and meets at least on a calendar quarterly basis. The Chairperson represents the Board in public and manages and organizes the work of the Board. The Board undertakes decisions with a majority vote and has the required quorum for undertaking decisions if at least three Board members are present.

Internal procedures for organizing the work of the Supervisory Board of the CAA are provided by Rules of Procedure of the Supervisory Board, adopted on 22 September 2011.

The CAA Director-General submits to the Supervisory Board a comprehensive work report every three months and the annual report at the end of each calendar year.

MANDATE

Members of the Supervisory Board are appointed by the Government of the Republic of Kosovo by Decision no. 4/71 dated July 3, 2009, as amended by Decision no. 3/83 dated 25 September 2009. According to the Law on Civil Aviation, the mandate of the Board Chairperson and one Board member is two years, whereas the mandate of the other three members is four years. Until July 2013, when the term of the other two members expired, the Supervisory Board exercised its responsibilities with three members. In September 2013, the mandate of the last member also expired. Since September 2013, the CAA remains without a Supervisory Board.

COMPETENCIES

The Supervisory Board has no executive powers, powers of enforcement or regulatory powers, but is responsible for the supervision and review of (i) activities and decisions of the CAA on administrative, executive, regulatory and licensing issues and (ii) all aspects of financial management, revenues and expenses of the CAA.

FUNCTIONALIZATION

During 2013, the Supervisory Board held three regular meetings and several additional meetings in which it reviewed and approved the annual report of the CAA for 2012 as well as two quarterly reports of the CAA. Due to the expiration of the mandates, the Supervisory Board of the CAA is not functional since July 2013.

6. THE EXECUTIVE

The CAA is led by the Director General of Civil Aviation, as the highest body of executive and administrative management. He performs his duties and functions defined by Article 21 of the Law on Civil Aviation and in accordance with other applicable laws, which regulate the activity of public institutions, including management and regular financial reporting. In his daily work, he is supported by the leadership structures defined below (middle management).

a) CAA Director General

The Director General of Civil Aviation works on a full-time basis. The Director General is a CAA official who is responsible for the daily management and decision-making in the CAA. The Director General reports to the Assembly regarding CAA compliance with civil aviation policies and all laws and standards applicable in the Republic of Kosovo.

Mr. Dritan Gjonbalaj was re-appointed as the Director General of the CAA by the Government of the Republic of Kosovo on 22 November 2013 through Decision no. 8/157, following the proposal of the Minister of Infrastructure. The term of the Director General lasts for five (5) years. According to the Law on Civil Aviation, the Director General may be reappointed by the Government for successive terms of the same duration.

b) Middle Management

According to the Internal Regulation, the leadership structure, or middle management of the CAA, consists of Department Directors and Heads, Office Managers, who are responsible for the activity within their scope and powers as described under job descriptions. The Director General charges the leading structures with competencies described in sections 12.2 until 19 of the abovementioned Regulation, which arise from the scope of duties and powers of the CAA under the law. Exceptionally, the Director General may delegate his powers or the powers of the CAA to a structure or employee outside the scope of the duties of the structure herein if he deems it necessary. The Director General during his absence, in accordance with Article 23.1 of the LCA, fully or partially delegates his powers and the powers of the CAA to an employee with leadership responsibilities.

Persons who make up the leadership structure of the CAA hold Appointment acts with the CAA for an indefinite term, while the type of appointment is career-track.

7. HUMAN RESOURCES

a) Number of employees and the need for new employees

In accordance with the Budget Law, the CAA has 27 employees. 26 of them possess Career Appointment Acts with the CAA, while a Professional Associate has a Special Services Agreement. The Internal Regulation sets forth 37 positions in the CAA. Due to insufficient budget, essential responsibilities of several positions such as information technology officer, budget officer or public relations officer, are temporarily covered by the current employees. Three aviation professionals are planned to be employed if additional funds are allocated during the budget review of 2014.

b) Training

The CAA invests in professional development and update of specialized knowledge of its personnel, in accordance with international standards and recommended practices. During 2013 the CAA staff received training funded by donors and the CAA budget according to a training plan approved in advance. The staff is trained mainly in the training center of the Joint Aviation Authorities (JAA) regarding flight safety and operations, as well as the training centers of EUROCONTROL and the International Air Transport Association (IATA). Training is also offered within the framework of European Commission projects: EASA IPA and ISIS, as described in section 11.9 (d) of this report.

During 2013, a total of 41 training sessions were attended, including the mandatory training of inspectors of professional departments in the field of civil aviation. See table of trainings conducted in 2013 in Appendix 1 to this report.

8. ASSETS

The CAA has in use 776 assets with purchase value of € 225,245.10. These assets are mainly office furniture and technology equipment.

Depreciation and asset valuation is carried out each year-end under the provisions of the Ministry of Finance Regulation No. 02/2013 on the management of non-financial assets in budgetary organizations.

According to the Commission for the assessment of assets, the value of assets in the CAA, after depreciation of 2013 according to the rules set forth in the Regulation above is € 45,282.42. However, the Commission in the process envisaged by these regulations has reassessed that the current value of assets of the CAA is € 60,057.36.

The CAA has planned new assets for 2014 which will mainly be information technology equipment in order to create working conditions for the CAA staff.

9. PLANNING OF WORK IN THE CAA

At the beginning of the reporting year the Director General has drafted and approved a document that lists the strategic objectives of the CAA for the period 2013-2018. This paper clearly presents the vision and mission of CAA and objectives, through which the CAA intends to fully carry out its mission, vision and alignment with the implementation of formulated policies.

The strategic objectives of the CAA serve as a good and irreplaceable basis for annual planning carried out by the organization. Annual plans are drafted at the management level, after a process of identification of actions at the level of organizational units. The CAA sets work objectives annually. These objectives are planned according to the SMART concept (Simple, Measurable, Achievable, Reasonable, and Timebound).

Annual work plans are reviewed every three months, based on reports by organizational units on the level of implementation of predetermined tasks and in order to reflect the new actions. Quarterly reports are prepared and submitted to the Supervisory Board of the CAA. In addition to the quarterly reviews, the CAA also carries out the annual review of work.

Annual Work Plan for 2013 and its implementation are attached to this report as Appendix 2.

10. QUALITY MANAGEMENT SYSTEM

a) Certification of the CAA in accordance with the quality management system

Since the 2012 project of establishing the quality management system in accordance with ISO 9001:2008 was completed, in early 2013 the CAA commenced the procedures for the selection of a company accredited for certification in accordance with this standard. After following the legal requirements of public procurement, the selected company was the world-renowned certification house BureauVeritas.

This company, in March carried out an audit in the CAA in order to verify the full implementation of requirements of ISO 9001:2008 within CAA and functioning of the quality management system, set up in the CAA during 2012.

After the audit conducted on 29 April 2013, the certification house Bureau Veritas officially certified the CAA in accordance with ISO 9001:2008 Standard. This certificate proves that the CAA has set up a working system with a

ISO 9001:2008 Certificate issued to the CAA

clear structure and organizational hierarchy, defined policies and objectives, job descriptions for each position, described processes and procedures of work, training and competence development for staff, periodic planning and reporting of work, performance measurement and satisfaction and commitment to continuous improvement of the system.

The CAA is among the first regulators of civil aviation in the region that is certified under the international standard ISO 9001:2008. The Certificate is valid for three years and in order to maintain it the CAA will be subject to annual verification audits by Bureau Veritas.

b) Maintenance of the Quality Management System (QMS)

For maintenance of the certificate, the CAA follows a number of requirements derived from the standard ISO 9001:2008. To ensure the sustainability of a certified system, the CAA must annually audit its system, measure the satisfaction of those who receive services from this authority, review the implementation of quarterly work and conduct a management review of work in general. In order to accomplish these tasks, the CAA during 2013 has conducted the following actions:

- Two internal audits were conducted in the CAA. One audit was conducted in July and included the Department of Administration and Human Resources, respectively the finance and procurement sector. The second audit was conducted in November; it lasted five days, and included the entire CAA. Audits were conducted by the two internal auditors of the CAA for QMS and resulted in recommendations for improvement of work processes and some related documents.
- In early December the measurement of customer satisfaction for the services provided by the CAA was carried out. Using a brief questionnaire, the opinion of respective operators was requested in order to assess the level and quality of documents drafted by the CAA, certification and licensing services in various supervisory activities of the CAA, etc. In addition to external measurement, the CAA also implemented a measurement of internal satisfaction, which is conducted each year with the aim of making recommendations for improvement by the staff of CAA. The Report from this measurement is attached as Appendix 3 of the Report herein.
- Also, in December, the management of the CAA held the annual management review meeting for 2013. This meeting is conducted annually, it is planned and also described in the quality manual and it is intended to review how the organization was managed in the closing year and what the opportunities for improvement in management are. The meeting has an agenda that is formatted according to ISO 9001:2008.

11. WORK DURING THE PRECEDING YEAR

11.1 POSSIBILITY OF MEMBERSHIP IN ICAO BY THE REPUBLIC OF KOSOVO

On 14 December, 2012, the Director General of the CAA sent to the Minister of Infrastructure and Minister of Foreign Affairs a summary entitled *Opportunities for the Republic of Kosovo to become member of ICAO*. Besides general information on ICAO, which is a specialized agency of the UN, and explaining the procedure for formal membership in this organization by states, the document provided a detailed scenario for the admission of the Republic of Kosovo into ICAO, taking into account that Kosovo is already a member of two other specialized agencies of the UN, and that UN membership is not a prerequisite for attaining ICAO membership.

The CAA, in coordination with MI and MFA has also begun research and contacts at a technical level to prepare the ground for submission of a formal application for membership in ICAO by the relevant institutions of the Republic of Kosovo.

11.2 POSSIBILITY FOR MEMBERSHIP IN ECAC AND EUROCONTROL BY THE REPUBLIC OF KOSOVO

In anticipation of accession to the Chicago Convention, respectively membership in ICAO, the CAA has prepared explanatory memoranda on the possibility of accession by the Republic of Kosovo in two European intergovernmental organizations related to ICAO: European Civil Aviation Conference (ECAC), which produces various intergovernmental policies at the European level, and the European Organisation for the Safety of Air Navigation (EUROCONTROL), which assists in the management of European airspace by creating rules and service delivery.

These explanatory memoranda were prepared for the Government of the Republic of Kosovo in order to study the possibilities for membership in these important organizations in the field of civil aviation.

11.3 DESCRIPTION OF THE KOSOVO AIRSPACE

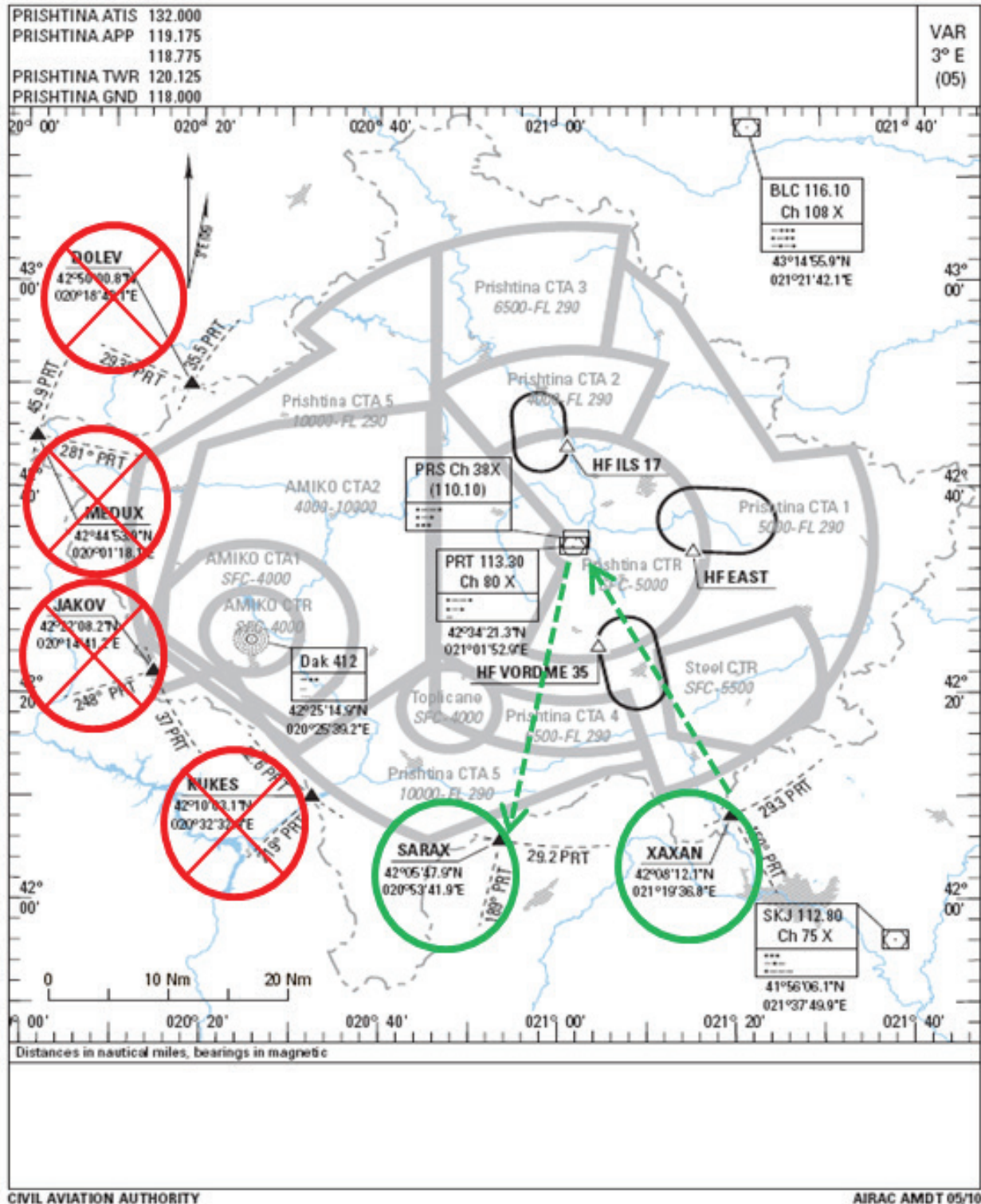
The Airspace of the Republic of Kosovo since September 1999 is part of the “Balkans Joint Operations Area - JOA” of NATO, under the operational control of the Combined Air Operations Control 5 (CAOC5). This airspace is controlled space in which air traffic services are provided.

Since April 2004, the lower airspace of Kosovo (flight level below FL 290 - about 9 km altitude) is under the control of the air navigation services provider of Prishtina International Airport (PIA) Adem Jashari, which provides air traffic services and aerodrome services for aircraft near PIA. The lower airspace is classified as class D and F airspace, in accordance with Annex 11 of ICAO airspace classification. The upper airspace (above FL 290) of Kosovo is closed to commercial traffic.

The figure below presents the structure of the Kosovo airspace. Currently only two corridors are used for commercial traffic to/from PIA Adem Jashari, XAXAN and SARAX, in the southern part of Kosovo, bordering with Macedonia. In the meantime maps and procedures have been prepared for the opening of two other corridors MEDUX/DOLEV and KUKES/JAKOV connecting Kosovo with Montenegro and Albania respectively. The opening of these corridors is planned to be accomplished through the NATO initiative for the Normalization of the Balkans Airspace (BANM). The Airspace structure will change with the opening of the upper part in the first half of 2014, when the new maps should be published.

AREA CHART - ICAO

KOSOVO AIRSPACE

a) Opening of the upper airspace of Kosovo

Since the end of the war, the upper airspace of the Republic of Kosovo (above 9 km) is closed to civilian aircraft overflights and is under NATO authority. The area under 9 kilometers is controlled by the Air Navigation Services Provider PIA Adem Jashari - Traffic Control. Our air traffic controllers provide takeoff and landing services from Prishtina, as well as for other flights within the territory of the Republic of Kosovo (mostly KFOR helicopters).

Air traffic control in the airspace of Kosovo is under regulatory supervision of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo. Since the declaration of independence of Kosovo, authorities are working closely with NATO, KFOR, EU, ICAO and other stakeholders in the region to normalize the Balkan airspace, and in particular, for opening the upper airspace of Kosovo to civilian aircraft overflights. NATO, as well as the authorities of our country, is very committed to opening the upper airspace. Airlines also have a great interest, because several flight routes pass over Kosovo and they have historically been used extensively in international air traffic.

On 10 July 2013 an implementing agreement was signed for the opening of the upper airspace of Kosovo to overflights between NATO/KFOR and Hungary. This agreement authorizes Hungary to provide air navigation services in the airspace of Kosovo through HungaroControl. The Implementing Agreement between NATO/KFOR and Hungary is based on the decision of the NATO Council, which, in the framework of NATO's responsibilities in our airspace, in April 2012, ruled that the provision of air navigation services in the upper airspace of Kosovo shall temporarily be delegated to Hungary and the Hungarian provider HungaroControl.

HungaroControl has begun the necessary preparations and arrangements with all relevant stakeholders, including our air navigation services provider, to begin providing services in the upper airspace of Kosovo in the first half of 2014.

Moreover, the CAA held a meeting with the CAA of Hungary in November in order to best coordinate the regulatory activities after the reopening of the upper airspace of Kosovo. The two sides agreed to formalize cooperation through a technical agreement.

11.4 EUROPEAN COMMON AVIATION AREA AGREEMENT (ECAA AGREEMENT)

The ECAA Agreement (European Common Aviation Area) is a multilateral agreement that creates a single internal market and common laws in the field of aviation, signed between the governments of the European Union Member States, Iceland, Norway and the Western Balkan states. UNMIK has signed this agreement on behalf of Kosovo and declared it provisionally applicable on October 10, 2006. The Republic of Kosovo, through the Declaration of Independence, among other things, has accepted all the international obligations of Kosovo, including those concluded on its behalf by UNMIK. These obligations include the implementation of the ECAA Agreement. The implementation of the ECAA Agreement in the Republic of Kosovo has become mandatory through the Law on Civil Aviation. However, despite the ongoing efforts of country's institutions, the Republic of Kosovo still has no contractual relations with the EU in the field of civil aviation.

Although all parties agreed to implement the ECAA Agreement at the administrative level, it has not yet officially entered into force since it has not been ratified by all member states of the EU. According to the latest reports from the European Commission, in November 2013, Greece was the only country left to ratify the ECAA Agreement.

In early 2013, the CAA took part in the annual meeting of the Joint Committee of the ECAA Agreement, in which our state's progress in implementing this agreement was reconfirmed. According to the European Commission, Kosovo is the most advanced country in the region in the implementation of EU legislation in the field of aviation⁴.

The CAA, as the coordinating institution for this Agreement in the Republic of Kosovo, has continued to follow the progress in the transposition of legislation that is required in the first phase of implementation of the ECAA Agreement. Thus, the Ministry of Labor and Social Welfare has confirmed that the Council Directive 89/391/EEC on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work, as amended, is largely transposed into Law no. 04/L-161 on safety at work. The Ministry of Trade and Industry has confirmed that

⁴ Comparative study of the progress reports of the Balkans countries for 2013.

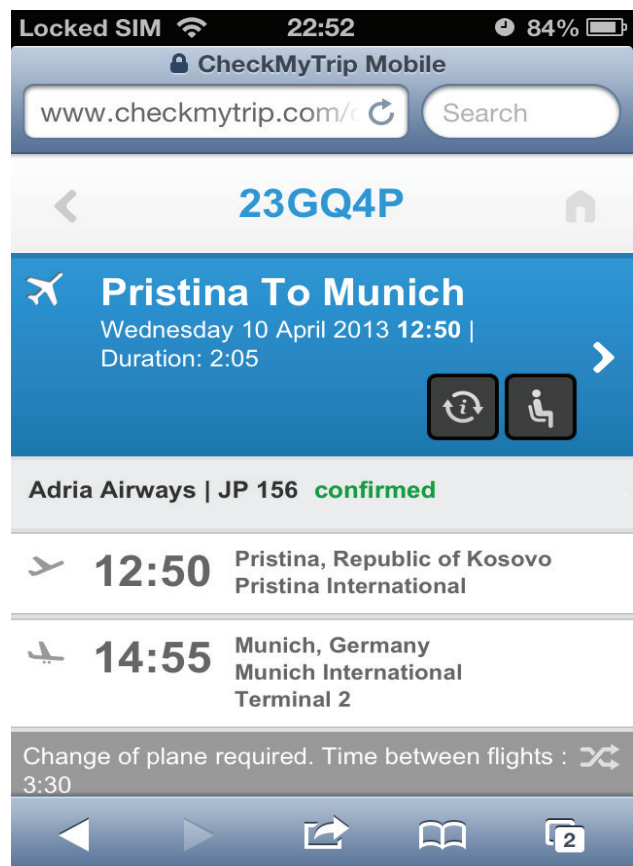
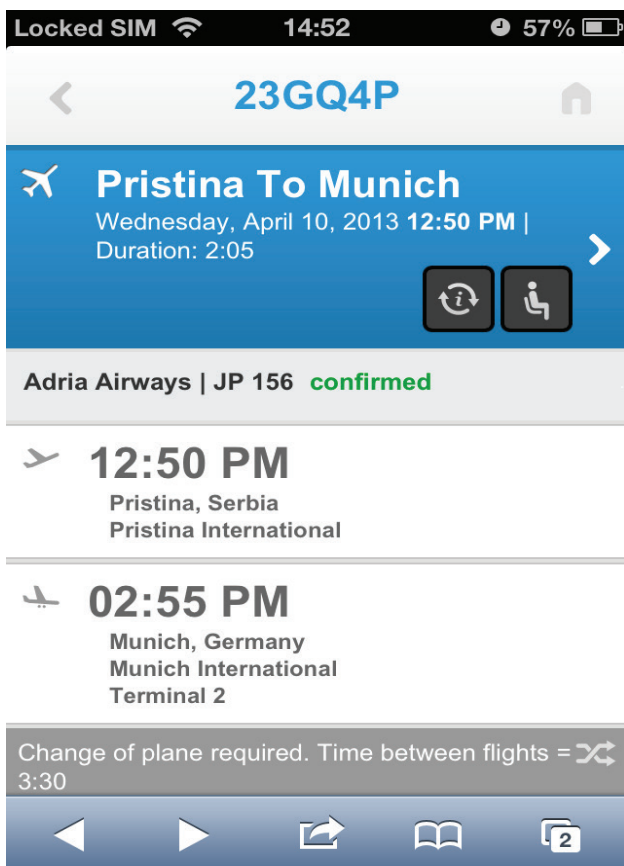
the Council Directive 90/314/EEC on package travel, package holidays and package tours is fully transposed into Law no. 04/L-176 on Tourism. Legislation related to aviation is transposed and implemented.

11.5 INCLUSION OF KOSOVO IN THE AMADEUS RESERVATION SYSTEM AND THE IATA BULETINS

At the request of the CAA, the International Air Transport Association (IATA), in its meeting held on 21-22 August 2013, in Montreal, has decided to use the *XK and XKS instead of RS and SRB dhe RS/SRB/Serbia to XK /XKS/Republic of Kosovo* as a separate entity on all their products. These products, among others, include the Airline Coding Directory, City Code Directory and Air Passenger Tariff and Ticketing Handbook. Airlines and computerized ticket reservation systems use codes issued by IATA. With the start of implementation of these changes, which is expected by April 2014, the Republic of Kosovo will also be identified as a separate tariff zone. In the meeting, IATA also accepted codes RK and RKS for passports of the Republic of Kosovo as state identifiers in electronic reading devices of passports at airports.

IATA is an association of airlines with over 240 member companies that operate about 80% of air transport in the world. It was established in 1945 and has its headquarters in Montreal. IATA supports the activity of airlines and assists them in formulating policies. It also represents the interests of airlines vis-à-vis governmental and international organizations, with a great influence and decision-making of the latter in all areas that affect the interests of the aviation industry.

In November 2012, the CAA started communicating with the largest ticket reservation system in Europe, Amadeus, which in April last year resulted in changing the state code of PIA Adem Jashari from RS/SRB/Serbia to XK /XKS/ Republic of Kosovo. Shortly afterwards, the CAA started communicating with IATA in order to enable the use of codes of Kosovo by all airlines and other global reservation systems (e.g. SABRE, Travelport etc.).

View of the reservation before and after the change of the state code in the booking system

11.6 STATE SAFETY PROGRAM (SSP)

Annex 19 of the International Civil Aviation Organization (ICAO) mandates states to have a State Safety Program in order to prove that all standards of this organization for the management of civil aviation safety at the state level have been met. This program presents the State legal framework for civil aviation safety, safety policies and objectives, responsibilities within state structures of civil aviation, risk management in civil aviation, safety level, its promotion etc.

Since the Law on Civil Aviation requires the application of ICAO standards, during the first quarter of the year, the working group for SSP within CAA worked on updating the document *Requirements Analysis*, which lists all the standards to be met and allows for a self-evaluation on what is done and what remains to be done. This document serves as a basis for further planning for the implementation of standards that are not met.

In the second quarter of the year, the CAA organized a meeting with all the stakeholders, who according to the Law on Civil Aviation have a role in the SSP. Parties with roles in this program are: the CAA, the Aeronautical Accident and Incident Investigation Commission (AAIIC), Emergency Management Agency within the Ministry of Internal Affairs, Air Navigation Services Provider and the Ministry of Infrastructure. The meeting was used to provide information and to discuss on the role of each party involved in this program.

During the last quarter of the year, the CAA has developed an action plan to complete the SSP framework.

11.7 AVIATION ISSUES RELATED TO EUROPEAN INTEGRATION

a) Feasibility Study for the SAA Agreement

The CAA, as coordinating institution for the ECAA Agreement, has provided its contribution to the preparation of the legal analysis in the field of provision of air transport services, which is used to determine the negotiating position of the Republic of Kosovo in the context of preparing state institutions to negotiate a Stabilization and Association Agreement with the European Commission.

In the document *Stabilization and Association Agreement Action Plan (SAAP)*, which was published by the Government in December 2013, it is stated that through active involvement in the ECAA, Kosovo has made significant progress in the adoption of EU standards, especially through the issuance of new legislation in the field of civil aviation. It states that the CAA has made progressive steps in the adoption of economic and safety regulations by transposing all legislation from Phase I of the ECAA Agreement and is ready to go forward with Phase II.

Among the measures to be undertaken to achieve the obligations from the SAA, it is stated that within a short period of time, the CAA will certify the air navigation services provider.

b) Progress Report

The Commission Report on Kosovo, published on October 23, 2013, recognizes progress in air transport, while requiring action on two issues. The report states that the application of the requirements of the first phase of the European Common Aviation Area Agreement (ECAA) into national legislation is complete. After Croatia, which has now become part of the EU, Kosovo is the only country in the region to achieve this status in aviation in relation to the agreement.

The report states that the Civil Aviation Authority of Kosovo is not part of the Safety Assessment of Foreign Aircraft (SAFA), however, the report notes that the Civil Aviation Authority has adopted rules on inspections of third-country aircraft (SAFA) - and participates in the collection and sharing of information. CAA, supported by the Ministry of Infrastructure, is making constant efforts to enter into contractual arrangements with the EU Agency on Aviation Safety (EASA). These contractual arrangements will make the CAA officially part of the Pan-European SAFA program.

The report also notes that the Law on the Air Navigation Services Agency is not approved and highlights the lack

of certification of the Air Navigation Services Provider. According to the report, the civil aviation sector in Kosovo continues to suffer due to restrictions imposed by Serbia for the overflight of aircraft to and from Prishtina. The report states that in general, alignment with the *Acquis* in the field of transport has continued and that Kosovo has made progress in the aviation sector. Kosovo (including its transport operators) cannot join many international and European bodies that regulate transportation or relevant sectorial groupings. The adoption of the Law on the Air Navigation Services Agency is an urgent priority, the report concludes.

In general, the report assessment on the aviation sector is very positive by reporting “progress” for Kosovo compared with “little progress”, “some progress” and “limited progress” for neighboring countries and for the first time formally recognizing complete fulfillment of the obligations of Phase I of the ECAA Agreement. For other countries in the region, relevant progress reports highlight that they have not yet completed the first phase of implementation of the ECAA Agreement.

c) Sectorial and Plenary Meetings on Transport within the framework of SAPD

On May 15 and July 11, 2013 the regular annual sectorial, respectively plenary, meetings were held in Prishtina related to Transport, Environment, Energy and Regional Development, as part of the Stabilization and Association Process Dialogue (SAPD) between the Government of Kosovo and the European Commission. The CAA was also represented in the meeting.

The CAA reported positive assessments taken by Commission experts after an assessment visit on the implementation of the ECAA and the visit of the ISIS program related to the implementation of SES legislation. CAA also reported on international cooperation, highlighting the cooperation with Albania and Macedonia and the Memorandum of Cooperation with France. The EC has also sought information on the progress made on the normalization of airspace, certification of the ANSP, efforts for membership in ICAO, air services agreements, such as the one with the UAE, and certification of air operators.

Regarding air transport, a key point for representatives of the European Commission was the adoption of the Law on the Air Navigation Services Agency (ANSA), which is included in the state legislative agenda for 2014.

11.8 INTER-INSTITUTIONAL COOPERATION

The CAA has cooperated closely with other institutions responsible for civil aviation in Kosovo so that the entire state regulatory and supervisory system functions in a coordinated manner and in accordance with standards and international best practices. Moreover, professional support has also been provided in the field of civil aviation for other state institutions.

a) Support provided to the Ministry of Infrastructure

As envisaged by the Law on Civil Aviation, the CAA has advised the Minister of Infrastructure and the Civil Aviation Department in the Ministry on carrying out responsibilities that derive from the law.

The CAA has assisted the MI in drafting of two draft regulations: Regulation no. 03/2013 on supplementing and amending Regulations of MI no. 2008/3 and no. 2008/4 as well as Regulation 04/2013 establishing punitive measures. These two regulations address several findings that were noted in the existing regulations by European Commission experts, including the need to formalize the fines that the MI has the right to impose on operators in cases of non-compliance with applicable regulations.

The CAA has continued to support the Department of Civil Aviation of the MI in handling cases dealing with the rights of passengers, especially with cases in July and August when some airlines refused to carry passengers due to nonpayment of obligations by intermediary companies.

b) Cooperation and support of the MIA in the regulation of aviation security

In accordance with the Memorandum of Understanding signed between the Minister of Internal Affairs and the Director General of the CAA, through its two inspectors with expertise in the field of security, the CAA has continued to assist the Ministry of Internal Affairs (MIA) in the regulation of the field of civil aviation security in Kosovo. The CAA inspectors

have held regular meetings with inspectors of the Ministry of Internal Affairs in order to coordinate the supervisory actions of security standards and have assisted them in evaluating the implementation of corrective measures to close the observed findings.

CAA inspectors along with MIA inspectors have conducted several inspections and audits at PIA Adem Jashari LKIA. They have verified the implementation of security standards in the building used for the arrival and departure of delegations under the state protocol, have inspected the identification cards room of PIA; have verified the security system planning for the new passenger terminal during its construction; have participated in meetings of the Security Committee of PIA, in which security measures following the transfer to the new terminal were discussed; and have reviewed in detail the revised version of the program to ensure security and control procedures. One of these inspections was also attended by two inspectors of the Civil Aviation Authority of Albania.

CAA inspectors, along with MIA inspectors, have also audited the Air Navigation Services Provider (ANSP) regarding security standards upon their application for certification with the CAA.

Following an inspection and assessment of Catering Prishtina sh.p.k. company facility by CAA and MIA inspectors, on the fulfillment of standards in force, this company was approved by the MIA as an “accredited supplier of supplies on board”. The approval allows the company to prepare food and to supply aircraft with this food. It is valid for one year and is issued pursuant to Regulation no. 06/2010 of the MIA.

c) Cooperation with KFOR

Very close cooperation has continued with the KFOR J3 Air unit, especially with regard to the normalization of the lower airspace of Kosovo, for which KFOR has significant responsibilities.

d) Tripartite Agreement KP – ANSP – CAA on fighting the obstruction of civil aviation with laser lights

On 25 January 2013, a memorandum of understanding on mutual cooperation between the CAA, the General Directorate of Police of the Republic of Kosovo and PIA Adem Jashari - Traffic Control was signed. This cooperation agreement contains procedures that must be followed by all parties in the case of laser beam direction towards aircraft in the airspace of the Republic of Kosovo. This agreement arose from the need to prevent and deter the malicious phenomenon of using lasers against aircraft, and especially the targeting of pilots with laser lights. These actions may jeopardize aviation safety since the laser light can temporarily blind pilots during the critical phases of landing and take-off of aircraft. According to the Law on Civil Aviation, they are regarded as unlawful interference and are punishable under the Criminal Code of the Republic of Kosovo.

11.9 CAA ACTIVITY AT THE INTERNATIONAL LEVEL

The CAA has participated in almost all regional civil aviation initiatives. These forums have a special significance for our country, knowing that Kosovo is not an equal member of the global family of nations in the field of civil aviation. We have used every opportunity to present the work of our authorities and to strengthen the cooperation with the CAAs of other states.

Because the CAA meetings are generally of a technical-professional level, in most cases the representation was of a Gymnich format (none of the participating delegations have identified the country they represent, but only the names of individuals participating), and following the arrangements of 24 February 2012 on regional cooperation and representation, the representation is done according to the rules defined in this document. However, because our country has not been able to enter into contractual relations with the EU, there are still serious obstacles to our treatment as a fully equal partner with other CAAs of the region.

a) Bilateral cooperation in the field of civil aviation

CAA attaches great importance to cooperation with counterpart authorities in the region, taking into account that all Western Balkan countries are going through the same challenge - that of harmonization of civil aviation legislation, regulations and standards with those of the EU. To formalize this collaboration, cooperation agreements have been signed since the establishment of the CAA in 2009. In 2013 a technical agreement was signed with a homologous authority beyond the region, that of the United Arab Emirates.

- **Bilateral Cooperation with Albania**

During 2013, management representatives of the CAA of Kosovo and Albania met three times. In a visit made by the CAA Director General of Kosovo to the CAA of Albania on 11 June, the Supervisory Board of the CAA also attended.

In the framework of this cooperation there are also some specific activities that were performed during 2013, of which it is worth noting three Audits conducted at Albania's Air Navigation Services Provider Albcontrol, in which the air navigation inspectors of the Kosovo CAA participated to support their colleagues in Albania.

In May 2013, our inspectors in the field of air navigation services supported the CAA of Albania during the European Aviation Safety Agency (EASA) audit. This audit, organized by EASA in order to assess the level of harmonization and implementation of the EU legal framework in relation to aviation safety in the Republic of Albania, with the focus on air navigation services, is part of regular standardization inspections that EASA carries out of its member states and those that have signed working arrangements with EASA.

Cooperation is extended this year in the area of security of aerodromes. Inspectors from the Department of aerodromes and security from the CAA of Albania, in February and October, participated in two joint inspections with the Kosovo CAA at PIA Adem Jashari LKIA. Moreover, inspectors from the Department of Aerodromes of the Kosovo CAA, in April, in the process of certification of Tirana airport, took part in a joint inspection with the CAA of Albania at Tirana International Airport Mother Teresa. Inspections were assessed positively by both sides because, among other things, they enabled the exchange of experiences and knowledge of experts, which will help raise the level of ongoing safety and aviation standards in the two countries.

CAA inspectors of Kosovo and Albania during an audit at Tirana airport

- **Bilateral Cooperation with Macedonia**

Bilateral Cooperation with Macedonia has continued during 2013. CAA Inspectors in the field of air navigation were invited to provide support in four audits that the CAA of Macedonia has undertaken at the Macedonian air navigation services provider, known as M-NAV. The purpose of these audits was supervision and verification of implementation of common requirements for ANS providers under EC Regulation No. 2096/2005 and application of other relevant regulations applicable in the Republic of Macedonia, with a focus on Meteorological Services (ICAO Annex 3), respectively, in the air traffic flow management service and the airspace management service (Regulation no. 255/2010 of the EC).

This is the second year that these two institutions collaborate at this level, and it is expected that this cooperation will become even more intense in the future.

- **Bilateral cooperation with France**

In accordance with the Memorandum of Understanding signed on 20 September 2012 by the CAA and the Directorate General of Civil Aviation of France, technical cooperation between the authorities of the two countries has continued during 2013. In this context, a French Inspector from the area of air navigation services has assisted Kosovo inspectors during a comprehensive audit that was carried out of our air navigation services provider PIA Adem Jashari - Traffic Control in December 2013 during their ongoing assessment for certification by the CAA.

- **Bilateral cooperation with the CAA of the United Arab Emirates**

Through the exchange of texts, in August a Memorandum of Understanding was signed on technical cooperation between the Kosovo CAA and the CAA of the United Arab Emirates (UAE). The agreement was signed by the two Directors General of the authorities concerned. This document provides a proper legal basis for cooperation between officials working in the field of civil aviation regulation in the two countries.

Areas of cooperation include all aspects of international civil aviation including legislation, guidance and technical materials, exchange of experts, identification of joint projects etc.

Taking into account that due to the size of the civil aviation industry, the UAE has been an important stakeholder in the international aviation arena, the CAA of the UAE will also support the participation of the Kosovo CAA in various international fora.

The signing of this MoU was initiated after the Air Services Agreement between the Republic of Kosovo and the United Arab Emirates, which was initiated in 2012.

- **Initiation of air services agreements with the U.S., Japan, Canada and Qatar**

The Director General has taken the opportunity in various communications with US officials to re-actualize the request by Kosovo to enter into bilateral agreements on air transport with the United States. In the first half of 2014 it is expected that the process of negotiating an Open Skies Agreement with the United States will begin.

After prior authorization from the Ministry of Infrastructure, on August 19, the CAA has sent letters to the Civil Aviation Authorities of Canada, Japan and Qatar proposing to negotiate bilateral agreements for scheduled air transport between our countries. These three countries have been identified as potential countries to enter into such agreements due to the good mutual relations and potential for development of such traffic.

b) Relations with the European Aviation Safety Agency (EASA)

The CAA has continued its efforts to enter into technical agreements with the European Aviation Safety Agency (EASA). For political reasons outside the scope of our institutions, the European Commission has not yet given the green light to EASA to sign such technical agreements with the CAA of Kosovo.

The agreements at hand would enable access by the CAA of the European database on aircraft safety, would create the necessary framework for EASA to carry out inspections of the CAA, as well as support by EASA in the full implementation of relevant provisions of the ECAA Agreement.

The Director General of the CAA has written to the Director of Aviation Security unit at the European Commission, Mr. Filip Cornelis, repeating the request of the CAA to sign technical agreements between the CAA and EASA, taking into account the February 24 arrangements for cooperation and regional representation.

In support of the ongoing efforts of the CAA to sign technical agreements with EASA, on May 21, with the same request, the Minister of Infrastructure wrote to the EC Director General of Directorate for Mobility and Transport. By the end of the reporting period, the Minister of Infrastructure and the Director General of the CAA did not receive any response to their letters.

On 3 September 2013, the Director General of the CAA wrote to the new Executive Director of EASA, Mr. Patrick Ky, on the same topic. By means of a letter dated October 28, Mr. Ky informed that in close cooperation with the EC he is considering the possibilities EASA and the CAA entering into working arrangements.

The 2013 Progress Report for Kosovo reflected the concerns raised about CAA's inability to become part of the work of international organisms, such as EASA.

c) Initiative to create a Joint Service Provision Area

The initiative for the creation of the Joint Service Provision Area is a regional project that aims to create conditions for deeper cooperation between CAAs and Air Navigation Service providers of the region. Some of the forms of cooperation provided under this initiative are sharing professional expertise, the optimum use of airspace, and cooperation in the implementation of the latest technologies in the field of air traffic management. On April 29 a Letter of Intent was signed for the initiative of creation of the Joint Service Area Provision (JSPA). The Letter of Intent was signed by the Directors General of CAAs and CEOs of air navigation service providers from Kosovo, Albania, Montenegro, Macedonia and Hungary. The Letter of intent was not signed by the representatives of Serbia and Bosnia and Herzegovina, who, according to their official argumentation, needed more time for completion of internal consultations.

Before signing the Letter of Intent, the Director General of the CAA received approval from the Minister of Foreign Affairs, in accordance with the Law on International Agreements, and also notified the Minister of Infrastructure.

The signed document was made available to the two Ministries.

During 2013 a considerable number of activities were carried out aimed at building a sustainable foundation for the implementation of this initiative. The parties have agreed, among other things, on the creation of a joint expert group to strengthen supervisory capacity at the regional level and to deepen cooperation, as well as on the project for the creation of a regional plan for the implementation of Performance Based Navigation (PBN).

d) Coordination of technical assistance in the field of aviation

The CAA is the focal point on all aviation technical assistance projects provided to our country by the EU, in the framework of instruments available to states that claim membership in the EU. During 2013, the CAA has benefited from EU funds through the EASA - IPA II project and the ISIS Programme.

- **EASA - IPA II Project**

In 2013 the CAA also benefited from training organized under the auspices of EASA - IPA project and the pan-European initiative sponsored by EASA.

During the reporting period, the CAA was represented in a number of activities organized by the project, including workshops and seminars in the areas of flight safety, aircraft airworthiness, air operations, hazardous goods, regulatory auditing techniques etc. Training received from this project are marked in the list of trainings attended during 2013, Appendix 1.

- **ISIS Program**

The ISIS program (Implementation of the Single European Sky in South East Europe) is an initiative funded by the European Commission for the support of South-East European countries in the implementation of legislation of the Single European Sky (SES) and the ECAA agreement regarding air traffic management. The main objectives of the program are the strengthening and development of the National Supervisory Authorities (Civil Aviation Authorities) in the region, transposing SES legislation into the legal framework of the countries of the region, implementation of safety culture and establishment of training standards. The CAA of Kosovo is part of this project since the signing of the ISIS agreement between the countries of the region and the European Commission in April 2008. During 2013, the activities of this program have been lower due to the launching of the ISIS II program. ISIS II program is a successful continuation of ISIS I, which focused on the legal package SES I.

ISIS II program will provide technical assistance in the field of air navigation to all beneficiary countries for a period of three years from 2013 to 2016.

11.10 REGULATORY ACTIVITY

The basic function of CAA is the oversight and regulation of civil aviation activities in the Republic of Kosovo in order to guarantee safe operations in accordance with applicable standards. This is achieved through inspection, auditing, licensing and certification. The CAA has professional and competent personnel for the regulation of civil aviation in the country. The Republic of Kosovo has a Law on Civil Aviation, which is considered by the European Commission as a model law for all Western Balkan countries. The CAA regulatory activity involves the safety of civil aviation in general and the economic regulation of airports and providers of air navigation services in the Republic of Kosovo. Below we will provide a brief overview of the regulatory activities of the CAA in the field of aviation safety, divided into the following categories: flight safety, air navigation services and aerodromes. Also, an overview of activities in the economic regulation of the airport, the air navigation service provider and groundhandling providers will be provided.

a) Flight Safety

In the area of flight safety work is focused on the drafting and implementation of the overall legislation included in Annex I of the ECAA Agreement and in the drafting of the relevant implementing regulations, general aviation regulations and other legal acts stemming from the Law on Civil Aviation. In addition, inspections and audits are

ongoing with aviation operators to ensure that their operations are in full compliance with international standards and legislation applicable in Kosovo and that they are conducted according to manuals and procedures approved by the CAA.

The request of a company interested in starting helicopter flights in Kosovo was assessed; a request to fly balloons over the territory of the Republic of Kosovo was approved; a meeting was held with a potential applicant for opening a flight school in Kosovo; the pilot and air company documentation of Elmontex a.s. was reviewed for their flights to Kosovo with the aim of distributing air vaccines for wildlife; the documentation for aircraft and pilots for the calibration flight of air traffic control equipment at PIA was reviewed and meetings were held with Starlite Aviation, EULEX and KFOR with the aim of preparing Kosovo VFR aeronautical charts.

After the recess of engagement of the applicant Illyrian Airways for an air operator certificate (AOC), on the fulfillment of requirements of the evaluation phase of documentation (phase 3) of the certification process, DFS has held several meetings with the applicant to review the course of the certification process and the possibility for re-applying with a different type of aircraft.

After receiving accreditation from the central office of Airbus in Toulouse, France, on 27 September 2013, the CAA has gained access to the portal AirbusWorld.com. Accreditation provides access to updated technical documentation, products, news, events and new developments from the Airbus Group corporation.

- **Inspection of foreign aircraft on the apron**

In accordance with Article 50 of the Law on Civil Aviation, the CAA has conducted 43 safety inspections of foreign operator aircraft (SAFA - Safety Assessment of Foreign Aircraft), who operate at Prishtina International Airport Adem Jashari LKIA. The Aircraft of the following airlines were inspected: Germania FLUGGESELLSCHAFT Koln (GMI), Pegasus Hava Tasimaciligi AS. (PGT), easyJet Switzerland SA (EJS), Adria Airways (ADR), Edelweiss Air AG (EDE), Skytaxi LTD (IGA), Tyrolean Airways (TYR), Helvetica Airways (OAW), Belle Air Europe (BAL), Scandinavian Airlines System (SAS), Elmontex Air, Austrian Airlines (AUA), Turkish Airlines (THY), Belair Airlines AG (BHP), Germanwings GmbH (GWI), Jet Alliance (JAG), Bin Air GmbH (BID), Atlasjet Havacilik AS (KKK), Meridiana Fly S.P.A. (ISS), Swiss International Air Lines (SER), Croatia Airlines (CTN), Air Bucharest (BUR), Freebird Airlines (FHY) and Corendon Airlines (CAI).

CAA inspector during the inspection of aircraft at PIA apron

There were no findings in 38 inspections. In 5 inspections 7 findings were identified. There were 4 findings of the first category (with little impact on safety) and they were notified to the pilots on the spot. One finding was of the second category (with significant impact on safety) and was communicate to the pilots, Safety Manager of the Airline and Civil Aviation Authority of the state of the airline.

Two findings were of the third category (which can have a significant impact on safety). They had to do with improper closing of restrictive luggage nets in cargo cabins of arriving aircraft. Aircraft were released to perform their next flights, according to Article 51 of the Law on Civil Aviation, after taking adequate measures by pilots and proof that the nets are functional and that they can be closed properly. On these two findings, apart from the pilots, the information was provided to the Safety Manager and the Civil Aviation Authority of the state of the airline.

The CAA still has no access to the centralized database of the SAFA program. This database stores data on all inspections conducted in Member States of the EU, Iceland, Norway and Switzerland, and in countries which have signed technical agreements on SAFA with EASA. As mentioned earlier in the report, the CAA of Kosovo has not been able to sign these agreements with EASA, due to political reasons outside the scope of our national institutions.

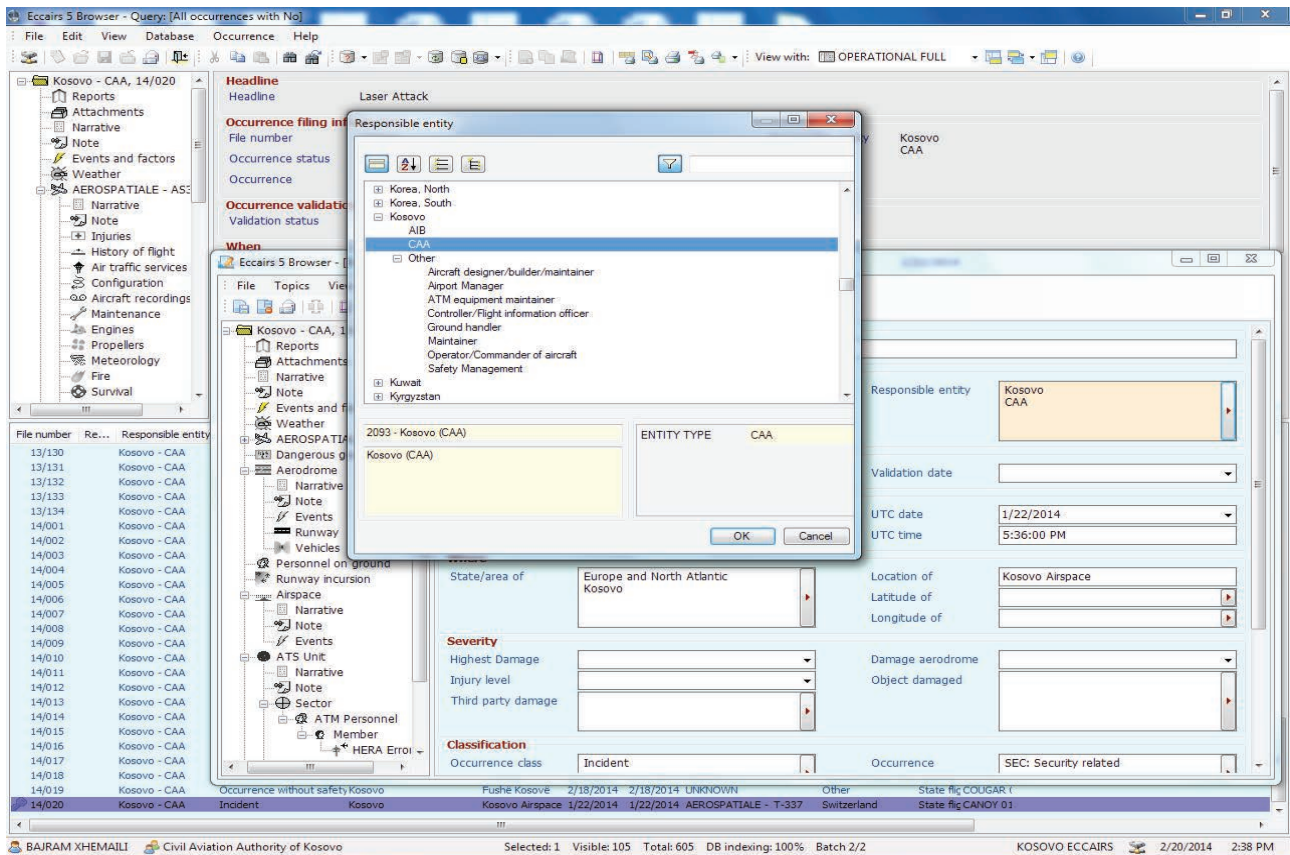
- **Audit of aviation operators**

Airworthiness Inspectors have conducted an audit of the approved maintenance organization (Part-145), Turkish Technic, at its airline station at Prishtina International Airport Adem Jashari LKIA. Turkish Technic operates within the airline company Turkish Airlines. The Audit has served as on the job training (OJT) for airworthiness inspectors in order to develop their capacity in the field audit of airline maintenance. The audit was based on Regulation no. 5/2009 of the CAA for the continued validity of aircraft and related products, parts and aeronautical equipment, as well as the approval of organizations and personnel involved in these tasks (Annex II - Part-145). During the audit, manuals, journals, logs, checklists, forms and labels of the organization were checked, and an inspection was conducted on the work areas and the warehouse of the organization. During the audit no findings were found with an impact on safety.

Flight safety inspectors have participated as observers in the audit of helicopter operator Starlite Aviation, which operates in Kosovo under an EULEX contract for the purpose of its mission. The first audit was conducted by inspectors of the Civil Aviation Authority of South Africa and the second time by inspectors of the Civil Aviation Authority of Ireland, as the company's licensing authorities. The audit was done in the field of air operations, helicopter emergency medical services (HEMS), night visibility imaging systems (NVIS) and field maintenance.

- **Occurrence reporting in aviation**

Through the occurrence reporting system in civil aviation, the CAA receives information relevant to aviation safety, conducts the assessment, processing, investigation, storing and dissemination, with the only objective of preventing accidents and incidents, excluding attribution of guilt or responsibility. Therefore, the CAA identifies risks that may affect the safety of civil aviation in Kosovo and after investigation and analysis of occurrences and monitoring their trends, takes measures to prevent the recurrence of such occurrences and thus helps improvement of aviation safety.

View of the database of reported occurrences

In order to manage reported occurrences and store them in a database, the CAA uses the ECCAIRS (European Coordination Centre for Systems of Accident and Incident Reporting) software. In April 2013, the CAA has installed version 5 of the ECCAIRS software. In this version Kosovo is included in the list of reporting countries. This has occurred as a result of the use of early versions of the software and lobbying for the inclusion of Kosovo in the central European database. This database is managed by the Joint Research Centre (JRC) of the European Commission in Ispra, Italy, and its purpose is the exchange of aviation safety information between member states of the European Union. The CAA has asked the JRC to include safety data from Kosovo (encoded in the ECCAIRS software) in the European central database, with the aim of fulfilling the requirements of Regulation no. 08/2010 on implementing rules for the integration into a database information on civil aviation occurrences exchanged in accordance with Directive 2003/42/EC of the European Parliament and the Council. JRC has been looking to find the right way for the inclusion of this data in the central European database.

During 2013, the CAA has received a total of 134 occurrence reports (including 24 reports of bird strikes and 21 reports of laser attacks). These occurrences have been processed, entered into the ECCAIRS database system and investigated by the CAA inspectors. 75 of them have already been closed, while 59 are in the process of investigation and implementation of corrective measures by aviation operators.

- **Dangerous goods**

The CAA has approved two initial training courses of PIA Adem Jashari LKIA on dangerous goods, load planners and flight crews course (category 10 ICAO), the ground attendant course (category 9 ICAO) & security screening personnel (category 12 of ICAO). The CAA has also monitored the conduct of these courses.

• Supervision of General Aviation

Paragliding activities organized by Aeroclub Prishtina were coordinated with KFOR and approved. This activity has targeted the celebration of the fifth year of independence, which was followed by thousands of citizens of Prishtina and the media.

On 13 and 14 April, in the highlands of Istok the sixth stage of the second national paragliding championship called *Kosovo Open* was held. In this activity of international character, competitors from Albania and Macedonia also participated.

• Banned Aircraft in Kosovo

According to Article 45 of the Law on Civil Aviation, aircraft of airlines which are included in the EU list of banned airlines to operate within the EU, are not allowed to fly in the airspace of the Republic of Kosovo. Moreover, the updated EU banned airlines list is posted on the official website of the CAA online.

• Licenses, certificates and permits approved, including their suspensions and revocations

- In 2013, 45 permits were issued for transportation of shipments of dangerous goods by air, arms and ammunition respectively. Of these, 28 permits were issued to air carrier Turkish Airlines, and 7 permits to air carrier Austrian Airlines.

- Aviation Medicine Section within the CAA has issued 35 class 3 medical certificates (for air traffic controllers) and two second class medical certificates (for pilots and cabin crew). The validity of a certificate of Authorized Medical Examiner (AME) has also been extended for a period of three years.

License / certificate / permission	LAC Reference Number	Number
Permit for air transport of dangerous goods shipments	Article 57	45
Medical certificate, class 3	Article 37	35
Medical certificate, class 2	Article 37	2

Representation of certificates and permits issued by the CAA for operators / staff

- **Civil Aircraft registered in the register of civil aircraft of Kosovo**

Although established under Section 40 of the Law on Civil Aviation, in the civil aircraft register of Kosovo no aircraft has been registered so far. According to research by the CAA, this may have happened for two main reasons. The first reason is that the sign of the state of Kosovo aircraft, code Z6, is not allocated by ITU according to international procedures in force, nor is it recognized by the International Civil Aviation Organization (ICAO). Kosovo aircraft that fly outside the Republic of Kosovo could face difficulties in having the registration certificate recognized by the states that have not recognized our country, and for this reason, owners/operators of aircraft, which could be registered in Kosovo, seem to have been reluctant to do so. The second reason is that the owners/operators of smaller aircraft, which would fly mostly within the territory of Kosovo, namely in the lower airspace, are discouraged to carry out their registration in Kosovo because Kosovo's airspace is under KFOR control and there are many restrictions on its use.

- b) **Air navigation services**

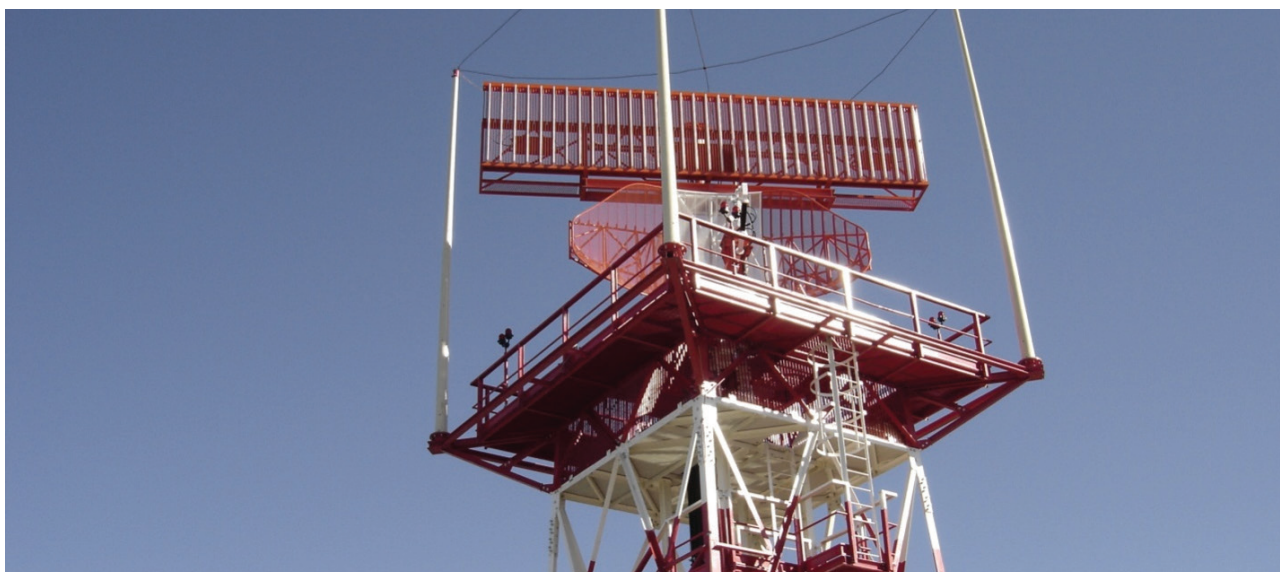
- **Air Navigation Services Provider**

Air navigation services in the airspace of the Republic of Kosovo are provided by public enterprise PIA Adem Jashari - Traffic Control (hereinafter "PIA Adem Jashari - TC"), which until April 2011 operated as a division of the former public enterprise PIA Adem Jashari, also involving other airport services. PIA Adem Jashari - TC has become formally independent as a separate entity on April 4, 2011, when the concession of Prishtina International Airport took place by the private partner, the Turkish-French Limak - Aéroports de Lyon consortium, respectively Limak Kosovo International Airport J.S.C..

PIA Adem Jashari - Traffic Control provides air traffic control (ATC) services for communication, navigation and surveillance (CNS), aeronautical information services (AIS) and aviation meteorological services (METEO). Air traffic controllers, 30 in total, are licensed by the CAA under Regulation no. 5/2012 on the CAA's licensing of air traffic controllers. Four persons have been equipped with student air traffic controller licenses.

- **Certification of Air Navigation Services Provider**

From 2 to 6 December 2013, the CAA has conducted a general audit of PIA Adem Jashari - Traffic Control, as the next step in the certification process of the organization in accordance with EU legislation, transposed into our internal legal order. The Certification of PIA Adem Jashari - Traffic Control by the CAA is an obligation which is provided by legislation, namely Regulation no. 12/2010 of the CAA and is intended to confirm that the level of safety of services provided by PIA Adem Jashari - Traffic Control constantly remains at the required level and thus enables the Kosovo air transport to be carried out safely.

This audit had the aim of verifying the implementation of requirements of Regulation no. 07/2012 of the CAA, which transposes Regulation no. 1035/2011 of the European Commission on common requirements for the provision of air navigation services that are a prerequisite for certification of providers under Regulation no. 12/2010 of the CAA. This audit was also the next step in the process of certification of PIA Adem Jashari - Traffic Control after the submission of a number of documents required for certification and meeting the requirements arising from the abovementioned regulations. During the audit all Departments of the ANSP were visited in order to verify the implementation of the Safety Management System and other requirements arising from the Regulation on the appropriateness and technical ability for the safe provision of air navigation services.

During the audit, the auditing team noted that all regulatory requirements stipulated under Regulation no. 7/2012 dealing with Safety Management and guaranteeing that an adequate level of services provided has been met, which are part of the conditions for certification.

The CAA auditing team was joined by an expert of the field from the French CAA, Mr. Franck Giraud. This support was made possible under the Cooperation Agreement signed in 2012 by the Directors General of CAAs of Kosovo and France.

- **Continuous oversight of Air Navigation Service Providers**

Within the continuous supervision of air navigation service providers, in 2013, CAA has conducted, apart from the comprehensive certification audit, an audit and an inspection at PIA Adem Jashari TC.

- The ad-hoc inspection was conducted on February 5, 2013 in response to a serious occurrence reported on that day, which had to do with the emergence of a strong interference which affected radio communication signals, air navigation equipment signals as well as signals of primary and secondary radar. As a result of this inspection and in collaboration with the Chief of Controllers and the Manager of the Department for Safety and Quality in PIA Adem Jashari - Traffic Control, several recommendations were given for implementation by PIA Adem Jashari - Traffic Control, which guaranteed the complete resolution of the problem.

- The Audit of 16-17 October 2013 was aimed at overseeing changes notified as required by Sections 9 and 10 of Regulation no. 06/2012 of the CAA. The changes have come as a result of Mode S radar installation, DVOR/DME equipment and the new procedure for the pushback of aircraft into positions for exiting the apron.

Representatives of PIA Adem Jashari - Traffic Control have notified the CAA inspectors on the status of implementation of the above changes. In general, it is noted that the carried out works has been done well and they have been based on the procedures and regulations in force.

- **Supervision of professional competency maintenance of operational staff at the ANSP**

During the month of December, at PIA Adem Jashari - Traffic Control competency assessment of operational staff was organized, a process that is supervised by the ANS Department of the CAA. The annual assessment of competence is important in order to ensure that the level of competence of personnel is adequate in order to ensure the safety of services provided by PIA Adem Jashari - Traffic Control, which are of great importance for aircraft that fly in the skies of the Republic of Kosovo.

Air navigation services inspectors of Kosovo in support of their Albanian colleagues during the auditing of Albcontrol

- **Changes to ANSP systems**

Provision of air navigation services is very sensitive to the risks that may occur during daily work. The main purpose of these services is to prevent collisions of aircraft in the air and on the ground.

For this reason, the safety management system requires that prior to any change taking place, however small it is on the systems of air navigation service providers, to undertake appropriate steps to ensure that the change will not cause intolerable risks to the system. According to CAA Regulation no. 6/2012, which transposes Regulation No. 1034/2011 of the EC, providers of these services are obliged to notify the CAA of any planned change that could affect safety, and also are required by Regulation no. 7/2012, which transposes Regulation. 1035/2011 of the EC, to assess the potential risks and take all the necessary precautionary steps to avoid them before they start implementing the changes. If the notified change is classified as a change with a great impact on the safety of flights, or has a high level of risk, then the CAA must approve the change prior to it being introduced into operation. While the changes that are notified to the CAA, which are estimated to have an acceptable level of risk, are conducted under procedures approved by the CAA, which are part of the safety management system of the air navigation service provider, although they do not require any special approval from the CAA.

During 2013, PIA Adem Jashari - Traffic Control systems have undergone the following change:

- **Installation of backup meteorological equipment**

Installation of a backup system for the Meteorological service of PIA Adem Jashari - Traffic Control was notified in 2011 and was then classified as a major change, which must be accepted by the CAA before being put into operation. During the year additional documentation was submitted, after the review of which it was requested to continue the fulfillment of the last requirement that has to do with an assessment by the meteorological service. Upon receipt of documentation/additional assessment by the service, the ANS Department made the final assessment and accepted the change.

Two changes reported by the ANSP: installation of a new working position for controllers and a new system for recording VCR Ricochet were classified as minor changes with low risk, the CAA has therefore decided not to make a full review of these changes and has instructed the ANSP to continue with implementation according to their internal procedures.

Under consideration are changes dealing with relocation of the meteorological service, aeronautical information services, tower and radar room, new voice communication switching system etc.

- **Issuance of licenses and medical certificates for air traffic controllers and assessment of ratings**

The CAA is responsible for the issuance and renewal of licenses, ratings and endorsements for air traffic controllers, as well as supervision of their competence.

During 2013, licenses were issued to 8 students controllers, 4 new licenses for controllers, 26 licenses were renewed for controllers and 4 approvals were revalidated for assessors of controller's competence. Apart from the professional assessment explained below, controllers are also equipped with a medical certificate from the Medical Aeronautical section within the CAA. Medical examinations are conducted in the Authorized Aviation Medical Center (AMC) in Gjakova, and then the results obtained are checked by an aviation doctor authorized by the CAA. Given the key role of controllers in maintaining the level of safety in air traffic, the legislation provides that air traffic controllers can use their license only if they possess a valid medical certificate. According to Regulation no. 5/2012, all controllers under the age of 40 should undergo routine checks every two years, while those above this age, every year.

Licensing of Air Traffic Controllers (ATC)	Number of licensees
Renewal of ATC licenses	26
Revalidation of ratings	4
Licensing of ATC students	8
Licensing of ATCOs	4
Medical Certificate	35

Representation of licenses issued by the CAA for air traffic control personnel

- **Issuance of licenses for student air traffic controllers**

In February 2013, 8 licenses were issued to student controllers, selected by PIA Adem Jashari - Traffic Control, who have successfully completed Ab initio training for air traffic controllers at the Entry Point North Academy in Malmo Sweden. These licenses are valid only for the purpose of authorizing the holder to provide air traffic controller services under the supervision of an instructor licensed by the CAA.

- **Issuance of licenses for new air traffic controllers**

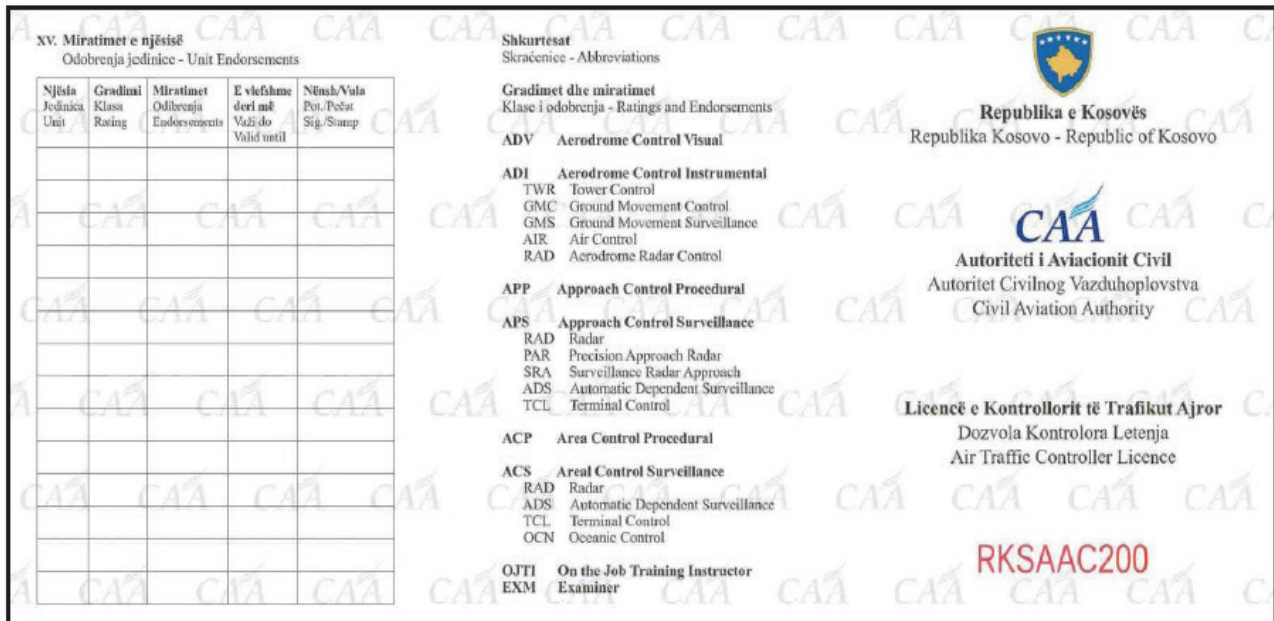
During October-December, four new student controllers who successfully completed the abovementioned On-the-Job Training and successfully passed the final assessment were issued air traffic controller licenses, which from now on enable them to exercise full controller privileges in positions for which they have been issued a license.

- **Renewal of licenses for air traffic controllers**

In December, the CAA has renewed licenses of air traffic controllers who currently serve at PIA Adem Jashari - Traffic Control. This year, 26 controllers were granted licenses under the requirements of CAA Regulation No. 5/2012 regarding licensing of air traffic controllers. These licenses will be valid for one year and are issued after the CAA has verified that all applicants have met the requirements of the regulation, the unit training plan of air traffic control PIA Adem Jashari - Traffic Control and after successfully completing the competency assessment.

- Revalidation of ratings for competency assessors**

In October, the CAA approved the revalidation of ratings for four air traffic controller competency assessors at PIA Adem Jashari - Traffic Control. The revalidation of ratings for competency assessment is made after applicants have submitted the necessary documentation, as required by Article 24 of Regulation no. 5/2012 of the CAA, which describes the necessary conditions that must be met for these ratings. Assessors may be only holders of air traffic controller licenses with adequate experience and training. Ratings for competence assessment are valid for 36 months.

Air traffic Controller license issued by the CAA

c) Aerodromes

Prishtina International Airport Adem Jashari was certified on December 1, 2008 by the CAA as an international airport in accordance with the CAA Law on Civil Aviation and Regulation No. 1/2008 on Aerodromes. In 2011, the airport was given under concession and its management has passed into the hands of a private operator, the Turkish - French consortium Limak - Aéroports de Lyon, respectively Limak Kosovo International Airport J.S.C. The new airport terminal was inaugurated in October.

- Amendment of Certificate of PIA Adem Jashari after the inauguration of the new terminal**

On October 8, 2013, based on the requirements of Article 61 of the Law on Civil Aviation, Regulation no. 1/2008 on aerodromes certified in accordance with Section 15 of the Internal Regulation of the CAA, the request of operator of International Airport Adem Jashari Limak Kosovo International Airport J.S.C. (LKIA) to amend the aerodrome certificate was accepted. The Aerodromes Department this year has had constant meetings and consultations with officials of PIA in the process of transfer of operations to the new terminal.

After assessment of the documentation and the weeklong audit at PIA Adem Jashari LKIA, it was concluded that the operator possesses qualified personnel, proper equipment and maintenance and operational procedures. Further, it is also noted that the new infrastructure, including the new terminal building, apron and taxiways for the movement of aircraft are built in accordance with the abovementioned standards. On November 8, 2013, the CAA issued an amended certificate.

Amended Certificate of PIA Adem Jashari

- **Continuous safety of oversight at PIA Adem Jashari LKIA**

Within the framework of continuous safety oversight, during 2013 the CAA conducted six inspections at Prishtina International Airport Adem Jashari LKIA. Some inspections were aimed at tracking progress towards closing the findings, which were identified during previous inspections. Another part of the inspection is focused on verifying the implementation of applicable standards for aerodrome operators in the Republic of Kosovo, such as verification of services for aircraft handling and loading, aircraft services for fuel supply, maintenance of aerodrome ground lights and power supply, verification of visual guidance system for aircraft parking and provision of services for the movement of aircraft on the ground. Moreover, as part of regular monitoring of airport activities, an inspection was performed that has to do with aircraft birdstrikes. This inspection was carried out as part of an ad-hoc monitoring, verification and implementation of recommendations identified during the investigation of these occurrences. The CAA has also conducted other inspections related to the investigation of reported occurrences in the CAA. All inspections are reported in writing, and observations derived from inspections were followed closely until they were closed.

The CAA has reviewed and approved the new versions of the Airport Services and Operations Manual and Emergency Plan, approved safety assessments, manuals, procedures, processes and different maps submitted by PIA. It carried out the review of safety assessment and approval of operations for the inauguration of the new terminal at PIA.

- **Evaluation of application for approval of an heliport**

Within the framework of the assessment of application for approval of the heliport in Përlepnicë, delivered by a private operator, which plans to offer helicopter flights for touristic-recreational purposes, inspectors of all relevant departments of the CAA have made an inspection to assess the current condition of the heliport and supporting infrastructure. The operator is expected to meet the requirements and recommendations by the CAA before operations begin.

- **Implementation of regulations in the field of aerodromes**

Within the framework of responsibilities for regulating protective areas of the airport, the CAA has continued

with the implementation of Regulation no. 2/2010 on marking of obstacles and Regulation no. 5/2010 on airport protective zones. Within this period, several inspections were made at Golesh hill and the locations near the areas for landing and takeoff of aircraft, in order to be informed on the current state of obstacles (different antennas).

Obstacle, in relation to the aerodrome, means all fixed objects (whether temporary or permanent), or parts thereof, that are located in areas that are intended to be used for the surface movement of aircraft or that extend above a specific area that is intended to protect aircraft in flight, as well as objects with a height of 100 m or more above the surface of the ground regardless of the location in which they are found.

Operators and/or owners of obstacles were identified and then contacted, such as IPKO, Kosovo police, RTK, Kujtesa, etc. With an interactive communication with these operators, their obligations were presented based on the legislation in force. The operators were also requested to develop action plans for the full implementation of these regulations.

Through visits, inspections and communication, the CAA is continuing to monitor and follow up on the complete implementation of regulations in force.

During the inspection at Golesh hill

- **Gjakova Airport**

The Department of aerodromes has represented the CAA in the working group for Gjakova Airport transfer from the Italian Government to the Government of the Republic of Kosovo. At the end of December, as had been planned, an agreement was signed which has enabled Gjakova Airport to be transferred to Kosovo authorities. The CAA representative, on top of participation in the working group as a member, with the support of other professional staff of the CAA, has coordinated the technical /aeronautical aspects of the transfer. At the end of December, according to plan, the agreement was signed which enabled the transfer of Gjakova Airport, including all of its existing equipment, to the Government of the Republic of Kosovo. Gjakova Airport, in agreement with the Italian side, has inherited functional aeronautical infrastructure.

- **Protection of Henc's Wetland**

The CAA held a joint meeting with representatives of the Ministry of Environment and Spatial Planning (MESP) and PIA Adem Jashari LKIA officials regarding the declaration of Henc's Wetland a protected area by MESP. The Henc Wetland is located approximately 450 m from the airport and this is the reason why the CAA was involved in this process. Henc's Wetlands can serve as a suitable habitat for various species of birds and this results in risks to air operations from "birdstrikes". At this meeting it was decided to engage experts in the area (ornithologists) to assess the potential impact of the wetland in the operation of the airport.

On 25 and 26 September experts engaged by PIA Adem Jashari LKIA, have made a site visit along with CAA inspectors to assess the potential impact of the wetland in the operation of the airport. A professional report by the CAA was submitted to the MESP representative.

During the assessment of the Henc Wetland

d) Economic Regulation

The CAA is responsible for the economic regulation of airports and providers of air navigation services in the Republic of Kosovo. Economic regulation of these operators means the measures that are undertaken by an aviation regulator to ensure that the fees that are set by the airport and the air navigation services provider to airlines are set in a reasonable, transparent manner and applicable to all without discrimination. Moreover, the regulator ensures that these fees are set only after providers and service users consult each other by offering information to each other in a transparent manner. The CAA only regulates and approves aeronautical charges related to the services which an airport or an air navigation service provider offer exclusively without competition, such as passenger service fees, landing fees and terminal air navigation fee. Also, the regulator ensures that the financial viability of operators is at an appropriate level in order not to affect the safety of operations.

- **Economic oversight of the airport**

The analysis of audited financial statements on the financial state of the airport at the end of 2012 has shown the positive business and financial viability of the airport. It has also been checked that the insurance policy was extended in time which is an important element of economic oversight of operators in the field of civil aviation.

During 2013, the CAA has not received any proposal for amendment of aeronautical charges at PIA Adem Jashari LKIA. The airport operator is expected to propose to the CAA a change of aeronautical charges in 2014, when, according to the concession agreement between the Government of Kosovo and the consortium Limak & Airports de Lyon, an adjustment of charges for inflation or deflation is envisaged.

- **Economic oversight of the ANSP and assessment of financial conditions for certification**

Routing economic oversight of Public Company Adem Jashari - Traffic Control (ANSP) during 2013 is aligned with its certification process as a provider of air navigation services, based on the application that the company has made with the CAA at the end of 2012.

Audited financial statements, the annual report, business plan, etc. were analyzed in order to ensure that the ANSP is in good financial standing, possesses financial liquidity and has the capacity to cover operating and capital costs. EU legislation, transposed in the Republic of Kosovo, requires air navigation service providers to be financially sustainable, as on the contrary, flight safety may be impaired. The audited financial report of 2012 showed that the organization has concluded 2012 with considerable financial losses due to some financial obligations which it has inherited from the airport after its concession in 2011. This financial state has become a barrier for the CAA to conclude the certification process of the ANSP, notwithstanding that they have fulfilled the safety and security requirements. The CAA has been in contact with the Public Enterprises Monitoring Unit to look into the possibilities of improving this financial situation and consequently the certification of PIA Adem Jashari - Traffic Control as an air navigation services provider in accordance with EU standards. The certification process will continue in 2014.

The CAA has ensured that the ANSP possesses an insurance policy with coverage valid for personal injury. During 2013, the CAA has not received any proposal for approval of changes to the terminal navigation fee, which the ANSP collects from the airlines for the services provided.

The CAA has approved the Terms of Reference of the Advisory Committee of the ANSP. This Committee which consists of representatives of the ANSP and airlines operating at Prishtina, held an inaugural meeting in November 2013. The obligation to establish this committee stems from Regulation 2/2011 of the CAA on the terminal navigation fee. The purpose of this committee is to ensure that decisions at the ANSP on the level of service, level of charges, investments etc. are made in full consultation with the airlines.

- **Economic oversight of groundhandling providers**

There are two ground service providers at Prishtina Airport, which are approved by the CAA for this purpose: the airport operator Adem Jashari LKIA as provider of a wide range of services (passenger service, baggage processing, to the aircraft on the ground etc.) and EXFIS sh.p.k., which only supplies the aircraft with fuel. Both operators are in constant supervision by the CAA on the maintenance of safety and economic criteria.

The two companies, through independent auditors' reports have demonstrated a stable financial position, and moreover, demonstrated fulfillment of Article 4 of Regulation no. 4/2011 of the CAA on ground services, which requires that in cases where operators also provide other services, the financial accounts of the service activity on the ground should be separated from other activities they provide.

Also, it has been ensured that EXFIS sh.p.k. is equipped with an insurance policy and has valid coverage on personal injury.

Aircraft on the apron being supplied with kerosene

11.11 LEGISLATIVE ACTIVITY

Among the most important fields of activity of the CAA is to issue regulations for implementation of the Law on Civil Aviation, which transposes international civil aviation standards (known as Standards and Recommended Practices "SARPs" of the Annexes to the International Convention on Civil Aviation) and for the implementation of EU legislation in the field of civil aviation.

Consequently, during 2013, the CAA has continued with the issuance of several very significant regulations, which have made it possible to transpose several ICAO Annexes into the internal legal order of the Republic of Kosovo. The CAA has designed a model of transposition of these standards, which has been lacking in the practice of law in the country and beyond. The ICAO Convention Annexes are applicable in the Republic of Kosovo by means of the Civil Aviation Law, but considering that each of these Annexes contains recommended practices which may not be applicable in our country, and therefore should be excluded, the CAA has designed a model of assuming all standards and recommended practices that can be applied, at the same time excluding those which are not applicable. This model is in accordance with the ICAO Convention.

a) Regulations

- **Transparency in the legislative-regulatory process**

The CAA applies transparent procedures during the issuance of regulations since 1 February 2012, when Administrative Instruction no. 1/2012 on public consultation procedures entered into force. All CAA regulations should be subject to public consultation of stakeholders. This consultation must follow the procedures and time limits provided, during which each interested party, whether natural or legal person shall have the right to give comments, suggestions or require additional information from the CAA. The form of receiving these comments/suggestions from stakeholders can be organized in the form of round tables, depending on the number of interested parties, or through electronic correspondence.

After completion of the public consultation process, the CAA structures within 15 days are required to prepare a report which provides answers on the comments received, and explains the reasons for accepting or rejecting suggestions to change the legal provisions of the act that is the subject of public consultation.

The following are the legal acts which were issued during 2013, following the procedures of public consultation of stakeholders:

Regulation no. 1/2013 on the implementation of the Safety Management System (SMS)

This regulation envisages the obligation of implementing the SMS in accordance with Doc. 9859 - Safety Management Manual of ICAO, for training organizations, commercial air transport operators, helicopter operators, providers of air navigation services and aerodromes. Public consultation has lasted during the period of 26 April to 13 May 2013 and no comments or suggestions were received. The Regulation entered into force on 19 June 2013.

Regulation no. 2/2013 on amending and supplementing Regulation. 2/2010 on the marking of obstacles

This regulation amended several provisions of the basic Regulation in order to facilitate the marking of obstacles. The Regulation has undergone the process of public consultation, from 14 to 27 May 2013. No comments or suggestions were received. The Regulation entered into force on 5 July 2013.

Regulation no. 3/2013 on measurement units used in air and ground operations

The regulation was issued in order to implement Annex 5 of the ICAO Convention, in accordance with the Law on Civil Aviation, but also in support of the Administrative Instruction 11/2013 of the Ministry of Trade and Industry. After compiling the draft regulation and careful review of its requirements, and especially the legal basis for its issuance, the CAA has contacted the legal office of MTI during the public consultation process, with which it discussed the regulatory scope for the regulation and the legal basis for its issuance. The two institutions have agreed that the legal basis for this regulation should be supplemented with a MTI regulation, in accordance with the Law on Metrology (*lex specialis*). The Regulation has passed the public consultation period from 21 January - 6 February 2013 and an additional period from 23 May to 1 June 2013. The Regulation

entered into force on 19 November 2013, after the release of AI no. 11/2013 of the MTI.

Regulation no. 4/2013 on the implementation of Annex 11 of the International Convention on Civil Aviation - Air Traffic Services

This regulation has made it possible to implement SARPs from Annex 11 of the ICAO Convention, which can be applied in our country. The Regulation has passed the public consultation process from 18 October to 5 November 2013 without comments and suggestions. The Regulation entered into force on 25 December 2013.

Regulation no. 4/2013 on the implementation of Annex 11 of the International Convention on Civil Aviation - Aeronautical Information Services

This regulation has made it possible to implement SARPs from Annex 15 of the ICAO Convention, which can be applied in our country. The Regulation has passed the public consultation process from 18 October to 5 November 2013 without comments and suggestions. The Regulation entered into force on 25 December 2013.

Regulation no. 6/2013 on rules of the air

The regulation of flight is one of the basic functions of any aviation regulatory authority. Given this weight and significance, the CAA has drafted this regulation in order to implement the obligations deriving from Annex 2 of the ICAO Convention. This regulation transposed all SARPs under Annex 2 of the Convention, without any exception. The Regulation has passed the public consultation process, during the period of 5 - 20 December 2013 without comments and suggestions. The Regulation entered into force on 10 January 2014.

Draft regulation on unmanned aircraft systems up to 20 kg

This draft regulation is designed with the aim of regulating aviation activities related to unmanned aircraft systems (UAS) weighing less than 20 kilograms, operating in the airspace of the Republic of Kosovo, and in order to develop the UAS industry by providing acceptable conditions for safe operation. The Regulation has passed the public consultation period from January 21 - February 6, 2013 with some comments and suggestions (see report no. 2/2013, available on the official website). The regulation is expected to enter into force during 2014.

b) Public consultation

OLRA, in cooperation with sponsors of regulations drafted a total of five (5) reports on public consultation of stakeholders regarding the seven (7) draft regulations, which were in the process of public consultation, from 1 January to 31 December 2013.

Receiving of comments and remarks from stakeholders during this time was done by applying the procedure prescribed in Section 5.3 of the Administrative Instruction 01/2012 (written consultation), and in one case even with the organization of a meeting with stakeholders, at the request of the latter (see report no. 3/2013).

c) Penalties

There are none.

d) Difficulties in publishing regulations

Publication of regulations which are issued by the CAA is not envisaged by the Law on the Official Gazette. As a result, access to the CAA legislation is only made available through the official website of the CAA online. Since March 2012, according to a memorandum of understanding with the Office of the Official Gazette, the publication of regulations of the CAA is conducted in the electronic publication of the Official Gazette website on the Internet. Under this agreement, the part of the CAA site containing legislation online is permanently linked to the website of the Official Gazette (Internet link) while the readers have the opportunity to access the legislation website of the CAA. This is a milestone in the field of public information for the legislative activity of the CAA, as a large number of the public is informed through the Official Gazette, both within our country and abroad. However, such a solution is not sustainable and is not complete.

11.12 TECHNICAL PUBLICATIONS FOR THE INDUSTRY

In order to support the operators in the implementation of the legislation in force, the CAA consistently publishes technical publication for the aviation industry. New versions of the following five technical publications have been revised, amended and published:

- Technical Publication 07 - Air Operator's Certification - First Certification – Guidance Material
- Technical Publication 09 - Safety Management Systems (SMS) - Guidance Material for the Development of the SMS Policy Manual
- Technical Publication 10 - Safety Management System Manual - Template for Maintenance Organizations and Flight Operations
- Technical Publication 11 - Guidelines for the Preparation of Description of the Management of Continuous Airworthiness – Guidance Material for Organizations that Possess or Apply for an Air Operator's Certificate (AOC)
- Technical Publication 17 - Approval of Dangerous Goods Training Program

11.13 PUBLIC INFORMATION AND PUBLIC ACCESS TO DOCUMENTS

The Civil Aviation Authority publishes a monthly bulletin with an emphasis on developments in the CAA and the aviation sector in general. This bulletin is distributed to institutions, industry and the general public electronically through email and through the official site of the CAA on the Internet, so that people interested in our work have updated information throughout the year. The CAA has offered to support the mass media in the development of civil aviation topics of interest to the public.

By means of Decision no. 19/2012, the Director General has appointed an officer in charge of communication with the public, at the same time responsible for receiving and processing requests made by legal and physical persons for access to public documents of the CAA in accordance with Law no. 03/L-215. During 2013 7 requests were received for access to public documents and all have received positive response within the period prescribed by Law no. 03/L-215 on Access to Public Documents.

From the persons that have sought access, 4 were journalists and 3 were citizens. Sorted into categories, 1 request was for budget and expenditures, 3 for statistics, 1 for projects and 2 were classified as other (rights of passengers and list of maintenance stations under the rules of Part 145).

The appearance of the Bulletin of the month of April 2013

11.14 ADMINISTRATION AND HUMAN RESOURCES

a) Human resources and administrative procedures

During 2013, the Department of Administration and Human Resources has supported the regulatory activities of CAA by strictly enforcing procedures for human resources, budget, finance, procurement and logistics. Changes made to the legislation of the Republic of Kosovo were continuously monitored in order to update the Manual of internal procedures and reflect the changes.

Upon completion of recruitment procedures in 2012, at the beginning of 2013, the following CAA employees have started their work:

- Aerodromes Officer (2)
- Helicopter Operations Officer
- Authorized Medical Examiner

Meanwhile, in 2013, recruitment procedures were performed and the following employees have started working:

- Officer of Air Navigation Services for Meteorology and Aeronautical Information Services;
- Professional Associate Administrator for Technical-professional Support of the Technical Departments of the CAA.

The employment of these employees was made in accordance with the applicable law on the civil service and the Regulation on internal organization and functioning and the systematization of working positions in the CAA. In recruiting the Officer for Air Navigation Services for Meteorology and Aeronautical Information Services into the Department of Air Navigation Services, the CAA has received a complaint. After the review of the complaint by the Commission for the resolution of disputes and complaints, the party complained to the Independent Supervisory Council on Civil Service (ISCCS). In the decision of the ISCCS, the CAA was obliged to cancel and re-advertise the abovementioned position. The CAA has implemented this decision under the applicable rules. Implementation was confirmed by the ISCCS.

b) Procurement during 2013

The following table represents the procurement activities of the CAA in the period of January - December 2013:

Title of conducted procurement activities	Name of economic operator that was granted the contract	Date of contract signing	Contract value €
Supply of static phones for the CAA Office	N.P.SH. Elting	21.02.2013	280.00
Supply of two professional industrial vacuum cleaners	N.T.SH. Danfos	27.02.2013	520.00
Certification of Quality Management System of the CAA, in accordance with ISO Standard 9001:2008	Bureau Veritas	11.03.2013	4,400.00
Supply of inventory for the CAA Office	G.G. Design	12.03.2013	1,136.00
Physical security of the CAA building	BodyGuard sh.p.k.	02.04.2013	1.32 €/work hour
IT supplies for the needs of the CAA	Iilir Kosova sh.p.k.	08.05.2013	4,177.16 €
Supply of office consumables	N.T.G."BLENDI"	12.06.2013	9,732.45 €
Insurance services for official vehicles of the CAA	ILLYRIA sh.a.	17.06.2013	1,724.93 €

Technical services for design and print	N.T.SH. ELV STUDIO	20.06.2013	9,899.66 €
Cleaning of official vehicles	DPZ "VALONI"	03.07.2013	948.00 €
IT maintenance and servicing	ILIR KOSOVA	19.07.2013	8,881.68 €
Servicing and maintenance of official vehicles of the CAA	N.T.SH "BESI"	19.07.2013	9,463.50 €
Supply of clothing (fluorescent clothing and protective footwear for inspectors).	NTP "JOLIX"	22.07.2013	1,499.80 €
Review and connection for the needs of the CAA (telephone modules and extensions)	Elting Elektronik	01.08.2013	128.50 €
Photo printing (with aviation motifs) their framing and mounting with the opening option	Studio Forma	21.10.2013	957.00 €
Supply of mobile phone	NTP "Fita"	02.12.2013	550.00 €
Supply of UPS	PC Comp sh.p.k	03.12.2013	944.0

11.15 FINANCIAL REPORT

a) The ratio of budget and expenses

The CAA budget for 2013 was € 782,881.00. During fiscal year 2013, the CAA spent € 729,460.23, which means that 93% of the approved budget was realized. Table 1 represents the approved budget and expenses incurred for each category in percentage.

Table 1 - Budget and expenses expressed in %

Description	Approved Budget	Expenditures	Expenditures in %
Wages and Salaries	492,508.00	459,034.60	93 %
Goods and Services	274,330.00	258,700.33	94 %
Utilities	16,043.00	11,725.30	73 %
Total	782,881.00	729,460.23	93 %

b) Revenues

The CAA Revenues are deposited in the official bank account established by the Director of the Treasury Department. Revenues from the passenger safety charge for the months of November and December 2013 are recorded at the beginning of 2014, in accordance with the memorandum signed between the CAA and PIA Adem Jashari LKIA operator. These revenues are transferred 45 days after the end of the month.

Revenues from the CAA passenger safety charge, as well as from the licensing and certification fees in accordance with Regulation no. 7/2011 on the fees charged by the CAA, are shown in Table 2 below.

Table 2 - Own Revenues

Description	Notes	2013	2012	2011
		€	€	€
Property tax				
Tax revenues 1				
Tax revenues 2				
Revenues from penalties-fines 1				
Revenues from penalties-fines 2				
Revenues from certification and licensing		21,835	8,700	2,900
Revenues from licenses 1				
Revenues from licenses 2				
Revenues from the sale of properties and services				
Revenues from the Passenger safety fee		1,634,706	1,489,450	1,286,414
Bank interest revenues				
Revenues from the change of the exchange rate				
Accreditation tarif				
Revenues from properties				
Other receipts				
Total		1,656,541	1,498,150	1,289,314

c) Budget expenditures

The financing of all activities of the CAA for 2013 according to economic classifications is represented in the Tables below. Expenditures were € 729.460. The CAA has been approved only the base salaries for all its employees. Budget expenditures based on categories have been represented in Table 3, wages in Table 4, whereas Tables 5 and 6 reflect budget expenditures based on activities (goods and services and utilities)

Table 3 - Statement of cash receipts and payments

Statement of cash receipts and payments for the Civil Aviation Authority							
For the year ended on 31 December 2013							
	Ind.	2013		2012-1		2011 -2	
		Single Treasury Account	Payments from external third parties	Single Treasury Account	Payments from external third parties	Single Treasury Account	Payments from external third parties
		KCB	Payments from external third parties	KCB	Payments from external third parties	KCB	Payments from external third parties
		€	€	€	€	€	€
SOURCES OF FUNDS							
Government grant	2	729,460		731,568			
Own revenues	3					715,326	
Fund with dedicated purpose							
Determined donor funds	4						
Borrowing fund	5						
Financing from borrowings	6						
Other receipts	7						
Total		729,460	-	731,568	-	715,326	-
USE OF FUNDS							
Operations							
Wages and salaries	8	459,035		379,386		385,747	
Goods and services	9	258,700		339,108		314,143	
Utilities	10	11,725		13,074		15,436	
		729,460	-	731,568	-	715,326	-
Transfers							
Transfers and subsidies	11						
Capital expenditures							
Properties, buildings and equipment	12						
Other payments	13						
Return of borrowings	14						
Total		729,460	-	731,568	-	715,326	-

Table 4 - Salaries

Description	2013				2012	2011
	GG €	OR €	FDP €	Total €	€	€
Payments						
Net wages through payroll	380,734	-	-	380,734	314,562	320,077
Union payment				-		
Net payment for overtime				-		
Contract employees (not on payroll)				-		
Tax withheld on personal income	34,583			34,583	28,692	28,680
Pension Contribution - Employee	21,859			21,859	18,066	18,495
Pension Contribution - Employer	21,859			21,859	18,066	18,495
Total payments	459,035	-	-	459,035	379,386	385,747

Table 5 - Goods and Services

Description	2013				2012	2011
	GG €'	OR €'	FDP €'	Total €'	€'	€'
Payments						
Travel expenses within the country	7			7		
Official travel expenses outside the country	17716			17,716	21,633	36,348
Per diem/foold for official trips outside the country	23370			23,370	24,605	17,507
Accommodation on trips outside the country	18445			18,445	18,948	
Other expenses on travel outside the country	3434			3,434	3,501	68
Mobile phone expenses	9640			9,640	8,619	11,036
Mailing costs	795			795	922	1,150
Expenses for use of optical cable	122			122		
Different health services (health ins. for visa)				-	605	262
Education and training services	29904			29,904	19,423	36,149
Various Intel. Expenses. Advisory	17357			17,357	53,239	6,500
Printing services, not marketing	6314			6,314	5,089	7,932
Other Contracting Services	9979			9,979	17,162	7,709
Technical Services	3161			3,161	4,326	6,910
Telephones	280			280		
Computers of less than 1000 euros				-	4,820	
Other Equipment				-	430	695
Other supplies over 1000	1337			1,337		
Office supplies	18088			18,088	30,542	21,276
Supplies for food and drinks (not official lunches)	1633			1,633	2,385	1,243
Cleaning supplies	6423			6,423	5,668	2,000
Clothing supply	1500			1,500		
Accomodation	330			330	1,218	24,870
Central heating diesel	14344			14,344	15,829	6,252
Fuel for generator				-	68	
Fuel for cars	5691			5,691	6,245	4,458
Registration of vehicles	604			604	2,196	2,441
Vehicle insurance	1528			1,528		
Advances for petty cash				-		2,910
Municipal taxes	30			30	30	
Security of other buildings	11563			11,563	11,869	21,859
Maintenance and repair of motor vehicles	7521			7,521	11,835	7,942
Maintenance of buildings				-	6,709	48
Maintenance of information technology	2088			2,088	3,269	1,285
Maintenance of furniture and equipment	48			48	48	48
Rent for building	42000			42,000	48,593	77,515
Promotions and competitions	471			471	150	487
Publications				-	3,601	951
Official lunches	2977			2,977	4,014	3,961
Payment of tax on rent				-	1,517	2,330
	258,700	-	-	258,700	339,108	314,143
				-		
Total Payments	258,700	-	-	258,700	339,108	314,143

Table 6 - Utilities

Description	2013				2012	2011
	GG	OR	FDP	Total		
	€	€	€	€	€	€
Electricity	5,797			5,797	5,401	6,274
Water	404			404	515	1,218
Waste	294			294	215	
Central heating				-		
Telephone expenses	5,230			5,230	6,943	7,944
Payment - Court decisions				-		
Total Payments	11,725	-	-	11,725	13,074	15,436

d) Planning/Realization of budget

Table 7 represents the revenues collected, the approved budget and its expenditure. As explained in Table 1 above, the CAA has expended 93% of the approved budget.

Table 7 - Budget Execution Report

Statement of comparison of budgetary and current amount for the Civil Aviation Authority							
For the year ended on 31 December 2013							
	Notes	2013				2012-1	2011-2
		Initial budget (Allocation)	Final budget (Allocation)	Realization	Variance	Realization	Realization
		A	B	C	D=C-B	E	F
		€	€	€	€	€	€
Receipt of cash in the Treasury account							
Taxes	15						
Own revenues	16			1,656,541		1,498,150	1,286,414
Donations	17						
Capital receipts	18						
Privatisation fund	19						
Financing from borrowings	20						
Borrowings	21						
Other	22						
Total receipts collected for the KCF		-	-	1,656,541	-	1,498,150	1,286,414
Cash payments from the Treasury accounts							
Wages and salaries	23	492,508	492,508	459,035	(33,473)	379,386	385,747
Goods and services	24	274,330	274,330	258,700	(15,630)	339,108	314,143
Utilities	25	16,043	16,043	11,725	(4,318)	13,074	15,436
Transfers and subsidies	26						
Capital expenditures	27						
Privatisation fund	28						
Return of borrowings	29						
Other	30						
Total payments conducted by the BRK through LIV		782,881	782,881	729,460	(53,421)	731,568	715,326

e) Capital investments

The CAA did not have any capital expenditures in 2013.

f) Comparison table of the budget of the preceding three years

Table 8 - Comparison table of the budget of the preceding three years

Description	Budget			Realization		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
Salaries	492,508	419,185	386,530	469,035	379,386	358,747
Goods and services	274,330	354,330	354,473	258,700	339,108	314,143
Utilities	16,043	16,043	15,900	11,725	13,074	15,436
TOTAL	782,881	789,558	756,903	729,460	731,568	715,326

g) CAA budget for 2014

The Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo has made its budget request for 2014 in accordance with the terms and legal procedures of the Republic of Kosovo.

For the operation and conduct of activities under the work plan of the Civil Aviation Authority of the Republic of Kosovo, the Supervisory Board of the CAA has requested a budget of € 995,110.00. The budget request of the CAA was not approved as such, and the CAA approved budget for 2014 is in the amount of € 783,000.00.

h) Budgetary impact on the work of the CAA

The non-approval of the budget as requested by the CAA for the number of employees and the budget cuts for staff training have resulted in the CAA facing difficulties in achieving the objectives set out in the action plan.

12. AUDITS OF THE CAA

a) Audit by the Office of the Auditor General of Kosovo

The Office of the Auditor General (OAG) conducted an audit of the annual financial statements of the CAA for the year ended December 31, 2012. This audit focused on the financial statements, financial management and internal controls (including management and budget execution) and the internal audit system. The OAG report, in the overall conclusion, states that the CAA has designed an effective system of internal control in all areas of financial management and control. Processes and procedures are implemented to ensure financial management and control are in accordance with the legislation in force and genuine principles of good governance. The OAG report did not have any findings. It identified a recommendation, which the CAA has addressed and implemented strictly in accordance with the action plan first submitted to the OAG.

b) Audit by the Central Harmonization Unit for Internal Audit

During July and August 2013, the Central Harmonization Unit for Internal Audit within the Ministry of Finance has completed the internal audit of the CAA. Part of the audit was the review of the functioning of the CAA in 2012 and the first six months of 2013.

In a report dated 27 August 2013 of the Internal Audit Department of the Ministry of Finance there are two recommendations, which the CAA has fully implemented in the implementation plan. Furthermore, this report shows that the CAA did not violate any of the points within the scope of this audit.

c) Audit by the Kosovo Archive

During October, the CAA was inspected by the Kosovo Archive. In a report dated October 17, issued by the Kosovo Archive, it was concluded that the administration is lead in accordance with Administrative Instruction 02/2012 on registration and archives. Some proposals were provided in the report that the CAA has already begun to implement.

d) Audit by the Independent Oversight Council

In June, the CAA was also audited by the Independent Oversight Council of the Civil Service. This audit focused on the human resources unit of the CAA. Until 31 December 2013 the CAA did not receive any report from the Independent Oversight Council.

13. STATISTICS

Prishtina International Airport Adem Jashari LKIA closed 2013 with an increase in passenger numbers of 6.6% compared to last year, with a total of 1,628,678 passengers. According to statistics collected by operator LKIA, in 2013 PIA processed 101.544 more passengers than in 2012.

As usual, August had the highest number of passengers (221.196), followed by July with 198.443, while the lowest was in December with 91.518 passengers. Growth during February and March was 27% compared with the same period of the previous year, however December had a decrease of 26% as a result of foggy weather and cessation of flights by Belle Air Europe.

During 2013, 7,305 flights operated at Prishtina, representing an increase of 5.15%. July and August were distinguished with 856 and 902 flights respectively. On the other hand, December had the least number of flights - 417.

Among the destinations, stand out Zurich with 20.7% of the total traffic, Dusseldorf with 9.4%, Basel with 8.1%, Munich with 8.0%, Istanbul (Ataturk) 7.9%, Stuttgart with 7.5% and Vienna with 6.2%. By country, Switzerland leads with 34.5%, followed by Germany with 32.5%, Turkey with 14.6%, Austria with 6.2%, Italy with 4.3% and Slovenia with 2.4%.

Belle Air Europe carried the most passengers in 2013 (275.814), followed by Germanwings with 156.853, Adria Airways with 148.406, Turkish Airlines with 136.632, Darwin Airline with 132.685, Germania with 129.546, EasyJet with 121.708, Edelweiss with 119.212, Austrian with 99.246, Belair with 98.183, Pegasus Airlines with 85.139 passengers etc.

Prishtina's position compared with other airports in the region

Airport	Number of passengers in 2013	Difference from 2012
Belgrade	3 543 194	▲5.3%
Zagreb	2 292 892	▼2.2%
Tirana	1 757 342	▲5.5%
Prishtina	1 628 678	▲6.6%
Ljubljana	1 267 579	▲8.5%
Skopje	984 407	▲17.8%
Podgorica	690 690	▲8.2%

The airport operator this year has also collected data on the last destinations of passengers departing from Prishtina that fly through a transit airport. Analysis has shown that, from the transit passengers that have flown through an intermediate airport, the most of them have had as the last destination New York, followed by London and Oslo. More detailed statistics are available on the CAA official website www.caa-ks.org. Appendix 4 of this report includes graphs associated with air transport in 2013.

APPENDIX 1 – LIST OF TRAININGS

Position	Training Course	Training Institution
Air Operations Inspector	Refresher Training for SAFA inspectors	JAA Training Organization
	BFR – Biannual review of flight and IPC – Control of Instrument flight (Pilot Licenses issued by the FAA)	Flight School FlyCarolina
	Inspection for change of AOC	CAA of Albania
Air Operations Inspector/ Airworthiness Inspector 2	SAFA bilateral training	EASA IPA 2
Airworthiness Inspector 2	On Job, Refresher Training for airworthiness inspectors	EASA IPA 2
	Refresher DGR cat. 6	IATA
Airworthiness Inspector 1	On Job, Refresher Training for dangerous goods inspectors	EASA IPA 2
Airworthiness Inspector 3	European Commission Regulation 1178/2011 and 290/2012 for Flight crew - EASA (New FCL Requirements)	JAA Training Organization
	Workshop on IOSA/ISAGO	EASA IPA 2
General Aviation Officer	Introduction to EASA Part - AR (Authority Requirements)	JAA Training Organization
	EASA Course on Audit techniques for regulators	EASA IPA 2
	EASA Part M - General aviation IR (Implementation Requirements) Part M, sub-section F	JAA Training Organization
Helicopter Operations Officer	Part OPS of EASA for helicopter	JAA Training Organization
Professional Associate	Familiarization with the EASA system	EASA IPA 2
Director of Aerodromes	Assessment of obstacles	Airsight
Director of Aerodromes & Officer of Aerodromes 1	Planning and operations at the airport in extreme weather conditions	IATA
Inspector of Aerodromes 1	ICAO Annex 14 , Vol.2 : Heliports	Airsight
	New rules of the European Union for the safety of aerodromes	EASA IPA 2
Officer of Aerodromes 1 and 2	Auditing techniques for airports	JAA Training Organization
Officer of Aerodromes 1	Airfield ground lighting	ADB Airfield Solutions
Officer of Aerodromes 2	Airport certification standards and infrastructure	IATA
Officer of Aerodromes 1 & 2	Wildlife management at airports	BTEE / PIA Adem Jashari LKIA

Inspector of ANSP 1	ATM Training seminar	JSPA / Entry Point Central
Inspector of ANSP 2	SAF – Safety Assessment Methodology FHA	EUROCONTROL, IANS / PIA Adem Jashari TC
Quality Manager	Basic Course on "State Safety Program"	JAA Training Organization
Quality Manager & Inspector of Aerodromes 1	Safety management workshop	EASA ICF
Aviation Lawyer	Aviation Insurance Law	IATA
	Public and private international law	International Institute of Air Law
	Acquisition and financing of aircraft	IATA
	Seminar "Aviation Law"	European Commission - DG MOVE
Senior Officer for International Cooperation	Harmonization of national legislation with EU acquis and Table of Compliance	KIPA
Finance Officer	Planning and execution of budget, financial audit and risk management	Kosovo Institute for Management
Finance Officer and Procurement Officer	Execution and processing of expenses - costing policy & public procurement system: costing of new and existing policies	Iron Consulting
Procurement Officer	Procurement procedures, asset management and auditing	BM Consulting
	Planning and implementation of public procurement and implementation of public procurement in accordance with the budget prepared of the fiscal contracting authority for the fiscal year	FLSA
Administration and Human Resources Officer	Human resources Planning, management, job classification , salaries	Economic Development Consulting
Procurement Officer	Human resource management and public administration official documents	Economic Development Consulting
	Administration of office work, management of official documents, assets, logistics and transport	FLSA
	Archiving and storage of documents according to applicable laws and standards	FLSA
Executive Officer	Fundamentals of Protocol	International School of Protocol and Diplomacy
Finance Officer and Executive Officer	New financial rules and their implementation by budget organizations	Kosovo Institute for Management

* Sponsored trainings are marked in blue.

APPENDIX 2 – CAA WORKPLAN FOR 2013 AND ITS IMPLEMENTATION

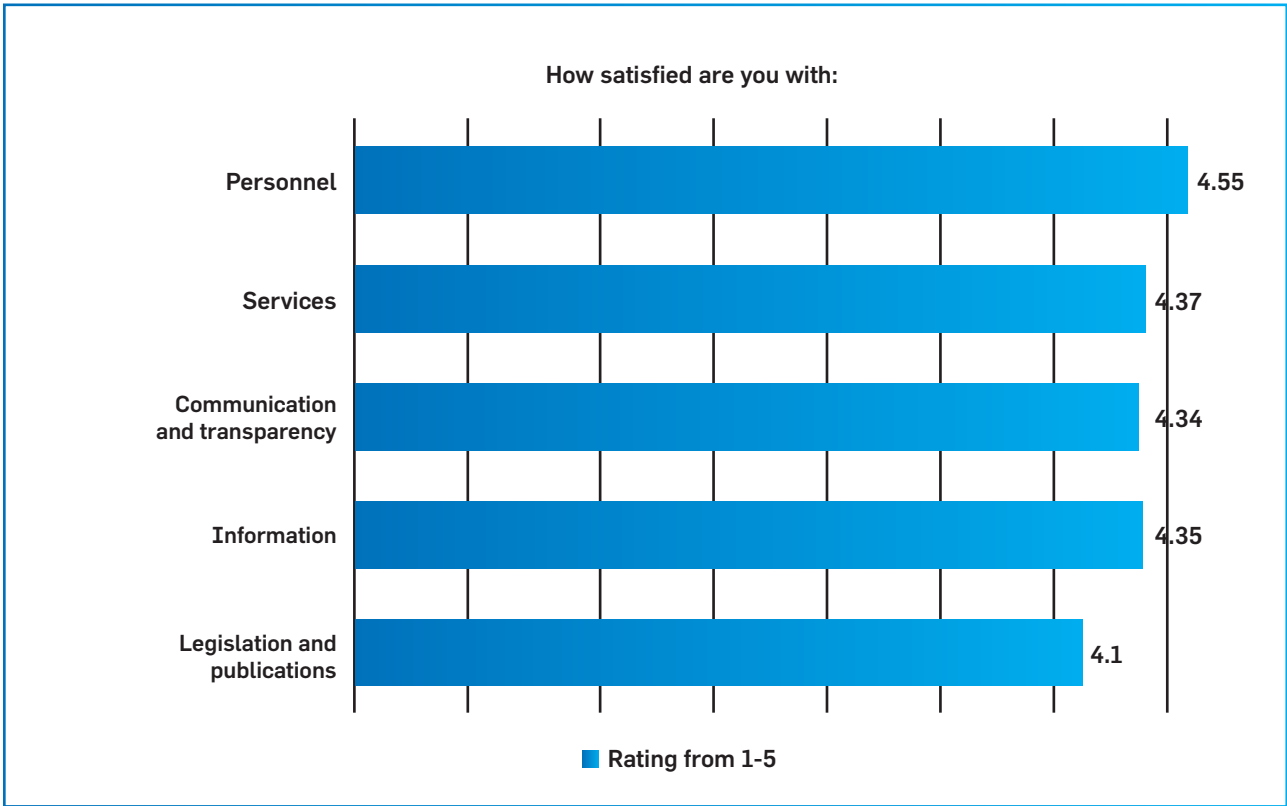
1. NORMALISATION OF AIRSPACE							
1. Opening of Upper Airspace							
ACTIONS (planned)	DEADLINE				STATUS Brief Report	In progress	
	Q1	Q2	Q3	Q4		Completed	Not Completed
Support in the achievement of agreement between NATO/KFOR and Hungary on the temporary delegation of services in the upper airspace by HungaroControl			X				
Initiation of achievement of Memorandum of understanding on technical cooperation between the CAAK and CAAH				X			
2. Complete normalization of the lower airspace for the general aviation							
Transposition of Annex 2 of ICAO (Rules of the Air)				X			
Transposition of Annex 4 of ICAO (Aeronautical Charts)				X	Approval of Regulation in early 2014, following public consultation		
Transposition of Annex 11 of ICAO (Air Traffic Services)				X			
Transposition of Annex 15 of ICAO (Aeronautical Information Services)				X			
Realization of plan for implementation of Regulation 02/2010 on marking of obstacles		X	X	X			
Transposition of Annex 5 of ICAO (measurement units for use in ground and air operations)				X			
2. MEMBERSHIP IN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS							
1. Membership in ICAO							
ACTIONS (planned)	DEADLINE				STATUS Brief Report	In progress	
	Q1	Q2	Q3	Q4		Completed	Not Completed
Drafting of 'White Paper' on membership and submission of document to the Government	X						
Technical level meetings with international partners about the feasibility of membership in ICAO (in coordination with the Government)	X						
Submission of accession instrument to the Chicago Convention by the Government			X		Based on communication with international partners, it has been established that the timing is still not suitable for the deposition of the instrument of accession		
Membership in ICAO				X			
2. Membership in ECAC							
Drafting of 'White Paper' on membership and submission of document to the Government		X					
Next steps toward membership can only commence after membership in ICAO (item 1.2.4)					See item 2.1		
3. Membership in EUROCONTROL							
Drafting of 'White Paper' on membership and submission of document to the Government		X					
Next steps toward membership can only commence after membership in ICAO (item 1.2.4)					See item 2.1		

3. ENTERING INTO INTERNATIONAL AND REGIONAL TECHNICAL AGREEMENTS							
1. Entering into working arrangements with EASA							
ACTIONS (planned)	DEADLINE				STATUS Brief Report	In progress	
	Q1	Q2	Q3	Q4		Completed	
3							
Request for support to the Government for approval of these arrangements by the European Commission		X					
Signature of working arrangements between the CAA and EASA		X				We have not received an answer from EASA	
2. Entering into technical agreements with the General Authority of the Civil Aviation of the United Arab Emirates							
Coordination by the CAA of EBA on the text of the agreement	X						
Signature of agreement		X					
3. Negotiation of Agreement on air services with the US							
Letter to the US Embassy on the re-actualization of the process (in coordination with the MI and the MFA)	X						
Negotiation of agreement and agreement on the text (in coordination with the MI and the MFA)			X			The parties have agreed to move this item into 2014.	
4. Initiation of bilateral agreements on Air Services with other countries							
Canada		X					
Qatar		X					
Japan		X					
4. COMPLETE IMPLEMENTATION OF REGULATORY RESPONSIBILITIES							
1. Supplementing secondary legislation							
ACTIONS (planned)	Responsible Department	DEADLINE				STATUS Brief Report	In progress
		Q1	Q2	Q3	Q4		Completed
4							
Amendment of Regulation 02 /2010 on marking of obstacles			X				
Regulation on approval of training organizations and the professional training of operational staff at aerodromes				X		Approval of Regulation in 2014, its drafting has been completed at the end of 2013	
Regulation on the implementation of SMS by service providers		X					
Regulation on licensing of personnel under ICAO Annex 1				X		Approval of Regulation in early 2014, following public consultation	
Regulation on aircraft operations under ICAO Annex 6				X		Approval of Regulation in early 2014, following public consultation	
Regulation on aircraft airworthiness under ICAO Annex 8				X		Approval of Regulation in early 2014, following public consultation	
Amendment of Regulation No. 4/2009 in conformity with the new EC legislation				X			
Regulation on Meteorological Services for International Air Navigation under Annex 3 of ICAO				X		Approval of Regulation in early 2014, following public consultation	
2. Certification of ANSP PIA Adem Jashari							
Evaluation of application of ANSP regarding economic criteria and verification of documentation		X					
Implementation of audit in ANSP				X			
Evaluation of the audited financial report 2012 of ANSP		X					
Submitting the recommendation to the DG				X		Recommendation for certification is awaiting the fulfillment of economic criteria by the operator	

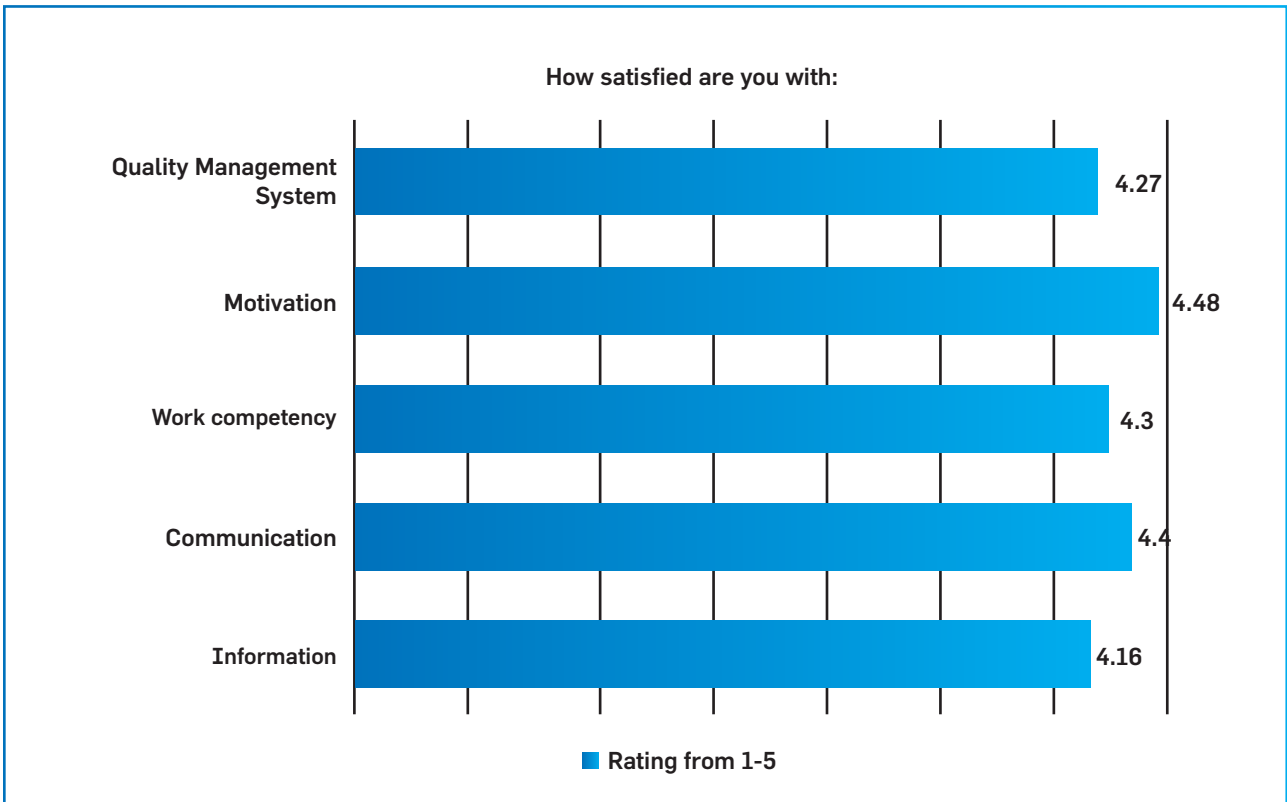
3. Amendment of Certificate of LKIA Adem Jashari							
Evaluation of application and related documentation			X				
Auditing of Operator			X				
Issuance of Amended Certificate			X				
4. Approval of training organization and/or training							
Certification of Training on Dangerous Goods			X				
5. Issuance and re-validation of licenses of operator personnel							
Licensing of Controllers (continuous process)	X	X	X	X			
6. Internal and inter-institutional reporting							
Consolidation of Annual Report of the CAA	X						
Consolidation of Quarterly Reports of the CAA	X	X	X	X			
Reporting to the MEI	X	X	X	X			
7. Implementation of ECAA Agreement							
Initiation and follow up on implementation of findings from the assessment of ECAA 2011	X	X	X	X			
Follow up of transposing of remaining legislation from Annex 1 ECAA	X	X	X	X			
5. IMPLEMENTATION OF REQUESTS RELATED TO THE STATE SAFETY PROGRAM – SSP							
Updating of Gap Analysis	X						
Meeting of SSP Stakeholders		X					
Preparation of plan for Drafting of SSP				X			
6. IMPLEMENTATION OF THE QMS							
1. Certification of QMS in accordance with Standard ISO 9001:2008							
ACTIONS (planned)	Responsible Department	DEADLINE				STATUS Brief Report	In progress
		Q 1	Q 2	Q 3	Q4		Completed
Auditing of CAA by the Certification body		X					
Issuance of Certificate			X				
2. Maintenance and continuous improvement of the QMS							
Amendment of 5 Internal Manuals of Technical Departments in accordance with the QMS		X	X	X	X		
Amendment of 6 Technical Publications TP 07, 09, 10, 11,17		X	X	X	X		
							Not Completed

APPENDIX 3 –SATISFACTION MEASUREMENT RESULTS

EXTERNAL MEASUREMENT

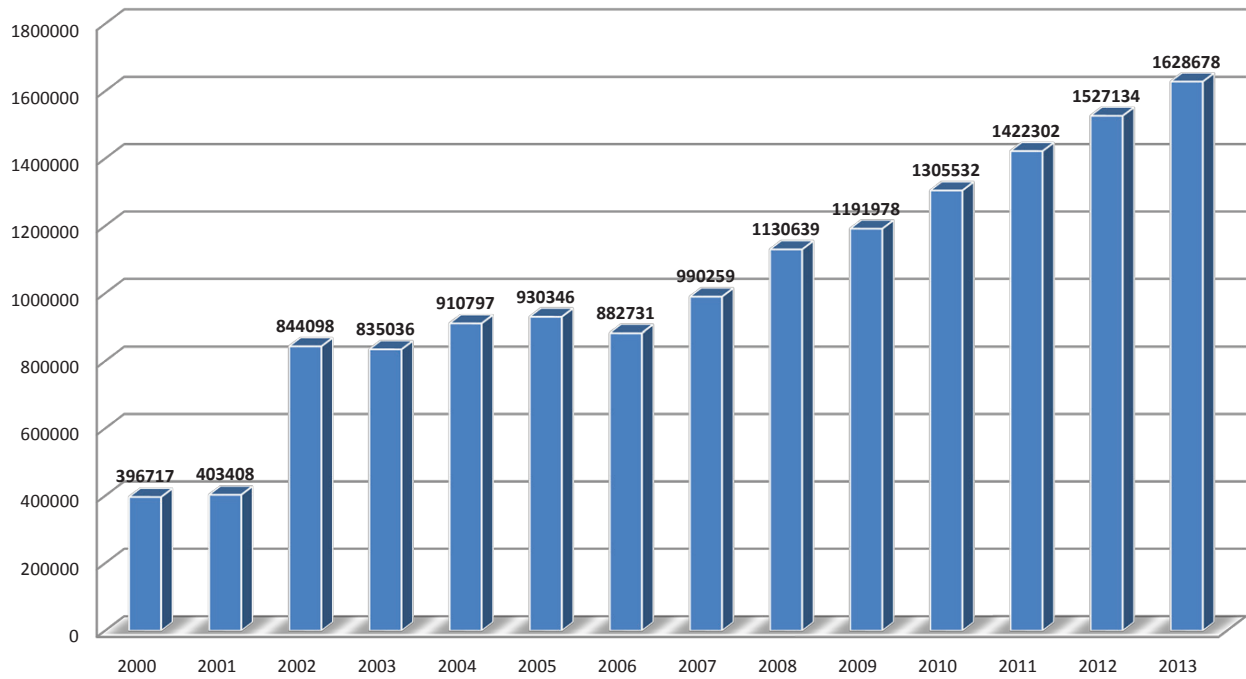

INTERNAL MEASUREMENT

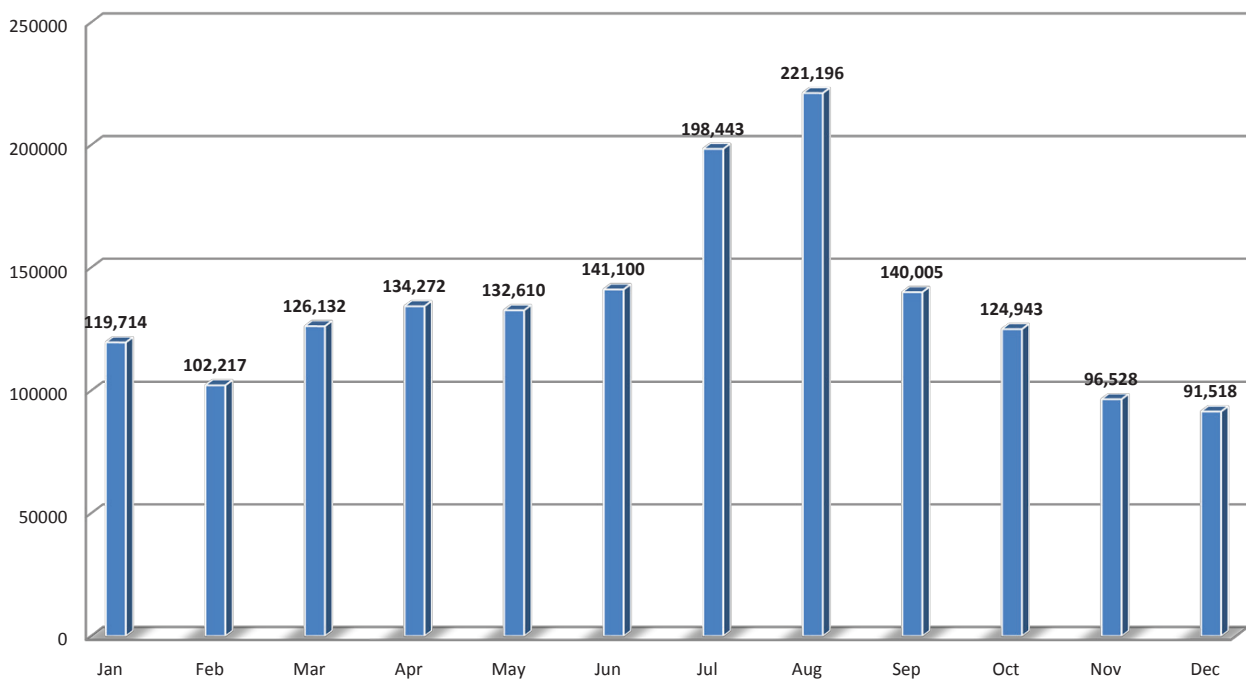

APPENDIX 4 - STATISTICS

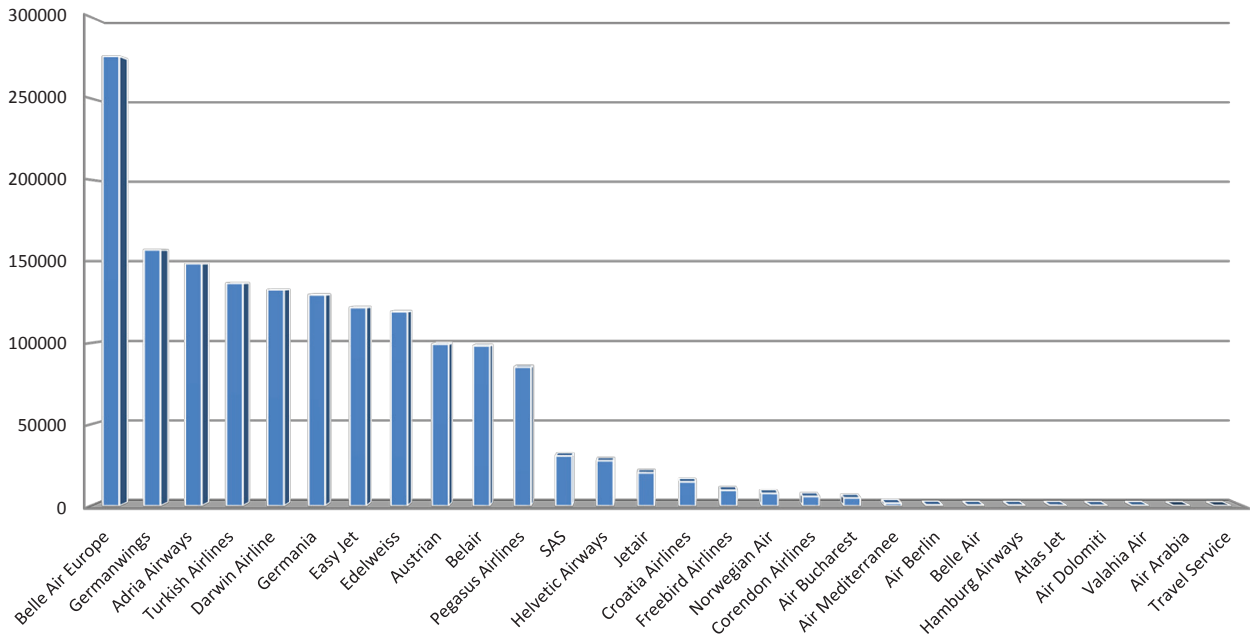
PASSENGER TRAFFIC 2000-2013

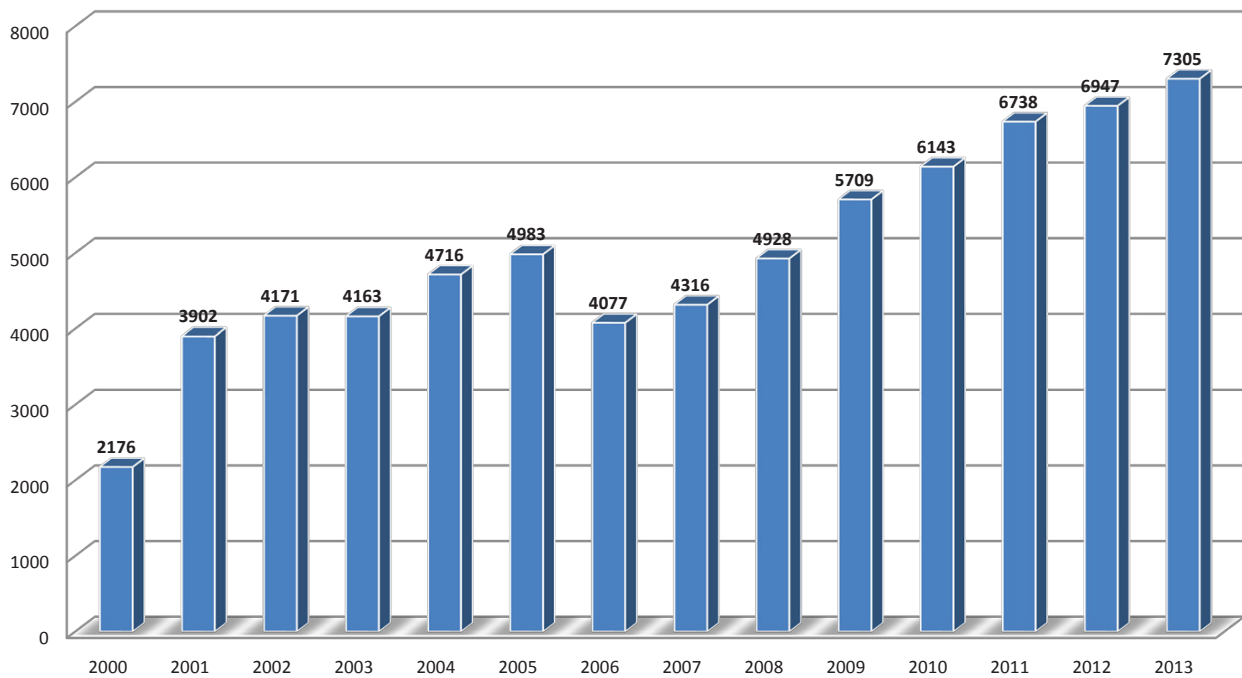
PASSENGERS BY MONTH - 2013

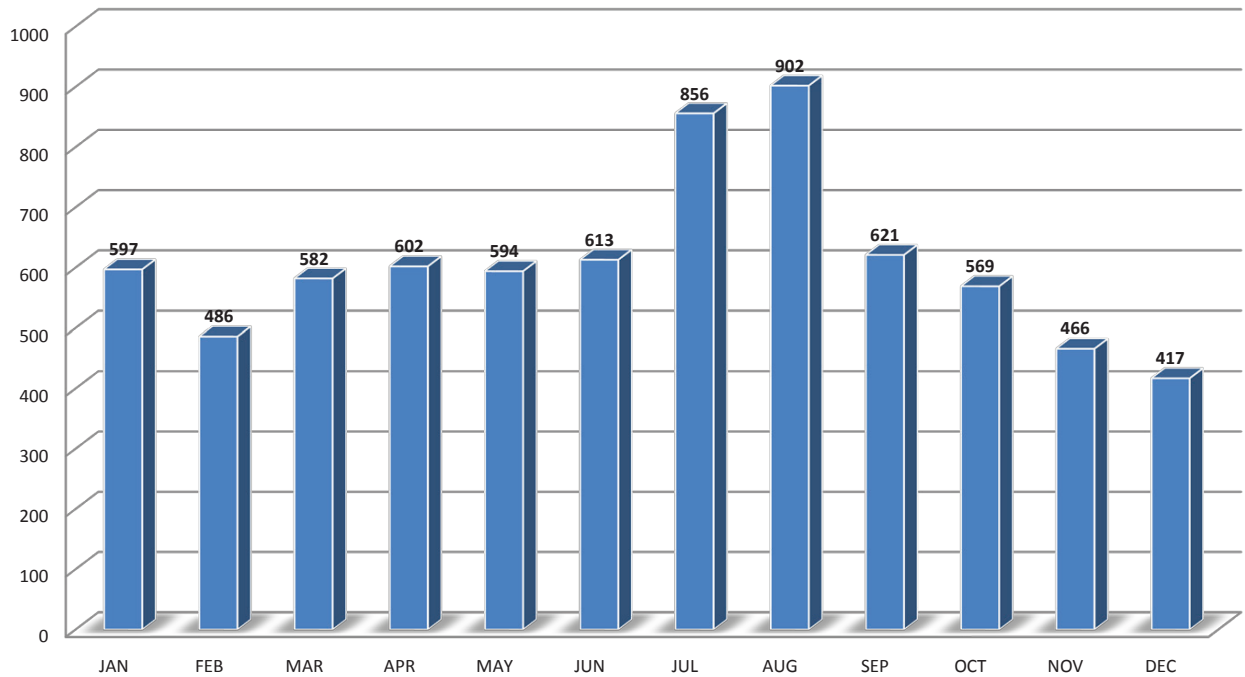
PASSENGERS BY AIR CARRIER - 2013

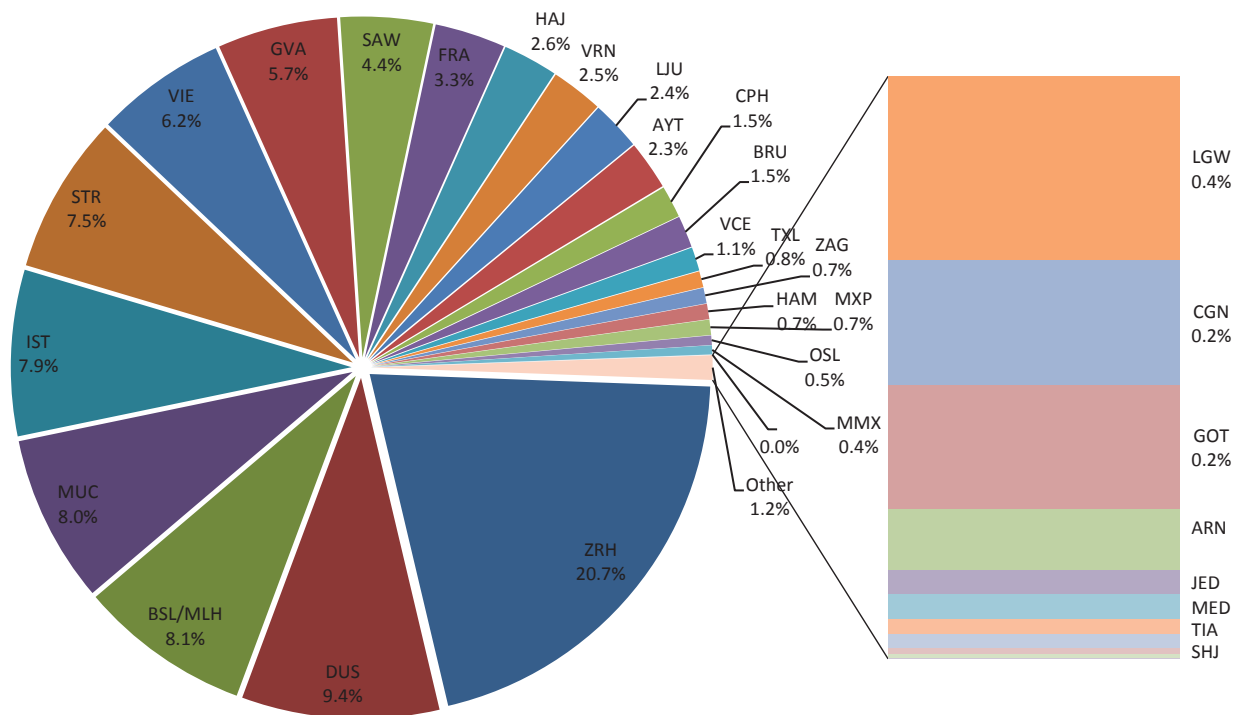
FLIGHT MOVEMENTS - 2000-2013

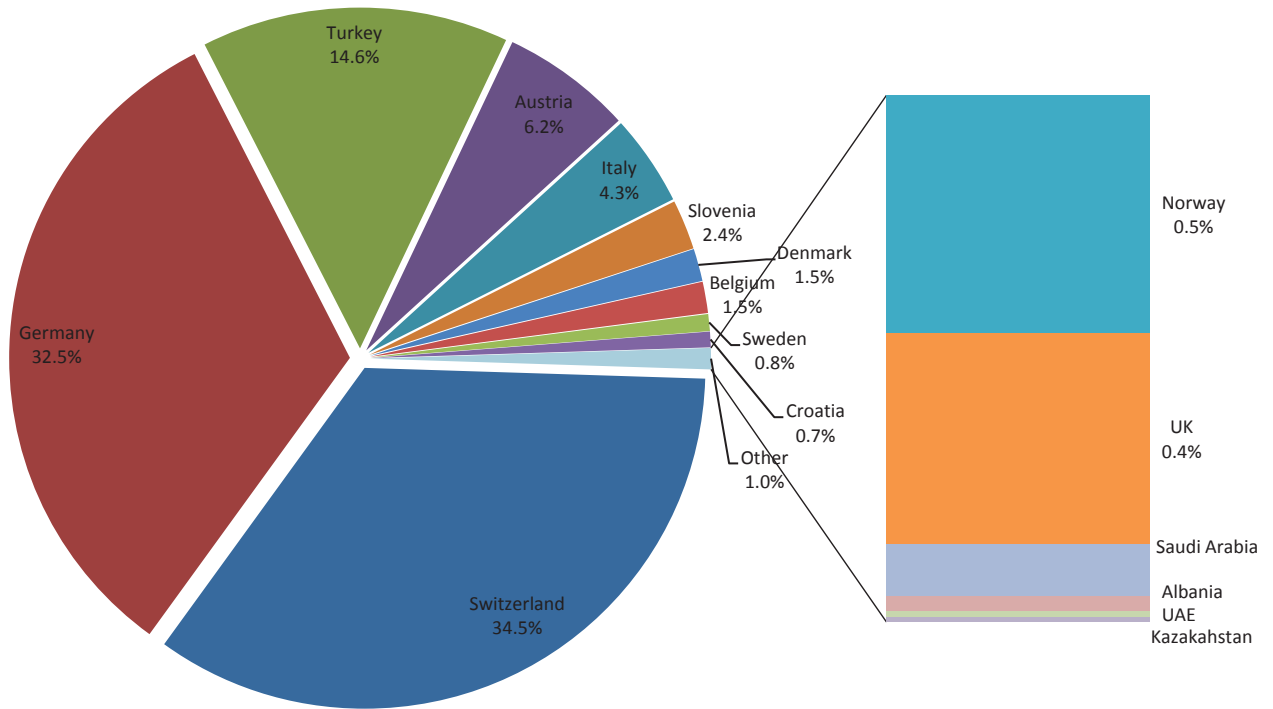
FLIGHT MOVEMENTS - 2013

PASSENGERS BY DESTINATION - 2013

PASSENGERS BY STATE - 2013

www.caa-ks.org